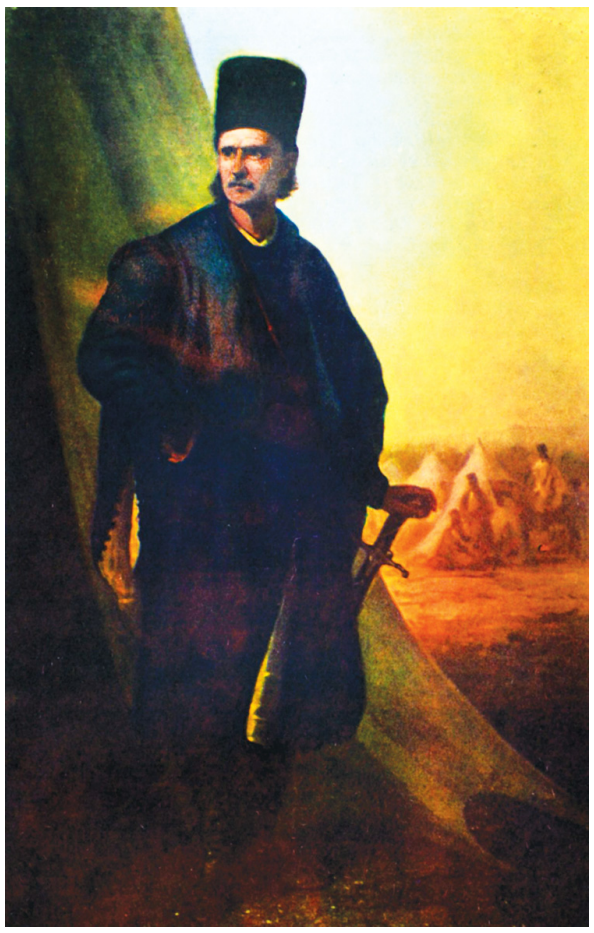
Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

1-2

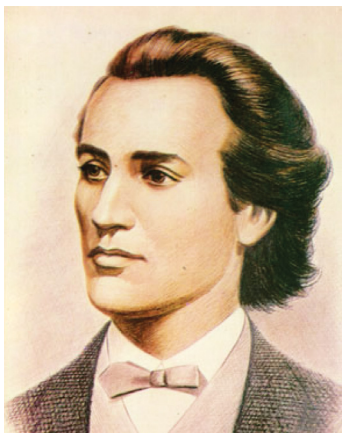
NR. 1-2 (238-239) • ANUL XXV • Ianuarie-Februarie 2021
apare din anul 1996

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale
www.revistasud.ro



Tudor Vladimirescu
de Theodor Aman

Albumul
de Mihai Eminescu



Albumul ? Bal-mascat cu lume multă,
În care toți pe sus își poartă nasul,
Disimulându-și mutra, gândul, glasul...
Cu toți vorbesc și nimeni nu ascultă.

Și eu intrai. Mă vezi rărindu-mi pasul.
Un vers încerc cu pana mea incultă.
Pe masa ta așez o foaie smultă,
Ce de când e nici n-a visat Parnasul.

Spre-a-ți aminti trecutele petreceri
Condeiu-n mână tu mi-l pui cu silă.
De la oricine-un snop de paie seceri,

Apoi te uiți râzând la câte-o filă:
Viclean te bucuri de-ale noastre-ntreceri,
Privind în vrav prostia immobilă.



200 de ani de la mișcarea națională și socială condusă de Tudor Vladimirescu

PROCLAMAȚIA DE LA BOLINTIN

La 16/28 martie 1821, Tudor Vladimirescu, îndreptându-se spre Capitală, a făcut un popas la Bolintin Vale de unde a adresat o proclamație „prea cinstiților boeri, negutători și către toți locuitorii din orașul București” prin care le amintea cauzele și scopul pentru care „tot norodul s-a ridicat la luptă”.

„Către toți dumnealor prea cinstiți boeri, către toți negustorii și către toți locuitorii din orașul Bucureștilor, atât cei de loc, cât și cei străini câți locuiesc acolo.

Fraților oameni,

Știu că vă este auzită și cunoscută cererea ce face tot norodul Țării Românești (cel de Dumnezeu păzit) pentru dreptățile cele folositoare la toată obștea. Care dreptăți din vechime le avea mila hărăzită de prea puternica împărăție stăpânitoarea noastră. iar de la o vreme încoace, din pricina unirii pământenilor boeri cu cei după vremi trimiși domni, cu toții s-au stricat, avându-le numai pentru folosul lor, precum prea bine vă este știut și nici acum mai sus numiții nu voiesc a împlini cererea pentru slobozenia dreptăților.

De aceea toată Adunarea Norodului, care este până acum peste șaisprezece mii, după ce au cuprins toate cele cinci județe ot prez. Olt, apoi trecând Oltul, cuprins și până la Pitești și Rușii de vede, iar o aripă de o sumă mare de oameni s-au pornit de supt poala muntelui, care au să meargă până la Focșani.

Iar Adunarea cea mare astăzi au ajuns la Bolintin, dintre carii o samă s-au trimis la marginea orașului către Cotroceni și o samă la Ciorogârla Domnească, care toți trag la București, unde este ca să se adune toată țara, cu mic cu mare și acolea au să astepte până când vor sosi trimișii oameni credincioși ai prea puternicii împărății ca să cerceteze jalnica lor stare și să le facă dreptate și orânduială bună.

Pentru care pornire, de la opt ale următorii i-am înștiințat, ca pe o parte era găsiți conacu trebuincios, iar pe de altă parte să-mi trimiteți din toate iznafurile câte un om cu adeverență în scris catre încredințătorul și nici o urmare văz că nu ați făcut, ci fiindcă acum cu mila și ajutorul prea bunului Dumnezeu au sosit la marginile orașului, iarăși după datoria bisericească și mireneasca, veri de ce neam și lege va fi și pământești, vă sfătuiesc ca în grabă să-mi dați răspuns în scris de toate iznafurile și de toți mici si mari, precum și a toți ostașii câți vă aflați în București și vă hrăniți dintr-această țară, a să știm de voiți binele de obște sau nu.

Oricare va fi la un glas și întru unire cu creștinescu norod, ce este pornit numai pentru dreptate, acela se va numi patriot. Iar vericarea se va împotrivi binelui obștesc, acela ca un vrășmaș se va socoti. Pentru care vă încredințez că toți cei care se vor uni cu obștescu norod și vor fi întocmai cu dânsul nicidecum nu vor rămâne căiți. Iar care împotrivă va urma, în veac se va căi.

Teodoru
1821 martie 16.”

Am citit despre...
Scriitori, în viziuni grafice (XIV)

Florentin POPESCU

Dintr-un anumit punct de vedere se poate afirma că *Istoria desenată a literaturii române* de Dragoș Morărescu este un regal grafic. Și asta fiindcă – chiar dacă lucrarea a fost realizată după o sugestie venită din afară – lungul câmp de desfășurare (lung atât ca întindere cronologică, fiind vorba de o „istorie”, cât și ca diversitate a chipurilor) i-a permis autorului să-și pună în valoare virtuți artistice pe care, probabil, nici el nu și le bănuia.

E adevărat, nu era un începător în materie de portretistică (ceva mai înainte văzusem la el o mapă întreagă cu figura lui V. Voiculescu în diverse variante; nu știu dacă îl va fi cunoscut, probabil că da), dar acum și-a dorit să dea o lucrare care să-l reprezinte și prin care să intre și în istoria artelor plastice, nu numai în cea a literaturii sau, deopotrivă în amândouă.

Să poposim în continuare în „expoziția” de portrete pe care ne-o propunea Dragoș Morărescu în anul 2003.

Valeriu Anania, pe atunci încă în viață (desenatorul îl va fi întâlnit în diverse locuri și în varii împrejurări) a fost văzut ca un ins sobru (cum, de altfel și părea la prima vedere), cu niște ochi mari, privind cu gravitate către un interlocutor nevăzut sau poate către universul lui interior. Cel care ne-a dat una dintre cele mai valoroase ediții comentate ale *Bibliei* are sprâncene groase și stufoase, aidoma mustăților și bărbii bogate ce îi acoperă partea de jos a figurii.

Sobrietatea inspiră respect și te trimite numaidecât cu gândul la un intelectual doldora de cunoștințe, lăsând parcă să se înțeleagă ceea ce mulți nu știu, nefiind, firește, inițiați în lumea celor sfinte.

Dragoș Morărescu n-a fost doar grafician și pictor, ci un artist care a lucrat în diverse tehnici: gravură, linogravuri, litografii, metaloplastie, evident pictură de șevalet și altele.

Având, cum s-ar spune, pe lângă toate acestea și o vocație latentă, e drept, de editor, artistul și-a „împodobit” *Istoria ilustrată* și cu o serie de linogravuri ilustrând case, mai ales bucureștene, în care au trăit și au lucrat scriitori importanți (mai înainte publicase o mapă cu 30 de gravuri intitulată *București, Case memoriale – 1974*; *Bucureștii caselor de scriitori*, linogravuri – 1990, *V. Voiculescu*, 8 litografii – 1975, *Aspecte bucureștene*, 24 de litografii ș.a.).

(continuare în pag. 2)

Nicolae Dan Fruntelată
Primarul absolut
pag. 3

Titus Vîjeu
Un “apropiat poet de departe” - Ștefan Baciu
pag. 4

Nicolae Scurtu
Câteva știri noi despre Gellu Naum la Comana
pag. 11

Luminița Cornea
Note la fișa biobibliografică a lui Virgil Cioflec
pag. 19

circumscrieri



Alexandru Cazacu

Starea de frontieră

Determinarea dată de coordonate geografice a revenit acut în discuție pe continentul european din cauza ultimelor evenimente: ieșirea unuia dintre state din Uniune, apariția unei pandemii ce a obligat la restricționarea, iar uneori chiar închiderea temporară a circulației, gestionarea fenomenului migrației, a terorismului, dar și relativizarea, în plan moral, a frontierei dintre bine și rău. Vin acum provocări pe măsura generosului proiect european, chiar dacă unii văd în evenimentele neplăcute pe care le trăim o devoalare a utopiei unei *societas perfecta*, iar alții doar o etapă mai dificilă, dar surmontabilă. E nevoie de un echilibru emoțional și rațional, precum și justa înțelegere a spiritului vremii, fără capitulare în fața lui, dar și fără ignorarea acestuia, chiar dacă interesele celor mai puternici economic vor influența urmările.

Se vorbește mult și chiar se justifică anumite caracteristici ale noastre, rezultate din poziționarea pe harta fizică, dar și a mentalităților. O lume aflată la intersecția Europei Centrale, Europei de Est și Balcanilor, dar fără a aparține clar uneia dintre aceastea. Un *limes* și o identitate aflată la confluențe culturale, tehnologice și spirituale (limba latină, dar confesiune majoritar ortodoxă), trăind într-o stare de frontieră de la începuturi și până astăzi, când deși știm că sincronizarea cu valorile occidentale (în ale căror structuri suntem integrați formal) nu este doar un imperativ, ci singura cale justă, totuși este surprinzătoare și adesea dezamăgitor de lentă asumarea acestora.

Mircea Streinul (1910-1945) este un poet, prozator și jurnalist care într-o viață scurtă reușește să devină, în anii treizeci, un adevărat creator de școală literară, ajungând șeful grupării „Iconar" din Bucovina integrată României Mari, ce avea un caracter de recuperare identitară a comunității românești care, deși majoritară, suferise din partea stăpânirii austriece o anumită desconsiderare culturală. Încă dn timpul studiilor liceale și universitare de teologie de la Cernăuți, Mircea Streinul se dedică total cauzei sale publicând antologii, articole și volume individuale în care, împreună cu grupul său, dorea să facă o sinteză între tradiție și modernitate literaturii române din Bucovina, bucuros că după veacuri întregi se poate exprima liber, nedespărțit de țară printr-o frontieră, dar și nemulțumit de sprijinul primit de provincie de la autoritățile centrale, mult sub potențialul ei de dezvoltare. Se stinge din cauza tuberculozei, iar ca autor este trecut la „index" pentru adeziunea sa la legionarism, dar și pentru că opera (mai ales proza) făcea referire la un spațiu ce fusese răpit de statul sovietic. A fost numit un poet al „goticului bucovinean", având o poezie de atmosferă, suprarealistă, mai mult în dorința de înnoire, decorul fiind unul silvestru, cu puternice note onirice care-l apropie de poeții germani Rilke și Trakl (din care a tradus): „În noapte unii caută mersul stelelor/ Ca fântânarii izvorul nou în prund/ Ascultă-n plante ora veche a lumilor/ sub joase crengi și sub frunzișul scund/ Când limpezi sună diminețile în plaur (spunându-și fiecare, bună, numele)/ atunci culeg zodierii stele de aur/ și pe tejghea de azur își fac toți sumele" (*Pahar cu rouă*).

Cam ce a făcut la începutul secolului în Bucovina Mircea Streinul, va face, la un alt nivel și pentru două culturi, în Voievodina, în mica localitate de graniță Vârșeț, **Petru Cârdu** (1952-2011), la sfârșitul aceluiași veac și puțin după. Exponent al minorității române din Banatul sârbesc, poet, dramaturg, publicist cultural și mai ales traducător, după studii de filologie la Belgrad și de istoria artei la București, se aruncă cu voluptate în promovarea grupării din jurul editurii KOV (Comuna Literară Vârșeț) pe care o preia de la Vasko Popa și o transformă într-o editură de prestigiu european. Realizează în paralel evenimente și serate literare cu cei mai de seamă autori ai momentului, o revistă literară și instituie un premiu de poezie. Imensul său merit rezidă în puntea pe care a realizat-o între culturi, dar și prin manifestarea unei individualități etnice a comunității române, prin racordarea acesteia la estetica europeană. A transformat un spațiu de frontieră într-o zonă de întâlnire culturală. A tradus masiv din română în sârbă (este unul dintre cei mai importanți ambasadori ai culturii române în Serbia) și invers, chiar în ani în care anumiți autori erau în România interziși. Poet bilingv, Petru Cârdu a scris în limba română versuri postmoderne marcate de un spirit ludic și o simbolistică a sarcasmului. Folosește adesea tehnica colajului și o demetaforizare care oferă o originalitate aparte, în care emoția este sublimată într-o primă instanță: „Am văzut și n-am văzut./ Am dat fuga deodată între două stele./ Tu nu mi-ai scris nici un rând/ despre cutremurul ce-a ieșit pe fereastră./ Zac în aerul tău ce mă-ntreabă:/ cine fuge noaptea pe fereastră,/ cine-și gonește tălpile/ pe-un drum de sârmă ghimpată/ .../ Iar voi ce mai faceți,/ încă mai sunteți:/ călători de-a pururi pe spinarea umbrei." (*Călători de-a pururi*).

Prinși între două țări și două spații, cel al limbii natale și al limbii oficiale, apoi între ingineria socială a totalitarismelor și mitologia progresului, parcursul celor doi poeți poate fi o dovadă de transformare a stării de frontieră, pe care le-au impus-o timpurile, într-o stare a regăsirii identitare cu valorizarea ei în prezent. Prin deschidere, responsabilizare și conștientizarea faptului că nici unul dintre noi nu suntem punctul terminus, ci doar un moment al istoriei.

pretexte



Gabriel Dragnea

...apei de-acum scoate-i malurile...

Rezervarea pentru locul acesta de la masa amintirilor cu și despre scriitori aparține unei poete lăsată să se rătăcească între amintiri rămase în file prăfuite de cărți, în volume care nu știu să răzbată singure peste ani, să cucerească impresii, mulțumiri sau aplauze. Pe această poetă am cunoscut-o într-un anticariat online din București. Eu priveam atent cărțile care îmi tot apăreau în fața ochilor, asemenea manechinelor pe podiumul prezentărilor de modă, parcă încercând să-mi atragă fiecare atenția pentru a vedea diferențele care ar putea să le departajeze în clasamentul preferințelor mele. Eu mergeam mai departe printre coperte, unele îmbătrânite, parcă resemnate în raftul lor virtual, altele parcă cerând o a doua șansă la lectură și apreciere. Undeva, printre toate aceste volume, cărora li s-a oferit șansa de a deveni vizibile internauților, pe o policioară, printre alte câteva zeci de titluri am observat unul care mi-a atras atenția în tot acest periplu pe internet, unde navigam în tăcere. Eu căutam fără glas, cartea era „Fără chip". Și, oprindu-mă la ea, am luat-o cu mine, parcă eram prieteni de-o viață. Acasă a început să mi se destăinuie cu toate frumusețile ei de carte abandonată pe nedrept: „Eu nu mă apropii cu râul,/ cu mine luându-te./ Fiece drum să te afle/ cu pași dezlegați./ Ca nici o atingere să nu-mpuținieze tăria/ deplinei alegeri,/ eu nu mă apropii ca râul.// Eu un cuvânt îți întind,/ ca ziua dintâi,/ când dragostea/ sta abia ascunsă-n poruncă./ Neantul avea chipul nopții în care respiri,/ și-acum ca și-atunci,/ de-a valma cu sorii și fiarele.// Îți spun doar: – ce-aproape-i ! –că poți să reintri/ în amintirea străveche și rece,/ în miez cu grădina în care-ntâlnirea/ și-acum cu nesaț se petrece…"

Și, totuși, chipul acesta are un nume, cândva istoric literar, doctor în filologie, cândva... o poetă: Ovidia Babu. Ea a știut cum să tremure în propriul ei vers, a știut să construiască minunate edificii lirice sculptându-le cu ustensilele unui talent aparte, lăsând la vedere imagini de un real modernism. Iată că și după 40 de ani, aceste imagini sunt vii și proaspete, atrăgându-ne atenția că exact ceea ce căutăm astăzi ca model de vers autentic congruent cu prezentul, el s-a scris la un moment dat, ca în poemul „Legământ", dar s-a uitat: „Jur să nu intru în frunză,/ în măruntaiele pietrei să nu mă așez,/ mă leg în fugile apei să nu fiu,/ zadarnic pe toate să le privești,/ în nici o călătorie în jur, rotitor-ascunzișul/ să nu mi-l găsești./ (Tot trup îngroșat !/ - fie polenul,/ fie roua o altfel de carne...)// Dar, mai deplin decât despărțirea de tine și ele,/ vină răpirea dintre aceste cuvinte,/ luminii, în cel mai departe văzduh/ să-i ies înainte."

Poezia Ovidiei Babu este deosebit de cerebrală și, având această luciditate poeta se poziționează într-o defensivă care-i conferă o oarecare liniște dată de o aparentă resemnare. Ovidia Babu și-a triat emoțiile, și-a strâns cu atenție trăirile care au contat pentru ea în ecuația aprecierii vieții și lumii. Gândurile ei exprimate în versuri devin portavocea care evidențiază o experiență filologică amplă, bine gestionată și reflectată în poeme, cum ar fi de pildă „Întâlnire": „Să spun de rădăcina zăpezii,/ să spun de suflarea care cerne cununi,/ să spun de văpaia ce rușinează lumina,/ și tu să te-afunzi alergând spre locul de nuntă,/ drumu-i prea lung/ și alunecos, pe trepte-n cuvinte...// Mai este o cale – pe dinafară – de întâlnire:/ fie, tot eu,/ dar pe altă oglindă așează-mă,/ așa, ca o salcie-ntoarsă,/ cu plânsul anapoda,/ și felul răsfrânt ca să mi-l dibui mai lesne,/ apei de-acum scoate-i malurile..."

Ovidia Babu a știut să alinieze cuvintele ca pe niște corpuri cerești unice și misterioase care alcătuiesc o constelație perfectă a poeziei. Poetă a senzorialului, Ovidia este cea care descrie aparent detașată emoțiile și senzațiile clipei trăite, necunoscutul devenind un teren de joacă lucidă în care interogațiile și răspunsurile devin deosebite metafore care se legitimează natural în cetatea poeziei: „Încremenește – îți spun - / sau învelește-te toată cu pleoapa !/ Așa, înzidită, de neînțeles pentru alții, tu ciudățenie fă-te,/ și nu pune încă vreun nume acestei atingeri./ Căci chipul clipei pe care o numeri încă nu-l știi;/ ziua de mâine abia o să ți-l arate,/ când va veni o albină, polenul frunții să-ți strângă,/ sau în puhoiul din coastă un zimbru s-adulmece,/ ori, ars, cerul gurii când osebit va tăcea/ de urmă de molimă ori urmă de stea.// ...Vei ști atunci că azi ai trecut printr-o floare,/ printr-un zid c-ai trecut,/ printr-o ciumă,/ sau prin sărbătoare."

Așezată pe valiza ei plină cu gânduri și vise, cu așteptări și iluzii, prea puțini au observat-o așteptând să fie chemată să mai recite o dată pe peronul poeziei. Prea puțini își mai amintesc de ea, de creațiile ei care tind să devină tot mai rapid poeme – ca titlul uneia dintre cărțile sale – fără chip. Eu am văzut-o și am chemat-o să ne citească pe peronul poeziei.

Am citit despre...

Scriitori, în viziuni grafice (XIV)

(urmare din pag. 1)

Așa, bunăoară, Tudor Arghezi are o pagină întreagă – jumătate este ocupată de Casa de la Mărțișor (linogravură) – un „subiect care i-a inspirat pe mulți artiști, dată fiind arhitectura clădirii, dar și peisajul în care se încadrează, pe când partea de jos a filei e ocupată de portretul celui care a surprins lumea literară a timpului cu ale sale *Flori de mucegai*. Greu de spus în ce perioadă a vieții a fost desenat Arghezi de către Dragoș Morărescu. Pare să se fi întâmplat pe la jumătatea vieții, când maestrul purta o mustață parcă altfel decât cea cu care ne-am obișnuit din unele imagini de la senectutea acestuia. Deși e schițat din puține linii – și acelea foarte subțiri ! – chipul scriitorului este ușor recognoscibil și în niciun caz nu poate fi confundat cu altcineva.

Cezar Baltag (1939-1997), poetul dar și eseistul și mai ales traducătorul *Istoriei religiilor* a lui Mircea Eliade este văzut din profil, sugerând un ins studios, aplecat asupra unor file de dincolo de rama portretului. Și aci, ca și în alte cazuri, atenția artistului s-a fixat pe ochii pătrunzători și deosebit de vii ai personajului.

De o dublă prezență se bucură și Ion Barbu (1895-1961): pe de o parte un portret văzut din profil, iar pe de alta casa scriitorului (linogravură), din strada Doctor Carol Davila nr. 8, astăzi muzeu memorial.

E adevărat, autorul poemului *După melci*, o mare figură a literaturii interbelice și a celei postbelice, o prezență „pitorească" la Capșa, i-a inspirat pe mulți graficieni ai vremii. Cu toții s-au concentrat asupra pletelor și mustăților poetului, dar Dragoș Morărescu face excepție. El l-a văzut pe Ion Barbu din profil și la o vârstă ceva mai tânără decât ceilalți. Firește, nici lui nu-i puteau scăpa, artistic vorbind, mustața stufoasă și pletele, însă ele sunt trasate cu o anume delicatețe, mai degrabă sugerate decât „copiate" ca după o fotografie. Pe Dragoș Morărescu l-a interesat privirea scriitorului. E o privire iscoditoare, neliniștită, dornică de noi și noi descoperiri – poate în matematică, profesia lui de la Universitate, dar mai degrabă în chipul și în sufletul colegilor de la cafenea.

Ingenios plasat pe pagină de stânga, chipul poetului privește spre pagina următoare (cea pe care se află linogravura casei lui), ca și cum ar spune: „Vedeți, acolo e cuibul meu literar !..."

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT



Nicolae Dan Fruntelată

Primarul absolut

În a doua parte a anului care a trecut (2020), Biblioteca „Sud” s-a îmbogățit cu o lucrare de valoare deosebită, în fapt, o cercetare istorico-sociologică de anvergură, intitulată *Constantin Șt. Bolintineanu – Portretul unui ctitor*. Autorul ei este Vasile Grigore, istoric având o activitate academică deja cunoscută, șeful de școală al ACTIB (Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu), fundația culturală din orașul Bolintin-Vale, care adună un grup de entuziaști, preoți, profesori, jurnaliști, scriitori, oameni ce au continuat opera unor înaintași precum Carbarău-tatăl și Carbarău-fiul printr-o activitate științifică și editorială cum există în foarte puține locuri din România.



Noua carte a lui Vasile Grigore este, de fapt, un elogiu pentru un om-simbol. Parcurgând-o cu creionul în mână, ca orice filolog înrăit, am numit acest simbol: *Primarul absolut*.

Eroul său, Constantin Șt. Bolintineanu, a fost, de-a lungul vieții sale, *primarul absolut* al unei comune mari cât o țară mică – Țara Bolintinului, cum o numește Vasile Grigore –, ctitorul a tot ce s-a înfăptuit și s-a visat aici în anii din crucea a două secole de modernizare a României: secolele al XIX-lea și al XX-lea.

Citind această carte exemplară astăzi, în zilele noastre buimace și bântuite de o criză, ce devine cronică, a administrației locale și naționale, m-am bucurat și m-am întristat în același timp. M-am bucurat că au existat asemenea bărbați, care au făcut din vocația zidirii, a jertfei chiar, pentru comunitatea lor, un crez de viață și de muncă. Și m-am întristat pentru că i-am contrapus imaginea aceleia a unor primari de azi (o parte din ei, desigur, nu vreau să absolutizez), care cred că a fi edil nu înseamnă nimic mai mult decât a-ți pune tricolorul pe burta uneori proeminentă și a-ți construi pe timpul mandatului o bunăstare proprie, sfidând bunul simț.

Dar să trecem la esența cărții. Vasile Grigore ne vorbește, într-un limbaj de roman clasic, despre un bărbat din stirpea Bolintinenilor, din neamul marelui Dimitrie, unul dintre ctitorii literaturii române, neam de boiernași, nu de mari boieri (Doamne, ce frumos se raporta Constantin Șt. Bolintineanu mai mult la *moșnenii* lui decât la cei din clasa boierilor !), dar iubitori de țară și de carte. Viitorul *primar absolut*, Constantin, s-a născut în familia lui Ștefan Bolintineanu, un tată cu 13 (treisprezece) copii, opt băieți și cinci fete.

După un capitol de genealogie pură (Vasile Grigore are această patimă frumoasă a genealogiei, „știința rădăcinilor” – ehei, și în câte alte profunzimi ar putea pătrunde în cărțile sale viitoare, pentru că le anunță de pe acum !), autorul face o „fișă de cadre” pentru omul care a mutat comunitatea lui în miezul civilizației europene.

Pentru că a știut cum, pentru că a avut cu ce, pentru că a avut o pregătire complexă și mai presus, pentru că și-a iubit profund locul natal. Specialist în finanțe, absolvent al Colegiului „Sf. Sava” din București, e posibil ca el să fi fost studentul *Bolintiniano*, înscris în 1861 la cursurile Școlii de Mine din Paris.

Ce departe e acest portret de acela al unor administratori de mari orașe, de mari zone urbane, din zilele noastre, oameni care au „studiat” câteva luni la un f.f. (asta înseamnă „fără frecvență”) și s-au vopsit cu câte o diplomă la o universitate obscură !

Constantin Șt. Bolintineanu a fost inspector general în Ministerul Finanțelor, în 1896 tipărea o voluminoasă lucrare în domeniile administrativ, financiar și juridic, apoi a fost consilier comunal al Bucureștilor, în perioada când primar era Barbu Ștefănescu Delavrancea și ulterior, a ajuns director al Societății de asigurări „Universala” de pe strada Doamnei, în a cărei conducere se mai aflau Nicu Fleva, Constantin Vernescu, Barbu Ștefănescu Delavrancea, August Treboniu Laurian.

Ajunge, oare ?

În privința opiniilor politice, Constantin Bolintineanu a fost liberal, membru al P.N.L. și mason. Să ne înțelegem, liberal de atunci, când liberalii adevărați puneau temelia României moderne, aceea „prin noi înșine”, iar masonii erau, înainte de orice, naționaliști români.

C.Șt.B. a fost primar al comunei Bolintin Vale între 1888-1891, a revenit în octombrie-decembrie 1902 și apoi din august 1907 până în iunie 1917. După noiembrie 1916, când trupele germane ale lui Mackensen au ocupat Bolintinul, primarul Bolintineanu a refuzat să-i ajute pe ocupanți și a delegat răspunderile ajutorului său.

În timpul răscoalei din 1907 i-a sprijinit cât a putut pe țăranii lui, cunoscut de ei ca „nea Costică”, omul care-i putea apăra de lacomii vremii.

Ce voia el ca primar ? Școală, educație, acces la civilizația europeană. În 1908, la inițiativa lui, se constituie Societatea „Îndrumarea” pentru „**deșteptarea conștiinței morale prin conferințe, șezători și spectacole cinematografice instructive**”.

În 1911 fondează Societatea de Asistență Școlară și Orfelinat „Iubire de neam”. Cel mai important dintre toate proiectele sale a fost „Asociația Culturală de Educație Civică Bolintineanu”, înființată în 1920, căreia *primarul absolut* îi va lăsa, prin testament, întreaga lui avere.

Civilizația românească are vocația sfințirii locurilor prin punerea unei peceți eterne numite *troiță*. Nu e un monument somptuos, e o cruce de lemn cu semnul Trinității, așezată la marginea istoriei. Poate mai durabilă, prin semnificația ei, decât cetățile și palatele domnilor.

Povestea acestui om, a *primarului absolut*, este troița Bolintinului dintotdeauna. Autorul acestei cărți memorabile, Vasile Grigore, adaugă poveștile multor locuri și zidiri din arealul bolintinean. Mici întreprinderi, școli, biserici, fântâni, semne de civilizație din sudul românesc, simboluri marcând epocile.

Unul dintre acestea este „Școala veche”, monumentul care este pe cale de a renaște și prin efortul intelectualilor luminați din orașul de azi.

Finalul cărții cuprinde toate documentele, toate înscrisurile păstrate în arhive despre activitatea *primarului absolut*.

Un model aproape de perfecțiune, un model creat parcă în imaginația înaripată a unui istoric și creator adevărat. Dar evocând un om real până la ultima expresie, până la ultima fibră. De citit, de înțeles, de urmat, poate, numai de către aceia care mai simt românește...

Martori ai unui veac dement

Hai să convenim că totul a început în urmă cu aproape o sută de ani. Veacul al douăzecilea pornise cu semnul unui prim măcel mondial în urma căruia s-a născut și speranța pentru națiile obosite de istorie ale Europei.

Pentru noi, românii, folosiți ca monedă de schimb și ca pod aruncat în aer de armatele cardinale, au fost și trandafirul de minune din Palatul Trianon și curcubeul Marii Uniri la care tânjeam de veacuri.

Dar totul a trecut repede de tot. A venit deceniul al patrulea, nori negri s-au ciocnit pe cerul continentului blestemat, nazismul și bolșevismul, lașitatea tradițională a Occidentului sătul au întunecat toate zările.

Și au fost trădări, și au fost **holocausturi –** să fie clar, acest substantiv îngrozitor trebuie folosit numai la plural – continentul și apoi, toată lumea a fost iar aruncată într-un măcel mondial mai mare ca primul, mai cinic, mai ticălos.

Țara mea, mică și tristă, dar plină de umor, cum zicea genialul Bacovia, a fost, din nefericire, în ochiul ciclonului.

A încercat să respire, să-și apere interesele ei, să înoate, a trăit miracolul refacerii trupului ei maltratat de **ribbentropi** și **molotovi**, dar și mai târziu, de **churchilli** și **roosevelți**. Iertați faptul de a-i fi transformat în substantive comune, dar asta reprezintă și un calificativ istoric al faptelor lor !

Noi am fost și-om hi ! Așa zic maramureșenii înțelepți, dar atât de călcați în picioare de istorie. Vom *hi*, oare ?

După acest al doilea măcel, am trăit cum am putut, cum ni s-a dat voie să trăim.

Cine mai știe astăzi cum a fost, de ce a fost ? Istoricii au făcut legământul timpului, ei trebuie să aștepte vremea când pot mărturisi. Singurii care pot vorbi imediat, „la cald”, cum se zice, sunt scriitorii și gazetarii. Ei au trăit acolo, în miezul timpului, au spus adevăruri ori au mințit la comandă, ca să supraviețuiască; ei pot, după un timp foarte scurt, să se mărturisească în fața conștiinței lor și în fața timpului care nu iartă pe nimeni.

Am scris această introducere, lungă și poate, de neînțeles pentru cititorii mai tineri, pornind de la cartea unui scriitor și gazetar cunoscut în veacul trecut, mai puțin amintit în începutul nostru de veac, pe nume Ion Bucheru. Cartea lui (în două volume), apărută la Editura Semne, cuprinde memorii și este intitulată *Un om sub vremi – mărturii din două secole, două orânduiri și o neorânduială*.

Viața și profesia mea de gazetar s-au intersectat târziu cu acelea ale lui Ion Bucheru, deși biografiile noastre au semne de apropiere vizibile. Suntem amândoi copii de învățători olteni, am intrat în gazetărie prin porțile unei reviste care ne-a marcat tinerețea și cariera – „Viața studențească”, am trecut prin experiențe oarecum paralele până la maturitate și, hai să spunem adevărul, până la pensie.

Ion Bucheru mărturisește, pe parcursul a două volume, o desfășurare de viață și de profesie care echivalează, fără nicio exagerare, cu o cronică de autor a unui timp dens, ciudat uneori, încărcat de argumente de necontestat, de nume de oameni, de întâmplări pe care le-a trăit.

Aceasta este cheia unei astfel de cărți, **vocația de martor**. Un gazetar inteligent, lucid, un om cultivat și plin de ambiție în același timp, vine la **bara istoriei** și mărturisește.

Un vechi cunoscut al meu, criticul literar Marian Popa, trăitor azi în Germania, îmi spunea în urmă cu mai mulți ani: „Bătrâne, scrieți despre vremea voastră, această epocă are nevoie de martori și de mărturii !” Aferim, coane Mariane, iată că mărturiile apar !

Bucheru își povestește viața, dar, mai presus de asta, de orgoliile lui, de încercarea lui, care excede uneori, de a se considera factor hotărâtor al întâmplărilor, își povestește epoca pe care a trăit-o „la cea mai înaltă tensiune”, vorba unui titlu al unui scriitor maghiar proletcultist, Nagy Istvan.

Cartea lui Bucheru pleacă din interbelic, se sprijină pe cultul părinților săi (Doamne, ce frumos scrie despre tatăl lui, directorul școlii de la Tâncăbești !), apoi urcă spre anii formării, trece în plină epocă a consolidării „democrației populare”, dar miezul memoriilor este perioada de gazetărie, de om de televiziune, de martor la revoluția din decembrie 1989 ori ce-o fi fost ea, de gazetar derutat de epoca de după ’89, când presa a oscilat bezmetic între adevăr și manipulare.

V-aș recomanda să citiți cu osebire capitolele în care Ion Bucheru scrie despre activitatea lui de director de casă de filme. Oameni, povești, interdicții, izbânzi și eșecuri. Caractere, dar și legende demitizate. De asemenea, capitolul despre activitatea la Televiziune, dar și acela despre evoluția unor personaje cel puțin ciudate ale *mass media* postrevoluționare merită parcurse cu atenție.

Da, cartea lui Ion Bucheru este un document pentru înțelegerea unei epoci, a unei atitudini, a unor compromisuri cu istoria pe care oamenii unui timp le-au făcut și le-au asumat.

Da, omul e sub vremi. Dar important este să recunoască asta, să se mărturisească în fața contemporanilor săi. Ion Bucheru o face cu toată convingerea. Cartea lui e puternică, scrisă cu mână de scriitor și gazetar trecut prin toate școlile și experiențele veacului său.

Vreau să repet, în finalul acestor însemnări, că întâlnirea mea cu Ion Bucheru, în redacția Televiziunii „România de Mâine”, s-a produs târziu, când eram amândoi aproape de finalul carierei jurnalistice. Și m-a convins deplin, cu profesionalismul lui și cu ambiția lui nestinsă de a construi ceva în domeniul unde lucra, televiziunea.

Ion Bucheru a mărturisit, în cartea lui recentă, despre un veac. Eu mărturisesc despre el ca memorialist, gazetar, scriitor și chiar ca om. Drept care subscriu,



Titus Vîjeu

Flash-back

Un "apropiat poet de departe"

Într-o zi din primăvara anului 1984 am primit la redacție un mesaj de gratitudine din partea marii actrițe clujene Silvia Ghelan, deținătoarea unui amplu registru dramatic pus în lumină de-a lungul mai multor decenii de scenă prin roluri atât de diverse, de la



Ștefan Baciu, un poet care și-a petrecut două treimi din viață într-un exil dureros

Clitemnestra din ***Ifigenia în Aulida*** de Euripide la personajul principal din comedia lui Branislav Nusici ***Doamna Ministru***, de la ***Mutter Courage*** de Bertolt Brecht la Amanda Wingfield din piesa lui Tennessee Williams ***Menajeria de sticlă*** și de la Solange din ***Mașina de scris*** a lui Cocteau la Rosa din comedia napolitană a lui Eduardo de Fillippo ***Sâmbătă, duminică și luni***.

Propusesem ascultătorilor noștri de radio un profil dedicat unei actrițe uluitoare despre care fostul meu profesor de istoria teatrului contemporan, Horia Deleanu, scrisese aceste cuvinte menite să-i fixeze efigia scenică: „Luciditate și emoție, luciditate corectată prin emoție, emoție corectată prin luciditate. Sunt ipostaze și exerciții de care nu poate face abstracție nici un actor contemporan."

Gândurile pe care le dedicasem distinsei actrițe îmi fuseseră declanșate – poate subconștient – de un poet pe care-l auzisem cu câteva zile mai înainte la postul „concurent", *Europa liberă* și în care autorul o evoca pe „tulburătoarea Silvia Ghelan" cu glasul său aflat la mii de kilometri distanță. Stația de la München aducea în Europa melancolia unui poet ce trăia de mulți ani departe de țară. Aș zice chiar la capătul lumii. Ștefan Baciu nu mai era de mult poetul tânăr ce-și însuflețise la mijlocul anilor treizeci cititorii cu suflul adolescentin al poemelor sale de început. Devenise tot mai trist și mai grav realizând faptul că s-ar putea să nu-și mai revadă țara și Brașovul iubit. În Honolulu, Oceanul nu izbutea să-i vindece sufletul carpatin. Călătoriile în Europa, în compania soției, poeta Mira Simian, descendentă a aristocratei familii vâlcene cu acest nume îl țineau departe de țară datorită inflexibilității regimului politic de la București. Era fericit dacă în drumurile sale europene putea descoperi dovezile unei culturi ce refuza să dispară sub ghilotina ideologică. Într-un turneu întreprins de teatrul clujean în Italia văzuse se pare ***Visul*** de D. R. Popescu în regia lui Vlad Mugur, cu Silvia Ghelan în rol titular. O Silvie (chiar astfel se numea și personajul) care-i păruse „tulburătoare" și pe care o evoca în versurile sale.

Cu o inconștiență pe care nici azi nu mi-o pot explica am pomenit în profilul schițat la Radio România actriței clujene de gândul acela celebrator al unui autor căruia, neavând cum să-i rostesc numele „odios" pentru oficialitățile românești, l-am numit „un apropiat poet de departe", sperând ca eventualii cenzori să nu străbată platoșa oximoronului. Cert este că în dimineața aceea la Cluj, actrița se aflase în fața aparatului de radio. Sunt sigur că ascultase și mesajul liric de la *Europa liberă* ce-i fusese dedicat căci în rândurile pe care mi le-a adresat nu a ținut să afle cine este „apropiatul poet de departe". Mai mult ca sigur știa că e vorba de Ștefan Baciu.

M-am gândit atunci ce minuni colosale ne oferă eterul. Undeva în Hawai un poet român exilat rostește la microfonul unui casetofon sau în membrana telefonului versurile pe care la mii de kilometri un redactor la Radiodifuziunea Română le aude la ceas de seară târzie, retrimițându-le într-o formă voalată spre sensibila destinatară clujeană care, (culmea !) fără a fi anunțată de emitent le ascultă în liniștea casei sale, într-un moment de cumpănă al existenței, despre care aveam să aflu din paginile unui jurnal pe care marea actriță îl atașase în plicul ce poartă ștampila din 23.03.84 a oficiului poștal 16 din Cluj-Napoca. În suplimentul *Flacăra pentru minte, inimă și literatură* din 9 martie 1984 al revistei social-politice condusă de impetuosul poet Adrian Păunescu era găzduit un interviu acordat lui George Arion de către artista care tocmai fusese pensionată în pofida voinței sale (dar prin voința Comitetului Oamenilor Muncii) din Teatrul Național din Cluj-Napoca. Mai bine de patru decenii slujise această scenă cu fervoare, contribuind la așezarea ei printre cele mai importante scene românești și europene, iar la împlinirea vârstei de șaizeci de ani, grupul de mașiniști, contabili și – probabil – tineri actori speriați că nu-și vor putea încasa cecurile gloriei la timp votase pentru alungarea din teatru a – poate – celei mai importante personalități artistice de aici.

Era momentul să treacă totuși peste această nedreptate: „Să fie oare chiar viețile mele acelea pe care le interpretez ? M-am întrebat nu o dată, în nopțile mele de nesomn. Am avut atâta timp să mă întreb. Am jucat în roluri de femei cu vieți grele. Dar mi-au fost scumpe aceste vieți. Chiar când ele însemnau negăsirea unui drum în viață."

Viața ei fusese întotdeauna scena. Mai ales după ce-și pierduse fiul, în vârstă de doar opt ani și soțul avea să i se înstrăineze tot mai mult. A rămas singură cu scena care, atunci, la începutul lui 1984 îi fusese și ea furată...

Poate e din nou momentul să încerc a afla dacă acolo, la capătul lumii, poetul Ștefan Baciu, mereu cu gândul întors către țară, va fi presimțit cumpăna aceasta din viața „tulburătoarei Silvia Ghelan" folosind undele hertziene pentru transmiterea unui mesaj de solidaritate intelectuală. Viața „poetului tânăr" de cândva, devenit „poet pribeag" până la moarte, l-a condus către cultivarea unor valori umaniste în care prețuirea colegială și manifestarea prieteniei prin sprijinirea creației celorlalți deveniseră corolarul unei existențe erante.

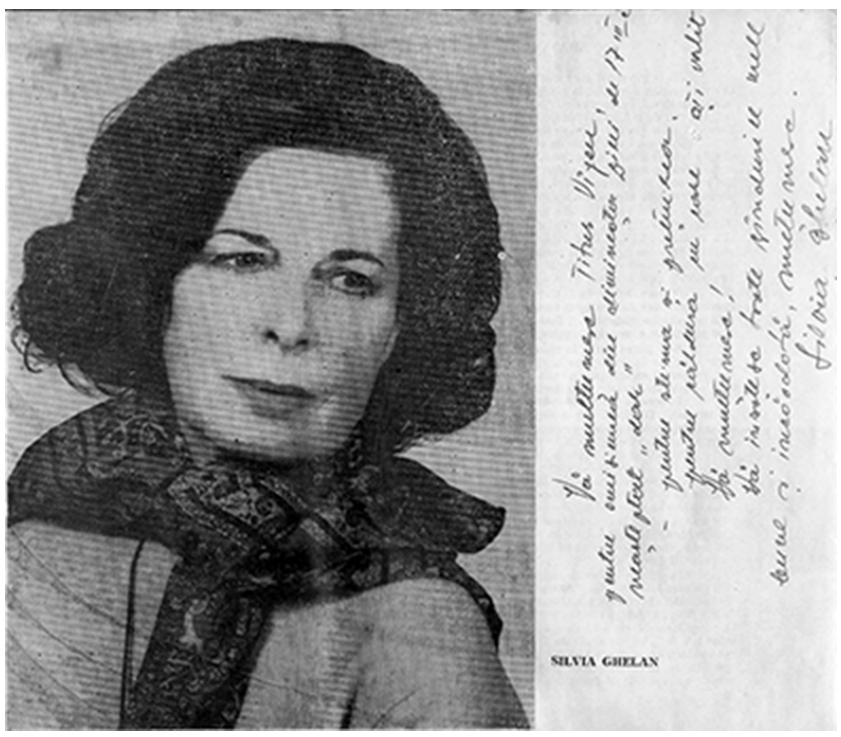
Părăsind în 1946 postul de atașat de presă al Ambasadei României la Berna, intuind schimbările politice radicale ce aveau să-i cuprindă țara, Ștefan Baciu avea să devină „atașatul de presă al stelelor" („*Ich bin der Sterne Pressattaché*"), cutreierând lumea Americii Latine (Argentina, Peru, Venezuela) și Americii Centrale ori Caraibiene (Nicaragua, Guatemala, Costa-Rica, San Salvador, Santo Domingo, Cuba, Haiti), cu un prim punct de stație în Brazilia. Aici își va începe cariera didactică universitară și va realiza cele două esențiale antologii despre patriile poetice pe care Ruben Darío le așezase sub semnul lui „el modernismo".

Cele două volume din ***Antologia poeziei latino-americane*** și ***Antologia poeziei surrealiste latino-americane*** sunt și azi referențiale. A consacrat studii unor autori sud-americani, cel mai vestit fiind peruanul Cesár Vallejo, cu care avea multe consonanțe. Fără toate aceste preocupări culturale, exilul l-ar fi așezat probabil – ca în poemul lui Rilke – captiv „în carcera sumbră" a înstrăinării.

Statele Unite ale Americii – care-l adoptaseră pe Mircea Eliade după „rătăcirile" postbelice europene – aveau să-l găzduiască pe teritoriul lor și pe Ștefan Baciu. După un scurt stagiu la Seattle, capitala statului Washington, el avea să se stabilească pe viață în insulele Hawai. Devenit profesor la departamentul de limbi străine al Universității din Honolulu, poetul român avea să-și petreacă ultimele trei decenii din viață în orașul aflat în golful Mamala de pe insula Oahu, a treia ca mărime din cele nouăsprezece bucăți de pământ ce alcătuiesc arhipelagul din Oceanul Pacific. Din hawaiană numele capitalei se traduce prin „port liniștit". Iar *mele* poate fi înțeles drept cântec și prin extensie drept poezie. Acest substantiv exotic avea să devină titlul revistei pe care Ștefan Baciu a editat-o, cu sprijinul exclusiv al soției sale, omagiată într-un volum de amintiri (***Mira*** – 1979) care se alătură celorlalte creații memorialistice (***Franctiror cu termen redus*** – 1968, ***Sub Tâmpa, în Honolulu*** – 1973 și ***Praful de pe tobă*** – apărut în 1980 și difuzat de autor pe lungimile de undă ale postului de radio *Europa liberă*). Într-unul din numerele acestei reviste (noiembrie 1969) Ștefan Baciu mi-a făcut onoarea de a-mi traduce un poem în limba portugheză (*Suprafețe – Superfiçoies*). Bucuria celui prezentat de editor drept „poet of the newest generation (who) studies drama in Bucharest" a fost sinceră. Aveam douăzeci și unu de ani și un eminent autor aflat peste mări și țări îmi aducea bucuria de a-mi fi tradus versurile dedicate de mine unui mare artist, pictorul avangardist Hans Mattis-Teutsch. Sunt convins că el însuși trăise – la o vârstă și mai crudă – această emoție în clipa în care-și văzuse poemul *Eu* tălmăcit în nemțește în paginile revistei *Klingsor*, publicație brașoveană de europeană circulație în epocă. De altfel pentru mine Baciu era el însuși un Klingsor, un *minnesänger* vrăjitor, gata oricând să-și bucure cu generozitatea lui semenii.

Numărul 13 al revistei *Mele* prezentată drept *Carta Internacional de Poesia*, *Noviembre de 1969*, respectiv *International Poetry Letter – November 1969*, este dedicat integral lui Hans Mattis-Teutsch (1884-1960), născut la Brașov și cu studii la Academia Regală din München, ilustrat în primele decenii ale secolului XX în cuprinsul diverselor mișcări de avangardă (fauvism, post-impresionism, constructivism și, mai cu seamă expresionism). Profesor cu îndelungată activitate la liceul industrial din orașul natal, pictorul a avut o primă mare expoziție la București în 1920, în climatul cultural efervescent apărut după instaurarea României Mari. Component al grupului ce activa în jurul revistei *Contimporanul*, Hans Mattis-Teutsch s-a impus publicului iubitor de avangardă, alături de artiști precum Victor Brauner, Marcel Iancu și M. H. Maxy. Peste ani Sașa Pană avea să-și amintească felul în care-l descoperise în paginile publicației lui Ion Vinea printr-un desen numit *Compoziție*, „o gravură în linoleum" ce acompania „poeme de Tristan Tzara, Scarlat Callimachi" și alți autori. Era numărul de revistă în care fusese tipărit „violentul și oportunul *Manifest activist pentru tinerime* (JOS ARTA / CĂCI S-A PROSTITUAT ! etc., etc.) și în imediată vecinătate *Domnișoara Hus* – domnișoara lui Ion Barbu și a tuturor celor îndrăgostiți".

Din acel remember încredințat de Sașa Pană confratelui „publisher-editor" Ștefan Baciu aflăm că la sfârșitul anului 1924, la expoziția internațională de artă avangardistă organizată de *Contimporanul* erau expuse zece sculpturi în lemn de Hans Mattis-Teutsch, „statuete de proaspătă și personală inspirație". *La Maison d'Art* funcționa la sediul redacției din strada Corabiei (azi Georges Clemenceau, după război numită Gabriel Péri).



Silvia Ghelan

Artistul expusese în 1921 alături de Marc Chagall la Paris și la Berlin împreună cu Arhipenko și Paul Klee. Și după cum avea să-i fixeze efigia Marcel Iancu în paginile multilingve din *Mele* „*Teutsch's art was one of the most «pure» and direct in painting and sculpture gaining from those early years a very personal character and strong expresion*".

Un text bilingv (franceză-engleză) aparține lui Michel Seuphor, cel ce purta în pseudonimul ales (*le nom de plume*) anagrama lui Orfeu (Orpheus). Într-o viață ce acoperă practic secolul XX (1901-1999) acest pictor belgian și reputat critic de artă al avangardei și-l amintea pe Teutsch ca pe un om „bon comme la pain" în varianta galică, „good as bread is good" în cea anglo-saxonă.

Lucian Boz, alt longeviv (1908- 2003) care la data apariției revistei trăia în Australia, după ce cunoscuse experiența războiului în Franța (rezistența, internarea în lagărul de la Drancy) este

(continuare în pag. 5)

(urmare din pagina 4)

prezent cu un text mai vechi (1930) apărut în *Facla* ce-l înfățișează pe artistul brașovean drept „*un inovator întru ale modernismului. În timp ce mulți pictori au rămas la expresionism, crezând că aceasta e formula ultimă, dl. Teutsch desfoește perspective noui, conducându-se după îndemnul unor chemări înalte proprii*".

Un poem al autoarei de limbă germană Verona Bratesch (1922-1991) îl introducea pe cititor „in dem Atelier des Malers M.T.". Poem scris la dispariția artistului (*Nach dem Tod des Künstlers*). Un spațiu al creației în care totul pare stins, mai puțin gândirea sa, încă prezentă.

„Etwas aber beseelte, empfindsam den Raum: seine Gedanken."

Este atelierul din strada Lungă 143 în care în vara anului1968 intram eu însumi ghidat de prietenul meu Mihai Nadin, autor al unor studii dedicate pictorului și editor al **Ideologiei artei** în limba română. Această profesiune de credință a marelui artist apăruse inițial la Potsdam (***Kunstideologie*** – 1931), iar după bune decenii devotatul său exeget avea să o prezinte și cititorului român.

Îmi amintesc faptul că am fost primiți cordial de Mattis-Teutsch János, fiul lui Hans, el însuși pictor cu operă meritorie și părinte al unui alt artist de mare talent Waldemar Mattis-Teutsch, în grija căruia se află atelierul și opera bunicului său.

La plecarea lui Mattis-Teutsch din Brașov nu e doar un memorabil text critic, dar și un veritabil poem închinat celui care „putea aduna pânzele colorate pentru a le încredința focului și a le reîntoarce/ în sunete și lumină, în statura/ verticală de unde credeam că ne vin/ după ce ți-au sărutat palmele."

Sensibilitatea cu care tânărul (pe atunci) scriitor brașovean Mihai Nadin, astăzi reputat profesor al unor mari universități americane se apropiase de opera lui Hans Mattis-Teutsch avea să-l determine pe însuși Ștefan Baciu să pornească în *Elegia...* pe care i-o consacra concitadinului (*Elegía en negro, blanco y humo para Mattis-Teutsch*) de la observația lui Mihai Nadin („Fue una primavera triste aquella del año en que murío") căci, cu adevărat acea primăvară a anului 1960 fusese una tristă, de parcă s-ar fi prăbușit un brad ce încerca totuși să se ridice („1960. En Brașov./ Un pino en – el horizonte !/ Cayendo./ Y después se levanta/ sobre un cielo blanco/ indeciso".

Pentru poetul pribeag moartea lui Hans Mattis-Teutsch fusese percepută ca pierderea unei ancore, a unei solide legături cu orașul de sub Tâmpa la care visa de ani buni.

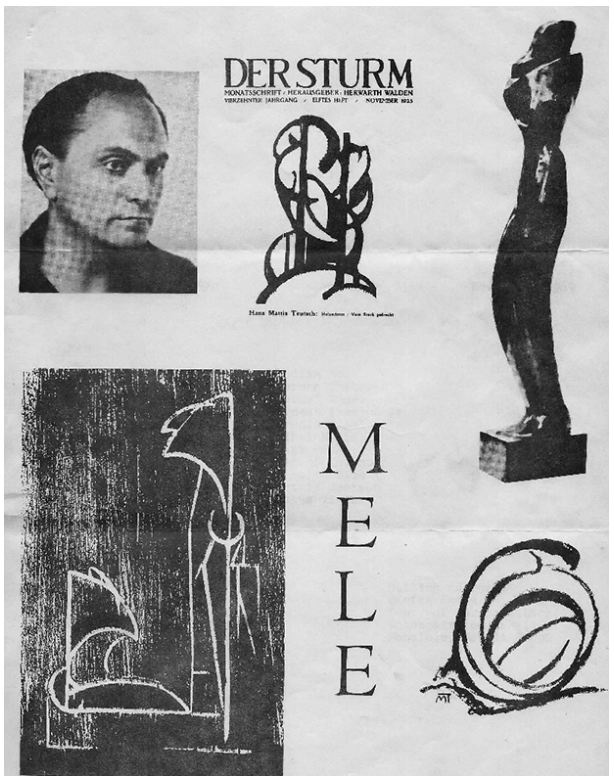
Îl urmărea o copilărie fericită. La fel, adolescența petrecută aici, marcată spectaculos de debutul poetic cu ***Poemele poetului tânăr*** apărut în 1935. Avea doar șaptesprezece ani și urma să primească Premiul Fundației Regale și Premiul Societății Scriitorilor Români...

G. Călinescu remarca felul în care noul poet slăvește copilăria hoinară. Să fi intuit marele critic în ispita eranței premoniția unui destin pribeag ce urma să se configureze câțiva ani mai târziu ?

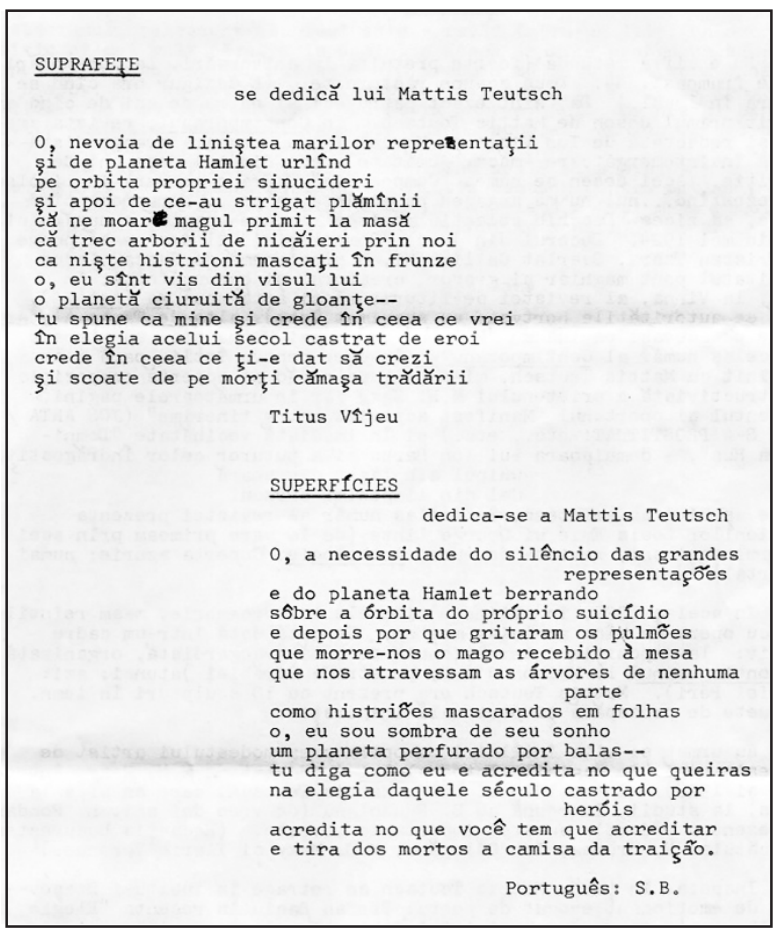
Scrise la „șaisprezece ani, nici o lacrimă dulce ca o turtă. Fiecare cuvânt sobru, fiece gest aritmetic calculat", poemele lui Ștefan Baciu păstrau acea tensiune adolescentină venind parcă de-a dreptul din versul lui Rainer Maria Rilke: „Ce tânăr sunt ! M-aș dărui cu-nfiorare/ oricărui zvon ce calea mi-o aține !"

Dar fără a bănui că viața îl va obliga să-și amintească și alte versuri, mai întunecate, ale autorului „elegiilor duineze": „Nu lăsa soarta să-ți nege copilăria,/ fidelitatea acestei cerești, inefabile vârste care,/ ce chiar pe captivul pierind în carcera sumbră,/ încă-l susține, până la capăt. Căci dincolo de timp/ ea stăruie-n inima voastră..."

Cărțile ce-au urmat surprinzătoarei plachete de debut ***Poeme de dragoste*** – 1936, ***Micul dar*** – 1937, ***Drumeț prin anotimpuri*** și ***Căutătorul de comori*** – ambele din 1939, ***Cetatea lui Bucur*** – 1940, ***Muzica sferelor*** – 1943, ***Cântecul mulțimii*** – 1944, ***Caiet de vacanță*** – 1945 dovedeau constanța unei cariere lirice. După numirea ca atașat de presă la Ambasada României la Berna



Coperta revistei MELE



SUPRAFEȚE

se dedică lui Mattis Teutsch

O, nevoia de liniștea marilor reprezentații
și de planeta Hamlet urlînd
pe orbita propriei sinucideri
și apoi de ce-au strigat plămînii
că ne moare magul primit la masă
că trec arborii de nicăieri prin noi
ca niște histrioni mascați în frunze
o, eu sînt vis din visul lui
o planetă ciuruită de gloanțe--
tu spune ca mine și crede în ceea ce vrei
în elegia acelui secol castrat de eroi
crede în ceea ce ți-e dat să crezi
și scoate de pe morți cămașa trădării

Titus Vîjeu

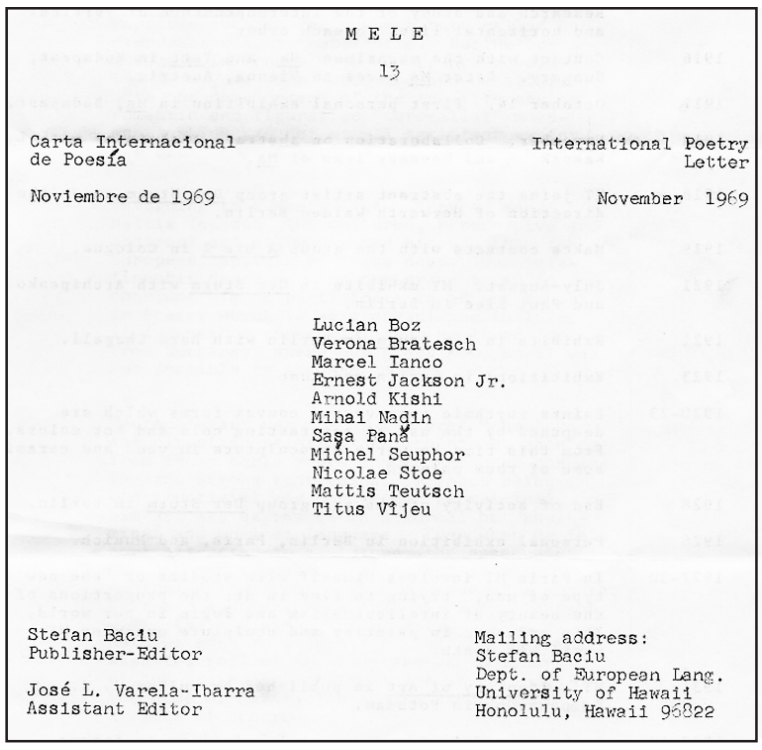
SUPERFÍCIES

dedica-se a Mattis Teutsch

O, a necessidade do silêncio das grandes representações
e do planeta Hamlet berrando
sôbre a órbita do próprio suicídio
e depois por que gritaram os pulmões
que morre-nos o mago recebido à mesa
que nos atravessam as árvores de nenhuma parte
como histriões mascarados em folhas
o, eu sou sombra de seu sonho
um planeta perfurado por balas--
tu diga como eu e acredita no que queiras
na elegia daquele século castrado por heróis
acredita no que você tem que acreditar
e tira dos mortos a camisa da traição.

Português: S.B.

O traducere semnată de Ștefan Baciu



M E L E

13

Carta Internacional de Poesía — International Poetry Letter

Noviembre de 1969 — November 1969

Lucian Boz
Verona Bratesch
Marcel Ianco
Ernest Jackson Jr.
Arnold Kishi
Mihai Nadin
Sasa Pană
Michel Seuphor
Nicolae Stoe
Mattis Teutsch
Titus Vîjeu

Stefan Baciu
Publisher-Editor

José L. Varela-Ibarra
Assistant Editor

Mailing address:
Stefan Baciu
Dept. of European Lang.
University of Hawaii
Honolulu, Hawaii 96822

Sumarul numărului consacrat lui H. Mattis-Teusch

în 1946 avea să aleagă (ca și șeful misiunii diplomatice din țara cantoanelor, sociologul Șerban Voinea, fratele de mamă al scriitoarei Henriette Yvonne Stahl) un exil pe care, fără îndoială, nu-l bănuise a fi definitiv.

Pentru niște oameni de stânga onești precum cei doi comunizarea României sub dictatul armat al Moscovei reprezenta o ofensă adusă ideii de democrație pe care socialiștii români o respectaseră și o apăraseră în timpul anterioarelor dictaturi, carlistă și antonesciană. Perspectiva instaurării unui „marxism oligarhic" de care se temuse și pe care-l cercetase încă din prima sa tinerețe Șerban Voinea avea să fie combătută și de Ștefan Baciu, mai ales după stabilirea sa la Rio de Janeiro când, în calitate de corespondent special al influentului jurnal *Tribuna do Imprensa* a călătorit intens prin țările Americii Latine, aflate într-un moment de radicalizare politică. Interesantă rămâne atitudinea sa față de liderii revoluției cubaneze, pe care i-a întâlnit chiar înainte de preluarea puterii. Fusese „amic al lui Fidel Castro/ pe vremea când era băiat bun" (v. *Declarație de principii*), iar pe Ernesto Che Guevara îl știa de asemenea, din Mexic. Mai târziu, când carismaticul Che l-a invitat la Havana să vadă „cum se împușcă la zid" opozanții, n-a ezitat să refuze a-l cânta pe revoluționarul argentiniano-cubanez adorat de mai toți intelectualii de stânga ai lumii, în frunte cu Sartre și cu „castorul" său mult iubit, Simone de Beauvoir *„Yo no canto al Ché/ como tampoco he cantando a Stalin"* („Nu-l cânt pe Che/ cum nu l-am cântat nici pe Stalin"). Și în timp ce Titus Popovici publica la București o carte entuziastă despre ***Cuba – teritoriu liber al Americii***, Ștefan Baciu denunța „cortina de fier de deasupra Cubei" (***Cortina de hierro sobre Cuba***).

O atare atitudine refractară față de un proces politic ce cuprinsese America Latină l-a pus în pericol pe autorul român, nevoit să părăsească Brazilia și să se stabilească în SUA, inițial la Seattle, apoi în insulele Hawai. Aici a trăit cu intensitate o tulburătoare experiență culturală despre care vorbesc paginile revistei sale șapirografiate, realizată cu un efort colosal și fără alt sprijin financiar decât banii rupți din salariul său de profesor. De la bun început (1965) și până la sfârșit (1992) publicația a găzduit sute de autori români și străini, în ideea de a promova culturi moderne, cu focalizare pe contribuția românească la patrimoniul culturii universale. Sper ca recenzia numărului din noiembrie 1969 consacrat lui Hans Mattis-Teutsch să dovedească aserțiunea.

În volumul autobiografic ***Un brașovean în arhipelagul Sandwich-Hawaii*** (titlul propus de autor era ***Un șagunist în arhipelagul Sandwich-Hawaii***) apărut în 1994 la editura *Eminescu*, Ștefan Baciu mărturisește experiența sa îndelungată în arhipelagul paradisiac sus pomenit unde însă, borgesian, adevărata imagine edenică nu i-a fost impusă de realitatea geografică ci de proiecția livrescă a bibliotecii.

Paradoxal, cu cât universul acesta al cărților se dilata din ce în ce mai mult, sufletul poetului își restrângea trăirea la patria părăsită (corespondența sa dovedește și ea această iubire nealterată pentru România, pe care o opune RSR, acronimul Republicii Socialiste România) și reîntoarcerea gândului în orașul copilăriei petrecute în casa familiei și a adolescenței șaguniste când dialoga de la egal la egal cu tânărul profesor de franceză Octav Șuluțiu, el însuși autor al unei cărți despre Brașov (1937), dar și cu mai junele dascăl de filosofie Emil Cioran a cărui ultimă stație mai înainte de a părăsi pentru totdeauna România fusese chiar orașul acesta carpatin. De aceea opera literară a lui Ștefan Baciu a devenit un veritabil poligon al memoriei, în care oameni și locuri se intersectează continuu. Îl urmărise probabil adevărul unui proverb hispanic „*Dios escribe recto con lineas tuertas*" („Dumnezeu scrie drept cu linii strâmbe") pe care-l memorase cândva. Sau versurile neuitate ale lui Georg Trakl, tragicul poet austriac pe care-l tradusese în românește, înaintea războiului: „Se întoarce pribeagul și rătăcește de-a lungul malului înverzit,/ Îl leagănă gondola neagră prin orașul în ruine".

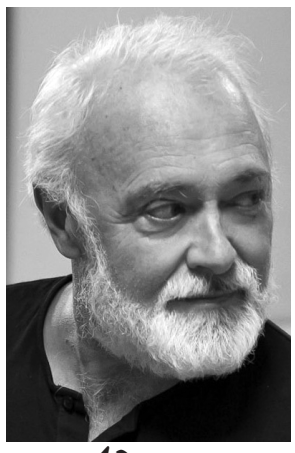
Puținii rămași din familie după moarte, respectiv sora sa Ioana și devotatul ei soț doctorul Ovidiu Mărgineanu, au făcut tot ce era necesar, înfruntând inerția autorităților, pentru amenajarea în „casa galbenă" de lângă poarta Scheilor ridicată după Marea Unire de profesorul Ion Baciu unui mic muzeu al Familiei. Fosta mea profesoară de istoria teatrului, Ioana Mărgineanu, specialistă în dramaturgia germană modernă, a izbutit să recupereze obiecte și manuscrise ale fratelui său mai mare, exilat în îndepărtatele insule ale Pacificului. În felul acesta Ștefan Baciu se întorcea simbolic acasă.

Când s-a stins, la 7 ianuarie 1993, acolo, la capătul lumii, de unde primeam scrisorile ParAvion cu însemnele departamentului de limbi europene al Universității din Honolulu cred că, aidoma pribeagului lui Trakl, aflat „departe de imnici păstori", poetul simțise că „întotdeauna se reazimă noaptea cea albă de deal/ unde plopul se-nalță în sunete argintii / unde-s pietre și stele".

Iar colina aceea era pentru el Dealul Melcilor din orașul iubit de sub Tâmpa, mereu evocat în poemele sale.

Căci, dacă din gloria literară nu rămâne decât „praful de pe tobă" – cum mărturisise în memoriile cu acest titlu, apărute în îndepărtatul Hawai, dintr-o viață de om rămâne mai cu seamă copilăria, niciodată negată, mereu revăzută și adăugită în trăirea poetului ca-ntr-o succesiune de ediții de lux.

Iar atunci, când s-a stins sub policandrele palmierilor de pe malul Pacificului, va fi rostit, pentru ultima oară, precum Rainer Maria Rilke: „ce departe e jocul !".



Adrian Munteanu

ADRIAN MUNTEANU (n. 21.08.1948, Brașov) este poet, actor și organizator de evenimente culturale, membru fondator al grupului „Caii Verzi de pe Pereți" din Brașov. Din 2008, este membru al Uniunii Scriitorilor din România și membru al Asociației Scriitorilor de Limbă Română din Quebec. Absolvent al Facultății de Limba și Literatura Română, la Constanța, a lucrat ca profesor, instructor cu probleme de teatru la Casa Municipală de Cultură din Brașov, director al Clubului cultural de la Uzina de Autocamioane „Steagul Roșu" Brașov, iar în ultimii 22 de ani a funcționat ca redactor la Societatea Română de Radiodifuziune, Studioul Regional de Radio Târgu Mureș. Din 2008 conduce editura Arania. A debutat editorial cu trei cărți de basme în versuri, *Seri cu licurici: Semințele* (1999), *Darurile* (2001) și *Bunătatea* (2002), cuprinzând 365 de povești originale. Realizând un scenariu din aceste povești, a întreprins în 2003, un lung turneu de reprezentații pentru copii în Canada. Din anul 2004, scrie sonete, publicând 7 asemenea volume, în șapte ani consecutivi. În prezent, susține o intensă activitate de recitaluri de sonete, în țară și în străinătate, conturând formula de *performance poetry*. În 2017, a întreprins un lung turneu în SUA și Canada, cu 13 reprezentații, participând și la „Săptămâna Internațională de Cultură Românească" de la Hamilton. Turneul peste Ocean a fost continuat și în 2018. Volumul „7" a fost distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor, filiala Brașov, în 2011, iar în 2012, a primit Premiul European de Poezie NUX la Târgul Internațional de Carte de la Milano. În prezent, deține peste 20 de premii naționale de interpretare teatrală, de scenariu dramatic și de regie de teatru. Opera sa este dedicată cu predilecție sonetului: *Tăcerea clipei* (Sonete 1), 2005, *Casa fără ziduri* (Sonete 2), 2006, *Sonete 3*, 2007, *Ferestre în cetate* (Sonete 4), 2008, toate apărute la editura Arania, Brașov, *Femeie !…* (Sonete 5), editura Minerva, București, 2009, *Orele Tăcerii* (Sonete 6), editura Dacia XXI, Cluj-Napoca, 2019, volumul „7", editura Arania, 2011, *Parole sussurate dall'istante/ Sonetele Clipei* (vol. în română-italiană, traducere de Eugen D. Popin), Arania, 2012, *Odihna Zborului* (soneforisme), editura Arania, 2014, *Fluturele din fântână* (antologie), editura eLiteratura, București, 2015, romanul-jurnal *Povestea premiului Nux*, eLiteratura, 2018, *Paingul Orb*, editura Arania, 2020. Îndrăgostit iremediabil de sonet, Adrian Munteanu își concepe opera ca un spectacol de lumini și umbre dedicat acestei specii lirice, căreia îi explorează obsesiv noi posibilități semantice, actualizându-i temele, împrospătându-i mijloacele de expresie. În cele 14 versuri ale sonetului său, vom întâlni efluvii sentimentale, senzualitate dar și anxietatea și revolta contemporanului atent la realitatea din jurul său. În fatidicul an 2020, poetul ne-a propus *Sonetoterapia*, postând în mediul on line câte un sonet propriu în fiecare zi. Ecourile entuziaste, ca și în cazul spectacolului *Paingul orb*, tot on line, au probat preferința publicului pentru poezia armonioasă, de înaltă spiritualitate și virtuozitate prozodică. (**Victoria Milescu**)

SPUNE-MI, IUBITO !

Spune-mi, iubito, unde-ți e popasul ?
În cuib zănatec, în amurg de ceară ?
Unde-ți așezi piciorul să nu piară
Urma fierbinte ce-mi ucide ceasul ?

Cum ai învins râvnirile de fiară
Ce-au despicat pădurile cu pasul,
Ca să-mi aplec genunchiul, să-mi fac masul
La umbra coapsei tale de fecioară ?

Lasă-ți coroana-n iarba sângerie,
Bea din potirul brumelor nectar
Și din căuș de patimi apă vie,

Arde-ți veșmântul pe năvalnic jar,
Să te zidesc curată-n temelie,
Aceeași Ană, pe un nou altar.

UMPLE, IUBITO, CU VIN VECHI POTIRUL

Umple, iubito, cu vin vechi potirul,
Căușul tainei, limpezit de muze !
Alintă apa dulce din havuze
Ce-a adormit cu trudă trandafirul !

Așterne masa cu-n surâs pe buze,
Așează pâinea și veghează mirul
Ademenind spre trup încins zefirul
Aromitor al zorilor lăuze.

Aprinde focul, nu-l lăsa să piară,
Aruncă lemne pe altar ! Apoi
Miresme dulci ne vor zidi. Spre seară

Vom dezbrăca veșminte. Drepți și goi
Ne vom topi ca un palat de ceară
În flacăra dintru adânc de noi.

VEGHEZ SFIALA OREI

la Psalmul 5

Veghez sfiala orei dimineața,
Râvnind să-nalț, umil, o rugăciune,
Dar spaima clipei mute mă supune,
Poveri în trup îmi săgetează viața.

Doamne, îndreaptă-mi calea, să-mpreune
Mâinile mele ce-au uitat dulceața !
Celui puternic să-i așterni povața.
Topește-i ura din rostiri nebune !

Atinge-l ca pe-un fur de lună plină
Și îi smerește graiul de-nceput,
Ca să-l primești de-a dreapta fără vină.

Dă celui blând un veșnicit sărut
Și adu-mi, Doamne, mirul tău la cină,
Să mă-nvelească taina, ca un scut !

MAI SUNT

Mai sunt pe-alocuri turme și fânețe,
Un glas de tulnic încă mai răzbate
Și doinele se mai aud prin sate,
Cu-aceeași sfântă, tainică tristețe.

Mai semănăm, ca să avem bucate
Și spicele se coc visând tandrețe,
Printre păduri adorm poteci răzlețe
Și se mai țes ștergarele brodate.

În înserare greierii mai cântă,
Câte un cal mai paște ierburi moi,
O rândunică încă se avântă

Și-un vis ascuns se naște din noroi.
Dar roua clipei pe obraz se zvântă
Și-o lacrimă s-a rătăcit în noi.

ALTARE DE IEDERĂ

Apele mari vor potopi câmpia,
S-or prăvăli gemând eliberate,
Vor frânge umbre în zadar vegheate,
Dar n-or putea să-mi stingă crud făclia.

Râuri de foc vor pârjoli palate,
Vor linge buza norilor și glia,
Dar n-or surpa din locul ei vecia
Iubirii mele îndelung visate.

De ești un zid, ți-oi ridica altare
De iederă țesând veșmânt regal;
De ești o poartă voi intra-n uitare,

Să-ți simt răcoarea-n trup robit pe mal,
Ca să rămâi în mine ca o mare
Cu țărmuri blânde și năvalnic val.

ÎN UMBRA ZILEI

În umbra zilei aripa se-mplântă
Și-acoperă uimirile cu pana.
Un strigăt stins îmi sfredelește rana
Iubirilor ce nu mă mai frământă.

Lumina stinsă-și leapădă sutana
Pe cumpăna ce-n lacrimă se-avântă.
Talaz fugar pe mal se ia la trântă
Cu liniștea ce-mi pustiește dana.

În iarbă-ngenunchez și-mi cer iertare
Cărărilor ce le-am urcat pieptiș.
Un fir de iarbă-nfige în uitare

O sabie cu-nsângerat tăiș
Și pasărea rămasă-n așteptare
Îmi tăinuiește-adâncul din frunziș.

ARCAȘUL NEGRU

Săpând adânc din sânge-n amintire,
Arcașul negru un cuvânt ochește,
Să-mpovăreze jertfa ce-mplinește
Cu truda tainei templul de iubire.

A-ncălecat și în galop lovește
Vocala smulsă fără-mpotrivire.
Între copite a surpat zidire
De cuget blând ce în adânc dospește.

Turbată tânguire de durere
Revarsă slova suptă-n aprig vânt.
Împrăștiat în zări, fără avere

Și doborât de-a-ntregul la pământ,
Verbul cel searbăd s-a făcut tăcere,
Acoperit cu-ndoliat veșmânt.

FLUTURELE DIN FÂNTÂNĂ

Eu, fluturele-alunec în fântână.
Ce spaimă hâdă-n trupul meu, plăpândul !
N-am timp să-mi chinui timpul întrebându-l
Ce vaier lung pe-antene se îngână !

N-am cal de foc pe care, adăpându-l,
Să-l fac să urce-n slăvi pe ghizduri până
Și-ar împietri copita pe o rână,
Ca să țâșnească-n aer pur cu gândul.

Ce–i până jos, ce tihnă necurată,
Unde e luciul, unde-i un năvod,
Să frâng în el căderea doar o dată ?

Nu tremură nimic sub lânced pod...
Pe fund nu-i apă, nu e nici o pată...
Plonjez în gol și mă strivesc de glod.

ALERGÂND

Aceasta e a orelor aromă,
Când s-a pierdut o clipă fără vlagă,
Trudindu-mă s-ating cu palma-ntreagă
Aceeași zare palpitând în comă.

Prind geana ierbii, șoapta ce mi-e dragă,
Tot ce-a rămas surprins de axiomă,
Prigoana umbrei, trupeșă fantomă
Învinsă-n goana zorilor, dulceagă.

Sunt toate doar o dâră fumegândă,
O rămășiță-n scalpul unui gând
Cu dinți de lut și pururea la pândă.

Mă voi trezi mereu agonizând,
Rânjind parșiv, iubindu-mă-n osândă
Tot alergând de mine, alergând.

ZVÂCNIRI MURDARE

Zvâcniri murdare, scârba ce mocnește,
Modesta umbră fadă a trăirii,
Tăișul viu al vorbei și-al privirii
Pe gardul clipei vagi mă răstignește.

Să fug, să strig, din mult prea plinul firii,
Să mă ascund de ura ce sporește ?
N-ar fi mai bine s-o înfrunt, orbește,
Să mă arunc în lama primenirii ?

Să trec prin toate, cu priviri avide,
Cum aș tăia în carne de poem.
Un pas mai mult și zborul se decide.

Sfârșește frica de un surd blestem
Și-o poartă către mine se deschide.
Să nu mă tem ! Deloc. Să nu mă tem !

CÂND SĂ PARCHEZ

antisonet 2

Când să parchez în fața casei mele,
Văd locul ocupat și nu m-ajută
Privirea calmă. Intru în derută.
A fost o zi cu-o sută de belele.

Vine vecinul, cel bolnav de gută.
– A cui e rabla ? zic, pornit pe rele.
Simt că mă ia pe loc cu amețele.
– Sunt musafiri la numărul o sută.

– Și chiar la mine s-au găsit să steie,
Să nu-mi pot pune roata lângă scări ?
– Câte bordeie-atâtea obicee !

Îmi vin în cap o mie de-ntrebări.
Din portbagaj apuc nervos o cheie...
Doi sturzi în pom se țin în dezmierdări.



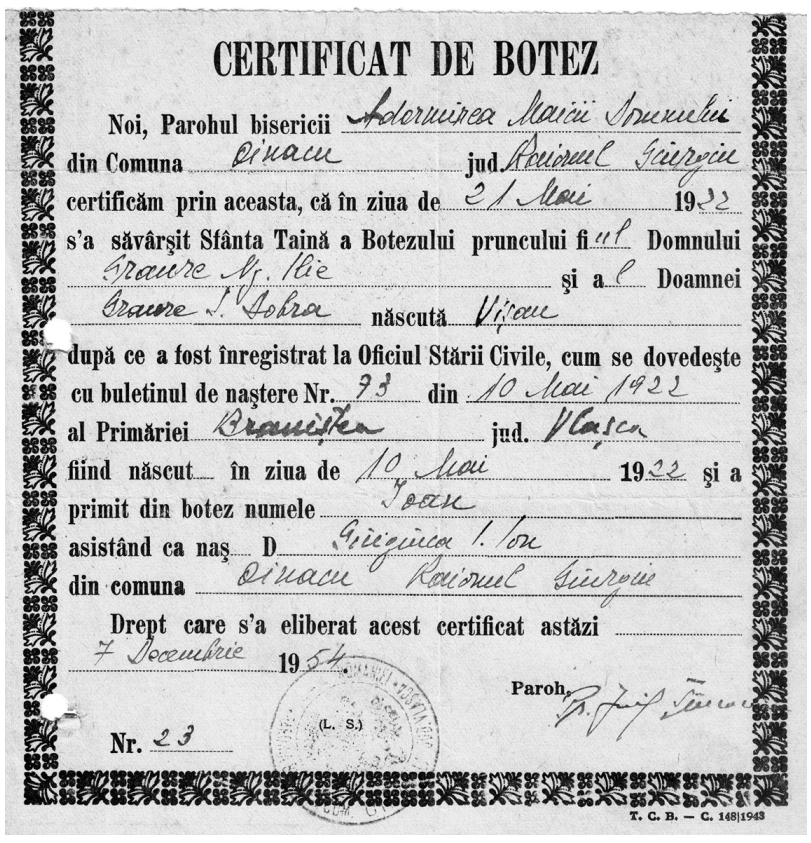
Luminița Cornea

File de monografie:

O VIAȚĂ SUB SABIE (VIII)

Familia Graure ar fi avut o cu totul altă viață, dacă n-ar fi fost necesar să se mute în Ardeal. Altă viață ar fi avut preotul Ioan Graure cu preoteasa Ioana și fiicele lor, Luminița și Elena ! Dacă n-am fi fost obligați să părăsim locurile natale ale părinților și bunicilor noștri !

Privind în urmă, mă gândesc la copilăria și la adolescența mea care au fost furate de regimul comunist: trecerea cu domiciliul prin patru sate, parohii unde tata a funcționat; am început școala primară într-un sat, în clasa a II-a am trecut la altă școală, în alt sat, apoi în clasa a IV-a părinții m-au așezat la școala din Blaj, unde, copilul ce eram, cu greu m-am obișnuit. În general, la sfârșit de săptămână plecam din Blaj acasă, la Cergăul Mic sau apoi la Biia, iar în vacanța mare (două luni) la Giurgiu (la Remuș sau la Oinacu), la bunici. Dacă sunt întrebată care este localitatea mea natală, nu știu ce să răspund. Probabil a fost și un lucru bun: m-am obișnuit cu toate, cu bune și cu rele. M-am adaptat la toate. Am amintiri de peste tot. Poate cele mai puternice sunt cele din lunile de vară petrecute la bunicii de pe malul Dunării, la bunicii materni din Remuș și la bunicii paterni din Oinacu, care ne iubeau mult. Doamne, cât sufereau că ne vedeau atât de rar !



CERTIFICAT DE BOTEZ

Noi, Parohul bisericii Adormirea Maicii Domnului
din Comuna Oinacu jud. Raionul Giurgiu
certificăm prin aceasta, că în ziua de 21 Mai 1922
s'a săvârşit Sfânta Taină a Botezului pruncului fiul Domnului
Graure Nr. Ilie şi a Doamnei
Graure I. Ioana născută Vișan
după ce a fost înregistrat la Oficiul Stării Civile, cum se dovedeşte
cu buletinul de naştere Nr. 93 din 10 Mai 1922
al Primăriei Branișca jud. Vlașca
fiind născut în ziua de 10 Mai 1922 şi a
primit din botez numele Ioan
asistând ca naş D Grigorica I. Ion
din comuna Oinacu Raionul Giurgiu
Drept care s'a eliberat acest certificat astăzi
7 Decembrie 1954.
Paroh,
(L. S.)
Nr. 23
T. C. B. — C. 148|1943

Certificat de botez preot Graure

Cum să nu-mi amintesc ? Se spune că mâncarea din copilărie nu se uită niciodată. Ei bine, la mamarea (bunica) de la Oinacu, mâncam la măsuța joasă cu trei picioare (ca în *Moromeții* lui Marin Preda), cu scăunele rotunde, tot cu trei picioare. Încăpeam bine toți nepoții, cinci sau șase când venea, mai rar, verișoara din București. Mamarea ne iubea nespus, ne făcea, din ce avea, mâncarea pe care noi o consideram cea mai bună. Gătea la o bucătărie afară, amenajată rudimentar, dar cu tot ce avea nevoie: focul din vatră, unde încet-încet, prepara mâncarea pe gustul fiecăruia. Îmi amintesc de peștele uscat fript pe grătar la foc de coceni din porumb, pus în apă și cu mămăligă era o minunăție. Ce credeți că mai aveau bunicii de la Oinacu ? Porumbei. Foarte mulți porumbei pentru care era amenajat un adăpost la înălțime, ca un fel de turn. Le dădea să mănânce exact cum le dădea să mănânce găinilor și celorlalte orătănii. Uneori, când eram noi, nepoții, acolo, erau prinși doi-trei porumbei, tăiați, curățați după toate regulile gospodărești, apoi fripți pe grătar. Mamarea ne servea asemenea bunătate cu mujdei și cu pâine caldă ori cu mămăligă tăiată bucăți cu un fel de ață mai groasă pe care o păstra atârnată de un stâlp al bucătăriei. Ce vreți o mai grozavă bunătate !

La Remuș, stăteam mai mult, pentru că bunicii erau pensionari și nu aveau niciun fel de pământ pe care să-l mai muncească, în afară de o grădină de zarzavat. Și mamarea de la Remuș gătea la o bucătărie de vară, afară, unde avea un cuptor, ca și la Oinacu, la care săptămânal făcea pâine. După ce scotea pâinea din cuptor, ne dădea la fiecare câte un coltuc. Doamne, ce bună era pâinea caldă ! Lângă cuptor avea instalată o gazieră (un fel de lampă cu suport pentru vase care funcționa cu petrol) la care făcea pe îndelete (niciodată nu se grăbea cu mâncarea, nici nu avea cum pe gaziera aceea) bucatele pentru ziua respectivă. În fiecare zi făcea mâncare. Aici eram patru nepoți. Dacă rămânea mâncare, care trebuia păstrată pentru a doua zi, era dusă în pivniță. Frigider pe vremea aceea nu se pomenea, cum, de fapt, nu era nici curent electric, deși satele acelea se aflau la câțiva km de Giurgiu. Uneori, în câte o vară, bunicii mei păstrau în pivniță gheață din iarna ce trecuse, special învelită în paie. Era folosită la răcirea băuturilor ceea ce pe noi nu ne interesa, dar ce bucurie ne cuprindea când observam că mamarea se pregătea să ne facă înghețată. Însă era muncă multă și grea cu prepararea înghețatei, deoarece trebuia să amestece mult conținutul înghețatei într-un vas în care se afla gheața. Alte vremuri !

Acum, când găsesc prin sertare ori diferite dosare acte vechi, îngălbenite, rupte pe la colțuri, mă gândesc la perioada când au fost scrise. Cele mai multe au înscris anul. Nu întotdeauna perioada înscrisă este cea reală. De curând am descoperit actul/certificatul de botez al tatălui meu eliberat de parohul *Bisericii „Adormirea Maicii Domnului*" din Oinacu (vezi foto: Certificat de botez Ioan Graure). Data nașterii este 10 mai 1922, dar certificatul a fost eliberat „astăzi 7 decembrie 1954", cu sigiliul parohiei în care este inscripționat „jud. Vlașca", deși în textul certificatului este trecut, în loc de județ, Raionul Giurgiu. Între timp. avusese loc reorganizarea administrativă a țării. Certificatul a fost eliberat desigur la cererea tatălui meu. În decembrie 1954, tata se afla de vreo trei luni eliberat din închisoare. Avea licența în Teologie, pe baza căreia solicitase și obținuse aprobarea Mitropolitului Ardealului, Nicolae Bălan, de a fi hirotonit preot pe seama unei parohii din Transilvania, ceea ce s-a întâmplat în martie 1955, la Sibiu. Pentru completarea dosarului ce trebuia depus la Mitropolia Ortodoxă din Sibiu, tata avea nevoie de certificat de botez (ortodox). Desigur, copia certificatului a rămas împreună cu actele de studii la Mitropolia din Sibiu, iar certificatul în original se păstrează și astăzi în arhiva familiei. Oamenii trec, hârtiile/actele rămân ! (foto Ioan și Ioana Graure, miri, 1948).

Atunci, în primăvara anului 1955, tânărul preot stabilit cu familia aproape în nordul țării, aproape de Cluj, s-a simțit oarecum îndepărtat de trecutul închisorii comuniste. A uitat ? Sigur, nu. Destul de repede și-a dat seama că Securitatea nu-l lasă în pace, poate mai puțin în Năoiu (unde a stat doar doi ani), dar evident în Cergăul Mic, și, mai ales, în Biia, unde era apropiat sufletește de preotul Nicolae Grebenea, deținut politic cu mulți ani de închisoare. Ajuns la Tărlungeni, perioada de sufocare spirituală devine tot mai accentuată, ceea ce s-a transmis și corpului. Astfel corpul preotului Ioan Graure a fost cuprins de microbul cancerului care l-a doborât după unsprezece ani de la instalarea în parohia Tărlungeni.

Preocupările părintelui Ioan Graure erau deosebit de variate. Pe lângă munca în parohie, oficierea slujbelor religioase, treburile gospodărești de pe lângă casă (de exemplu, aveam întotdeauna porc pentru Crăciun), munca cu stupii etc., își găsea timp și pentru studiu. Lectura pentru pregătirea predicilor era pe primul loc. Familia păstrează caiete întregi cu predici, cu schițe de predici, diverse însemnări, idei pentru predici, unele datate cu anul când au fost scrise, altele nu. Acorda un timp îndelungat pregătirii săptămânale a acestora, lucra meticulos și ordonat, păstra însemnările, iar în anii următori le îmbogățea, relua sau renunța la unele părți.

Preocupările și lecturile teologice au fost mereu pe primul plan. Continua să scrie și să publice în revista *Telegraful român*, oficios al Mitropoliei Sibiului. Participa la toate adunările preoților din Protopopiatul Brașov, unde își spunea opinia. Printre manuscrisele rămase de la preotul Ioan Graure, am descoperit două file cu însemnări interesante, de fapt ciorne pentru participarea la o asemenea adunare. Nu știm dacă au fost spuse sau au rămas doar pe hârtie. Redăm în continuare aceste însemnări (datând de prin anii 70) pentru ineditul lor și pentru interesul cu care au fost scrise:

„*Integralitatea recepției senzoriale în credință*

Se știe că o trăire sufletească, pentru a fi completă, deplină, trebuie ca la ea să participe, să ia parte toate simțurile. Acesta este și motivul pentru care strămoșii noștri, înaintașii noștri, în înțelepciunea lor, ne-au lăsat frumosul obicei, ca la orice bucurie pe care o trăim, pe lângă alte acte, să și ciocnim paharul cu ceilalți comeseni. S-a simțit adică nevoia ca bucuria care era trăită prin *pipăitul* paharului, luându-l în mână, prin *privirea* lui și prin *mirosul* și *gustul* lui pe care le simțim bându-l, să fie completată și prin ciocnirea paharului, trăind astfel bucuria și prin *auz*. Simțul *auzului* până acum nu luase parte la această trăire sufletească. Deci, ca bucuria să fie deplină, trebuie să ia parte toate simțurile.

La români, ciocnirea paharelor între ele (spre deosebire de alte popoare care ciocnesc cu paharul în masă, ceea ce denotă individualism) simbolizează și unitatea sentimentelor în trăire a tuturor celor care iau parte la bucuria respectivă.

În paranteză, menționăm că la agapele, pomenile de după înmormântări, poporul cu bunul său simț a făcut obicei ca să se abțină de la ciocnirea paharelor, ca bucuria deci să nu fie deplină, pentru că dintre cei prezenți atunci lipsește, prea de curând, cineva, cel mort. Unitatea și solidaritatea celor rămași cu cel mort și cu familia îndurerată e totuși simbolizată prin ridicarea colivei și atingerea de ea a tuturor participanților, iar cei care nu au loc să atingă/ să pună mâna pe colivă, ating cu degetele haina celor care



Ion și Ioana Graure, miri, 1948

au prins coliva, prin aceasta ținând legătura comunitară/solidară cu toți.

Și rugăciunea este o legătură sufletească. Dar ca această trăire sufletească să fie completă trebuie să ia parte la ea toate simțurile. Este de mirare cum în sfânta noastră biserică s-a ținut seama de această necesitate psihologică. Prin cântare / predică, se satisface simțul *auzului*, prin vederea icoanelor, a picturii pereților, prin imaginea lumânărilor aprinse se satisface simțul *văzului*; prin arderea tămâiei și a lumânărilor se satisface simțul *mirosului*; prin cinstea dată icoanelor și Sfintei Evanghelii, prin sărutarea lor, prin semnul Sfintei Cruci, se satisface simțul *pipăitului*, iar prin Sfânta Cuminecătură, prin gustarea anafurei, se satisface simțul *gustului*. Dacă avem în vedere valoarea integrală senzorială a slujbelor, putem considera că rugăciunea trăită integral, cu tot sufletul, are și valoare psihologică, deci chiar științifică. Legătura credincioșilor cu biserica noastră este și pentru această integralitate senzorial-psihologică."

Tatăl meu a menționat, în continuarea acestei însemnări, motivarea biblică, afirmând: „Că doar nu gândim numai cu mintea. Chiar Moise știa de gândirea prin inimă: „Văzând însă Domnul Dumnezeu că răutatea oamenilor s-a mărit pe pământ și că toate *cugetele* și dorințele *inimii* lor sunt îndreptate la rău în toate zilele" (*Facerea* 6, 5). Și Sfântul Apostol Pavel face trimitere tot la „cugetele inimii" când scrie evreilor: „Căci cuvântul lui Dumnezeu e viu și lucrător și mai ascuțit decât orice sabie cu două tăișuri, și pătrunde până la despărțitura sufletului și duhului, dintre încheieturi și măduvă, și destoinic este să judece *simțirile și cugetările inimii*" (*Evrei* 4, 12).

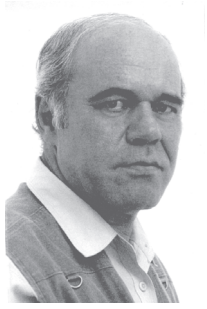
Pentru exemplificare, desigur, părintele Ioan menționează afirmația unei femei din Tărlungeni, Maria Munteanu: „La noi, de când intru pe poarta bisericii, simt că mă rog, căci mirosul de tămâie, cum ajunge până acolo, mă transpune la rugăciune; în biserică, când intru și văd icoanele și lumânările cum ard, aud cântările bisericești simt că rugăciunea a pus stăpânire pe sufletul meu."

(Va urma)

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XXVII)

Între topos și atopos

Tudor Opriș, un poet recuperat din „Generația pierdută”



Florentin Popescu

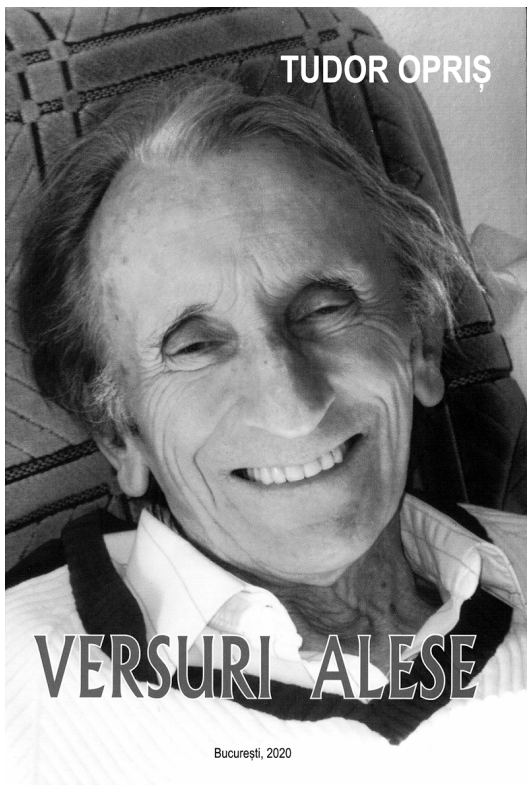
Longeviv (26 noiembrie 1926 – 22 ianuarie 2015), Tudor Opriș a fost o prezență activă, de peste cinci decenii în viața culturală și științifică din România, lăsându-ne moștenire o vastă și variată bibliografie, care însumează peste o sută de volume, mare parte fiind tipărite în mii de exemplare, nu puține dintre ele (cele cu caracter științific) fiind traduse și publicate în mai multe limbi europene.

Concomitent cu activitatea sa de scriitor și de om de știință, Tudor Opriș a fost poate cel mai mare animator cultural și sprijinitor al tinerelor talente (în cadrul unui cenaclu, „Săgetătorul”, pe care l-a înființat și l-a condus mai bine de patru decenii). În plan editorial această muncă s-a materializat, între altele, în volumele „Reviste literare ale elevilor”, „500 de debuturi literare” și „Istoria debutului literar al scriitorilor români în timpul școlii”.

Astăzi încă nu sunt deloc puțini cei care și-l amintesc cum până mai deunăzi îl întâlneau în câte o redacție, la un cenaclu, la o manifestare literară sau chiar pe stradă.

Dăruit de Dumnezeu cu o sănătate fizică demnă de toată admirația, dar și cu ceea ce am putea numi o neostoită vioiciune a spiritului, Tudor Opriș s-a aflat întotdeauna și pretutindeni în miezul evenimentelor culturale, atât în calitatea lui de profesor cât și în aceea de ins dornic să ajute, să-și spună cuvântul, să pună umărul la o faptă frumoasă. Și ele, aceste fapte au fost cu miile, dacă nu cumva chiar cu sutele de mii. Nici nu putea fi altfel de vreme ce omul era ubicuu, organizator de tabere școlare și nu numai, fondator de publicații, editor nu numai al cărților lui, ci și ale altora (antologii, prefețe, comentarii critice etc. etc.).

Timp de mai bine de patruzeci de ani Tudor Opriș și-a lăsat amprentele sale culturale pretutindeni pe unde a trecut – de la școlile de prestigiu bucureștene (unde a oficiat de la catedră) și până la cutare sau cutare instituție culturală în care simțea că se poate petrece ceva benefic în viața urbei.



Într-o mai veche intervenție critică, Emil Manu vorbea de o „Generație pierdută” (1940-1955), care din cauza vremurilor neprielnice (războiul, apoi tranziția către stalinismul impus de tancurile sovietice) nu s-a putut afirma așa cum ar fi trebuit să se întâmple în timpuri normale. «În acei ani – notează Ovidiu Papadima în „Cuvântul de prezentare” care însoțește recenta apariție editorială (Tudor Opriș, *Versuri alese 1940-2003*, ediție definitivă, București, 2020), cei mai mulți reprezentanți ai generației sale n-au acceptat compromisul, rupând contactul cu momentul istoric. În acest fel ei nu și-au putut transmite mesajul la timpul potrivit, frângându-și aripile, deturnându-și talentul sau reluând exercițiul mult mai târziu, reparațiile posterioare nescutindu-le opera de desincronizări estetice… Două manuscrise lirice, premiate în 1944 și 1947, n-au putut fi onorate editorial din cauza conjuncturilor politice defavorabile: agitațiile anului 1945, anul încheierii războiului și prefacerea, după 30 decembrie 1947 „data răsturnării monarhiei” a Academiei Române într-un organ politic menit, în domeniul literaturii să impună oficial modelul sovietic și doctrina realismului socialist».

Victimă a reformei învățământului din acea perioadă, Tudor Opriș nu și-a mai putut susține nici doctoratul proiectat cu G. Călinescu (îl va lua mai târziu cu Ovidiu Papadima), refuzând cu demnitate (era fiu de general – asta nu dădea bine la dosar) să se alinieze „academicianului A. Toma” și lui Dan Deșliu, laureat al Premiului de Stat. Tudor Opriș a fost nevoit să se refugieze în învățământ, unde a predat științele fizico-chimice și biologia, către care avea, ca și spre literatură, chemare. Începând din 1950 și-a îndreptat energiile către sprijinirea tinerelor talente literare (a înființat primul cenaclu reprezentativ al copiilor (1950) și al adolescenților („Săgetătorul”, 1967), a coordonat suplimentul „Preludiu” al „Scânteii tineretului”, a inițiat concursul național „Tinere condeie”, conducând taberele naționale ale elevilor și editând peste optzeci de antologii literare din creația lor.

În treacăt fie spus, târziu, după anul 2000 îmi mărturisea cu legitimă mândrie că peste două sute de membri actuali ai Uniunii Scriitorilor și câteva zeci de ziariști au trecut pe la „Săgetătorul”, bucurându-se de sfaturile și îndrumările lui.

Și ce ironie a sorții !: în ziua când a fost înmormântat la Cimitirul Bellu nici măcar unul dintre aceia n-a fost prezent acolo spre a-și lua adio de la profesorul lui…

Revenirea ca poet în viața literară a lui Tudor Opriș (altfel „o celebritate”, dar nu literară, ci în domeniul biologiei, cu o bibliografie copleșitoare în domeniu !) s-a produs abia în 1985 cu vol. *Omul cu iubirile*, acceptat la publicare după șase refuzuri („inexplicabile”, mărturisea autorul). «Cartea – scria Tudor Opriș –, apărută în excelente condiții grafice și cu o emoționantă prefață semnată de marele critic Vladimir Streinu… s-a bucurat de un nesperat succes. Tirajul de 8000 de exemplare s-a epuizat în câteva zile… iar critica a considerat-o „o reabilitare a unui mare poet ostracizat”, fiind „unul din cele 8-10 volume fundamentale de versuri ale literaturii române”».

Într-adevăr, prefața lui Vladimir Streinu a fost emoționantă, fiindcă iată ce putem citi acolo, între altele: „Tudor Opriș face parte din generoasa familie a trubadurilor cu sufletul ca un cristal de rouă și cu ochii arși de mirajul unei iubiri sublime. (…) N-a fost niciodată generos cu roadele inimii sale, deși Călinescu, Vianu, Camil Petrescu, Arghezi, Bacovia – ca să nu amintesc decât pe câțiva din castelanii la poarta cărora și-a cântat versurile – l-au primit cu bucurie și cu mare cinste, ca și subsemnatul, de altfel (…) Farmecul acestei cărți rămasă poate în afara iureșului experimentelor și inovațiilor ce se vântură azi și pe care profesorul Opriș le-a înțeles și le-a apărat ca mentor – constă în limpezimea, puritatea, sinceritatea, noblețea și omenescul iubirii ridicate la rang de fior cosmic, în limba ei românească nesiluită de-o remarcabilă bogăție plastică și de o incontestabilă eleganță și elevație intelectuală. Sunt calități „clasice” pe care nici timpul, nici gustul nu le oxidează și care ne fac să ne apropiem cu emoție și receptivitate de această Cytheră la țărmul căreia toți am jinduit sau jinduim să facem popas”.

În mare măsură acest volum (pe care l-a tipărit acum fratele scriitorului, romancierul și regizorul Mihai Opriș, căruia îi mulțumim și pe această cale pentru gestul său) are și o valoare testamentară. El conține, pe lângă poezii și o bibliografie completă a scrierilor lui Tudor Opriș, pentru prima oară fiind consemnate și cărțile cu caracter științific.

O apariție de referință, necesară, binevenită și totodată un act de dreptate postumă.

Profil

Despre globalizare prin literatură

Ion C. ȘTEFAN

Domnul Ion Pătrașcu este un scriitor talentat și perseverent, cu evidente înclinații rafinat culturale.

Mă refer la faptul că, timp de zece ani, a publicat în revista *Curtea de la Argeș* articole informative și educative despre activitățile sale multiple ca diplomat român, pe diferite meridiane ale lumii. Astfel, cu sprijinul domnului academician Gheorghe Păun, redactorul șef al acestei prestigioase reviste, el a devenit, dintr-un memorialist convingător, un adevărat scriitor, stăpânind treptat arta comunicării artistice.

Iată un câștig real pentru istoria literaturii române și, mai ales, pentru noi, cititorii săi constanți, atât în paginile revistei, cât și în cadrul volumelor tipărite separat până acum, dintre care amintesc: *Peregrinările unui diplomat, Mozaic diplomatic*, *Un ageșean prin lume, Popas în China, Povestiri persane* și altele, fie semnate singur, fie în colaborare cu alții, reunind și materialele publicate în revistele *Pietrele Doamnei, Românul australian, Constelații diamantine, Dacia Eternă* și alele.

Volumul recent*, La pas prin satul global*, adună materialele apărute în revista *Curtea de la Argeș*, în ultima perioadă, reașezate tematic, reunite sub acest titlul inspirat, deoarece – după cum afirmă domnul academician Gheorghe Păun, în articolul introductiv *Un român prin satul global* – „Un român din Argeș-Muscel, născut și crescut într-un sat cu nume blând – Galeș (…), plecat de mic prin lume, mai întâi la școală, apoi și dincolo de hotarele României – *diplomat de cursă lungă*, și în timp, și în meridiane și paralele traversate pe planiglob”, revine în patria-mumă pentru a ne dărui bogăția experienței sale, cunoștințele acumulate, relațiile diplomatice și culturale între personalitățile române și cele ale culturii universale.

Așa a ajuns Ion Pătrașcu *o figură remarcabilă printre literați*, deși el, modest și realist, după cum îl știm, afirmă: „Cu tocul în mână, nu am fost nici *un leu paraleu* și nici un vânător de vise”.

Dar opiniile apărute în diferite reviste culturale, ori cu prilejul lansării cărților sale, exprimate de academicienii: Mircea Malița, Dan Rădulescu, Florin Constantiniu ori Gheorghe Păun; de scriitorii și criticii literari: Florentin Popescu, Doru Bobi, Denisa Popescu, Mihail Diaconescu, Mona Vâlceanu, Lucian Costache; de universitarii: Gheorghe Ghițescu și Mihai Brăslași dovedesc deplin și cu trainice argumente gradul înalt de comunicare artistică la care a ajuns domnul Ion Pătrașcu.

Reașezate tematic, articolele din acest volum se referă la *Misterioasa Indie, Pași prin Maroc, Tot pe drum, pe drum*, dar și la câteva teme cu predilecție culturale: *Centenarul Unirii, Seniori ai științei și culturii, Ianuarie eminescian*, prezentând un caleidoscop de interferențe între evenimentele externe și cele interne.

Recitite, deoarece prima dată am luat cunoștință cu ele în paginile revistei, aceste scrieri ne dau prilejul unor aprecieri de ansamblu. E de remarcat caracterul sistemic al fiecărei apariții, îmbinarea între intern și extern, prin referiri la mari personalități naționale și universale, interferența dintre informare și estetic, caracterul patriotic al fiecărui material.

Articolele cuprinse în culegere se referă la unele aspecte ale politicii românești pe meridianele lumii ca: *Din cronica relațiilor româno-siriene, Secvențe indiene, La curțile sultanilor marocani, La frații din Bucovina și Basarabia* și altele.

Întâlnim și numeroase relații pe linie cultuală: *Cu gândul pe Valea Nilului, Mircea Eliade în India, Expoziția internațională de pictură în acuarelă*.

Autorul ne invită să vedem cu ochii lui, să admirăm lucrările lui Constantin Brâncuși în India.

Alte referiri au un caracter general*: Arc peste timp în diplomația românească* ori *Eminescu p*e Val*ea Nilului*.

Desprindem o continuă pendulare: de la concret la abstract, de la amănunt la generalizare, de la politica diplomatică la cea a unor legături directe între diferitele personalități ale lumii...

Citite și recitite, intervențiile domnului Ion Pătrașcu ne oferă adevărate pagini narative, cu un adânc fior patriotic și cu o responsabilitate temeinică asupra celor constatate și afirmate.

Om cult, perseverent și cu o gândire rafinată, Ion Pătrașcu a devenit, în urma acestei colaborări îndelungate cu domnul academician Gheorghe Păun și cu cititorii Revistei *Curtea de la Argeș,* un scriitor apreciat de cititorii de pretutindeni.

Ceea ce m-a uimit propriu-zis (și m-a derutat parțial) este faptul că, de curând, întâlnindu-l cu prilejul unor lansări de carte, el mi-a mărturisit că se află la un final, că se va opri din scris, adică a sfârșit ceea ce ar fi avut să ne spună. Aceleași idei le regăsim și în mărturiile din acest volum.

Este pentru prima dată când se dovedește a nu fi și un *diplomat literar deplin*, fiindcă scrisul nu are vreo limită, nici vârstă, nici măcar popasuri.

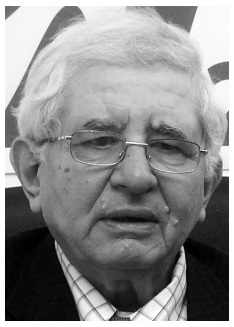
Această *contradicți*e provine din faptul că diplomatul, devenit literat, va resimți, curând după această formă de retragere (nestrategică), dorința de a scrie mai departe, fiindcă actul de creație este de natură divină, iar dumnealui va urma îndemnul conștiinței sale artistice.

Da, *Domnule Diplomat al Cuvintelor*, ajuns aici, vă sfătuiesc să treceți de la creația tematică la cea a compoziției literare propriu-zise !

Aveți toate șansele și încă nu este târziu ! Vă aștept !

(Ion Pătrașcu*, La pas prin satul global*, Biblioteca Revistei *Curtea de la Argeș*, Editura Printech, București, 2020.)

„UNIVERSITĂȚILE MELE" (VIII)
Galaxia GÜTENBERG



Neagu Udroiu

Cochetasem cândva cu scrierea de texte pentru gazete, dar nu mi-a trecut prin cap că ar veni o vreme în care aș putea să trăiesc din ce scriu. Și totuși asta s-a întâmplat. Terminasem facultatea numită azi de știință a metalelor, revenisem în Dealul Spirii hotărât ca muncitorul de altădată, cu diplomă de inginer la mână, să mă exprim pe cât eram în stare să respir în larma halelor uriașe, a serviciilor tehnice seducătoare. N-a fost să fie: o ofertă venită peste mână m-a descoperit pregătit să dau halatul de fiecare zi pe o călimară și un toc sprințar. Nu m-am căit niciodată de gestul la offside comis cam fără acoperire. Dar, cert, puteam s-o dau în bară. Dacă nu m-aș fi dovedit în stare să depășesc gardurile numeroase și parcă din ce în ce mai dese risipite pe pista de alergări pe care mă angajasem fără a fi probat veleități de alergător de cursă lungă cerute de meseria străină mie la acea vreme ?

Explicația reușitei, dacă a fost, atât cât a fost, poate fi formulată într-o propoziție simplă: am avut profesori buni ! La ora respectivă, presa noastră depășise vârsta când la București ora exactă era potrivită de bătăile orologiului din Turnul Spaski. Fuseseră rechemați (la ei) în țară toți cei rămași la noi vară de vară. Încetase obiceiul de a publica *in integrum* editorialele din Pravda. Nu mai publicam *in extenso* discursurile rostite la tribuna ONU de către Andrei Ianuarevici Vâșinski. Câteva comutări în structurarea presei de la noi lăsau urme. Ziarul nostru cu cel mai mare tiraj devenise citibil și lumea îl aștepta convinsă că are pentru ce. Sigur, va mai trece timp până ce își vor diminua gabaritul articolele oglindind întrecerile în producție („întreceri, întreceri/ ciocane și seceri..."). Dar apăreau pagini întregi încredințate condeielor scriitoricești, pline de idei și ademenitoare la lectură. Corespondenții proprii din străinătate ne regalau cu savuroase reportaje de la fața locului. Celelalte cotidiane centrale preluau stilul seducător la modă. A dispărut o revistă de actualitate internațională scrisă de alții și doar tradusă pentru noi (se numea chiar „Timpuri noi"). Pe locul rămas gol s-a instalat revista „Lumea", splendidă publicație de reflectare a realităților externe. Încredințată spre gestionare unui publicist de renume, profesorul universitar George Ivașcu, „Lumea" a bătut orice record în materie de atractivitate tematică și publicistică. A apărut în epocă revista „Magazin", după care lumea ședea la coadă la chioșc precum la măcelării. Un succes răsunător a avut de la primele numere „Magazin istoric", legată între altele de vivacitatea coordonatorului, Cristian Popișteanu. Ca să nu mai vorbim de marșul triumfal al revistei „Contemporanul", aflată sub îndrumarea aceluiași George Ivașcu. Semnau număr de număr autorități culturale precum Tudor Arghezi (paginat pe prima pagină dreapta sus), George Călinescu (coloana sa venea în josul paginii întâi, pe dreapta), Tudor Vianu, George Oprescu, D. Suchianu, Catrinel Oproiu.

La ziarul de tineret, unde mi s-a găsit loc în redacție, mă ocupam de problematica industrială, culoarele convocau lume diversă. Erau încă la treabă cei atrași în gazetărie la vârstă fragedă. Lidia Popescu, Petru Ispas, Victor Constantinescu, Jordache Bodea, Lucreția Lustig, Iosif Sava, Carol Roman. Ani de zile au robotit la scoaterea ziarului condeie scriitoricești aflate la început de carieră: Al. Mirodan, Radu Cosașu, Florin Mugur, Teodor Mazilu, Nicolae Țic, Fănuș Neagu, Ion Băieșu, Pavel Aioanei, Ilie Purcaru, Mihai Caranfil, Ștefan Iureș, Florența Albu. Pe măsură ce vârsta le-a bătut în geam s-au dus care încotro. Unii direct în cărțile de școală. Sau, mai sigur, în istoria literaturii.

Când și când apăreau în pagină, alături de ei și noi, ai casei, nume de vârf ale scrisului românesc: Eugen Barbu, Marin Preda, Demostene Botez, de tot tinerii Nichita Stănescu, Grigore Hagiu, Gabriela Melinescu, Cezar Baltag, Ilie Constantin, Adrian Păunescu, Constanța Buzea.

Stau și mă întreb: cum să nu te simți dator să stai cu ghiozdanul pe genunchi și să cauți a nu pierde nimic din ce poate însemna o strofă de învățătură pentru tine ?

Dacă ar fi să desemnăm prin vot popular decanii din diferite etape, la „Scânteia tineretului" aceștia puteau fi considerați în timp Mihnea Ghiorghiu – la începuturi – mai apoi Dumitru Popescu, Anghel Paraschiv, Nicolae Dragoș, Nicolae Dan Fruntelată. Am motive să îi privesc respectuos.

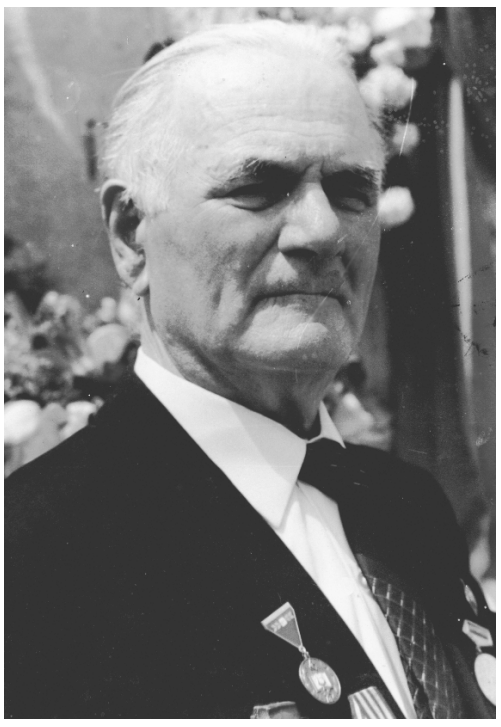
Se va întâmpla să ajung la un moment dat în redacția ziarului „Scânteia" ca publicist comentator. Era rangul profesional cel mai înalt, fiind coleg de linie cu Ioan Grigorescu, Victor Vântu, Romulus Căplescu. Trudiseră și aici nume importante din publicistica noastră: Dan Hăulică, Nicuță Tănase, Vasile Nicorovici, Sergiu Fărcășan, Șt. Zidăriță, George Radu Chirovici. Pentru mine am taxat această șansă echivalentă celui promovat de la „echipa under 19" direct în lotul de seniori, aș zice chiar în „lotul probabililor".Urmărisem din imediata apropiere schimbarea gărzii la Buckingam-ul din centrul Casei Presei de mai târziu. Tinerețea câștigase teren. La externe au apărut Viorel Popescu, Radu Bogdan, Dumitru Tinu, Valentin Păunescu, alături de mai experimentații Vasile Oros, Nicolae Plopeanu, Nicolae N. Lupu. La economic șarjau George Cercelescu, Petre Nedelcu, Viorel Sălăgean, Ioan Erhan, Ion Teodor, Dan Constantin, Corneliu Cârlan, Cristian Antonescu, Ilie Ștefan. În publicistica socială erau afirmați Sergiu Andon, Gh. Mitroi, Mihai Ionescu, Const. Priescu, Dumitru Titus Popa. Cronicile culturale sclipeau sub semnături de marcă: literară – Constantin Stănescu, Natalia Stancu; muzicală – Smaranda Oțeanu; plastică – Marina Preutu.

Eseistul de pagina I era însuși redactorul șef – Dumitru Popescu. Îl puteai considera concurat de Paul Everac, foarte prezent pe teme social-cetățenești.

Ei bine, vă întreb: aveai la îndemână un meniu bogat; nu era păcat să treci pe lângă el ignorându-l ?

Unde sunt iernile de altădată ? !

Fragment extras din jurnalul prof. Ion I. Carbarău, aflat în curs de publicare la Editura Sud.



Don D. Carbarău

29 martie 1973
Notă foarte importantă

Doresc să consemnez faptul că în anul acesta – 1972-1973 – când s-a zis că am avut o iarnă blândă, fără ger prea mare și mai ales zăpadă puțină, când s-a ajuns în luna martie și se aștepta sosirea primăverii ne-am pomenit cu un viscol puternic începând de la 4 martie 1973 și care a durat 4 zile.[1] Avalanșa a fost foarte mare. S-au înzăpezit toate căile de comunicație, atât în regiune, cât și în țară. Comunicatele Institutului Meteorologic și presa ne-a adus la cunoștință că totul este paralizat în Oltenia de sud, în toată Muntenia și apoi toată Moldova.

La Bolintin Vale s-au produs greutăți în ce privește legătura cu Bucureștiul. Nu s-au putut ține cursurile în zilele 7-8 martie și nici la 5-6 martie decât sporadic.

Comitetul de partid, prin secretarul său, Stoica Marin[2] și primarul comunii, Rădoi Mihai, au luat măsuri de deszăpezire, constituindu-se un comandament local de luptă împotriva acestei calamități. Este de consemnat că la apelul făcut în mai multe pauze la stația de radioficare a tov. Anghel Niculescu, locțiitor de secretar și Directorul Căminului Cultural, sute de cetățeni au ieșit la deszăpezire. S-au folosit și mijloace mecanizate de la Centrala petroliferă și alte unități din Bolintin Vale.

Acțiunea a avut un succes deosebit.

Pe străzi s-au creat munți de zăpadă.

Populația, în această vreme, a fost aprovizionată bine cu alimente și pâine pentru că unitățile cooperativei au fost găsite cu stocuri de alimente suficiente încât nu s-a simțit lipsa. Notez că la alimentarea cu pâine au fost unele greutăți, dar de rezolvat.

La 23 martie 1973 s-a ținut o ședință de lucru a Comitetului de partid în care s-a relatat cum s-a muncit în perioada viscolului și a luptei contra zăpezilor mari care în unele locuri ajunsese la aproape un metru. De altfel, s-a estimat că apa căzută prin zăpadă ar măsura 150 litri pe m.p. S-au adus mulțumiri tuturor instituțiilor, lucrătorilor și populației care a ieșit la lucru în urma apelului făcut.

În ședința de lucru a comitetului de partid s-a luat în discuție planul de măsuri pentru prevenirea inundațiilor care pot fi iminente – topirea zăpezilor se va face repede – ținând seamă că pământul este saturat de apă.

La apelul secretarului de partid s-a hotărât ca să se caute în câmp vechile urme ale unor șanțuri de scurgere a apei în locul de la Argeș, punctul Crivina.

Această acțiune s-a realizat și la inițiativa cetățenilor din cartierul Băleanu, care sâmbătă 24 martie 1973, în număr de peste 350, au săpat un șanț de scurgere a apei în acest sector ca să se scurgă locul de apa care bălțește în locul zis „În Ogradă", în lungime de peste 600 m. Afară de faptul că organele de partid și de stat au condus opera de desecare, dar au fost mulți țărani care s-au angajat să intervină la lucru. Notez aci pe locuitorul Niță Oprea, pensionar, comunist, care cunoscând direcția în care se îndrepta vechiul șanț de desecare a ajutat și mobilizat multă lume. Țăranii – tineri, bătrâni, femei – au ieșit la această acțiune obștească și repede au rezolvat sarcina ce și-au propus să o facă.

În ședința de lucru a Comitetului de partid s-a arătat că sunt foarte multe greutăți la Malu Spart, unde o mare suprafață de teren s-ar putea să nu fie folosit pentru agricultură din cauză că bălțește o mare cantitate de apă. Trebuie să luăm măsuri ca și acolo apa să fie scursă către Argeș, continuându-se vechile șanțuri de scurgere.

Așa că iarna blândă, cum s-a spus, a devenit grea și aspră către sfârșit, fapt care aduce mari greutăți în campania însămânțărilor de primăvară.

[1] Prin Decret semnat de Nicolae Ceaușescu, președintele Consiliului de Stat, la 14 martie 1973 se instituise starea de necesitate „în unele județe afectate de căderile masive de zăpadă și viscol", extinsă la 16 martie asupra altor județe. („Steagul roșu", an XXV, nr. 7373, sâmbătă 17 martie 1973, p. 1.)

[2] Stoica Marin și modul de intervenție al autorităților din Bolintin Vale erau oferite ca exemple pozitive în articolul *Să dăm cuvântul faptelor eroice*, în *Ibidem*, p. 1, 3.



Nicolae Scurtu

NOI CONTRIBUȚII LA BIOGRAFIA LUI DIMITRIE VÂRBĂNESCU

Biografia și opera pictorului, graficianului, traducătorului și publicistului Dimitrie Vârbănescu (n. 5 octombrie 1908, Giurgiu – m. 2 mai 1963, Paris) se cuvin a fi cercetate cu mai multă rigoare întrucât acest creator reprezintă un *caz special* între personalitățile exilului românesc.

Apreciat de Lucian Blaga pentru că a realizat schițe de decor la piesa *Fapta* și de Tudor Arghezi care i-a publicat în revista *Bilete de papagal*, în 1928, un elegant și sintetic portret al lui Urmuz[1], semnat cu pseudonimul *Icewan*.



Plicul scrisorii lui Dimitrie Vârbănescu

Restituim, aici, trei epistole ale doamnei Suzanne Vârbănescu, soția pictorului Dimitrie Vârbănescu, trimise lui Eugen Cernătescu[2], prieten și un foarte bun cunoscător al operei acestui giurgiuvean așa de valoros și, totuși, atât de izolat.

Epistolele acestea, deși conțin o accentuată notă de curtoazie, au fost trimise în România după 1968, când Suzanne Vârbănescu realizase întâia *Expoziție de pictură și grafică* ~ noiembrie – decembrie 1968, la București, în cadrul Ateneului Român.

Această expoziție s-a constituit într-un eveniment *recuperator*, iar apoi s-a deschis și în orașul natal al pictorului, Giurgiu, Brăila, Galați și la Muzeul de Artă din Craiova.

Istoricul și criticul de artă Petru Comarnescu, în cuvintele preliminare la *catalogul* acestei expoziții, semnalează *noutatea* artei lui Dimitrie Vârbănescu, apreciind elogios universul artistic al acestui creator excepțional.

*

Paris, le 15 décembre 1969

Cher ami Eugène,

Je ne voulais pas vous écrire avant d'avoir rencontré les Chesnais. Ils vous attendent avec impatience et seront heureux de vous faire un certificat d'hébergement quand vous le désirez.

Jacques Chesnais se remet lentement d'une zona, mais enfin il a un moral excellent. Ce sont des gens charmants et attachants.

Je suis allée chez eux avec Radu Ionesco[3] et ensuite la soirée s'est terminée chez Simone Benielli ou elle nous régalait d'une choucroute au champagne formidable.

Inutile de vous dire que la soirée a été gaie, et Jacques Chesnais riait de bon coeur. C'était un plaisir. Il est courageux et il sait rester jeune.

Que vous dire. Que les fêtes approchent et je vois partir en Savoie chez mes soeurs.

Envoyez-moi de vos nouvelles et racontez-moi un peu ce qui se passe à Bucarest.

Pour terminer je vous souhaite une bonne et heureuse année. Que tous vos voeux se réalisent que votre santé continue à être bonne et je vous embrasse affectueusement.

Suzannne

[Monsieur Eugene Cernatesco, 14 strada C.A. Rosetti, 14, etaj 9, sector 1, Bucarest, Roumanie; Suzanne Varbanesco, 10 Rue Beaugrenelle, 75 Paris, 15].

*

Paris, 15 decembrie 1969

Dragă prietene Eugen,

Nu am vrut să vă scriu înainte de a fi întâlnit familia Chesnais. Ei vă așteaptă cu nerăbdare și sunt bucuroși să vă facă un certificat de găzduire când doriți.

Jacques Chesnais se restabilește după o zona [zoster]; are un moral excelent. Sunt oameni încântători și calzi. Am fost la ei cu Radu Ionescu și apoi seara s-a terminat la Simone Benielli, unde ne-a răsfățat cu varză acră și o șampanie formidabilă. Inutil să vă spun că seara a fost veselă și Jacques Chesnais râdea din toată inima. Era o plăcere. El este curajos și știe să rămână tânăr.

Ce să vă mai spun. Sărbătorile se apropie și eu o să plec în Savoia la surorile mele.

Dați-mi vești despre dumneavoastră și povestiți-mi puțin despre ce se întâmplă la București.

În final vă doresc un an bun și fericit. Toate dorințele să se împlinească, să aveți în continuare o sănătate bună și vă îmbrățișez cu afecțiune.

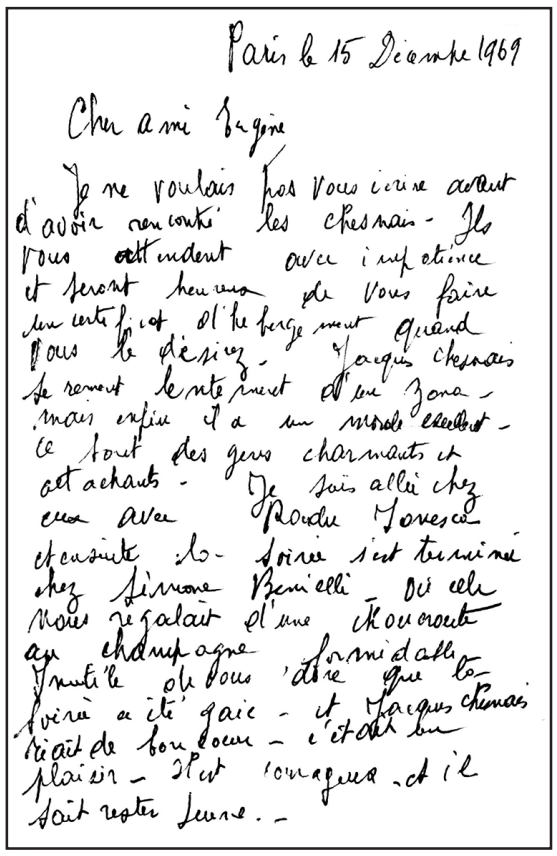
Suzanne

*

Paris, le 16 septembre 1970

Cher Eugène,

Depuis mon retour en France, début septembre, je n'ai guère

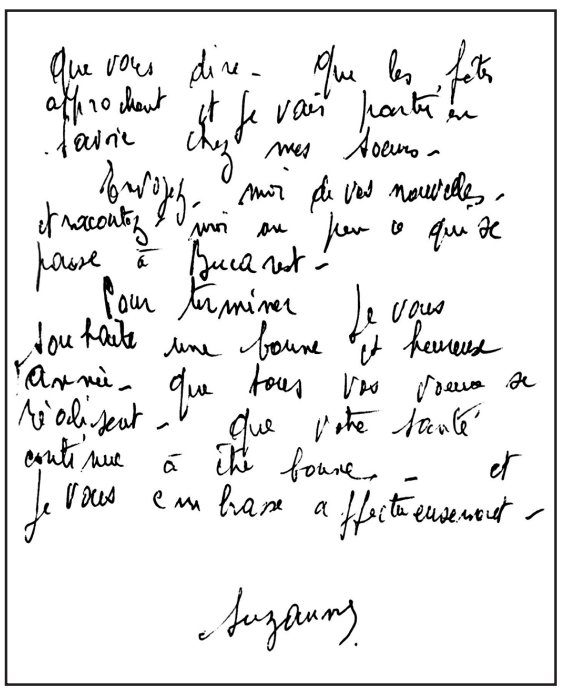


Paris le 15 Décembre 1969

Cher ami Eugène

Je ne voulais pas vous écrire avant d'avoir rencontré les Chesnais - Ils vous attendent avec impatience et seront heureux de vous faire un certificat d'hébergement quand vous le désirez - Jacques Chesnais se remet lentement d'une zona - mais enfin il a un moral excellent - Ce sont des gens charmants et attachants - Je suis allée chez eux avec Radu Ionesco et ensuite la soirée s'est terminée chez Simone Benielli - Où elle nous régalait d'une choucroute au champagne formidable - Inutile de vous dire que la soirée a été gaie et Jacques Chesnais riait de bon coeur - C'était un plaisir - Il est courageux et il sait rester jeune. -

Scrisoarea lui Dimitrie Vârbănescu, față



Que vous dire - Que les fêtes approchent et je vois partir en Savoie chez mes soeurs -

Envoyez-moi de vos nouvelles et racontez-moi un peu ce qui se passe à Bucarest -

Pour terminer je vous souhaite une bonne et heureuse année - que tous vos voeux se réalisent - que votre santé continue à être bonne - et je vous embrasse affectueusement -

Suzannne

Scrisoarea lui Dimitrie Vârbănescu, verso

séjourné à Paris et je suis bien en retard dans mon courrier. Ceci n'est pas une bonne excus et puis le temps passe de plus en plus vite, alors ça, c'est une vraie „vérité".

Il y a quelques jours j'étais chez les Benielli. Nous avons beaucoup parlé de vous. Ils ont une chambre indépendante à vous tenter quand vous viendrez à Paris.

Avez-vous reçu un petit paquet il y a un mois et ½ environ qu'ils vous ont envoyé pour un ami ?

Je vous donne leur nouvelle adresse: 11, rue Pérignon, Paris 15e. Un petit mot de votre part pour leur dire si vous avez reçu ce petit paquet leur fera plaisir, j'en suis certaine.

J'espère que votre santé continue à être bonne et qu'il ne fait pas encore très froid chez vous. Ici novembre et décembre ont été presque toujours ensoleillés; c'est un vraie bénédiction. J'en ai profité pour avoir une bonne grippe, pour tousser etc.

Pour me remettre complètement je vais aller passer les fêtes chez mes sœurs en Savoie. L'air frais me manque beaucoup à Paris.

A mon retour je m'occupe de votre certificat d'hébergement avec les Chesnais. Ce sera le bon moment pour venir au printemps.

Cher Eugène, donnez-mois de vos nouvelles. Passez de bonnes fêtes. Portez-vous bien et que la Nouvelle Année vous apporte totu ce que vous désirez.

Je vous embrasse affectueusement,

Suzanne

[Monsieur Eugène Cernatesco, 14 strada C.A. Rosetti, 14, etaj 9, sector 1, Bucarest, Roumanie; Suzanne Varbanesco, 10 rue Beaugrenelle, 75, Paris, 15].

*

Paris, 16 septembrie 1970

Dragă Eugen,



După întoarcerea mea în Franța, la începutul lui septembrie, nu an stat deloc la Paris și sunt deci în întârziere cu corespondența. Asta nu e o scuză bună și apoi timpul trece din ce în ce mai repede, asta da este un „adevăr" adevărat.

Acum câteva zile am fost la familia Benielli. Am vorbit mult despre dumneavoastră. Ei au o cameră separată care v-ar tenta când veți veni la Paris.

Ați primit un mic pachet, acum aproape o lună și jumătate, pe care vi l-am trimis printr-un prieten ? Vă dau noua lor adresă: Str[ada] Pérignon nr. 11, Paris, arondismentul 15.

Câteva cuvinte din partea dumneavoastră pentru a le spune dacă ați primit acest pachețel le-ar face plăcere, sunt sigură de asta.

Sper că sănătatea dumneavoastră este în continuare bună și că nu este frig la dumneavoastră. Aici noiembrie și decembrie au fost aproape mereu însorite; este o adevărată binecuvântare. Am profitat și am făcut o gripă zdravănă, cu tuse etc.

Pentru a-mi reveni complet voi petrece sărbătorile la surorile mele în Savoia. Aerul proaspăt îmi lipsește mult la Paris.

Când mă voi întoarce mă voi ocupa de certificatul dumneavoastră de găzduire împreună cu familia Chesnais. Ar fi bine dacă ați veni în primăvară.

Dragă Eugen, dați-mi vești despre dumneavoastră. Petreceți sărbătorile cu bine. Să fiți sănătos și Anul Nou să vă aducă tot ce vă doriți.

Vă îmbrățișez cu afecțiune,

Suzanne

*

[Paris, 13 ianuarie 1976]

Cher Eugène,

Bonne et heureuse année et surtout bonne santé. Que 1976 vous apporte joie et sérénité. Que faites-vous ? Donnez-moi de vos nouvelles. Nous parlons des vous avec Jeanne Michaud et avec Jean Garon. En ce moment j'éxpose mes tapisseries et je me suis mise à peindre ! !

Je vous embrasse chaleureusement,

Suzanne

[Monsieur Eugène Cernatesco, strada V.A. Urechia, nr. 8, sector 6, Bucarest, Roumanie; Suzanne Varbanesco, 10 rue Beaugrenelle, 75015, Paris].

*

[Paris, 13 ianuarie 1976]

Dragă Eugen,

Un an nou bun și fericit și mai ales multă sănătate. Anul 1976 să vă aducă bucurie și liniște. Ce mai faceți ? Dați-mi vești despre dumneavoastră. Vorbim de dumneavoastră cu Jeanne Michaud și cu Jean Garon.

În acest moment îmi expun tapiseriile și m-am apucat de pictat.

Vă îmbrățișez cu căldură,

Suzanne

Originalele acestor epistole inedite se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

ÎNTREGIRI LA BIBLIOGRAFIA LUI I.A. BASSARABESCU

Biografia și bibliografia profesorului, prozatorului, traducătorului, publicistului și memorialistului I.A. Bassarabescu (n. 7 decembrie 1870, Giurgiu – m. 29 martie 1952, București) necesită noi și temeinice reevaluări, din timp în timp, spre a constata valoarea intrinsecă a operei sale literare.

Autor de scurtă respirație epică, predominând schița, povestea și nuvela, evocator al unei lumi „ce se petrece" cu o uimitoare repeziciune, reprezentant major al „micului romantism", I.A. Bassarabescu a fost apreciat de Nicolae Iorga, E. Lovinescu, G. Ibrăileanu și G. Călinescu.

Iar, mai recent, istoricul literar Teodor Vârgolici i-a elaborat o monografie clasică, inteligent concepută și scrisă și i-a restituit o parte din opera sa.

(continuare în pag. 11)

(urmare din pagina 10)

Literatura lui I.A. Bassarabescu, la o lectură atentă, capătă nuanțe și valențe din cele mai interesante și mai actuale.

Opera lui I.A. Bassarabescu *se citește* și *se recitește* cu o reală încântare, refuzând, astfel, să cadă în desuetudine.

BASSARABESCU I. A.



Cunosc şi preţuesc această bibliotecă încă din anii adolescenţii mele, când romantismul lui Macedonski şi al lui Traian Demetrescu se îmbina cu realismul lui Teleor, lăsând să se desiușească din ce în ce mai bine o literatură durabilă, prin contribuţia sănătoasă a convorbiriştilor mai noui de sub auspiciile lui Titu Maiorescu, precum şi aceea a colaboratorilor lui Haşdeu la *Revista Nouă* şi a semănătoriştilor de sub conducerea d-lui N. Iorga.

„Biblioteca pentru Toţi" descoperea un câmp tot mai larg de recoltă.

Duiliu Zamfirescu a ţinut atunci să dea o pildă de desinteresare fără seamăn, ţinând să-şi publice romanele, dela început, în această bibliotecă desbrăcată de fast, dar bine înveşmântată în surtucul voios al muncitorului harnic. N'o fi câştigat el, atunci, bani mulţi. Nici nu i-a fost acesta, ţelul. Dar — ajutat de *„Biblioteca pentru Toţi"*, a izbutit să puie sub ochii maselor noblețea sufletului nostru național, reprezentat prin cele două aristocraţii tradiţionale: boierul şi ţăranul.

Dacă numai atât ar fi înfăptuit această bibliotecă şi tot şi-ar fi creat drepturi neclintite la recunoştinţa noastră.

Dar ea e stupul viabil, în căsuţele căruia stărue mierea agonisită din toată producţia geniului ştiinţific şi literar, românesc şi străin.

Şi pentru aceasta, cred că i se cuvine mult mai mult.

BIBLIOTECA PENTRU TOŢI

40
DE ANI
DE CULTURĂ

CONSIDERAŢIILE
CĂRTURARILOR NOŞTRI
ASUPRA EI

Editura «UNIVERSALA» Alcalay & Co.

Autorul este un abil creator de mici dimensiuni, mânuiește, cu siguranță, arta dialogului și știe să capteze atenția cititorului îndrăgostit de lumea literaturii.

Aceste gânduri mi-au fost sugerate de o însemnare a lui I.A. Bassarabescu privitoare la rolul și semnificația *Bibliotecii pentru Toți*, care a fost și a rămas una dintre cele mai importante instituții culturale ale României.

La solicitarea poetului și prozatorului Vasile Demetrius, director un timp al acestei colecții, I.A. Bassarabescu trimite următoarele gânduri[4], în care aduce un elogiu absolut prozatorului Duiliu Zamfirescu întrucât a publicat toate romanele din „Ciclul Comăneștienilor" în *Biblioteca pentru Toți.*

*

Cunosc și prețuiesc această bibliotecă încă din anii adolescenței mele, când romantismul lui Macedonski și al lui Traian Demetrescu se îmbina cu realismul lui Teleor, lăsând să se deslușească din ce în ce mai bine o literatură durabilă, prin contribuția sănătoasă a convorbiriștilor lui Titu Maiorescu, precum și aceea a colaboratorilor lui Hasdeu la *Revista nouă* și a sămănătoriștilor de sub conducerea d[omnu]lui N. Iorga.

Biblioteca pentru Toți descoperea un câmp tot mai larg de recoltă.

Duiliu Zamfirescu a ținut atunci să dea o pildă de dezinteresare fără seamăn, ținând să-și publice romanele, de la început, în această bibliotecă dezbrăcată de fast, dar bine înveșmântată în surtucul voios al muncitorului harnic.

N-o fi câștigat el, atunci, bani mulți. Nici nu i-a fost acesta țelul. Dar, ajutat de *Biblioteca pentru Toți*, a izbutit să puie sub ochii maselor noblețea sufletului nostru național, reprezentat prin cele două aristocrații tradiționale: boierul și țăranul.

Dacă numai atât ar fi înfăptuit această bibliotecă și tot și-ar fi creat drepturi neclintite la recunoștința noastră.

Dar ea e stupul viabil, în căsuțele căruia stăruie mierea agonisită din toată producția geniului științific și literar, românesc și străin.

Și pentru aceasta, cred că i se cuvine mult mai mult.

I.A. Bassarabescu

CÂTEVA ȘTIRI NOI DESPRE GELLU NAUM LA COMANA

Biografia poetului, prozatorului, dramaturgului și traducătorului Gellu Naum (n. 1 august 1915, București – m. 29 septembrie 2001, Comana, județul Giurgiu) a fost cercetată, până acum, de excelenții istorici și critici literari, Ion Pop și Simona Popescu, care au investigat, cu rigoare, itinerarul fizic și creator al ultimului mare scriitor din *gruparea suprarealistă.*

Poetul Gellu Naum, cu ascendențe aromâne și grecești, era un consecvent și atent cunoscător al literaturii din Franța, unde s-a instruit și format în vederea susținerii unui doctorat, pe care, din motive încă necunoscute, nu l-a finalizat.



Plicul scrisorii lui Gellu Naum

A scris și a publicat în revistele avangardiste din România, alături de Virgil Teodorescu, Gherasim Luca, Paul Păun și Dolfi Trost, încercând o revigorare a lexicului poetic și a imaginii artistice.

Se impune, cu unele dificultăți, în peisajul literar interbelic dar literatura publicată, de *el* și de *confrații săi,* nu e citită, iar când e citită e neînțeleasă.

În anul 1962 își cumpără o casă în satul Comana, din județul Giurgiu, și se retrage *aici* spre a scrie, a medita, a traduce și, de asemenea, spre a primi vizitele unor prieteni și confrați români și străini.

Există, așadar, în fondurile publice și particulare, o sumă de epistole trimise din Comana colegilor și prietenilor săi, în care sunt evocate secvențe din viața poetului Gellu Naum la Comana.

Elocvente, în acest sens, sunt și cele trei epistole expediate poetei Victoria Ana Tăușan (1937-2011) și istoricului și criticului literar Marin Bucur (1929-1994), care s-au bucurat de prețuirea poetului de la Comana și care se caracterizează prin laconismul și insolitul unor sintagme.

Anii petrecuți de Gellu Naum și soția sa, Lygia Alexandrescu, la Comana (1962-2001), au fost fructuoși, ani de meditare și de muncă enormă în ordinea spiritului.

*

[București], 6 februarie 1982

Vă mulțumesc pentru mirificul RELIEF[5] care mi-a prilejuit, *aici și acum*, o călătorie spre spațiile delfice ale Poeziei.

Gellu Naum

[Doamnei Victoria Ana Tăușan, Strada Avrig, nr. 9/19, apartament 97, București, III, cod 73333; Expeditor – Gellu Naum, Strada Aviator Petre Crețu, nr. 64, București, I, cod 71328].

*

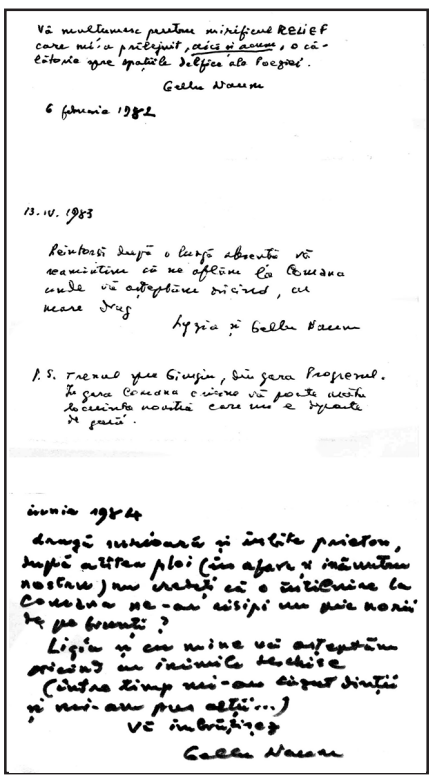
[Comana], 13 aprilie 1083
jud[ețul] Giurgiu

Reîntorși după o lungă absență, vă reamintim că ne aflăm la Comana unde vă așteptăm oricând, cu mare drag.

Lygia[6] și Gellu Naum

P.S.
Trenul spre Giurgiu, din gara Progresul. În gara Comana oricine vă poate arăta locuința noastră care nu e departe de gară.

[Victoria Ana Tăușan, Strada Avrig, nr. 9-19, apartament 97, București, cod 73333; Expeditor – Gellu Naum, Comana, județul Giurgiu, cod 8282].



Vă mulțumesc pentru mirificul RELIEF
care mi-a prilejuit, aici și acum, o că-
lătorie spre spațiile delfice ale Poeziei.
Gellu Naum
6 februarie 1982

13.IV.1983
Reîntorși după o lungă absență vă reamintim că ne aflăm la Comana unde vă așteptăm oricând, cu mare drag
Lygia și Gellu Naum

P.S. Trenul spre Giurgiu, din gara Progresul. În gara Comana oricine vă poate arăta locuința noastră care nu e departe de gară.

iunie 1984
dragă surioară și iubite prieten, după atâtea ploi (în afară și înăuntrul nostru) nu credeți că o întâlnire la Comana ne-ar risipi un pic norii de pe frunți ?
Ligia și cu mine vă așteptăm oricând cu inimile deschise (între timp mi-au căzut dinții și mi-am pus alții...)
Vă îmbrățișez,
Gellu Naum

Scrisoarea lui Gellu Naum

*

[Comana, 29] iunie 1984

Dragă surioară și iubite prieten, după atâtea ploi (în afară și înăuntrul nostru) nu credeți că o întâlnire la Comana ne-ar risipi un pic norii de pe frunți ?

Ligia și cu mine vă așteptăm oricând cu inimile deschise (între timp mi-au căzut dinții și mi-am pus alții...)

Vă îmbrățișez,

Gellu Naum

[Marin Bucur, Strada Avrig, nr. 9-19, apartament 97, București, cod 73333; Expeditor – Gellu Naum, Comana, județul Giurgiu, cod 8282].

Originalele acestor epistole inedite se află în biblioteca profesorului Nicolae Scurtu din București.

P.-S. Coincidență curioasă, primesc din Câmpina, în timpul culegerii prezentului articol în zețărie, de la o persoană pe care nu o cunosc portretul „sintetic" al lui Urmuz, reprodus în clișeu. Coincidența este cu atât mai interesantă cu cât autorul portretului nu l'a știut pe Urmuz decât din literatură și i-a extras expresia prin constrângere și concentrare intelectuală. Portretul e asemănător. T. A.

Dedicație Tudor Arghezi pentru Urmuz

[1] Urmuz, *Algazy & Grummer* în *Bilete de papagal*, [1], nr. 16, duminică, 19 februarie 1928, p. 1–2. În acest număr se publică și portretul lui Urmuz realizat de Icewan, pseudonimul lui Dimitrie Vârbănescu (pag. 3), precum și o notă explicativă ce aparține lui Tudor Arghezi (pag. 4).

[2] Eugen Cernătescu (n. 24 decembrie 1897, Craiova – m. 25 octombrie 1991, București), publicist, traducător și memorialist. A fost prețuit de colegii și confrații săi. A fost atașat de presă la Legația României de la Paris.

[3] Radu Ionescu (n. 1 februarie 1930, București – m. 14 decembrie 2005, București), istoric și critic de artă. Discipol al maestrului George Oprescu. Excelent cunoscător al artei românești.

[4] Însemnarea aceasta se reproduce din cărțulia *Biblioteca pentru Toți – 40 de ani de cultură. Considerațiile cărturarilor noștri asupra ei.* [București], Editura „Universala" Alcalay & Co., [1935], p. 7–8 + *1 foto bust a lui I.A. Bassarabescu.*

[5] Victoria Ana Tăușan, *Relief. Versuri.* București, Editura Cartea Românească, 1981, 110 pagini.

[6] Lygia Alexandrescu, a doua soție a lui Gellu Naum. A fost o prețioasă colaboratoare a poetului și bună cunoscătoare a operei soțului său.



Ioana-Ruxandra Fruntelată

ETNO-LOG

Redescoperind cosmologiile tradiționale

Oamenii au contemplat dintotdeauna cerul, dar această orientare a privirii și a gândurilor spre înalt nu era un gest instinctiv, o formă de destindere sau o rutină golită de sens, ci o activitate foarte serioasă, cu funcții concrete în viața practică a comunităților tradiționale, dar și în organizarea statelor antice înalt civilizate, precum Egiptul sau China.



Înainte de a fi codificate pe hărți astronomice, cosmologiile au fost populare, exprimând modalități preliterate de a lega pământul de cer și spațiul de timp și de a norma viața după rânduiala nepieritoare a Sacrului „de deasupra” și „de dincolo” de raza privirii, însă a cărui prezență era absolut firească, în fiecare moment și loc, printre oameni, Sacrul fiind echivalent cu „realitatea prin excelență”, așa cum scrie Mircea Eliade în *Sacrul și profanul* (traducere din limba franceză de Rodica Chira, Editura Humanitas, București, 1992, p. 14).

Interesul pentru cosmologiile tradiționale și, în cadrul lor, și pentru astrologiile ce le par dubioase multor contemporani (mai ales din cauza dezvoltărilor și a popularității de care se bucură în cultura New Age) este remarcabil printre cercetătorii occidentali, fie ei filosofi, istorici ai religiilor, ai culturii ori ai mentalităților, clasiciști, medieviști, geografi, antropologi sau etnologi. Acest lucru ne apare evident când parcurgem bogata bibliografie a cărții lui Nicholas Campion, *Astrologie și cosmologie în religiile lumii*, un tratat sintetic al celor mai importante idei din domeniu, apărut la New York University Press în 2012 și publicat în 2018 la Editura Pro Cultura din București, într-o excelentă traducere din limba engleză realizată de Alexandra Purnichescu și coordonată de Alina Pelteacu. Aflăm, de pe ultima filă a ediției românești, că Nicolas Campion este lector la Facultatea de Științe Umaniste și Artele Spectacolului din cadrul Universității Wales Trinity Saint David din Marea Britanie, predă cursuri de „Cosmologie și cultură” și este director al Centrului Sophia pentru Studiul Cosmologiei în Cultură al aceleiași universități.

Una dintre distincțiile majore utilizate de universitarul galez în tratatul lui este aceea între cosmogonii „haotice” și „cosmice”, pe care o preia din *Sacrul și profanul* de Mircea Eliade: cele din prima categorie conțin mituri ale proveniențeI lumii dintr-un element originar „fără formă, ceva anume/ nimic” din care se dezvoltă spontan și gradual „divinitățile creatoare, curgerea timpului prin zi și noapte și, în cele din urmă, ființele umane” (Campion, p. 46), pe când cele de al doilea tip prezintă geneza ca act deliberat al Dumnezeului creator.

Raportându-ne la această clasificare a lui Mircea Eliade, cosmogonia populară românească, exprimată mai ales de legende, dar regăsindu-se și în colinde sau cântece epice, ar putea fi plasată la mijloc, între ordinea cosmică și spontaneitatea haotică, pentru că este înfăptuită de un Dumnezeu atotputernic, dar apare, totodată, și ca rezultat parțial al întâmplării ori al intervenției ariciului, un fel de „meșter mitic” precreștin.

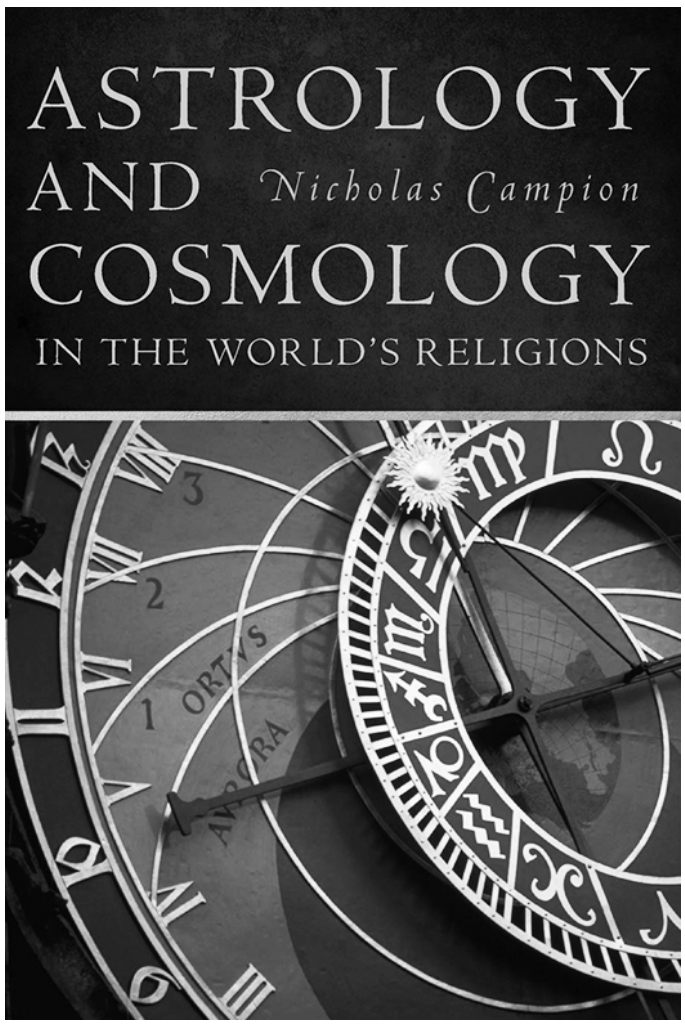
O variantă a legendei cosmogonice românești, publicată sub semnătura lui I. Ferestrăuariu în „Albina” Bucureștiului, nr.26/1938 și preluată de Tony Brill (în *Legende populare românești,* 1994, vol. I, p. 130-133) include majoritatea secvențelor narative pe care le găsim răspândite în celelalte variante, mai „sărace”. Iată, pe scurt, conținutul acestei legende:

După ce modelează cerul „ca un ceaun”, Dumnezeu vrea să-l așeze peste pământ, „cum ai răsturna ceaunu pi-un fund”, dar pământul este prea mare și nu încape sub cer. Ariciul îl învață pe Creator să-l încrețească în munți și văi, spunându-i că astfel va avea și apa pe unde să curgă. Dumnezeu îl ascultă și de data aceasta, face pământul prea mic. Ariciul îi spune să-i mai întindă marginile. Dumnezeu ascultă din nou și înțelegem că realizează un pământ concav, pentru că apoi, ca să nu se umple de apă, Creatorul îi stabilește și stâlpii de susținere, patru pești mari, supravegheați de „Sinion Stâlnicu”. Apoi, Dumnezeu face curcubeul, ca să soarbă apa „de prin iazuri”, când plouă prea mult.

În secvența următoare, Dumnezeu vede că e întuneric și face soarele și luna din două inele divine, unul de aur și unul de argint, pe care le azvârle pe cer. După ce-l desparte pe soare de lună, sora lui, pe care acela voia s-o ia de soție, hotărăște să facă ziua și noaptea și ia două gheme de ață, unul cu ață albă și unul cu ață neagră, ca să le contopească într-un singur ghem, cu fir răsucit, alb cu negru, de pe care „să se depene ziua și noaptea”. Ca ajutor la realizarea ghemului „o luat tot pe arici, ca pi unu ci-l avé mai credincios”. Însă a trecut o nuntă și ariciul, tânăr („băitan”), a vrut să joace și el puțin și a lăsat ghemele în „coșarcă”. „De la o vreme”, Dumnezeu a văzut că vine spre el doar un fir negru și a găsit ghemele încâlcite, iar pe arici, „asudat tot”, l-a surprins venind de la nuntă. Drept pedeapsă, Atotputernicul l-a „blagoslovit” pe arici să joace fără voia lui, de câte ori aude cântând, oricât de „scârbit” sau „trudit” ar fi, și cum a spus Sfântul, așa a rămas.

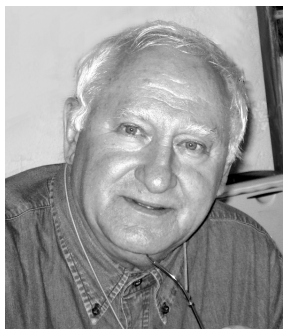
În cadrele aceleiași scheme narative, mitul cosmogonic comportă numeroase variațiuni, printre care unele în care crearea lumii devine tangentă cu escatologia, întrucât instituirea timpului diurn și nocturn se face odată cu izvodirea soarelui și a lunii și cu despărțirea definitivă a celor doi frați, pentru a împiedica incestul ce ar fi dus la multiplicarea surselor de lumină și de căldură și astfel, la pârjolirea pământului. Cel care se opune căsătoriei dintre soare și lună, prevenind dezastrul, este, nu întâmplător, tot ariciul.

Cântecele epice despre Soare și Lună (cele două corpuri cerești de a căror existență și mișcare astronomică depind toate ritmurile telurice și biologice) ne introduc într-o imagerie cu o densitate simbolică uimitoare pentru cunoscătorii folclorului și ai literaturii vechi: „Foaie de cicoare,/ În prunduț de mare/ Iată că-mi răsare/ Puternicul Soare./ Dar el nu-mi răsare,/ Ci va să se-nsoare;/ Că mi-a tot umblat/ Lumea-n lung și-n lat,/ Țara Românească/ Și Moldovenească/ Lungiș,/ Curmeziș,/ Măre, nouă ai,/ Tot pe nouă cai;/ Patru-a ciumpăvit,/ Cinci a omorât/ Și tot n-a găsit/ Potrivă să-i fie/ Vro dalbă soție;/ Făr’ de mi-a găsit/ Și mi-a nemerit,/ La nouă argele,/ Nouă feciorele,/ În prunduț de mare,/ Pe unde răsare./ A mai mititică,/ Ca o floricică,/ În mijloc ședea,/ La lucru lucra,/ Pe toate-ntrecea;/ Că ea tot țesea,/ Țesea,-nchindisea,/ Și ea se numea/ Ileana/ Simzeana,/ Doamna florilor/ Ș-a garoafelor,/ Sora Soarelui,/ Spuma laptelui (...)”. Am citat începutul unei variante notate de G. Dem. Teodorescu pe 6 august 1883, de la marele lăutar brăilean Petrea Crețul Șolcan. Prezentarea *in extenso* a subiectului în context național și universal apare în volumul lui Ion Taloș, *Cununia fraților și nunta Soarelui. Incestul zădărnicit în folclorul românesc și universal* (Editura Enciclopedică, București, 2004).



În spiritul gândirii mitice, unificatoare, ariciul poate fi văzut ca un „soare mai mic”, atunci când se strânge „cum îi bulzu’”, asemenea unei sfere pline de țepi („raze”), pentru a se apăra de dușmani (analogie observată întâia dată de George Coșbuc), așa că nu e de mirare că țepii lui erau folosiți în leacuri populare pentru alungarea frigurilor. Pe lângă arici, alte zale din lanțul simbolismului cosmologic activ în folclorul românesc sunt mărul, cununa de spice, colacul de Crăciun ori hora „încinsă” de oamenii satului pentru a celebra dansul soarelui prin „jocul” vieții.

Iluzii la Bursa vieții
– de la „Ciuma lui Boccaccio” la „Covidul lui Iohannis” –



Don Andreiță

Citesc romanul ***“Bursa de iluzii”*** *(Editura EIKON, 2018)* al scriitoarei **Magda Ursache** – și nu știu cum se face că, tot înaintând în lectura acestei cărți de excepție, trăiesc tot mai acut sentimentul apropierii de o altă carte de excepție, „*Decameronul*”, lui *Boccaccio*. Un sentiment neașteptat, un paradox care mă împinge la descifrarea, la înțelegerea acestei ciudate analogii.

S-o luăm iavaș-iavaș… Scriitorul florentin Giovanni Boccaccio (1313-1375) a trăit pe vremea așa-numitei Ciume Negre, Bubonice, care, între anii 1347 și 1351 – în patru ani, așadar – a ucis în Europa 25 de milioane de oameni (până la, zice-se, jumătate din locuitori, fiind nevoie de două secole pentru ca populația continentului să ajungă din nou la nivelul de dinainte de 1347). Trăitorii acelui timp erau convinși c-a venit sfârșitul lumii. (*Moartea neagră* a luat viața unor importante personalități ale timpului. Năprasnicei maladii i-a căzut victimă și frumoasa Laura, iubita-muză a lui Petrarca, a căror iubire a devenit legendară).

În această perioadă de moarte și disperare, Boccaccio scrie – între anii 1348-1353 – faimoasa lui carte „Il Decameron”. Subiectul cărții: zece personaje tinere, șapte femei („grațioase doamne” care cunosc arta amorului) și trei bărbați (la fel de bine documentați) se refugiază într-o vilă din apropierea Florenței unde, pentru a scăpa de contaminare și obsesia morții, se pun pe petreceri, conversații, banchete, dans, zaiafet. Totodată, timp de zece zile (fără a pune la socoteală vinerea și sâmbăta, dedicate religiei – !) fiecare din cei zece (nobili, negustori, țărani, călugări) spune (zilnic) o poveste; despre orice, dar mai ales despre iubire sub toate aspectele sale, amoruri, în care sexul înoată ca peștele în apă. Se adună astfel o sută de povești/nuvele, pe care Boccaccio le strânge harnic într-o carte, alcătuind un important document despre viața și obiceiurile din Italia secolului al XIV-lea.

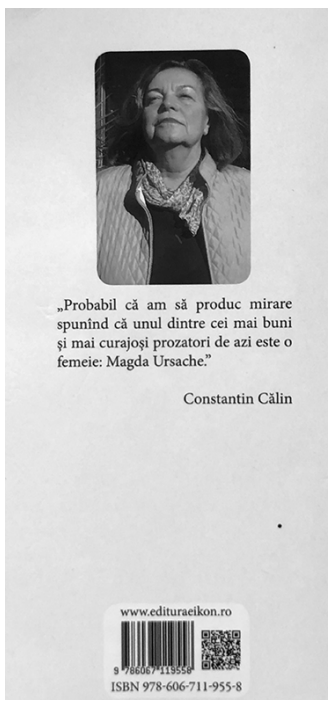
Dar să ne întoarcem la timpul nostru. Să ieșim de sub umbrela florentină a lui Boccaccio și să încercăm să ne adăpostim sub pălăria bavareză a lui Iohannis. Vom constata, fără mari investigații, că între Ciuma secolului XIV și Covidul-19 al secolului XXI sunt o droaie de asemănări. În primul rând, gradul mare de contaminare (Covidul adăugându-și zilele acestea o tulpină suplimentară „englezească” mult mai periculoasă) și puterea mare de ucidere (Covidul, aparent, cu mai puține victime, dar virusul este încă novice, la început de drum; ce va urma, să batem în lemn). Există, însă, și o deosebire esențială: Vechea ciumă, adusă tot de prin cele Asii, a afectat doar continentul, Europa – ciuma noastră de astăzi, deghizată în Covid, *ciuma-Covid-19*, atacă la nivel planetar; nici un continent nu-i scapă, nici o țărișoară, mică, mare, bogată sau săracă.

Trecând, acum, la cele două cărți – „Decameronul” și „Bursa de iluzii” – petrecute într-un timp de identitară restriște – vom observa și aici unele asemănări (fie formale, fie de fond) ca și, firești, deosebiri. (S-ar putea deschide aici o paranteză în ceea ce privește timpul acțiunii: Giovanni Boccaccio scrie în plină desfășurare a pandemiei; Magda Ursache scrie în pragul mai apropiat sau mai depărtat al apariției/declarării (oficiale) a pandemiei; deloc neobișnuit: avantaj Magda, pentru spiritul vizionar. Am închis paranteza).

Personajele lui Boccaccio se adunau într-o casă (vilă) unde s-au pus la povești. Personajele Magdei Ursache se adună și ele tot într-o casă („Casa cu absidă”) sediul Asociației Uniunii Scriitorilor din Iași. În timp ce *boccaccienii* (nobili, negustori, țărani, călugări) povesteau și petreceau ca să uite de pericol, *magdalienii*, toți scriitori de elită, au o preocupare mult mai importantă: ei fac parte dintr-un juriu chemat să hotărască acordarea premiilor pe acel an, ale Asociației scriitoricești respective: cine să fie fericiții câștigători la cele câteva secțiuni de creație: poezie, proză, teatru, publicistică-eseu, critică și istorie literară. În „Decameronul”, zece personaje își încrucișează elegant floreta cuvintelor gingașe – timp de zece zile. În „Bursa de iluzii” sunt numai cinci personaje principale, alături de alte câteva, care mânuiesc spada cuvintelor când dure, când, uneori, mieroase – vreme de numai *șapte zile*. Să fie o aluzie, cumva, la *Zilele Facerii*, în care Dumnezeu a creat cerul și pământul, munți și ape, floră și faună, inclusiv omul, dându-i pe mână totul ? – timp în care juriații noștri abia reușesc să cadă de acord asupra beneficiarilor celor câteva pârlite premii („la noi premiul e cât un scuipat în Bahlui”) ? ! Să le urmărim, în arena *Bursei*.

Celor cinci personaje principale – Dumitrel, Camil, Iris, Rodiana și Popoacă; în odinea intrării în scenă – li se adaugă, cum spuneam, alte șase pesonaje, foarte importante și ele: Iancu Păun, Eva Rogojan, Hada, Fronea, Leon și Profesorul Teu. Fiecare, bine individualizat, după vorbă, după port, după temperament și caracter, după faptă (și răsplată). O veritabilă *menajerie de sticlă*, nu de fragilitatea tennesseewilliams-iană (deși, răsar unele ecouri: vezi povestea de iubire dintre Maria Lia și Camil) ci o menajerie de sticlă afumată, ciobită, de mahala (literară) cu știaf, mai apropiată de „Gaițele” lui Alexandru Kirițescu (vezi duetul Fraulein – Rodiana) – sub bagheta fermecată a Magdei Ursache, autor și regizor (ea însăși, uneori, personaj, cu numele real, în „piesă”, fie și prin simplă evocare). Am zis „menajerie de mahala”, întrucât observ că Magda Ursache radiografiază o actuală imagine social-culturală a ceea ce constatase, cu un secol și jumătate mai înainte, Mihai Eminescu: „Nimic nu întrece mahalagismul ieșean, nici vorbăria goală înrădăcinată la Junimea, nici discuția cam trivială pe care onorabila societate, de câtăva vreme, o face să înflorească față de toate producțiile literare”. Or, eroii „Bursei de iluzii”, tocmai asta fac. Ei sunt prozatori, poeți, critici și istorici literari, oameni de radio și televiziune, dascăli universitari, surprinși într-un moment de răscruce, de tensiune, al vieții lor – atât personale, cât mai ales profesionale: debarcarea, cu arme și bagaje (apucături, metehne, trădări, turnătorii, abuzuri, hoții, lăcomie, minciună) din vechea societate comunistă (a „eticii și echității socialiste”) în noua societate, capitalistă (a libertății totale și dreptății depline) – mai exact, în largul perimetru, de peste un deceniu, al originalei noastre tranziții. În fapt, în romanul Magdei Ursache își încrucișează spadele tot zece atleți ai cuvântului (Rodiana este secretara cu cafelele) printre care scapără, din când în când, două fulgere de foc pedepsitor/purificator: Paul Goma și Luca Pițu – împlinind astfel numărul apostolilor biblici.

Romanul „Bursa de idei” poate fi citit în două feluri, în două registre suprapuse: la o primă vedere/lectură, ca o frescă tragi-comică a unor întâmplări din viața și activitatea unui grup de scriitori, stârnind, ca la o comedie, umor, ironie, zâmbete (poate și ceva grimase); la o privire mai profundă, însă, penetrantă, romanul se dovedește a fi o dramă, poate chiar *drama*, starea-





limită în care a ajuns literatura română, cultura în general. Acest ultim registru este modul în care trebuie înțeleasă și apreciată această carte-semnal-de-alarmă, avertizare a unor pericole ce amenință nu doar cultura română, spiritualitatea, ci însăși ființa românească, esența ei. Sigur, trebuie avut în atenție (și) *cine* citește, *cui* se adresează această carte; de fapt, tot ceea ce scrie Magda Ursache. Iată, în propria ei mărturisire, opinie francă și limpede, împărtășită nu demult în revista „Actualitatea literară” (din Lugoj) nr. 105/sept.-oct. 2020, pag. 14, în eseul „Sfaturi de folos unui prozator tânăr”: „Totdeauna, însă, scriu numai pentru cititori neapărat cultivați, avizați”. Luându-și și un aliat convingător, în susținerea punctului de vedere: „Cum le spune Aura Christi, *cititori complice*, pentru care nici aluzia livrescă, nici efectele de text filologic nu-s străine”.

Și, totuși, cu toată această (obligatorie) însușire elitistă (în sensul curat al cuvântului; că-ți vine să strigi aidoma lui Vlahuță: *Unde ni sunt elitiștii ?* – adevărații elitiști, cărturarii acestui neam viteaz, nu îngâmfații, cominterniștii, globaliștii, trădătorii de astăzi, ce se dau drept *spuma* țării) – însușire presupusă în oarecare câtime cititorilor, romanul este accesibil cititorului mediu, doritor de literatură adevărată; „favoare” datorată măiestriei artistice a autoarei, artei cuvântului impecabil, și inconfundabil, al Magdei Ursache.

Coborând în mijlocul personajelor, dar păstrând un ochi deasupra mesei de poker, observi ardoarea cu care fiecare partener de partidă își susține ciracul. Nu înainte de-a-i elimina din joc pe cei ce-ar fi putut merita o astfel de recompensă, după niște regulamente absurde și opinii stupide: dacă au mai primit premiu în ultimii trei ani, dacă au fost premiați și de alte instituții etc. etc. Popoacă, îmbălsămându-și limbajul cu exces de diminutive (*secundiță, vodcuță, târzior, cărțișoare, o lecuță, soțioară bolnăvioară*; cam tot ce-i vine la îndemână din DEX) – tic ? sau falsă umilință împăciuitor-răzbătătoare ? – un fel de maestru de ceremonii al partidei – se luptă să-l impună între premianți pe primarul Sergiu Coșarcă (de la care, dacă nu curge, tot pică: o casă, o slujbă, o aprobare etc.) autorul unui roman a cărui valoare artistică o deconspiră Iris, citând: „*Bă, Sulică, ne-am căcat în baftă dacă pleacă Nelu-n Germania. Rămânem cu dânsa-ntrânsa*”. (Dar manevrele lui Popoacă îl vor aduce, câștigător, la potou, pe primar, care declară, la festivitatea de premiere, că se simte *flatulat* (adică, flatat) de onoarea făcută. Lupte se dau și pentru promovarea poetei Filomela (sau „Filomița”) din a cărei plachetă de versuri citează tot Iris: „*De ce să-i spun penis, de ce / când pot să-i spun*”… – și, de jenă, Iris „pronunță cu tremă, *piulă*”. Confruntările continuă pentru multe alte nume, spre impunerea cărora teribilele săbii se dovedesc a fi, deseori, de mucava.

Un personaj cu totul aparte este Rodiana („Vevericioara” – după cum o „alintă” Popoacă) – secretara Asociației Scriitorilor, care-și spune „povestea” ce-o frământă (à la Decameron) zilnic, fiecare debutând cu aceeași expresie, în inconfundabilul grai moldovenesc (pe care, tocmai pentru a-l scoate în evidență, autoarea îl consemnează cu litere italice). Iat-o pe Rodiana, cea din prima zi: „*Pi‘z dai seama ? Eu stau cu moșnegii și cu babilii pentru două-trii milioani și mulatra ceia mustăcioasă di sus până jos, bomba sexi di smoală și di cărbune, că-i scoasă ca din iad, ia 3000 de verzișori să se prostitueze – ptiu ! – sî pozeze goală, cu mâna-ntre picioare. Îs o tipă mai tare dicît ea, n-am probleme cu sutienele. Și uite că eu îmi strâmb limba cu numili ăstora de se dau scriitori în concurs, nu Nadina*”. Remarcile ei, pe parcursul celor șapte zile, de o suculență mereu proaspătă, au o autenticitate năucitoare. Aș mai cita doar felul cum îi vede Rodiana pe scriitorii pe lângă care slujește: „*Ia să văd – oups ! – cu ce animale samănă fiecare. Hada, am zîs, c-un bou. Eva – un râs năpârlit. Șefulică* (Popoacă – n. n.) *i-un maimuțoi. Celălalt, năsosu, un rechin. Doamna cu cățelu ?* (Iris – n. n.) *Aiasta-i mai degrabă din floră decât din faună. Dumitrel Mitrofan îi ca un hultan. Leon – ursul panda cu ochelari. Camil ? Camil e un vulpoi cu ochii verzi și cruzi. (...) Iancu, dă, e pohtitor di cobîlțăire cu „vevericioara”, da nici o Viagră di putut nu l-ar mai...*”. Pi‘z dai seama ?

Evenimentul – oricât ar părea, și-ar fi, de ambiguu, superficial, ridicol, pătimaș, ilar – se constituie, totodată, și într-un așa-zis moment al adevărului, în care sunt deconspirate turnătorii îngrozitoare, nedreptăți strivitoare de vieți, fracturări profesionale cu sechele de nevindecat, cameleonism, oportunism. Popoacă, scuzându-se că el turna din *datorie patriotică* (Dumitrel simte din plin pe pielea lui rașcheta patriotică a acestuia) îi arată, acuzator, cu degetul, pe Scândură și Cavaleru: „Erau în stare ăștia doi să-și toarne și ofițerii de legătură”.

Porniți pe o reevaluare a scriitorilor contemporani, și nu numai, Popoacă „îl execută” pe Marin Sorescu la Tele Next, spre satisfacția lui Hada, critic literar, care în „regimul celălalt” („Gușa mică !”, îi atrage atenția Păun) îl propunea la Nobel. „Fronea, cu o viperă în gură, are ceva de zis despre idolatrie. S-a săturat de Poetul Nepereche, de monstrul sacru național, de gipsuri poleite…”. Eva Rogojan, profesoară universitară („Îi am la mână pe toți. Le rup gura la toți”.) o dă afară din Universitate pe Iris, colegă de catedră. O mică paranteză… deschisă. Știm, din propria-i relatare, că însăși autoarea, Magda Ursache, a suferit acest tratament: eliminată din Filologia ieșeană, apoi – efectul diabolic al dominoului ? – și din redacția unei reviste, interzicându-i-se dreptul de a publica, a fost eliminată din viața publică timp de 13 ani. De fapt, asemănarea cu Iris (personalitate puternică, mod de-a gândi, de-a acționa) până la un anumit nivel, nu este întâmplătoare. În revista și articolul citate mai devreme, scriitoarea Magda Ursache mărturisește, solicitând „imunitate ficțională”: …„mă joc cu biografemele contemporanilor mei, în *Bursa de iluzii*”. Dar, atenție: …„nu mă citiți *ad litteram*, căutând cheia”. Pentru că, adaug eu, chiar dacă ai descoperi-o, cheia descoperită nu se potrivește *întocmai* pe ușa prin care vrei să intri. Și, totuși. Prin anumite personaje, Magda Ursache împărtășește din opiniile sale, puncte de vedere, sentințe, întâmplări. Personajul Leon, de exemplu, povestește cum, după ce relatase într-o revistă („Convorbiri”) faptul că-n Universitate erau turnători și securiști, „l-au chemat la biroul Consiliului și i-au cerut să dezmintă... Leon, a „dezmințit”, cu mâna la chipiu: „Raportez cu sinceritate, ca Tudor Postelnicu, fost strungar, că nu știu. Ce știu sigur e că mă simt în securitate”. În realitate, este vorba de o întâmplare petrecută în tulburătoarea viață a cuplului Magda și Petru Ursache. Petru Ursache, profesor la Universitatea din Iași, căruia apropiații (inclusiv soția) îi spuneau cu, dragoste, Bătrânul, este cel care a trăit delicatul moment, pe care-l redau prin cuvintele Magdei Ursache, transcrise din volumul „Supraviețuiri în Post-Moralia” – în dialog cu Adrian Alui Gheorghe – Editura Eikon, 2018 (pag. 208): „Ce s-a amuzat (Petru Ursache – n. n.) când decanul D. Irimia l-a chemat la sediu, ca să-și retragă acuzația că ar fi informatori în Universitate ! (…) I s-a cerut să dea dezmințire în ziarul „24 de ore”. Bătrânul a dat. Dar ce dezmințire ! „Dacă vrem să respectăm strict adevărul adevărat, trebuie să spun că în Universitate mă simt în securitate”.

În „Bursa” există încă un moment al adevărului care trebuie lămurit. Citez (pag. 247): „Ferească Dumnezeu să te fi luat Secu în cătarea puștii: denunțul. Vinovații de denunțuri ne-au distrus carierele. Șansele lor creșteau direct proporțional cu neșansele noastre. Savu (un personaj din roman – n. n.) are dreptate: „M-am obșnuit cu ideea că prietenii s-au turnat între ei, dar să-l și sărut (ca Hristos) pe cel care m-a vândut la Secu ?”. În volumul citat adineauri („Spravițuri în Post-Moralia”, pag. 142) Magda Ursache, la capătul unor speranțe și idealuri distruse, al unor suferințe greu de imaginat, își asumă acest adevăr și declară – imbatabil: „Bătrânul Goethe a spus că: „a ierta înseamnă a-i oferi celuilalt ocazia de a mai greși o dată”. Mărturisesc: a-i ierta pe aceia care i-au făcut rău Bătrânului, de la cei trei A, Arvinte, Andriescu, Adăscăliței, care au speriat lumea universitară de pe Bahlui, la Nicu Crețu, e prea dificil pentru mine. Nu mă răzbun pe ei, dar nu-i uit și nu-i tac”. În sprijinul/spiritul acestei afirmații, Magda Ursache evocă un moment aflat în recentul volum ce-i aparține, „Ridică-te, Gyr, ridică-te, Crainic !”, Editura Eikon, 2020 (pag. 345). La întrebarea preotului duhovnic, Pr. Prof. Univ. Ioan C. Teșu (cel care a ajutat-o să depășească drama de după moartea lui Petru Ursache) – citez: „Cum stați cu iertarea, doamna Magda ?”, aceasta răspunde: „Rău, Părinte, dar monahul Nicolae Steinhardt m-a încurajat să nu uit, pentru că anume vrăjmași nu pot fi iertați. Mi-e imposibil să mă rog pentru ei. Rugăciune pentru călăi nu poate face oricine”.

În romanul „Bursa de iluzii” există, se desfășoară pe un paralel fundal clar-obscur, țesute cu cuvinte din alt dicționar, două povești de dragoste: Iris – Dumitrel și Maria Lia – Camil. Două povești insolite, pentru a căror cercetare literară s-ar cuveni (se cuvine) o abordare separată, un articol de sine stătător.

…Revenind la analogia din debut, amintesc adevărul că fanaticul călugăr Girolamo Savonarola, considerând cartea „Decameronul” ultrapericuloasă pentru bunele moravuri ale epocii, a cerut să fie arsă în public. (Manuscrisul, desigur, pentru că așa circula opera, care a văzut lumina tiparului peste mai mult de o sută de ani, 1470). Târziu, în timpul modern, „Decameronul” a fost cercetat, analizat, comentat; după el s-au turnat filme, între care cel regizat de faimosul Paolo Pasolini, în 1971.

Pe când regizorul care să se aplece asupra cărții Magdei Ursache ? *Bursa* este/rămâne deschisă.

Călușul, tradiție și actualitate

Constanța CRUDU

Acum, în preajma aniversării inegalabilului nostru poet, Mihai Eminescu, este firesc să ne îndreptăm atenția spre eruditul critic și istoric literar Stan V. Cristea, care publica în anul de-abia încheiat, 2020, volumul „Eminescu și Teleormanul. Un caz pentru istoria literară".

Poet și publicist, monograf și bibliograf, Stan V. Cristea a fost, de asemenea, interesat de fenomenul literar sudist, dovadă în acest sens fiind lucrările referitoare la activitatea unor prozatori, poeți și publiciști din spațiul amintit.

Cărturarul născut la Sfințești, localitate teleormăneană, nu putea să nu fie preocupat de tradițiile acestui areal, așa cum reiese din studiul monografic „Tradiția călușului în județul Teleorman. De la ritual la spectacol", a cărui primă ediție din 2008 a avut atâtea ecouri, regăsite în diverse articole din reviste literare unde această „filă din istoria culturii teleormănene" este considerată „un monument al călușului", menționat de specialiști într-o suită de studii și lucrări științifice aparținând unor cercetători români sau străini, în care călușul, „obicei, ritual, spectacol" este privit ca „parte integrantă a vieții spirituale românești".

În 2020 Stan V. Cristea revine cu o a doua ediție, completată cu rezultatele cercetărilor pe teren din 2010 și 2016, a demersului științific despre călușul teleormănean, obicei inclus de UNESCO din 2005 în Patrimoniul oral și imaterial al umanității. Călușul, această manifestare folclorică ce ajunge până la noi din timpuri străvechi, s-a păstrat în Teleorman ca obicei, dar și ca spectacol, prin existența formațiilor artistice de bărbați și de copii.

Bibliografia consultată este impresionantă, sute de dicționare și enciclopedii, lucrări de etnologie, etnografie, folcloristică și coregrafie, lucrări din domeniu ce fac referiri la localități din județul Teleorman unde s-a păstrat Călușul, materiale complexe urmărind structura cărții: originea, evoluția, participanții/ceata, recuzita, ritualul și concluzia deloc încurajatoare despre destructurarea, din păcate, a acestui joc și în județul cercetat, speranța că obiceiul va fi conservat.

Autorul avansează multe idei privind originea călușului, obicei calendaristic de vară, practicat în preajma sărbătorii Rusaliilor, optând dintre teoriile emise pentru proveniența dintr-un „dans solstițiar solar trac, cu implicații ludice, medicale, războinice și cathartice".

Ca orice joc, Stan V. Cristea descrie Călușul prin elementele sale constitutive. Dacă acceptă originea tracă, avansează ideea că denumirea străveche vine de la un element de recuzită și anume bețele jucătorilor având în vârf efigii de cai.

În ceea ce privește numărul dansatorilor, ceata era compusă dintr-un număr impar, de 7 sau 9 bărbați tineri, însă acest era diferit de la sat la sat. Aveau întotdeauna un conducător de joc denumit vătaf, un stegar și în majoritatea cazurilor un personaj pitoresc, Mutul, câțiva lăutari, cu instrumente, variate de la sat la sat. Se remarcau prin aspectul sărbătoresc pălăriile negre cu panglici roșii sau tricolore, cămașa albă, ițari, opinci cu ciucuri și clopoței, brâu cu mărgele, pinteni cu zurgălăi, iar în mâini bețe groase cu panglici la mânere.

Interesant de urmărit este desfășurarea jocului în mai multe secvențe: jurământul și legarea steagului cu plante magice precum usturoi, pelin, ce se desfășura într-un loc tainic și conform unui ceremonial; jocul prin care călușarii îndeplinesc funcții ritualice pe la curțile oamenilor, în centrul satului, începând cu răsăritul soarelui până la apus, însoțiți de un alai numeros condus de Mut: plimbarea, suita, hora din final, eventual ritualul de vindecare, plata. Dansul propriu-zis, cu cele zece figuri avea caracter de spectacol, caracterizat prin dinamism, virtuozitate, exuberanță, dansatorii săreau, zburau, pluteau, abia atingând pământul.

Demn de menționat este că formațiile de călușari participau la spectacole ocazionale, fapt consemnat chiar în 1572 (încoronarea lui Rudolf al II-lea de la Habsburg), 1599 (serbarea dată în onoarea fiicei lui Mihai Viteazu, Beatrice, de către Sigismund Bathori), în 1645 (nunta fiicei domnitorului Moldovei, Vasile Lupu).

Toate acestea duc la concluzia că volumul, de o deosebită densitate, atestă efortul autorului în ceea ce privește documentarea, cercetarea, aplicarea de chestionare, discuțiile cu foști călușari deținători ai unor prețioase informații, procurarea unui amplu documentar fotografic privind Călușul în Teleorman între 1929 și 2000, printre care cele cu Călușarii din Frumoasa la turnarea filmului „Moromeții" în 1987, hărțile ilustrând răspândirea ca obicei (1840-2020) și ca spectacol al formațiilor artistice (1935-2020), în țară și peste hotare, documentarul sinoptic referitor la acest joc în satele din județul studiat în perioada 1840-2020.

(Stan V. Cristea, *Tradiția călușului în județul Teleorman: de la ritual la spectacol*, ediția a doua, Craiova, Editura Aius, 2020.)

Parfumul trecutului...

Carmen FOCȘA

Povestiri din vremea dropiei de Cătălin Lungu (Editura Proilavia, Brăila, 2015) este un volum de proză în care autorul își asumă dificila misiune de a reconstitui istoria unui ținut și a locurilor care îl definesc, apelând la datele precise, extrase din documentele istorice, dar și la relatarea unor situații imaginare, cu iz de legendă.

În cuvântul de întâmpinare, autorul prezintă ținutul care urmează a alcătui miezul prozelor, ca fiind „al contrastelor roditoare, pământul Bărăganului este străin de truisme și insuficiență... tovarăș de veșnicie cu apele Dunării"; Brăila – aflată permanent în centrul atenției, este numită „iubita pruncă a Bărăganului".

Ceea ce surprinde în aceste proze, făcându-le dificil de încadrat într-un gen anume, este modul de expunere: tonul obiectiv, specific reportajului, alternează cu poezia frazelor a căror vibrație arhaică amintește de paginile sadoveniene. Surpriza pornește de la titluri; *Salcia lui Mihail* se dovedește a fi însăși Brăila, ocrotită de Arhanghelul Mihail, care „închipuie tainic imaginea unei sălcii, își pleacă cu dor ramurile pe malul fluviului de care, așa cum s-a rânduit, va fi legată pe vecie". Orologiul orașului devine un element care, indicând ora orașelor de proveniență a minoritarilor etnici, arată că „fațetele timpului sunt diferite, dar nu despărțite (*Orologiul*). Povestirea *Pântecele dintre ape* aduce în memorie trecuta existență a coloniei penitenciare Salcia în care se întâlneau deținuții din serii și generații diferite, „o întâlnire fără cuvinte, complet mută, dar care adună în sine un buchet de trăiri curate, care cu siguranță le erau complet străine torționarilor".

Interesantă este conceperea titlurilor, care nu dezvăluie mai mult decât este necesar, nu riscă să anuleze surpriza, de pildă *Otis tarda* (câtă muzicalitate !) este denumirea științifică a dropiei –pasărea simbol al Bărăganului, iar Chinovia – legenda acvilei prezente în stemă.

Prozatorul nu ține să se alinieze manierei moderne în ceea ce privește stilul sau temele, preferând să abordeze acel ton vetust, sfătos, amintind uneori de Sadoveanu, alteori de reportajele literare ale lui Geo Bogza, netrecând cu vederea amănuntele, reconstituind minuțios atmosfera unor epoci îndepărtate, împletind fragmentele descriptive și narative cu profunde reflecții asupra a tot ce înseamnă existența spirituală a omului dintotdeauna.

O poetă autentică: DOMNIȚA NEAGA, Floarea de lotus

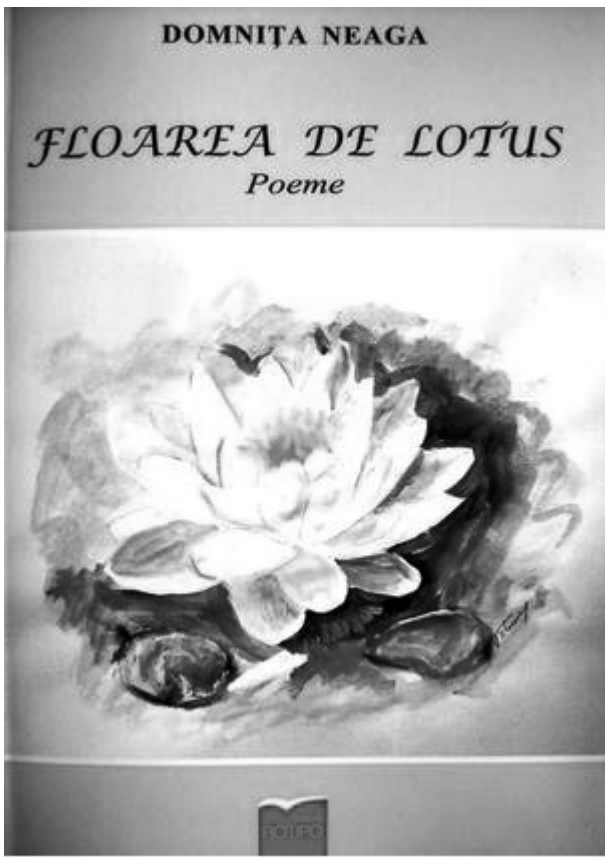
Corneliu VASILE

Prefața, intitulată „Poezia unei iubiri nostalgice", este scrisă de spaniolul Diego Vadillo, inițiator, împreună cu Tudor Șerbănescu, al proiectului cultural internațional „Poesia grafica", din care face parte și autoarea. Urmează un „Cuvânt de mulțumire" pentru contribuția materială la apariția cărții, adresat celor doi, traducătoarelor Dana Vasile și Daniela M. Popescu, primarului comunei Vedea, județul Teleorman, Aurel Drăghici și familiei autoarei. Pe coperta IV sunt referințele critice semnate de Liviu Comșia (iubirea este centrul poemului, ca o adiere de lumină stelară), Ion Țicalo (ilustrare a propriei existențe pe baza unei divergențe ireconciliabile) și Elena Buică (poeta este înzestrată cu vocația complexității). În finalul cărții este prezentată biografia poetei, născută la Urluiu, comuna Bogdana, județul Teleorman, cu studii filologice la Pitești și trei cărți de versuri și un ghid ortografic. Este consemnată și apariția în nouă antologii literare, majoritatea publicate la Alexandria și Târgoviște și în revistele de cultură *Argeș*, *România literară*, *Tomis*, *Sud*, *Fereastra*, *Caligraf*, *Bucovina literară*, *Ramuri*. S-au aplecat asupra versurilor sale criticii Stan V.Cristea, Constantin Carbarău, Anghel Gâdea ș.a. De asemenea, a obținut distincții la concursuri de creație literară.

Partea I, „Rădăcini", cu un motto despre nostalgia trecutului de Ludwig Wittgenstein, include „floarea de lotus", intrinsecă poetei, în piesele „Visul", „Poem de iarnă", „Timpul iubirii", frecvente fiind elementele tradiționale: satul, decorul național, părinții, cu reflectarea formală în rimă liberă și împerecheată. Ca simbolistică religioasă și spirituală, în cultura orientală, de fapt de la vechii egipteni până la Brahma și hinduism, floarea de lotus înseamnă renaștere, puritate, seninătate, iubire și compasiune, altruism, vindecarea de suferință. În poezia „Avatar", se repetă obsesiv sintagma „țărâna trupului meu", asociată cu amfore, obiecte de cult, iar în final definită ca „Hrană perpetuă/ Pentru o veșnic visată,/ Roșie, floare de lotus".

Partea a II-a, „Zbaterea spre lumină", cu un motto îndemnând la o ardere personală care să lumineze petrecerile altora, include și alte piese unde floarea de lotus este amintită sau este imaginea centrală. Astfel, „departe de forfota pământeană", poeta și-a trimis gândurile „Spre a deveni flori de lotus/ adevărate..." Imagini întunecate: „plâng luceferi" sau „și mumiile gem" apar în poezia „Contemplare". Răutatea și lipsa de empatie cu ceilalți oameni sunt distructive ,în poezia moralizatoare „Anonimat", unde este blamat egocentrismul contemporanilor. Poeta resimte dureros neputința de a deveni lumină („Istorie") și ar dori să se rătăcească total de sine („Destinație").

Partea a III-a, „Pasărea de foc", cu motto de Omar Khayyam,



despre strălucirea (eternitatea) stelelor, în timp ce alții „își vor înălța case din cărămizile lutului nostru". Aici, deși împotriva firii, El și Ea s-au unit („Vis de iubire"), dragostea fiind condiția supremă a împlinirii, departe de întunericul din preajmă, în final cerând: „Plămădește-mă din albastra/ Floare de lotus/ A sângelui tău !" („Trăire"). Iubitul, ca să nu-l piardă, poeta l-a ascuns sub pleoape („Umblu prin univers"). „Bulgăre fumegând de meteorit", poeta îl îndeamnă să lase poarta deschisă, căci ea va veni dimineața la fereastră („...A iubi e rostul meu..."). Ca în multe creații lirice românești, sentimentul se asociază cu imaginea naturii. Pe acest fundal, pădurile se desfrunzesc, se văd plecând cocorii, în vreme ce așteaptă chemarea lui („Desfrunzire").

Partea a IV-a, „Trepte în spirală", are un moto în versuri de Nichita Stănescu, care a gândit un mod „atât de dulce" de a se întâlni două cuvinte: „sus flori", „jos iarbă". După toamna din partea anterioară a cărții, acum poeta aspiră către primăvara cu fluturi, ramuri înverzind,flori de tămâioară, miei albi, muguri, și se gândește la iarna care o bântuie și o dezgustă („Anotimp"). Sufletul „se face mugure și fluture și frunză", iar poeta va ațipi „Într-o blândă floare de lotus,/ La marginea lumii..." („Metamorfoză"). Două poezii au ca decor capitala Italiei, Roma, evidențiindu-se atât monumentele antice romane de mare rezonanță alături de trăirea sentimentului iubirii („Vară la Roma" și „Ti amo, Roma").

Partea a V-a a cărții se intitulează „Sămânță între două imperii" și are un motto de Firdusi, despre rușinea căpeteniei care în această lume este în robie. Poezia care poartă același titlu cu cartea are un final optimist: după secetă, ploaia, când „începuse a se deschide albastru/ Floarea de lotus". De observat că diferitele culori pe care această floare le poate avea simbolizează stări diferite: alb – puritatea, roșu – pasiunea, albastru – cunoașterea, violet – mistica și roz- iluminarea, dar în general floarea de lotus este simbolul renașterii, așa cum din întuneric apare a floare frumoasă și spectaculoasă. Domnița Neaga folosește cromatica aceasta în diferite piese lirice, pentru a augmenta diferite stări sufletești. Cu părere de rău, uneori imaginea apare ca îndepărtată sau imposibilă, ca în piesa „Premoniție", în care poeta simte că protagoniștii se vor despărți, că El o va uita, „Că niciodată nu vom fi/ Flori de lotus gemene". În altă poezie este evocată încercarea de salvare „De frânghia singurătății sumbre,/ Spre a trăi iluzia, cumva !"(Doar un mit"). Poeziile „Un gând", „Viscolire", „Colind" includ recurenta imagine a florii de lotus, în diferite ipostaze: albă, sau „înflorită în plină iarnă".

Cartea de poezie a Domniței Neaga dezvăluie sensibilitatea unui suflet creativ, cu vaste cunoștințe culturale, literare, artistice, demonstrând capacitatea de a exprima stări afective fundamentale, în primul rând iubirea, singurătatea, tristețea, dar și încrederea în viitor. Este o poetă autentică, versurile compuse aducând o notă de prospețime și atașament față de valorile umane, nu numai la nivel zonal, dar și ca punct distinct al literaturii române de azi.



Șerban Codrin

Magda Ursache și personajul Magda U.

Foarte prezentă în spațiul literar contemporan, Magda Ursache lasă impresia că joacă rolul unui judecător pus pe mari fapte de reparație morală. Cred că este ceva mai mult; nu joacă rolul, ci își asumă naivitatea să judece imposibilul. „Omul" își imaginează totul, dreptate și drepturile omului, fraternitate, egalitate, cooperare, adevăr, libertate, fericire, bine, rău. Ei bine, totul există în imaginația sa prodigioasă și a căuta adevărul în istorie, drepturile omului în societate, fericirea în lovitura de stat a numitului Lenin, poporul perfect în aventurile utopice ale unui Hitler sunt pagini răstălmăcite după Platon, Morus, Campanella, Marx, Iisus Hristos în Predica de pe Munte. Tocmai astfel de rătăciri alcătuiesc mare parte din substanța ideatică a literaturii dintotdeauna. Iat-o pe Magda Ursache revoltându-se în permanență, dând în clocot sub capacul unui ceaun înfierbântat, lansând mii și mii de acuzații împotriva nedreptăților de tot felul, împotriva slugărniciei, temenelelor scriitoricești călcate de potcoavele unui cizmar/dictator, zisul Buxtehude sau Ceașcă sau Ceucescu. Asemenea unui nou nenea Iancu Caragiale, dacă primul a ratat, vai lui, comunismul, urechile prozatoarei receptează monstruos toate zgomotele, tropăiturile, râgâiturile firești ale unei lumi cu muzica dezacordată, interpretată în cor de prozatorii, poeții, înaintemergători în slujirea cu devotament a tiraniei, demnă de o epopee comico-cinică „Țucaliada". Ceea ce este nou la Magda Ursache poartă numele personajului Magda U. din romanul „Bursa de iluzii", care transformă în *dramatis personae* pe toți aliniații la zid și alienații la balamuc de fostul regim, îndurat cu stoicism de unii, însă nu de artiști, ai cuvântului în primul rând. Romanul Magdei Ursache este o cufundare a personajului Magda U. în infern, în psihoză, în totala deziluzie, în lumea ca un ospiciu, infinit de departe de lumea ca o bibliotecă a lui Borges.

Antieroii sunt, în limitele acestui roman, câțiva membri din juriul pentru acordarea Premiilor Asociației Scriitorilor Iași din anul 2004, exactitatea cifrei fiind, consider eu, parodică, cum parodic este întreg universul ideatic al „Bursei de iluzii". Cartea cuprinde jurnalul celor șapte zile de bătut apa în piuă, de acordat și de neacordat cutare sau cutare premiu, care, bineînțeles, în cele din urmă va ajunge la cine nu trebuie. Nu aceste fapte sunt importante, dimpotrivă, în fiecare zi Dumitrel, Camil (Petru Popescu), Rodiana (Bunghez), Iris, Popoacă își monologhează/povestesc/se spovedesc, își varsă urile, frustrările, se autoapreciază hiperbolic, acuză pe toată lumea. Unele întâmplări sunt de un tragism extrem, altele de o murdărie omenească la fel de brutal devoalată, scoasă de sub preș, limbajul personajelor este de o abundență trivială fără limite, Magda U., personajul martor atotștiutor, nu are frâne, sub iluzia că nimeni nu o aude, în schimb este citită sub formă de carte. Cu o memorie neverosimil de încăpătoare, Magda U. aude și nu uită, nu poate să uite, este bolnavă de neuitare. Ce aude ? Ce o terorizează ? Altceva decât pe un pur și simplu om. Ca un muzician cu ureche perfectă înnebunit de foșnete, șoapte, vibrații incomplete, lipsă de perfecțiune datorată limitelor umane sau instrumentului neacordat sau defect, Magda U. este terorizată de zgomotele ideologice, filozofice, lingvistice, o alienează prostia omenească, limitele moralei, limitele speciei, limitele puterii de a fi om. Personajele își deversează cupiditatea, înfrângerile, răul lichefiat în alcoolism, neputința umană de a se opune, de unde mulțimea de ticăloșii din patrimoniul a zeci de personalități literare devenite personaje. Magda Ursache, scriitorul , știe totul despre conținutul unei creații literare sau alta, dar mai cunoaște, de data asta ca personaj, totul despre dependințele, decăderile, prostiile, vânzările, nemerniciile scriitorilor cu nume propriu real. Aflăm din roman amănunte uluitoare, care țin de istoria literară, de neînțelegerea literaturii, prin cărți care își au limitele de biete obiecte și de martore ale unei conștiințe scriitoricești limitate sau bolnave sau interesate. Într-o lume ideală, precum cea prorocită de utopii, inclusiv de cea comunistă, acești scriitori ar fi zei, sfinți, ființe paranormale, în schimb, în jungla distopiei, sunt turnători mizerabili, ticăloși capabili să omoare prietenul și să se vândă dușmanului pentru un profit cât de mic. Parodiind totul, ideologie, trufia talentelor, acoperământul jegos al lipsei de talent, Magda Ursache propune, în final, un „În loc de glosar", unde înregistrează cuvinte deformate de câteva spirite din aceeași familie a geniilor rebele, sarcastice, paradoxale. Nu voi repeta numele autorilor, ceea ce scriitoarea o face și e treaba ei. Glosarul este o capodoperă aliniată alfabetic: aborigeniu, academnician, acrititudine, activițel/activițică, (până-n) brânzele dalbe, bonjurătură, curvotecă, marxturbat, sexcurist, sifilizație, universicuritar și așa mai departe, dublând năzdrăvăniile lingvistice sau răstălmăcirile propuse de scriitoare pe cont propriu, precum câteva din sutele: „Ai răscolit toată noaptea biblioteca după începuturi, deși tu ești specialist în sfârșitologie", „Pi'z dai seama ?", „Ca un făcut, Victor Socaciu ghitărea.", „Plânge, i-a intrat steaua Kremlinului în ochi", „Andru a fost premiat întru slava (veche) a proletculturnicilor", „Tu ce preferi, Dex ? Micii sau hamburgherii ? Micii ? Ai gust politic incorect, băiete", „Temători de băsăul (după Psaltirea slavo-română a lui Coresi, băsău înseamnă mânie) lui Băsescu"...

Pamflet distopic, spectacol lingvistic luxuriant, demolare brutală a moralei colaboraționiste, a intrigăriilor pentru glorie goală, de provincie handicapată, Magda Ursache ne oferă, cu bunăvoință, totuși, de altfel singura, o cheie: mottourile fiecărei zile sunt extrase din nenea Iancu, alte superbe perle dintr-un sfârșit de veac în Bucureștiul în nici un caz al lui Ion Marin Sadoveanu.

Da, Magda Ursache are dreptate, dacă, repet, dreptatea este o ficțiune, când mărturisește că romanul nu cuprinde o narațiune cu cheie, nu se referă la întâmplări, persoane, epoci istorice, revoluții și repere cronologice (unii spun patrușopt, alții optșnouă), ci este un exercițiu ficțional. Cine semnează avertismentul ? Magda U, personajul, nu autorul. Ambiguitatea este totală. Atunci lansatorii cuvintelor din glosar (Paul Goma, Șerban Foarță, Luca Pițu, Ion Rotaru, Bogdan Ulmu, Radu Cosașu, Gellu Dorian etc.) sunt persoane reale sau personaje ficționale ? Magda Ursache se joacă și ne obligă pe noi, neficționalii, să îi intrăm în diabolica horă a bursei de iluzii.

(Magda Ursache, *Bursa de iluzii*, Editura Eikon, București, 2018.)

Florentin Popescu în delict de vârstă – 75 de ani imputabili timpului, nu scriitorului

Lumea scriitorilor a fost întotdeauna foarte agitată din cauze multiple. Câteodată apare nu se știe de unde câte un scriitor de bine care limpezește apele și devine prietenul tuturor, peste vremi și vremuri, un scriitor cu ușa deschisă și netrântită cuiva în față. Am cunoscut astfel de trântitori de uși, nu înșir aici nume penibile, de altfel de oarecare circulație, de maeștri în astfel de reprobabile atitudini.

Florentin Popescu este exact omul binedispus să cultive contrariul, el îți zâmbește, te întreabă de sănătatea literară și este cel mai interesat dacă ai mai publicat o carte, pentru că pe celelalte, fii sigur, ți le cunoaște. Îți va comunica foarte repede diagnosticul; mult mai rar, necunoscuților, le sugerează că trebuie să se lase de o treabă, dacă nu au, în palmă, zaruri de izbândă. În ani și ani, de jur împrejur i s-au alăturat grupuri și grupuri de prieteni literari, prieteni care caută întotdeauna acel sprijin competent de găsit numai în opiniile și condeiul unui specialist. Cuvintele sale au devenit deja legendă urbană: „Eu v-am citit pe toți !" Mai mult de atât, acești „toți" însumează sute și sute de articole critice de întâmpinare, sub tutela cărora luatul în seamă se mândrește precum un campion cu laurii și cupele de învingător.

Filolog cu studii serioase, poet talentat și prozator, critic și istoric literar, monografist, jurnalist cultural, reporter, epigramist, memorialist, mitolog cu peste 50 de ani de studii și perseverențe în biblioteci, în redacții și la mese de scris, în țară, în Orientul Apropiat, de la Ninive la Babilon, Florentin Popescu este cel mai cunoscut, vânturat și recunoscut scriitor prin cercurile condeierilor de elită din Muntenia, Oltenia, Dobrogea, cu mare respect la Iași și Chișinău. I-au trebuit încălțări de basm, opinci de oțel și multe penițe neobositului călător pe atâtea drumuri și între paginile atâtor cărți. Absenții din sumarele sale înseamnă în mod concret „absenți din catalogul literar", deci lipsesc din pleiada acelora care alcătuiesc masa critică a prozatorilor, poeților, a oamenilor de litere contemporani, a creatorilor de idei și opinii literare, de opere literare, de demnitate literară.

Adevărată forță a naturii încuiată într-un copil născut într-o zi de 3 aprilie 1945 în satul Lera, comuna Corbu, azi comuna Chiojdu, județul Buzău, cântăreț dominator, cocoșește, încă din oul școlăresc, Florentin Popescu s-a făcut mereu remarcat, chiar dacă nu în permisa linie întâi a fostului regim politico-ideologic sau al descreieratelor interese literare, ci în miezul tare al celor mai puțini și mai capabili să-și construiască șantierele pentru monumentul literar dincolo de culisele relațiilor, în mod creativ, scriind și publicând, cu o fabuloasă putere de muncă, carte după carte, atât ale sale cât și, ca redactor la diferite edituri, ale altora. Din propria creație este autorul a peste o sută de titluri, de la versurile din „Obsesia păsărilor", (volum de debut, 1970), „Diligența cu păsări" la „O istorie anecdotică a literaturii române", „Dicționar de mitologie orientală"; de la, să spunem, „Antologia poeziei religioase românești", „Antologia poeziei românești de dragoste" până la seria de interviuri și comentarii „Seniorii literaturii noastre" (deocamdată trei volume masive), „Eu v-am citit pe toți" (deocamdată șapte volume), minunatele și causticele și strălucitoarele „Povestiri din anul cocoșului", „Unsprezece povestiri și o ficțiune". Nu în ultimul rând, inclusiv în numeroasele apariții din seria „Portrete în peniță" scoate la vedere într-o uriașă loggie aproape întreaga galerie a scriitorilor din sudul României de prin anii 1970 până azi.

Cititor prea dedicat și perseverent, Florentin Popescu uită cam des că el însuși este un amplu creator ficțional și un poet cu impresionante viziuni. Îl caracterizează, frumos și implicat, o exagerată grijă de plantațiile altora în loc, mai egoist, cum se întâmplă, să-și cultive, voltairean, propria grădină. În această situație, cam repetă gesturile lui George Enescu, care interpreta muzica altora și uita să își ducă la bun sfârșit propriile capodopere, însă respectând tezaurul creat și propus spre interpretare de titanii muzicii ! Florentin Popescu îi respectă pe toți colegii de breaslă turbulentă, adunându-i, cumințindu-i în jurul unui său și îndemnându-i să se destăinuie ca reprezentanți ai spiritualității estetice.

Spune într-un loc Marea Doamnă a conștiinței, Magda Ursache, fostă elevă a Liceului din Buzău: „Mă întâlnesc cu colegul meu de liceu și în credința că viața e un pretext pentru scris, că scrisul e un mod de a supraviețui. Altfel spus, existența ca existență, zile goale fiind cele fără scris-citit. Și-nainte mult mai este, Florentin !" Cu mâna pe inimă repet: Aferim !

Precum supranumitul prin culisele colegiale Don Florio, un alt frumos Don Quijote al bibliotecilor, al redacțiilor de reviste literare, al cenaclurilor, al întrunirilor scriitoricești, cu nesfârșite dialoguri și schimburi de cărți, este prietenul și cronicarul scriitorilor contemporani, în afara sofisticatelor ierarhii istorice, la fel trebuie să îl aplaudăm (cu toate că împricinații, în loc de aplauze, preferă să scrie și să citească), să îl respectăm și să recunoaștem în Florentin Popescu o mare și împlinită personalitate a culturii române la începutul celui de al III-lea mileniu, o personalitate despre care vom auzi în continuare numai vești despre isprăvi de pomină, cum deja ne-a obișnuit, pentru că niciodată nu e timpul pierdut pentru scris și citit !

Numai soarele știe cu adevărat să fie fierbinte, și pâinea. Îmi place să cred că, în zodia soarelui mioritic, Florentin Popescu este o pâine mare și bună.



CELE TREI MARI PROVOCĂRI ALE CIVILIZAȚIEI UMANE DE IERI, DE AZI ȘI DE MÂINE: FOAMETEA, BOLILE, RĂZBOAIELE

Gl.Bg.(r) Gheorghe DRAGOMIR
Președinte *Centrul de Etică și Strategii (CES)*
Membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România

Motto: *Numeroși gânditori și profeți au concluzionat că: foamea, epidemiile, războaiele, deveneau o parte integrantă a planului cosmic al lui Dumnezeu sau a naturii noastre imperfecte. La începutul Mileniului Trei am reușit să cunoaștem cum am putea împiedica foametea, epidemiile și războaiele și în mare parte din timp am reușit asta, bineînțeles au fost întotdeauna și eșecuri notabile. În fața lor ne mulțumim să ridicăm din umeri și să afirmăm: „Bine, așa este în lumea noastră imperfectă", sau „Facă-se voia Domnului"*. (Yoval Noah Harari, *Homo Deus, Un breve histoire de l'avenir*, Ed. Albin Michel, 2015.)

De-a lungul civilizației umane, foametea a devenit inamicul public numărul unu, care a generat sărăcia biologică cu efecte devastatoare, tragice pentru milioane de oameni, dar, considerată ca fiind *„benefică"* și o cerință vitală a planului de control demografic, susținut de adepții ocultei globaliste. De la apariția formelor de asociere a oamenilor în grupuri mai mici sau mai mari, preocuparea prioritară a fost de a găsi soluții pentru a asigura hrana zilnică cu *„sudoarea frunții"* fără însă a produce perturbări ecosistemului din care făceau și ei parte. Treptat, oamenii s-au adresat Marelui Creator, spiritelor naturii, entităților angelice, sfinților, ori au inventat instrumente, instituții, sisteme sociale care, să-i protejeze de foamete, sărăcie și de urgia stihiilor naturii. Istoria omenirii abundă în momente dramatice când foametea a împins oamenii la gesturi disperate de canibalism, violența extremă, revolte sângeroase. Sărăcia creează cu certitudine și alte probleme de sănătate, generând apariția unor maladii care s-au transformat în pandemii, scurtează speranța de viață chiar și în unele țări bogate. Când sărăcia ia proporții, amenință armonia socială favorizând bolile, suferințele și conflictele armate, afectează serios drepturile omului care se traduc în respect pentru viață și demnitate umană. Periodic, foametea mai lovește și azi multe regiuni ale planetei, însă cauza identificată, mai întotdeauna, rezidă în proasta guvernanță, în deciziile politice marcate de corupție și mai puțin din vina calamităților naturale, singura graniță posibilă dintre violență și non-violență este motivația, iar corupția este o formă de violență pentru că motivația ei este înșelăciunea, minciuna, este o faptă violentă prin natura ei.

Paradoxul civilizației umane care a pășit în secolul XXI este că astăzi se moare de prea multă mâncare decât din lipsa ei, se moare de bătrânețe decât de boli infecțioase, iar oamenii care se sinucid fiind victime ale depresiei sunt mai numeroși decât victimele soldaților, teroriștilor și criminalilor reunite.

„Ființa umană medie riscă să moară mai degrabă de un exces de Mc Donald, decât de secetă, Ebola sau atentatele Al Qaida." (Yuval Noah Harari, *op. cit.*) Sărăcia, foametea, bolile, violențele de tot felul, sunt amenințări la adresa democrației, produc dezechilibre sociale și ecologice, generează adversități și rivalități între state bogate și sărace, declanșează procese necontrolate de migrație a populației sărace, către țări cu o prosperitate afișată în mod arogant și indecent.

„Dacă observăm peste tot diferențe uriașe între cei mai săraci și cei mai bogați, democrația trebuie să acționeze, să-i ajute pe cei săraci pentru a beneficia de drepturile și libertățile lor. Iată de ce este bună politica, iar noi îi putem descoperi temeiul spiritual. Avem nevoie de cooperare interguvernamentală și multilateralism, pentru că acum știm ce se întâmplă pretutindeni." (Stephane Hessel, *Dalai Lama, Declarons la paix ! Pour un progres de l'esprit*, Ed. Indigene, 2012).

Recent OIT (Organizația Mondială a Muncii) prin vocea directorului general, Guy Ryder, într-un interviu acordat Agenției chineze de știri XINHUA, declară că: „La nivel global se recunoaște performanța Chinei din ultimii patru ani de a scoate din sărăcie câteva milioane de persoane. Este un succes fără precedent. China s-a declarat conștientă că eliminarea sărăciei este principalul obiectiv al strategiei de securitate națională și o preocupare majoră a executivului."

Banca Mondială a avertizat încă din luna octombrie 2020 că: „pandemia de covid-19 a împins între 85 și 115 milioane persoane în plus în lume la extrema sărăcie, estimând ca în 2021 să se ajungă la 150 milioane".

Problema sărăciei, care generează foamete, boli, instabilitate economică și politică, corupție, nemulțumiri și revolte sociale, s-a aflat încă de la înființarea ONU pe agenda Programelor de dezvoltare durabilă care imaginau și soluții, dar insuficiente pentru a schimba decisiv starea de lucruri din țările afectate, cu precădere din Africa, America Latină, Asia.

Interesant că majoritatea programelor aveau în vedere alocarea de sume importante pentru a fi puse la dispoziția guvernelor țărilor afectate în scopul aducerii la îndeplinire a Proiectelor aprobate din domeniile: agriculturii, infrastructurii, educației, sănătății, protecției mediului etc. Din păcate, de multe ori aceste fonduri erau direcționate de guvernele în cauză în mod preferențial și oneros, spre firme și persoane aflate în anturajul puterii, formându-se adevărate rețele de interese nelegitime și o oligarhie politico-financiară coruptă, atotputernică, care controla pârghiile puterii fără să dea socoteală în fața propriilor cetățeni privind modul de cheltuire a acestor fonduri destinate dezvoltării durabile și eradicării sărăciei și subdezvoltării. Asemenea practici se regăsesc acum la unele țări membre UE, printre care și România, unde o clasă politica iresponsabilă și coruptă direcționează fondurile europene destinate proiectelor de modernizare a infrastructurii, inclusiv administrative, către clientela de partid ori rudelor și prietenilor apropiați, fapt pentru care țara noastră este plasată printre cele mai corupte și birocratice din UE.

Dacă aruncăm o privire în agenda ONU-2020 pentru dezvoltare durabilă vom înțelege mai bine direcțiile de acțiune la nivel planetar pentru eradicarea sărăciei și subdezvoltării, în condițiile în care 3 miliarde de persoane trăiesc în regiuni agricole afectate de lipsa apei, care indirect se reflectă în lipsa hranei, apariția diverselor boli și conflictelor locale. În contextul crizei declanșată de pandemia de covid-19 (sanitară, economică, alimentară și educațională), Secretarul General al ONU pledează pentru un „New Deal" internațional, adică: „un contract social la nivel internațional și național, axat pe educație, acces la economia digitală și noi măsuri de protecție socială și de muncă echitabilă". De asemenea, îndeamnă omenirea să „facă pace cu natura", iar „puterile, resursele și oportunitățile să fie mai bine împărțite la nivel mondial și mecanismele guvernării să reflecte mai bine realitățile de azi. Pentru atingerea acestor obiective trebuie să integrăm principiile dezvoltării durabile în toate deciziile ce se iau, astfel încât reluarea economiei mondiale să se facă de o manieră a asigura o dezvoltare incluziva."

Pentru aceasta este nevoie urgentă să fie luate, următoarele măsuri:

– Solidaritatea și coordonarea mondială sunt vitale;

– Mobilizarea finanțărilor pentru a construi un viitor și a pune economiile pe o cale durabilă;

– Alinierea tuturor eforturilor pentru relansarea Programelor de dezvoltare durabilă, orizontul lui 2030 și Acordului de la Paris privind schimbările climatice;

– Punerea în practică a măsurilor necesare în materie de protecție socială, recalificare profesională, pentru o tranziție spre locuri de muncă noi, verzi.

Ca de obicei, proiecțiile ONU spre viitor sunt „cai verzi pe pereți", fără a avea o viziune clară și a-și aduce aportul de expertiză în găsirea celor mai fezabile soluții la problemele cu care se confruntă omenirea. Structurile sale executive s-au transformat într-un organism birocratic și anchilozat, puternic politizat, fapt pentru care pe bună dreptate administrația Trump a refuzat continuarea finanțării. Șansa ca ONU să rămână un organism cu vocație universală este reformarea sa profundă și o nouă viziune în pas cu evoluțiile apărute în sistemul de organizare spirituală a societății omenești în era noilor tehnologii și IA care a revoluționat întregul sistem de gândire și guvernanță a lumii. Pentru Dalai Lama, ONU a devenit „o organizație a guvernelor și nu a oamenilor. Am spus în numeroase rânduri că lumea este a oamenilor, nu a regilor, nu a liderilor spirituali, nici a oamenilor de afaceri. De la popor pentru popor, iată un adevărat sistem democratic ! Este cel mai bun. Funcționarea ONU este împiedicată de sistemul lor de guvernare nedemocratic, amestecul SUA și a altor membri ai Consiliului de Securitate prin veto pentru a bloca inițiative generale, este insuportabilă. Aș dori să văd organizația ca fiind formată din reprezentanții popoarelor, nu ai guvernelor, oameni buni, care într-adevăr să reprezinte omenirea alături de Secretarul General, mai ales în situații de criză", iar Stephane Hessel ținea să sublinieze că: „este nevoie de un comitet ONU compus din oameni înțelepți pe care puterea i-a emancipat și sunt interesați de binele omenirii, care să ceară abrogarea dreptului de veto în Consiliul de Securitate și de o nouă generație care să iasă în stradă peste tot în lume și să strige: Nu mai putem tolera modul în care suntem guvernați. Vrem un guvern cu adevărat democratic." (*op. cit.*)

Occidentul și țările dezvoltate economic și tehnologic sunt ocolite de sărăcie, foamete, boli și conflicte ?

Bineînțeles că NU !

Dacă până mai ieri vorbeam de sărăcie, foamete, pandemii și instabilitate politică și economică cu precădere în țările lumii a treia, iată că, după criza economico-financiară din 2008, statisticile europene indică cifre îngrijorătoare cu privire la existența unui număr tot mai mare de persoane care se afla în pragul sărăciei, fapt pentru care periodic UE alocă fonduri pentru distribuirea lunară de alimente de strictă necesitate familiilor nevoiașe prin intermediul administrației locale. Aceste semnale alarmante vin să se suprapună peste criza sanitară, economică și socială generată de pandemia de covid-19 care a gripat motorul dezvoltării economice europene și mondiale, cu efecte dezastruoase, ce a implicat creșterea gradului de îndatorare publică, reducerea semnificativă a PIB-urilor, tulburări pe piețele bursiere și monetare internaționale.

În ciuda promisiunilor și declarațiilor încurajatoare formulate de Comisia Europeană și Consiliul European, mecanismele de funcționare a instituțiilor europene însărcinate cu sprijinirea programelor de relansare economică sunt în continuare blocate de norme și reglementări birocratice, cât și de unele poziții obstrucționiste ale unor membri ai UE. Pe acest fond de confuzie și tensiune fiecare țară membră se gândește serios la soluții de avarie pentru ieșirea din acest impas, conform principiului „scapă cine poate", sens în care cântăresc cu multă atenție posibilitățile de repoziționare pe tabla de șah geopolitică, geoeconomică și geostrategică a Europei stabilind noi alianțe în interiorul UE, bazându-se pe relațiile de bună vecinătate. Actuala stare de precaritate economică în care au ajuns societățile occidentale dezvoltate se datorează unor politici păguboase de încurajare a consumului, împrumuturilor pentru nevoi personale cu buletinul, politici care au îmbolnăvit și sărăcit în mod indirect un număr tot mai mare de persoane, atât în SUA, cât și în țările europene. Astăzi plătim factura lăcomiei, lipsei de cumpătare și superficialității în cunoașterea modului de funcționare a mecanismelor lumii, care ne-au atras în turbionul crizelor de tot felul și paradoxului că în țările dezvoltate supra-alimentația să devină o problemă care se adăugă la îngrijorările legate de sărăcie și foamete. Spre exemplificare arătăm că în 2014 peste 2,1 milioane persoane erau supraponderale, față de 800 milioane care sufereau de subnutriție; în 2010, foametea și subnutriția au ucis un milion de persoane, pe când obezitatea generatoare de diabet și boli cardiace, a făcut trei milioane de victime. În 2030, dacă situația se menține la același nivel, vom avea jumătate din umanitate suferindă de obezitate și ceea ce este mai grav este că aceasta va afecta copiii și tinerii. Pe măsură ce omenirea traversează o perioadă de tranziție spre o civilizație bazată pe noile tehnologii și IA ar trebui ca aceste probleme să se reducă, dar din păcate asistăm la un adevărat derapaj al lumii care riscă să cadă în haos și anarhie, menținând un sistem economic care s-a lepădat de orice fel de protecție, care se poate transforma într-un capitalism prădător dominat de giganții IT, IA și cei care administrează rețelele sociale. Acești capitaliști vor controla și direcționa destinul omenirii atât în privința modelului de viață ofertat, dar și a modului de construire a economiei viitorului care se va baza pe economia numerică și mai puțin pe activele existente pe piață. Tot mai mulți futurologi și filosofi se întreabă dacă nu cumva acestea sunt semnele Apocalipsei, care anunță sfârșitul lumii.

Sanctitatea sa, Papa Benedict al XVI-lea, în lucrarea „Lumiere du Monde", Ed. Bayard, 2011, sublinia că: „Sunt sceptic față de aceste interpretări. Apocalipsa este o carte misterioasă și are numeroase disensiuni. Ceea ce este frapant în ea este că în mod precis, în momentul când crezi că a venit sfârșitul, totul repornește de la început."

Pentru a concluziona la acest punct, trebuie să menționăm că la începutul Mileniului III popoarele trăiesc o revoluție de o dimensiune de neînchipuit, fie ea economică, ecologică și spirituală, care va influența și modul de a privi sărăcia, foametea și conflictele, oamenii de știință considerând următoarele decenii ca fiind hotărâtoare pentru supraviețuirea planetei. În 2010, în Omilia Papei Benedict al XVI-lea, de la Fatima, a afirmat că: „Omul a declanșat un ciclu al morții și terorii, pe care nu reușește să-l întrerupă... Lumea poate nu va dispare, dar ar putea lua o nouă direcție. O societate bolnavă, în care sunt în creștere problemele psihice, resimte dorință arzătoare de salvare și mântuire." Demersuri, proiecte, inițiative vizând eradicarea sărăciei, a foametei și pandemiilor, le regăsim în cărțile sacre ale Orientului și Occidentului, cât și în lucrările unor personalități marcante ale Iluminismului, dar și în strategiile pentru dezvoltare durabilă elaborate de institute de cercetări și academii. S-au înregistrat progrese în obținerea de soiuri de cereale și legume rezistente la dăunători și la schimbări bruște climatice, în ideea de a produce materie primă suficientă pentru industria agro-alimentară, care să susțină proiectele de amenajare a unor terenuri aride care să fie transformate în câmpii mănoase. Este posibil ca folosind nano-tehnologiile, mutațiile genetice, noi tehnici de identificare și valorificare a rezervelor de apă din pânza freatică, zone deșertice ale planetei să devină adevărate oaze de verdeață și plantații de citrice, banane, cafea, nuci de cocos, curmale, care vor îmbunătăți nivelul de trai al populațiilor aflate astăzi în pragul subnutriției. Deja guvernul și companii de prestigiu din China au lansat un amplu program de dezvoltare durabilă pentru Africa, având în spate suportul financiar al Băncii Centrale și a unor fonduri de investiții.

Dar, pentru a reuși acest proiect, strategii chinezi concep planuri de a combate și anihila în primă instanță corupția politică și instituțională din aceste țări, pregătind în paralel o nouă generație de tineri autohtoni, educați în spiritul armoniei cu natura, respectului libertății și demnității umane, a compasiunii și a lucrului în interesul comunității și pentru binele comun. Este o mare provocare pentru China, ținând seama de instabilitatea politică și de proasta guvernare practicate de clanurile care s-au perindat la conducerea acestor țări și la prezența pe teritoriul lor a unor grupări teroriste înarmate și bine organizate, care întrețin o atmosferă de teroare și insecuritate, practicând pirateria maritimă și luarea de ostatici.

Cu toate măsurile de eradicare a acestor fenomene, este greu să prevezi sau să controlezi efectele violenței, după cum s-a văzut în Irak, Siria, Libia, Afganistan, Yemen, Nigeria, Mali, Somalia ș.a., însă ne punem nădejdea și speranța că această formă de dictatură va dispare într-o zi și lumea va păși într-o eră a cooperării și întrajutorării pașnice, când oamenii vor practica omenia, prietenia și fraternitatea de rasă.

Problema eradicării sărăciei și dezvoltării durabile, s-a aflat și pe agenda lucrărilor G-20 și a Consiliului Șefilor de guverne ai țărilor membre OCS (Organizația de Cooperare Shanghai, 30.11.2020), prin videoconferință, unde premierul rus, Mihai Michustin a declarat că: „Este necesar să parafăm parametrii preciși pentru a uni strategiile naționale și proiectele multinaționale, astfel ca OCS să servească drept legătură esențială în formarea unui spațiu de liber-schimb și cooperare în beneficiul mutual și pe baze egale în Eurasia, OCS având un potențial puternic pentru a asigura dezvoltarea economică durabilă și securitatea regiunii. OCS acordă importanță mare economiei digitale, introducerii tehnologiilor moderne, dezvoltării infrastructurii de transport și cooperării regionale. Cu participarea OCS, UEE (Uniunea Economică Eurasia), Asociația Națiunilor Asiei de sud-est și a altor blocuri regionale, suntem în măsură să construim un parteneriat eurasiatic extins, un spațiu de dezvoltare și securitate comun."

Rusia dorește în mod activ să asocieze UEE la RCEP, care deja pune în lumină avantajele liberului schimb și integrării regionale, „creează oportunități suplimentare în particular economiilor mai puțin dezvoltate ale Asiei" (Joachim von Amsberg, vice-președinte Banca Asiatică de Investiții în Infrastructură).

Epidemiile și bolile infecțioase, al doilea inamic al umanității.

La începutul de Mileniu III, în ciuda progreselor înregistrate de bio-nano-tehnologie, epidemiile cu care a debutat secolul XXI: Sindromul Respirator Acut Sever (2002-2003) cu formele sale evoluate din 2008; gripă aviară din 2015; gripă porcină 2009-2010; Ebola, 2014 și pandemia de covid-19 și amenințarea cu un nou val de rujeolă, au scos în evidență fragilitatea sistemului sanitar la nivel mondial, lipsa unor protocoale pentru coordonarea măsurilor de combatere și propagare a virușilor la nivel național și internațional, o comunicare defectuoasă între structurile cu atribuțiuni, lipsa materialelor și echipamentelor necesare dotării spitalelor și populației, măsuri excesive și ineficiente de îngrădire a drepturilor și libertăților individuale și colective.

Ultima pandemie a produs pe lângă un număr impresionant de contaminări și decese, perturbări la nivelul economiei mondiale soldate cu prăbușiri ale piețelor bursiere, intrarea în faliment a unor companii de transport, îndeosebi cele de pasageri, scăderi dramatice ale PIB-urilor, tulburări pe piețele financiare și valutare, etc. Într-un cuvânt, economia lumii s-a oprit o clipă și s-a resetat orientându-se spre zona economiei digitale, a monedelor virtuale și dezvoltării la scară largă a noilor tehnologii, IA și roboticii. Cred că pandemia de covid-19 a fost declanșatorul marii resetări a lumii și pregătirea pentru a trece pragul, inclusiv psihologic, către o nouă etapă a istoriei civilizației umane și anume civilizația post-umană, a combinației om-mașină (IA). După „trezirea" din pandemie, vom constata că s-au produs o serie de schimbări ireversibile în habitatul cu care eram obișnuiți, reflectate și în modul în care vom privi și înțelege mai bine sensul vieții și nevoia de a ne schimba comportamentul social și de viață cotidian, să prețuim mai mult viața, valoarea relației sociale și implicarea voluntară în sprijinul comunității, dezvoltând calități umane cum sunt: compasiunea, toleranța, integritatea pe temeiul valorilor ce aparțin eticii seculare, nu în mod necesar religiei. Experiența traumatizantă a pandemiei va duce la un progres evident al spiritului, spre o știință a spiritului și la o democrație spirituală.

Dar, pentru a nu dramatiza efectele covid-19, vă propun să evocăm două momente din istoria civilizației umane care au fost marcate de pandemii cu efecte devastatoare: 1330 „pesta neagră" și 1918 „gripa spaniolă".

Anul 1330 rămâne în memoria istoriei ca fiind atins de o boală teribilă, „pesta neagră", apărută în Asia Centrală și de Est, care s-

(continuare în pag.19)

(urmare din pagina 18)

a răspândit rapid în toată Asia, Europa, Africa de Nord, iar în mai puțin de 20 ani a atins și America, făcând între 75-200 milioane de victime, aproape un sfert din populația eurasiatică. Această pandemie nu a fost un eveniment unic și izolat, nici cel mai rău flagel din istoria omenirii, ci a fost urmat de alte epidemii care au făcut ravagii în America, Australia, Mexic, însă viața a mers înainte, iar daunele provocate au fost reparate printr-un efort colectiv și prin mintea iscoditoare a omului, care prin cunoaștere a ajuns să inventeze vaccinuri și scheme de tratament post-pandemie.

Un alt moment memorabil l-a constituit pentru Europa „gripa spaniolă, care în câteva luni s-a transformat în pandemie, infectând jumătate de miliard de persoane, cu 50-100 milioane de victime în mai puțin de un an (1918), în comparație cu războiul mondial (1914-1918) care a ucis 40 milioane de persoane.

Mai aproape de zilele noastre, la începutul anului 1980, SIDA ucidea 30 milioane de oameni, iar alte milioane au rămas cu sechele grave fizice și psihice. S-a scris și s-a comentat mult de-a lungul vremii că unele din aceste boli au fost create în laborator și răspândite în anumite zone ale planetei cu scopul de a reduce creșterea demografică, îndeosebi în țări din lumea a treia, unde nu există programe de *planning* familial, o suprapopulare a planetei punând serioase probleme privind: poluarea, consumul de apă și energie, hrană, îmbrăcăminte, bunuri de larg consum (electrocasnice, autoturisme, biciclete, consumabile pentru gospodărie, cosmetice etc.). Se pare că nimic nu este întâmplător, că evenimentele au timpul lor critic pentru maturare, apar ciclic anunțând schimbări înscrise în Cartea Vieții, urmând un anumit plan, conceput de Inteligenta Supremă a Universului odată cu realizarea Marii Creații a lumilor vizibile, invizibile și entităților non-organice. De altfel, învățăturile profeților și filosofilor biblici fac referire la evenimente și încercări la care va fi supusă civilizația umană pe parcursul evoluției sale, subliniindu-se că: „nimic nu este nou sub soare, ce este sus, este și jos, ceea ce a fost, o să mai fie, totul este efemer și deșertăciune”.

În încheiere la acest punct, putem concluziona că pe măsură ce eforturile științifice vizând prevenirea pandemiilor vor fi încununate de succes, ele vor declanșa conflicte politice, iar adevărata bătălie se va deplasa din laboratoare către parlamente, tribunale și în stradă, anunțând de fapt o luptă crâncenă pentru tinerețe fără bătrânețe și viața fără de moarte, toate eforturile urmând a fi orientate pentru dobândirea fericirii eterne.

Despre fericire, Epicur arăta că: „Adorația zeilor este o pierdere de timp, nu este viața după moarte, iar fericirea individuală este singurul scop al vieții”, iar filosoful britanic Jeremy Bentham (secolul XVIII-lea) declară că: „fericirea generală este obiectivul unic și demn al statului, a pieței, a comunității științifice. Oamenii politici trebuie să asigure pacea, oamenii de afaceri prosperitatea, iar savanții să studieze natura, nu pentru marea glorie a regelui, țării sau a lui Dumnezeu, ci pentru ca tu și eu să ne bucurăm de o viață fericită.” În secolul XX fericirea unui popor era măsurată în PIB-ul țării, însă în viitor, chiar economiști reputați sugerează înlocuirea PIB-ului cu BIB-ul (Fericirea Interioară Brută), iar în secolul XXI, cu dezvoltarea noilor tehnologii ale informației și extinderea IA la toate domeniile, se va impune de la sine o nouă modalitate de a defini fericirea, de a o măsura în alți termeni, care vor depinde mai mult de așteptările noastre și mai puțin de condițiile obiective.

„Dacă știința are dreptate că sistemul nostru biochimic determină fericirea, atunci unica manieră de a asigura o satisfacție durabilă este de a păcăli acest sistem, adică de a manipula biochimia umană prin folosirea diverselor medicamente pentru creșterea concentrării mentale, pentru controlul insomniei și fricii... Viitorul ne va pune în față manipulările genetice, pentru a ajunge la o fericire controlată.” (Yuval Noah Harari, *op. cit*.).

Omul secolului XXI, căutând fericirea, beatitudinea și nemurirea, încearcă de fapt să se ridice la rangul de zeu, pentru că sunt atribute divine, picurate în ADN de către Marele Creator, la începuturi. Provocarea științei viitorului va fi crearea de ființe non-organice, adică rețelele neuronale umane să fie înlocuite printr-un *logiciel* inteligent care ar funcționa atât în lumile virtuale și non-virtuale, scăpând de limitele chimiei organice, astfel că IA non-organică ar putea cu ușurință coloniza alte planete, fără să mai fie călăuzită de om.

Dezvoltarea rapidă a geneticii, medicinii regenerative și nano-tehnologiilor, hrănesc speranța că, supraoamenii viitorului ar putea muri într-un război sau accidental, însă viața lor, în comparație cu cea a muritorilor de rând, nu are termen de expirare. Prelungirea vieții aduce cu sine transformări profunde de ordin social și moral, influențează evoluția relațiilor: părinți-copii, căsătoria, carierele profesionale, sistemul de asigurări sociale și de pensii, politica, religiile, credința. Google a numit la conducerea fondului de investiții Google Ventures pe Bill Maris pentru a rezolva problema morții. Acesta declara în 2015 că: „Dacă mă întrebați astăzi dacă va fi posibil să trăiești până la 500 de ani, răspunsul meu este DA.” Este bine să ne reamintim că în Sfânta Biblie și în Cartea lui Enoh se vorbește despre personaje plăcute lui Dumnezeu care au depășit vârsta de 500 ani, Noe, Matusalem, Lamaleh, ori bărbați și femei care au adus pe lume copii la vârste înaintate, însă cu voia lui Dumnezeu care le-a ascultat rugăciunile. Care este secretul acestor longevități ? Rămâne ca oamenii de știință să găsească răspunsuri, dar important că există interes pentru studierea acestei probleme.

Războaiele și conflictele locale, regionale și mondiale, a treia amenințare.

De-a lungul istoriei acestea au constituit o modalitate de reașezare temporară geopolitică a intereselor marilor puteri (imperii) și o posibilitate ca acestea, periodic, să-și împartă zonele de influența și acces la resursele naturale și demografice ale planetei. A fost și rămâne o opțiune viabilă pentru acapararea și devorarea țărilor mai mici, care pentru a supraviețui în această junglă de interese devin vasale marilor puteri, cu costurile de rigoare.

„Suntem la momentul crucial al istoriei civilizației umane, când se face tranziția de la epoca luptei pentru supraviețuirea amenințării nucleare a Homo Sapiens, la transformarea lui în Homo Deus odată cu păsirea în secolul XXI, când omenirea va lupta pentru atingerea nemuririi, amintindu-și că viața este cel mai de preț dar oferit de Divinitate, de Univers.” (Yuval Noah Harari, *op. cit*.) Oricare ar fi pretextele declanșării unor conflicte și de transformare în războaie, acestea nu sunt justificate „nici de rațiuni de stat”, nici de „rațiuni de securitate națională” (americană, rusă, germana sau altele), ci ele simbolizează eșecul rațiunii și diplomației.

Am pășit deja în secolul XXI sub amenințarea războaielor hibride, atipice, care îmbracă forme diverse: războaie comerciale, războaie ale devizelor, psihologice, cibernetice, meteorologice, apei și hranei, războaie în numele religiei. De multe ori asistăm la combinarea simultană a diverselor forme de manifestare a războaielor viitorului. Cercetările științifice cu aplicație militară și intelligence au reușit realizarea unor arme și mijloace inteligente de purtare a războiului, care mută confruntarea în spațial virtual sau în cosmos, alocările bugetare anuale din partea marilor puteri reprezintă procente importante din PIB-ul țărilor, sume care ar putea fi orientate spre domeniile educației, sănătății, protecției mediului ș.a. Nu voi insista asupra acestui subiect care zilnic se află în atenția mediei internaționale, dar analizând tendințele evoluției stării de insecuritate la nivel planetar, **putem anticipa că, următoarele decenii omenirea se va afla sub spectrul amenințării cu izbucnirea unor războaie hibride care vor redesena harta geopolitică a lumii.**

În urmă cu câteva luni, într-un articol publicat în prestigioasa revistă „Sud”, îmi puneam întrebarea dacă pandemia covid-19 nu maschează un eveniment mult mai periculos și anume un atac cibernetic de amploare asupra infrastructurilor critice (bănci, spitale, laboratoare de cercetare în domeniul vaccinurilor, transportului de energie, arsenalelor și silozurilor cu arme nucleare etc.) din SUA și din alte țări occidentale.

Evenimentul s-a produs la 13 decembrie 2020 și a vizat atacuri informatice inclusiv asupra unor instituții guvernamentale americane și a bazelor de informații care se referă la stocarea armamentului nuclear din mai multe țări, codurile de acces și alte date care pot crea breșe în sistemele de apărare antirachetă, inclusiv cele instalate pe submarine. Administrația Trump a trecut sub tăcere evenimentul, dar a condamnat China, Rusia, Coreea de Nord pentru aceste atacuri în serie. Cum a fost posibil atacul cibernetic botezat „SUNBURST” care a reușit ca un program să se insereze în anumite versiuni ale platformei „ORION”, care este un organism de supervizare a rețelelor informatice comercializate de către întreprinderea „Solar Winds”, care face parte din sistemul de securitate cibernetică americană ? Este un mare semn de întrebare în condițiile în care Pentagonul alocă anual sume importante pentru securizarea informațiilor. La 17 dec. 2020, președintele ales, Joe Biden și-a exprimat îngrijorarea privind această situație, iar ziarul „Le Monde” ține să precizeze că: „Faptul că ministere și agenții de prim rang ale SUA au fost vizate, face să ne temem că o țară s-ar putea camufla în spatele acestui atac cibernetic. Piratii par a fi operat sub nasul și barba autorităților americane acaparate de a asigura protecția alegerilor prezidențiale.”

Fiind la un prag de trecere spre o civilizație super-tehnologizată, a oamenilor roboți și a roboților umani și a unei dinamici fără precedent a progresului tehnologic, trebuie să alegem cum folosim aceste noi instrumente dăruite din Pomul Cunoașterii pentru a ușura viața oamenilor și a înțelege mai bine cum funcționează legile Creației, înainte ca aceste tehnologii să hotărască pentru noi.

În mod paradoxal, cu cât acumulăm mai multe cunoștințe și competențe cu atât evenimentele devin mai imprevizibile, dezordonate și se succed cu o repeziciune nemaiîntâlnită, istoria schimbându-și direcția, iar cunoștințele dobândite de noi devin perimate.

Recentele mișcări extremiste din SUA sunt botezate de unii ca neo-marxiste și anti-sistem, caută să schimbe lumea prin rescrierea istoriei, permițând astfel oamenilor să-și reimagineze viitorul, iar noua istorie ne va explica că „situația noastră prezentă nu este nici naturală, nici veșnică”. Dar, suntem chemați noi ca generație să răspundem pentru abuzurile, rasismul, discriminarea de sex, colonizarea forțată și genocidul practicat de către generațiile trecute, prin dărâmarea de statui și ștergerea din memoria colectivă a trecutului istoric ? Față de această „revoluție maoist-bolșevică” fiecare dintre noi și întreaga societate, mediul academic și sistemul de învățământ, trebuie să se unească pentru a ne asuma istoria cu luminile și umbrele ei, fără a ceda acestui curent ideologic care seamănă haos și anarhie, producând fracturi în societate, indiferent despre ce țară este vorba.

Concluzia ce se desprinde din lecturarea acestui material este clară: sărăcia, pandemiile, conflictele, războaiele nu vor dispărea niciodată, ele existând sub diverse forme de-a lungul istoriei zbuciumate a civilizației umane, fiind înscrise în Cartea Vieții, considerate drept regulatori necesari, care asigură regenerarea și rafinarea rasei umane și a ecosistemului pe Terra, permițând ca ciclic proiectul inițial să se reseteze. În ciuda progresului rapid și uluitor al noilor tehnologii și a IA și introducerea lor în toate fibrele societății, nu se poate realiza mai mult decât o menținere sub control a acestor fenomene, prin identificarea cauzelor și diminuarea efectelor, printr-o limitare a propagării lor pe zone întinse ale planetei.

Concluzii și informații de interes:

– În 2021 intrăm în pas alergător pe terenul crizelor deja existențe: sanitară, economică, financiară, identitara și de încredere față de instituțiile și organizațiile naționale și internaționale care manageriază aceste crize. Este posibil ca această stare de neliniște și confuzie la nivel global, să încurajeze declanșarea de noi conflicte și tensiuni între marile puteri, dar și între marile puteri și țări emergente în plin proces de emancipare care își revendică un scaun la masa tranzacțiilor pentru a-și apăra propriile interese.

– SUA post-Trump va continua să se afunde în „mocirla statului paralel”, care își va repoziționa la butoanele puterii o elită birocrată și coruptă care se va strădui să lanseze un amplu proces de evaluare a „moștenirii” lăsată de administrația Trump, inclusiv de a se da undă verde inculpării fostului președinte și apropiaților săi. Un prim pas s-a realizat la 13 ian. 2021, când Congresul a aprobat cu o majoritate confortabilă punerea sub acuzare a lui Trump pentru „instigare la asaltul asupra Congresului, soldat cu cinci morți și zeci de răniți”, eveniment care a zguduit America și șocat întreaga planetă. Procesul ar urma să aibă loc după 20 ianuarie 2021, când oficial Donald Trump părăsește Casa Albă. Această atitudine și comportament ale Americii la începutul secolului XXI sunt comparabile cu cele ale unui adolescent și anume: un amestec de aroganță și depresie profundă care se reflectă într-o criză identitara adolescentină extinsă, completată de oscilații incredibile de noi forțe și de stări iraționale. George Friedman, politolog și fondatorul agenției private de geopolitică STRATFOR, în lucrarea „The Next 100 Years” (2009) scria: „SUA abia își începe călătoria culturală și istorică. Pe măsură ce devin centrul gravitațional al lumii își dezvoltă acea cultură care, pentru început, este inevitabil barbară. America este un loc în care aripa dreaptă urăște musulmanii pentru credința lor, iar aripa stângă pentru felul în care își tratează femeile.” Într-adevăr, ultimele evenimente soldate cu ocuparea prin violență a Congresului, simbolul sacru al democrației, de către susținătorii președintelui Donald Trump, atestă, dacă mai era cazul, că nu ne putem aștepta în acest moment de la America decât la bravadă și la nesiguranță, întrucât voința ei este puternică, vulcanică, iar emoțiile o duc în direcții diferite, de multe ori contradictorii și imprevizibile.

– China, cu discreția-i cunoscută, profitând de starea „pre-revoluționară” care se poate transforma într-un început de război civil în SUA și de confuzia și tensiunea generată de pandemie în interiorul UE și de efectele negative ale BREXIT, continua nestingherită orientarea unor importante investiții în paradisul fiscal numit Luxemburg, îndeosebi pe piața obligațiilor verzi, marele ducat devenind placa turnantă și portalul de acces în Europa a băncilor și fondurilor de investiții chineze. Președintele bursei luxemburgheze, Robert Scharee, declară în ajunul conferinței virtuale Horaris Asia Meeting că: „Din ce în ce mai mulți gestionari ai activelor chineze se instalează direct la Luxemburg pentru a atrage capitalurile chineze. Cred că nu va trece mult timp până când vom vedea fluxuri egale în sens invers, către China.”

– În legătură cu atacurile cibernetice lansate asupra ministere și agenții guvernamentale americane, inclusiv Pentagon și NSA (Agenția Națională de Securitate) de către grupul de piraţi intitulat „Shadon Brokers”, Franck De Cloquement, expert în strategii cibernetice de la Institutul de Relații Internaționale și Strategice și membru al Cyber Task Force, a ținut să precizeze următoarele: „După Wanna Cry, șantajul cu Apocalipsa nucleară lansat de piraţii care au atacat și furat informații secrete de la NSA, au afirmat că dețin date și despre programele nucleare ale mai multor țări: China, Iran, Coreea de Nord, Rusia, iar pentru a nu fi date publicității sugerează NSA ori terților responsabili să le răscumpere. De asemenea, grupul pretinde că deține date confidențiale furate din rețeaua bancară SWIT, care dacă ar fi date publicității ar produce neîncredere și prejudicii serioase pe piețele financiar-bancare.”

– În bilanțul cibernetic pe 2020 întocmit de Institutul pentru Relații Internaționale și Strategii și Cyber Task Force, se fac următoarele precizări de către Franck De Cloquement, care merită a fi luate în seamă de către cei interesați:

a) anul 2020, un an pandemic, care va schimba radical datele în materie de securitate cibernetică pentru haosul creat în spațiul virtual;

b) 2020 va rămâne în memoria colectivă ca un an negru, dar nu numai din cauza crizei sanitare legată de corona virus, ci pentru că viața noastră a fost schimbată radical și transformată într-o viață numerică la domiciliu, prin recurgerea la telemuncă, teleșcoală și pentru folosirea rețelelor sociale pentru a menține contactul cu rudele și prietenii în timpul deselor izolări la domiciliu sau introducerii periodice a carantinei parțiale sau totale;

c) previziunile noastre privind implicarea rețelelor sociale în destabilizarea societăților democratice și a acelor algoritmi folosiți pentru a ne manipula colectiv și individual în scopuri ideologice sau comerciale s-au adeverit;

d) s-au identificat operațiuni criminale cibernetice din ce în ce mai sofisticate vizând infrastructurile critice, iar amenințările din partea piraților au fost completate printr-o expertiză în creștere în materie de analiză de securitate pentru protecție, traversând diferitele bariere de securitate;

e) Criminalitatea cibernetică s-a îndreptat masiv către obiecte conectate (IoT) pentru a practica spionajul și șantajul țintind cu precădere platformele block-chain pentru tranzacții subterane frauduloase și mafiote.

– Rămânând în zona virtuală, la 28.11.2020, „hulitul” Wuhan a organizat Conferința Mondială privind comerțul numeric, care a atras 37 de state și reprezentanți ai peste 100 de întreprinderi, Wuhan devenind un centru promițător pentru comerțul numeric, ca de altfel întreaga regiune Hubei (cu 100 milioane de locuitori), cu avantajele sale în termeni de producție, știință, educație.

– O problemă aproape necunoscută și neluată în seamă de Occident este confruntarea, deocamdată la nivel local și în surdină, între teroriștii islamici și budhiștii din Myanmar, Sri Lanka, Thailanda, Bangladeș, care tinde să se transforme într-un conflict religios între budhisti și un islam agresiv din India, Pakistan, Afganistan, care ar putea reactiva populația islamică uigură din China.

– Proiectul de pace pentru Orientul Mijlociu lansat de președintele Donald Trump poate fi considerat evenimentul anului 2020, pentru că a deschis calea negocierilor unor țări arabe cu Israelul și creării statului palestinian. Chiar dacă planul favorizează interesele Israelului prin considerarea Cisiordaniei și Fâșiei Gaza ca o singură entitate și alipirea la statul evreu a înălțimilor Golan (aparținând Siriei), totuși planul are în vedere „un viitor stat palestinian” care să lege Cisiordania cu Gaza printr-un tunel, iar cu Iordania prin cele două poduri strategice Allbeny și Damaya. Realizarea acestui demers politico-diplomatic este condiționat și de acceptarea de către palestinieni a Ierusalimului drept capitala indivizibilă a Israelului și renunțarea expresă la orice formă de terorism la adresa poporului evreu. Recent Sultanatul Buthan și Regatul Maroc au stabilit relații diplomatice cu Israel, ceea ce constituie o victorie de necontestat a președintelui Trump.

– Cred în Noua Europă, în care România își va recăpăta demnitatea și respectul, o Europă care să nu se mai bazeze unilateral pe economie, finanțe, acorduri politice și aranjamente diplomatice, ci pe o Europa în care să avem un set de valori comune în care să credem și pare straniu și de sentimente unanime care să o conducă, să o orienteze, să aducă în suflete speranța într-un viitor mai bun pentru noi, toți fii ei și nu numai pentru ai lor, responsabilitate individuală care să devină un regulator al legăturilor sociale, ale unei reale societăți deschise. Trebuie să dezvoltăm această practică a interdependentei pentru a putea înfăptui un mare „noi”, decât un mare „tot”, deoarece aici se află originea violenței și războiului.

Doresc să aduc în atenția cititorilor un fapt ieșit din comun și anume poziția Le Grand College des Rites Ecossais exprimată la 17 dec. 2020 cu ocazia prezentării documentului intitulat: „Privire masonică asupra solidarității post-covid”, în care se „trag învățăminte din proasta gestionare a pandemiei și lansarea a nouă teme de dezbatere, de la economie, la drepturi și libertăți, la principiile de acțiune publică, sănătate”, subliniindu-se că „pandemia a pus în lumină nevoia schimbărilor, adaptărilor și îmbunătățirii sistemului de guvernanță mondial”. Interesant de subliniat că, în general, masoneria iese la lumina cu luări de poziție și propuneri de reflecție pe teme de interes major pentru umanitate numai în situații foarte grave, așa cum s-a întâmplat în 2010, în plină criză economico-financiară, când împreună cu Biserica Catolică a organizat o serie de seminarii-dezbateri pentru găsirea de soluții adecvate pentru ieșirea din criza.

În încheiere, nu doresc să mă refer la România, deoarece zilnic mass-media și fiecare dintre noi simțim pe propria piele „beneficiile” modului în care este administrată țara și dezinteresul și aroganța cu care guvernanții tratează problemele cu care se confruntă cetățenii, de la scumpiri pe toate palierele, la sărăcie tot mai accentuată a cât mai multor români, până la marginalizarea socială și la umilință.

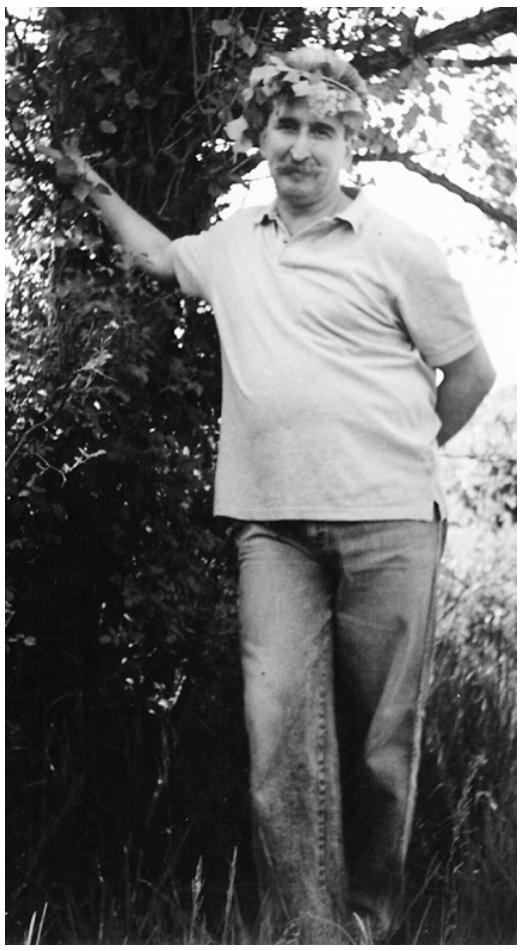
Dalai Lama ne sfătuiește ca în situații disperate să ținem seama de învățăturile lui Buddha: „În orice situație să-ți păstrezi pacea gândului în ciuda tuturor problemelor. Toate situațiile pot fi privite din unghiuri diferite, de aceea trebuie folosită inteligența cum trebuie. Suntem prinși într-un sistem legiferat de separare dintre NOI și LOR, care ne desparte de simțul fraternității universale.”

Lectură plăcută și drum drept spre lumina înțelepciunii !

Cu Bogdan I. Pascu despre dragoste, tăceri nejustificate, în majoritatea creațiilor iluzii și oameni

Gabriel DRAGNEA

Ca în fiecare an, luna ianuarie este dedicată prin excelență – și nici nu se poate altfel – poetului Mihai Eminescu. Ne-am obișnuit cu versul lui prezent în școli, în scheciuri umoristice, amintit chiar și în strofe recitate în ritm de hip-hop. Și, totuși, simțim că parcă nu este de ajuns. Îl rechemăm pe Eminescu mereu în versuri proprii, reînviem melodii clasice pe versurile lui și le adaptăm modernului care ne îmbracă gândirea și activitățile cotidiene, îl omagiem în concursuri de literatură, denumim străzi sau parcuri cu numele lui, ridicăm statui care amintesc de un nume care, indiferent de motiv, fie că vorbim despre incultură, teribilism, răutate, impostură sau ignoranță, va rămâne acea *rara avis* care, indiferent de mărimea coliviei, nu va uita niciodată să zboare. Și, pentru că, oricum, sunt destul de mulți care vorbesc mult mai avizat despre viața și opera eminesciană, prefer ca în conținutul acestui material să fac referire la un poet pe care nu vreau să îl las pradă nedreptei uitări care se cuibărește parcă prea repede și pe nesimțite în ființa noastră tot mai agitată în goana după succese, „mari realizări" sociale care nu fac altceva decât să relaxeze orgolii care durează atât cât privirile mai pot identifica o cărare.



Poetul despre care voi vorbi în rândurile care urmează s-a născut în anul 1950, iar în acest ianuarie care tocmai a trecut ar fi împlinit 71 de ani. Din păcate, noi, cei care l-am cunoscut contabilizăm opt ani de când a fost chemat în cealaltă lume pe care o poetizăm, o descriem pe zeci de pagini de proză, o lume momentan interzisă, despre care noi, cei care încă mai pășim conștient pe alei, numărând anotimpuri, nu știm, de fapt, nimic. Bogdan I. Pascu, poetul anotimpurilor, al naturii îmbrăcate în simbol și taină și-a conturat fiecare poem plecând mereu de la o tulburare, o bucurie, o neliniște devenită convulsie: „Ce bun ar fi acum somnul/ să luneci în unda lui leșioasă/ ușor ca un fulg cutreierând/ un spațiu iluzoriu/ fără început, fără sfârșit/ fără coordonate – fără un/ timp anume – fără trecut,/ fără viitor prezent deslânat/ mai cețos ca amintirile uitate/ de bunăvoie – rătăcite în cotloanele/ nebănuite ale subconștientului./ Somnul, port izbăvitor unde/ parâmele putrede/ ale visului se destramă încet/ lăsând să alunece în derivă/ ultimul vas naufragiat/ al speranțelor.../ Ce bun ar fi acum somnul/ netulburat al adâncului !"

Despre poetul Bogdan I. Pascu, scriitor cu 17 lucrări tipărite, Horia Gârbea mărturisea chiar pe coperta a patra a cărții „Cerul de pe frunte" astfel: „Autor discret, dar perseverent, iubind pătimaș poezia, Bogdan I. Pascu este un practicant al liricii care mai crede în virtuțile elegiei. El alternează stilul poetic oriental, în care a scris nenumărate versuri de tip haiku și cel mistic de sorginte creștină, lăsându-se uneori influențat și de folclorul autohton. Bogdan I. Pascu are o carieră literară îndelungată și construită atent. Totuși, se poate spune că ultimele două volume îl reprezintă cu adevărat și îl impun atenției cititorilor exigenți." Cele două cărți la care face referire Horia Gârbea sunt, într-adevăr, lucrări lirice reprezentative pe cartea de vizită a poetului. În „Umbra", apărută la Editura Azero din București, poetul este deja un bun cunoscător al poeziei orientale, fie că vorbim de haiku, tanka sau renga. Chiar și aici, unde tehnica este foarte strictă, în compoziția acestor construcții scurte, dar complexe regăsim semnătura personală, amprenta poetică specifică lui Bogdan I. Pascu. În „Cerul de pe frunte" și în marea majoritate a creațiilor pasciene, împletirea tainelor vieții cu trăirile personale, emoția atent lăsată să se întrevadă în vers, romantismul împrospătat adeseori cu imagini în care clasicul se intersectează cu o respirație lirică nouă, toate acestea ni-l arată pe poet ca fiind un fin păstrător al celor mai bune sentimente și mostre de frumos: „Și lepădându-mi lutul prin durere/ Spre'acel ținut cuprins doar de tăcere/ Urca-voi scara cea închipuită/ treaptă cu treaptă încă o ispită/ Mai sus și urcă stropul de putere/ Tot lepădându-mi lutul prin durere./ (De-aș fi știut că's hărăzit doar ție/ Nu îmi ardeam întreaga bogăție/ Nu perindam prăfoasele coclauri/ Și nu tânjeam coroanele de lauri/ Aș fi cerșit doar timpul avuție/ de-aș fi știut că's hărăzit doar ție.)/ Înnegurată noaptea mă cuprinde/ În faldurile spaimei aburinde/ E cerul jos pământul o nălucă/ Și timpul risipit acum pe ducă/ În suflet doar speranța se aprinde/ înnegurată noaptea mă cuprinde."

Trebuie precizat un aspect foarte important ! Toate versurile prezente în acest material sunt inedite, ele nu au mai fost publicate niciunde. Cu mult timp în urmă, înainte de Marea Trecere, prietenul Bogdan I. Pascu mi-a dat spre păstrare peste 20 de poeme în manuscris, să le redactez la calculator și să le țin în așteptarea unui semn. Un semn care nu a mai venit. Dar, iată că după opt ani de absență de pe scena poeziei, am simțit nevoia de a-i rosti din nou numele în pagini de revistă: „S-au înmulțit năierii de suflete necoapte/ Prin ape tulburi trece la început de veac/ Corabia răbdării în care toate zac/ În nefiresc de'adânca și nesfârșita noapte/ Și-n plasele țesute din gândul cel viclean/ Se-nșiră viitorul, deșert tot mai sărac/ Prin nevăzute ape iubiri și lacrimi fac/ Arc de triumf durerii cea fără de alean./ E cumpăna proptită în stelele de fum/ În apa din adâncuri cenuși doar poposesc/ Cuvântul, nerostire a tot ce'i nebunesc/ Pierdut e pe vecie la capătul de drum./ Se mai aud proroci proscriși ce povestesc/ Mileniul de tăgadă a tot ce a mai fost/ O lume fără capăt și fără de vreun rost/ Un Babilon de spaimă în neamul omenesc."

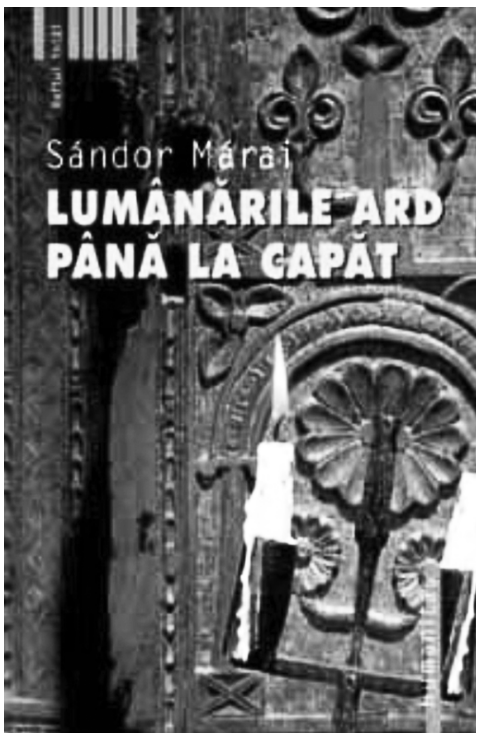
Ținându-i cărțile în mână și citindu-le cu voce tare, din dor de el, de prietenia lui, îmi construiesc un vis în care el intervine completând momentul poetic cu noi versuri, proaspete, vii, care vorbesc despre dragoste, tăceri nejustificate, despre iluzii și oameni, despre niciodată îndeajunsa noapte și mereu neanunțata moarte. În acest paragraf de final prefer să îl las pe el să vă vorbească despre poezie, așa cum a mai făcut-o în *Preambulul* cărții sale „Povara nesomnului" apărută în urmă cu 22 de ani:

„Toate acestea și multe altele sunt plămada trăirilor mele poetice aflate «sub povara nesomnului» și a «luminii» ce vine din străfund de suflete învesmântate în Cuvânt. Și ar mai fi de spus doar câteva cuvinte despre ceea ce cred eu că este Poezia, în rest tot ceea ce este cuprins între aceste coperți (…) vă aparține, așa cum vă aparțin acum trăirile poetului cât și sufletul său ce se frânge pentru voi toți cei ce mai credeți în taina veșnică a Iubirii și a Poeziei."

O nocturnă de Chopin în februarie

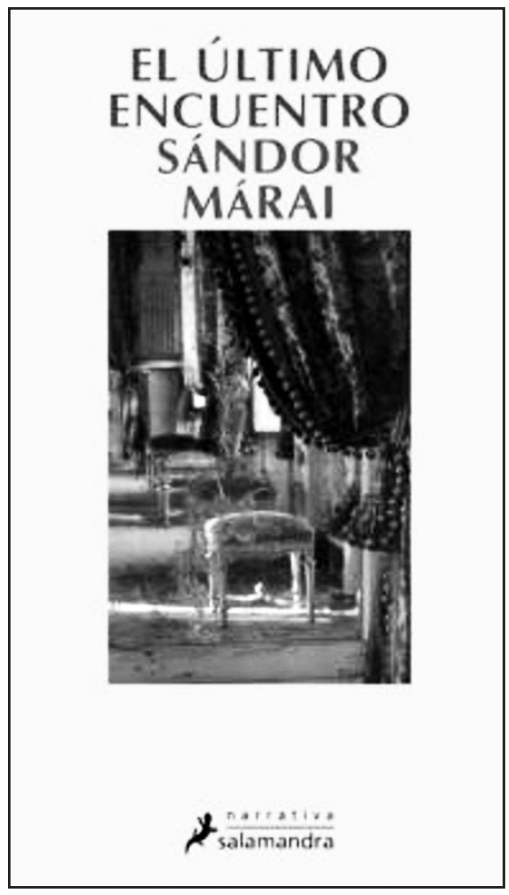
Alexandru CAZACU

Într-o amiază de februarie a anului 1989 poliția din San Diego-California primește un apel de urgență în care un bărbat anunța un foc de armă letal. Ajunse la fața locului autoritățile descoperă că autorul apelului fusese chiar victima care se împușcase imediat după ce sunase la numărul de urgență. Arma: un revolver pentru care sinucigașul frecventase în ultimele luni cursuri de utilizare. Victima era **Sándor Márai** în vârstă de optzeci și opt de ani (!) jurnalist și scriitor de limbă maghiară. Cu o viață demnă de romanele de aventuri: născut la 1900 în zona slovacă (Košice, azi în Slovacia)a imperiului Austro-Ungar și educat la Frankfurt, Paris și Budapesta este unul dintre cei mai importanți scriitori maghiari în perioada interbelică (deși a fost tentat să scrie și în limba germană). Nu a fost captat nici de extrema dreaptă și nici de ideologia partidului comunist. Părăsește Ungaria la sfârșitul războiului și începe o seamă de pelerinaje în Elveția, Italia, Canada și în cele din urmă în Statele Unite, unde va trăi suferind, văduv, supraviețuindu-i fiului și fratelui său, relativ uitat (deși colabora la secția ungară a Radio Free Europe) până la tragica decizie.



Într-un context nu tocmai favorabil publică în anul 1948 un mic roman de nici 150 pagini ce îi va aduce o celebritate postumă cum puțini au avut sau vor avea parte. Cartea se numește „**Lumânările ard până la capăt**". A stat în topurile vânzărilor și s-a bucurat de aprecierea unanimă a tuturor criticilor literari din Germania, Italia, Franța etc., bineînțeles și din Ungaria, fiind o adevărată revelație a anilor nouăzeci, realizându-se după el un film și o piesă de teatru.

Povestea relatată de Márai se desfășoară pe durata unei nopți în care se întâlnesc după 41 de ani doi prieteni, foști colegi de școală militară într-o Vienă imperială aflată la apogeu. Acum ambii sunt în ultimii ani ai vieții. Unul dintre ei, Henrik (personajul central), a devenit general și nu a mai părăsit castelul familiei din nordul Ungariei de mult timp, stând alături de doica lui nonagenară și reflectând. Celălalt, Konrád, a abandonat cariera militară fiind un glob trotter, stabilindu-se într-un final la Londra. În tinerețea lor vieneză au fost prieteni apropiați, stând în aceeași cameră în ciuda diferenței sociale. Viitorul general provenea dintr-o familie mixtă (maghiaro-franceză) înstărită, cu tatăl militar, iar prietenul său era fiul unor modești funcționari ce făceau sacrificii pentru a susține educația lui. Temperamentele erau oarecum antagoniste: Henrik dezinvolt și pragmatic având ca pasiune călăria, Konrád introvertit și reflexiv având ca pasiune cântatul la pian (în special Chopin). După terminarea studiilor ambii sunt militari în garnizoana unde se afla palatul moștenit de Henrik, care s-a căsătorit cu enigmatica Krisztina, ce pare să rezoneze mai mult cu Konrad decât cu soțul ei. Iar la o partidă de vânătoare Henrik are impresia că prietenul său a îndreptat arma spre el cu gândul de a-l ucide fără însă să-și pună în practică dorința, deși putea face asta. Pune incidentul pe seama presupusei relații a Krisztinei cu Konrad. Apoi tânărul Konrad renunță la haina militară, pleacă din oraș și nu va mai întoarce decât acum, la amurgul vieții. Pentru asta se întâlnesc cei doi noaptea în castelul în care fuseseră și în seara de acum 41 ani toți trei, unde Krisztina și Konrád cântaseră la pian și unde decorul este neschimbat. Pentru ca Henrik să răzbune și să i se confirme presupunerile. Dialogul, de fapt monologul, căci vorbește doar Henrik, Konrad doar răspunde aproape monosilabic, chiar dacă cu tâlc, prilejuiește autorului eseuri profunde despre prietenie, trădare, istorie, iubire ca într-un subtil recviem. Deși se poate lămuri situația adulterului Krisztinei prin lecturarea jurnalului sigilat pe care aceasta l-a lăsat la moartea ei, Henrik preferă să arunce jurnalul nedeschis în flăcările șemineului. Apoi, sub lumina unui sfeșnic în care lumânările albastre ard cum ardeau și atunci, se salută cu eleganță știind că nu se vor mai vedea niciodată. Nici Mittel Europa în care ei trăiseră, nici femeia pe care au iubit-o nu mai există și în curând nici ei nu vor mai fi. Cu excepția pasiunii care poate justifica totul și poate dăinui întrupată în alte întâmplări și protagoniști.



Aproape fiecare frază din carte este încărcat de o subtilă melancolie și de poezia aspră a unei lucidități ce conferă textului o tensiune aparte, aspecte ce fac din acest roman o capodoperă de talia celor scrise de Zweig, Musil și Thomas Mann, ce merită evocat în februarie, împreună cu autorul și mai ales lecturat sub acordurile unei nocturne de Chopin.

Note la fișa biobibliografică a lui Virgil Cioflec

Luminița CORNEA

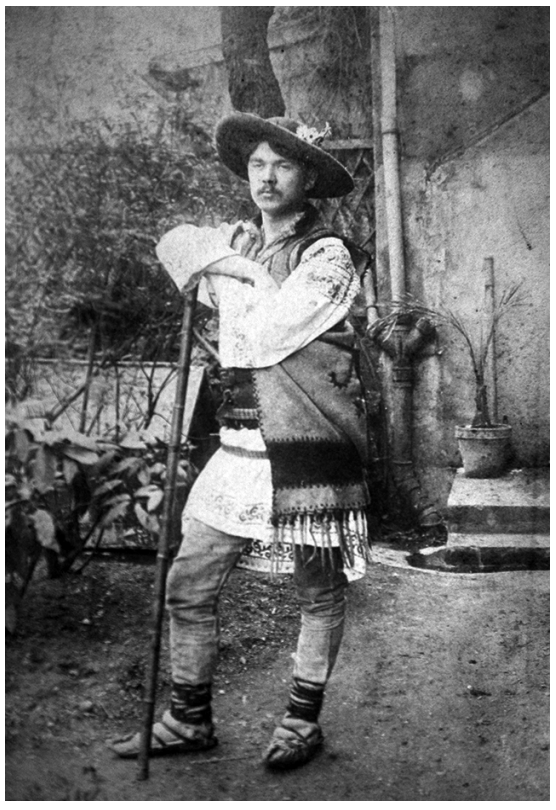
Virgil Cioflec (1874-1948), prozator și critic de artă, filantrop, colecționar de artă și important om de cultură din prima parte a secolului XX, s-a născut la Gherășeni, județul Buzău, dar familia lui provenea din Transilvania. Ca mulți români ardeleni, membri ai familiei Cioflec din localitatea Araci, județul Covasna (în limba maghiară, numele localității este Arpatac, fostul județ Treiscaune) au trecut munții și și-au făcut un rost îndestulător dincolo de Carpați, în România. Nicolae Cioflec, tatăl lui Virgil Cioflec, avea o moșie la Mârșa, în apropierea Bucureștiului, după cum aflăm din cele ce urmează.

Într-un articol din *Telegraful român*[1], oficiosul *Mitropoliei Ardealului*, din anul **1887**, se dau informații despre „ideea sublimă" a lui Dimitrie Cioflec, învățător la școlile române din Brașov și efortul său de a construi în satul natal Arpatac (Araci) o nouă biserică împreună cu o casă parohială și o școală confesională.

„*Neobositul nostru bărbat*" Dimitrie Cioflec găsise loc potrivit pentru biserică, însă locul trebuia plătit. „*Ce era alta de făcut, decât să urmeze zicerea poetului: unde-i unul nu-i putere*", astfel „*se entuziasmează*" și caută alți bărbați pentru realizarea dorinței sale. „*Și deoarece se zice că sămânța bună căzând în pământ bun răsare, se dezvoltă încetul cu încetul până produce fructe bune și gustoase, întocmai a urmat și dl Dimitrie Cioflec cu ideea d-sale*", pe care a împărtășit-o **verilor săi**: domnilor Ioan Colțescu și **Nicolae Cioflec**, ambii „*ieșiți din sânul acestui popor*" (adică din comunitatea satului Araci), însă „*astăzi, în urma neobositelor străduințe, ajunși la o stare materială însemnată, și de mulți chiar invidiată, și anume: cel dintâi este comersant și proprietar în Bucuresci, cel de al doilea* ***proprietar de moșie în comuna Mârșa, județul Vlașca în România***". Ideea a fost primită cu cea mai mare căldură și cei trei domni (inclusiv Dimitrie Cioflec) au plătit prețul grădinii, valorând 1200 florini, cu dorința expresă de a se ridica pe acel loc o biserică nouă cu o casă parohială, precum și o școală confesională, ceea ce era „*a doua idee sublimă*" a lui Dimitrie Cioflec, căci „*una fără de alta nu le șade bine și astfel prima idee numai așa este deplin completată, când mama biserică cu fiica ei, școala, vor există și trăi în unire și concordie*", adică în bună înțelegere și armonie.



Sava Henția - ***Portretul lui Virgil Cioflec,*** **1900**



Virgil Cioflec în costum de sibian, (colecția ACTIB)

Moșia de la Mârșa a lui Nicolae Cioflec a fost moștenită de fiul său, Virgil Cioflec. Menționăm faptul că Nicolae Cioflec s-a încadrat în tradiția românilor transilvăneni care au dat copiilor săi nume latinești pentru a nu putea fi traduse în limba maghiară, precum Romulus, Remus, Virgil, Sextil, Ovidiu, Aurel, Cornelia.

Virgil Cioflec, director general în cadrul Ministerului Cultelor și Artelor, condus, în 1918, de către Octavian Goga, avea o moștenire de familie, atât în ceea ce privește averea, cât și ca filantrop. Dacă tatăl său a oferit, în anul 1887, o sumă importantă pentru construirea bisericii din Araci, Virgil Cioflec, după patruzeci și ceva de ani, a donat, în data de 26 iunie 1930, *Universității „Regele Ferdinand I*" din Cluj, o colecție valoroasă de tablouri ale pictorilor români, toate lucrările de pictură și sculptură pe care le-a achiziționat de-a lungul vieții, 77 de tablouri și desene și două busturi. Astfel s-a înființat *Pinacoteca Virgil Cioflec* din Cluj, care ulterior, împreună cu exponatele *Muzeului Ardelean*, a reprezentat nucleul central de exponate ale *Muzeului de Artă* din Cluj[2].

Virgil Cioflec și soția sa Zenaida (Zizi și Ciancu, cum se alintau cei doi și cum erau numiți de prietenii apropiați) nu au avut copii. Ei locuiau în mare parte a anului la Mârșa, aproape de București, unde aveau un conac care adăpostea, desigur, o parte a colecției sale de tablouri. În atmosfera de liniște prielnică creației de la Mârșa, Virgil Cioflec invita oameni de cultură, personalități ale literaturii, culturii și politicii românești[3].

Ca scriitor (volumul de nuvele și povestiri: *Mălurenii*, 1916) și critic de artă (albumele: *Ștefan Luchian*, în 1924 și *Nicolae Grigorescu*, în 1925), Virgil Cioflec a fost prezent, în perioada de început de secol XX, în saloanele de artă bucureștene, vernisaje și lansări de carte, în general, la viața culturală, remarcându-se și ca publicist prin numeroase articole apărute în revistele vremii. El a avut și o corespondență bogată, păstrată, astăzi, doar în parte, în volumele de corespondență ale unora dintre prietenii săi. Unul dintre aceștia a fost Gheorghe I. Kirileanu (1872-1960), bibliofil, folclorist și editor, membru de onoare al Academiei Române, bibliotecar al Palatului Regal (1909-1930). În masivul volum de corespondență al lui G.I. Kirileanu[4], publicat de Mircea Handoca, găsim scrisori (provenite de la Biblioteca Academiei Române) către Virgil Cioflec din diverse perioade. Scrisorile adresate lui Virgil Cioflec (p. 53-60) sunt în număr de opt, din anii 1928, 1929, 1931, 1934, 1935, 1938, 14 iunie 1944 și 14 decembrie 1944.

Scrisoarea din 25 august 1935 constituie răspunsul lui Kirileanu la scrisoarea lui Virgil Cioflec semnalată și prezentată de noi în revista „Sud"[5], al cărei original se află la *Muzeul Național al Literaturii Române* din Iași. Scrisoarea are ca principal subiect decesul geografului și etnologului George Vâlsan (1885-1935), membru al Academiei Române, și problema situației operei și manuscriselor rămase.

Scrisoarea din 24 iunie 1929 este deosebit de semnificativă prin faptul că G.I. Kirileanu apreciază la maxim actul de donație făcut de Virgil Cioflec *Universității* clujene:

„Mult iubite prietene,

Cu patriotică înduioșare am citit ieri articolul dlui Sextil Pușcariu, din care am aflat despre marele și preafrumosul dar ce-l faci nației, hărăzuindu-i cu mână largă neasemănata comoară artistică adunată o viață întreagă cu atâta dragoste și pricepere.

Este cel mai înălțător gest pe care-l face un fiu al Ardealului în anul serbărilor Unirii.

În niște timpuri tulburi și întunecate, ca acelea pe care ni-i dat să le trăim, când mai toți cei de sus sunt stăpâniți de o nesățioasă lăcomie și de un egoism bolnav, gestul d-tale vine ca un balsam înviorător.

Numai generațiile viitoare vor putea prețui după cuviință acest rar prinos adus pe altarul culturii artistice a neamului românesc.

Din toată inima te rog să primești, împreună cu dna, mărturisirea celor mai curate și sincere sentimente de dragoste și de recunoștință ale vechiului și devotatului prieten,

G. I. Kirileanu" (B.A.R.S.R., Fondul Virgil Cioflec S 25(5)/ CXCVII.).

Textul scrisorii lui Kirileanu din 14 iunie 1944 ne dezvăluie, printre altele, faptul că Virgil Cioflec a avut o bogată corespondență pe care intenționa s-o dea publicității: „*Aș fi dorit să știu cu ce fel de hârțoage îți petreci zilele. Tot pictorul Luchian, ori te-ai apucat în sfârșit de corespondența lui Iosif și a altor literați cu care ați fost în apropiate legături ?*" (B.A.R.S.R. – 155.713). În studiul introductiv, o adevărată monografie, la albumul *Ștefan Luchian*, Virgil Cioflec citează multe fragmente din scrisorile primite de la pictor, fără a indica vreo sursă bibliografică, demonstrând astfel că scrisorile îi aparțineau.

Textul scrisorii din 14 decembrie 1944 a rămas fără răspuns și are, în final, următoarea însemnare a lui G.I. Kirileanu datată:

„***martie 1948****: La această scrisoare n-am primit răspuns nici la postalele în care-l întrebam de ce nu-mi răspunde.*

Rugând pe G. Giuglea să afle taina tăcerii lui, mi-a răspuns luna asta că l-a întâlnit pe Calea Victoriei înfofolit, deprimat, cu pachete de medicamente. N-a vrut să-i spuie adresa pentru mine și a zis să nu-i mai scriu, că nu-mi poate răspunde.

În ziarul Semnalul cu data de 15 mart 1948 cetesc cu uimire știrea sinuciderii prin spânzurătoare a bunului prieten Virgil Cioflec.

Disperare, curaj sau lașitate ?" (B.A.R.S.R. – Ms.155.715)

După trimiterea bibliografică, nota editorului Mircea Handoca, este următoarea:

„*În Semnalul nr. 1755 din* ***13 martie 1948*** *apărea știrea: „În strada Brezoianu, no. 29 a fost găsit spânzurat în baie publicistul Cioflec, în vârstă de 72 de ani (...). După cele constatate, publicistul Cioflec s-a sinucis din motive de ordin familial*".

Iată deci care a fost sfârșitul scriitorului și criticului de artă Virgil Cioflec, susținător al culturii românești, al mai multor oameni de artă, filantropul, acel care a făcut „*marele și preafrumosul dar... nației*", dăruind *Universității* din Cluj o adevărată avere culturală, colecția de opere de artă adunată în decursul vieții, dar care a sfârșit în mizerie. Mare tristețe !

---

[1] *Telegraful român*, an XXXV, nr. 108, joi 22oct./3 nov. 1887, p. 433.

[2] Vasile Grigorescu, *I se spunea ... Boierul !*, în „Sud", anul XVII, nr. 8-9-10 (161-163), august-octombrie 2014, p. 10, 12.

[3] Nicolae Scurtu, *Noi mărturii despre Virgil Cioflec și Mârșa*, în „Sud", anul XXV, nr. 11-12 (236-237), noiembrie-decembrie 2020, p. 10.

[4] G.I. Kirileanu, *Corespondență*, Ediție îngrijită, note, tabel cronologic, bibliografie și indici de Mircea Handoca, București, Editura Minerva, 1977, 710 p.

[5] Luminița Cornea, *O scrisoare inedită a lui Virgil Cioflec către G.T. Kirileanu*, în „Sud", anul XX, nr. 1-2 (178-179), ianuarie-februarie 2016, p. 5.

DOUĂ VEACURI DE LA POPASUL LUI TUDOR VLADIMIRESCU LA BOLINTINUL DIN VALE



Constantin Bărbuță

Se împlinesc acum, în luna lui martie, două sute de ani de când la Bolintinul din Vale a poposit, în fruntea Adunării norodului, Tudor Vladimirescu, figură legendară ce întruchipează, deopotrivă, eroismul și jertfa pentru eliberarea națională și viitorul neamului românesc.

Într-adevăr, după ce în ianuarie 1821 lansase de la Padeș cunoscuta Proclamație către toți locuitorii Țării Românești, cerându-le să se ridice la luptă spre a nu mai fi robi la „balaurii care ne înghit de vii" și să jertfească „averile cele rău agonisite ale tiranilor", fiindcă „ne ajunge, fraților, de când lacrimile de pe obrazele noastre nu s-au uscat", Tudor Vladimirescu se îndrepta cu oastea sa de panduri prin Craiova, cu deviere de la Clejani spre București, așezându-și la 16 martie tabăra la Bolintinul din Vale.

Prezența lui Tudor la Bolintin Vale, spune prof. Panait I. Panait, depășește cu mult semnificația unei simple „cantonări de campanie", prilejuind o adâncire a programului său de revendicări. După unele măsuri cu caracter militar, menite a înlesni înaintarea și a liniști populația capitalei, acela care prin fapta și sacrificiul său va deveni un simbol al redeșteptării naționale, cum afirma Nicolae Bălcescu, lansează din Bolintin Vale o nouă proclamație, de data aceasta către „dumnealor prea cinstiții boieri, negustători și către toți locuitorii din orașul București", cărora li se reamintesc cauzele și scopurile pentru care „tot norodul s-a ridicat la luptă". Acest norod, prin care Tudor înțelegea pe toți asupriții de orice neam, profesiune sau credință și care luptau pentru „dreptățile celor folositoare la toată obștea, ce din vechime le avem și care s-au stricat și înghițit de la o vreme încoace din pricina unirii pământenilor boieri, cu cei după vremi trimiși domni" (fanarioți n.n.).

Proclamația de la Bolintin continua cu cererea hotărâtă, adresată la „toată lumea, mic și mare, parte bisericească și mirenească", ori de ce neam ar fi, să-i trimită răspuns iscălit de toți „câți vă aflați în București și vă hrăniți dintr-această țară", spre a se încredința că sprijină sau nu binele de obște comun.

Încrezător în justețea cauzei, forța și loialitatea pandurilor săi, Tudor avertizează că „oricare va fi la un glas și într-unire cu creștinescu norod ce este pornit numai pentru dreptate, acela se va numi patriot, iar oricare se va împotrivi binelui obștesc, acela ca un vrăjmaș se va socoti". Fără a mai aștepta răspunsul boierilor divaniți, Tudor ordonă plecarea de la Bolintin Vale și, după scurte popasuri la Ciorogârla și Cotroceni, la 21 martie își face intrarea triumfală în Capitală, eveniment pe care un martor ocular îl prezintă sugestiv, arătând că „poporul dădu în adevăr la el năvală cu mic cu mare".

Cu o zi înainte el lansase un nou și patetic apel locuitorilor de a se uni cu obștescul norod, cerându-le să nu lase să se stingă în inimile lor sfânta dragoste cea către patrie și să-și aducă aminte că sunt părți ale unui neam ce trebuie să se unească pentru câștigarea „dreptăților noastre".

Dezavuarea de către țarul Rusiei a mișcărilor revoluționare a încurajat Turcia să trimită trupe din două direcții spre București, cărora Tudor nu le poate face față, ordonând, la 15 mai, retragerea spre nordul Olteniei. La întoarcere a urmat tot calea pe care venise în urmă cu două luni, adică prin Ciorogârla spre Bolintin Vale și apoi Golești, de unde va fi ridicat de oamenii lui Alexandru Ipsilanti și dat morții în chip barbar.

Referitor la cea de-a doua trecere a lui Tudor prin Bolintin Vale, prof. Panait I. Panait scrie: „Popasul din noaptea duminicii de 15 mai s-a organizat la Ciorogârla. Conducătorul Adunării Norodului a luat toate măsurile impuse de starea de nesiguranță, punând străji și sentinele. În ziua următoare, la 16 mai, către prânz, el era din nou la Bolintin Vale, unde a poruncit al doilea popas. De data aceasta Tudor a dorit să verifice capacitatea de luptă a armatei sale, simulând amenințarea unui corp de armată otomană. Pe câmpia Bolintinului el a trăit, de fapt, ultima mulțumire ostășească, văzând dârzenia și priceperea pandurilor pe care îi comanda"...

Cei care au participat la acest exercițiu sau bolintinenii care l-au văzut nu mai sunt de mult. Conform unei legende, singurul martor al exercițiului pandurilor lui Tudor, singurul „supraviețuitor", ar fi fost un plop imens care, la vreo doi kilometri de intrarea în localitate, pe șoseaua ce merge spre București, străjuia până în urmă cu niște ani câmpia. Desigur, e o legendă. Ceea ce nu-i legendă este prezența lui Tudor la Bolintin Vale, proclamația dată de el aici, la 16 martie 1821, fapte care integrează așezarea noastră într-unul din evenimentele cruciale ale istoriei naționale.

Plopul lui Tudor Vladimirescu

Cornel GHINEA

Nota Redacției – materialul de față a fost scris în anul 2005. Între timp, regretatul prof. Cornel Ghinea nu se mai află printre noi, „Stejarul lui Ghiță Cătănuță" a fost tăiat și pus de foc, iar „Plopul lui Tudor" a fost doborât de stihii...

Zona Bolintin din nordul județului Giurgiu, inclusiv lunca Argeș-Sabar din vestul Capitalei, a fost acoperită, în trecut, de vestitul Codru al Vlăsiei, extins pe o mare parte din suprafața Câmpiei Române. Din acest codru legendar mai există în amintitul perimetru doi giganți vegetali, aproape matusalemici, cunoscuți doar de localnici și de unii trecători ocazionali, atenți la frumusețile naturii. Aceștia sunt „Plopul lui Tudor Vladimirescu", situat la marginea șoselei dintre comuna Bolintin Deal și orașul Bolintin Vale și „Stejarul lui Ghiță Cătănuță", celebrul haiduc, aflat în marginea localității Tântava, pe malul stâng al Argeșului.

Plopul tremurător (*Populus tremula*), denumit în partea locului „Plopul lui Tudor Vladimirescu", se află pe un grind în stânga râului Sabar, la circa doi kilometri est de Bolintin Vale. Este, așa cum spuneam, un supravietuitor al celebrului Codru al Vlăsiei, având o vârstă de peste 300 de ani, cu o circumferință a trunchiului de 740 cm, un diametru de 230 cm și o înălțime care depășește 24 de metri. Coroana lui, încă bogată, se desfășoară pe trei mari ramuri, pline și acum de frunze...



Plopul lui Tudor Vladimirescu



Plopul lui Tudor Vladimirescu, 30 iulie 1991, măsurat de prof. Cornel Ghinea

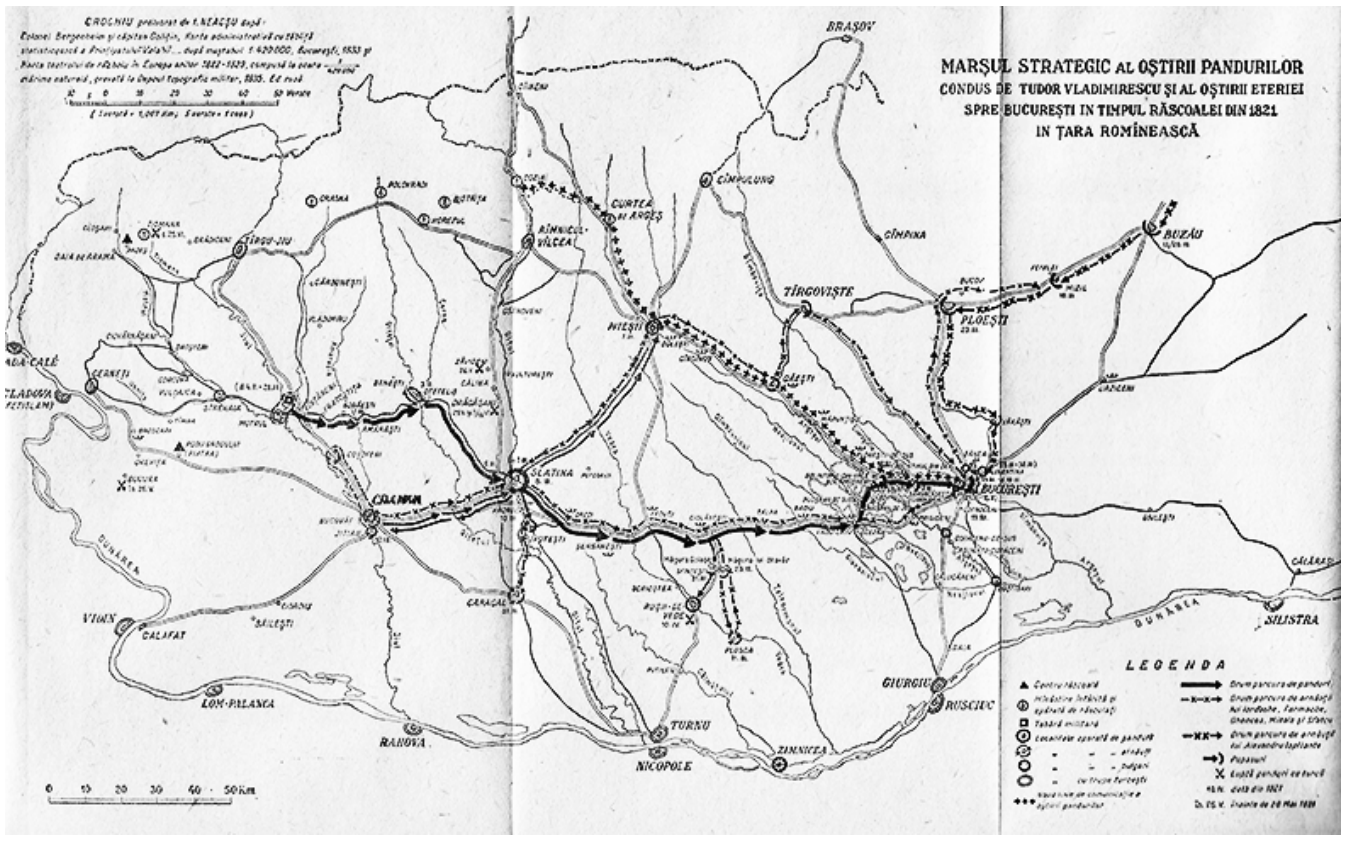


Plopul lui Tudor Vladimirescu căzut în 15 iunie 2009; martori: Ștefan Crudu și Niculina Grigore

Traseul lui Tudor Vladimirescu spre Bolintin şi Capitală în martie 1821

Vasile GRIGORE

Îmi amintesc cu ce fast se aniversa cândva, nu foarte demult, momentul intrării noastre în modernitate. Borna marcată de Răscoala/Revoluția/Mișcarea condusă de Tudor Vladimirescu, nu mai are astăzi același ecou în societatea românească. Totuși, importanța sa pentru devenirea istorică a națiunii române este dincolo de orice dubiu. Nu vom aduce argumente în acest sens, pentru că nu cunosc să fie contestată de cineva. Tot așa, cum nu consider necesar să insist asupra contextului, epocii și mersului acțiunii pandurilor. Pentru aceasta sunt manualele de istorie, profesorii și mulțimea de lucrări și articole dedicate momentului. Interesul nostru este mai degrabă particular, iar împlinirea a două veacuri de la acele memorabile întâmplări oferă un bun pretext pentru a fi valorificat în rândurile de față.



Mișcările pandurilor lui Tudor Vladimirescu (după I. Neacșu)

La 16 martie 1821, Tudor Vladimirescu cu oastea sa se afla la Bolintinul din Vale. Este evenimentul care reașează pe harta marii istorii a neamului această mică localitate. De aici, conducătorul pandurilor va emite cunoscuta „Proclamație de la Bolintin", una dintre cele mai importante, dacă nu chiar cea mai importantă dintre declarațiile sale politice. Oricum, în epocă așa a fost percepută, „Proclamația de la Bolintin" fiind singura dintre cele emise de Tudor Vladimirescu care s-a văzut publicată în ziarele străine ale vremii, la Viena, Paris sau Londra.

Este suficient să privim o hartă a Valahiei pentru a pricepe că traseul urmat de „apostați" în acea primăvară necesită o serie de clarificări. Bolintinul nu se afla/află pe drumul ce leagă Oltenia (principala zonă de organizare și sprijin a lui Tudor) de București, centrul politico-administrativ al țării, locul de unde emana puterea. Ca să treacă pe la Bolintin, oastea plecată din Oltenia spre București, trebuia să se abată din drum. Ce anume l-a determinat pe comandantul pandurilor la o asemenea acțiune, care ieșea din tiparele logicii militare, ale oricărei utilizări judicioase a resurselor și chiar ale planificărilor anterioare și înțelegerilor cu Eteria, este o chestiune care a iscat numeroase discuții în istoriografia noastră.

Mijea primăvara lui 1821 când Tudor Vladimirescu decide concentrarea forțelor în Oltenia, la Slatina, în vederea marșului hotărâtor către București. Era 6 (18) martie și până la momentul plecării (10/22 martie) va aduna circa 8.000 de oameni (6.000 pedeștri; 1.300 arnăuți călări; 700 panduri călări), mai multe sute de care cu provizii și echipament și chiar trei tunuri, dintre care unul de mare calibru. La plecare, circa 2.000 de ostași se vor desprinde pentru asigurarea comunicațiilor. Grosul oștirii apuca drumul spre București, marele Drum de poștă al Craiovei (Drumul Olacului), care trecea prin Talpa, Baciu-Poșta, Vadu Lat, Babele și traversa Argeșul la Poșta Prisiceni (Drăgănescu) mai înainte de a intra în Capitală.

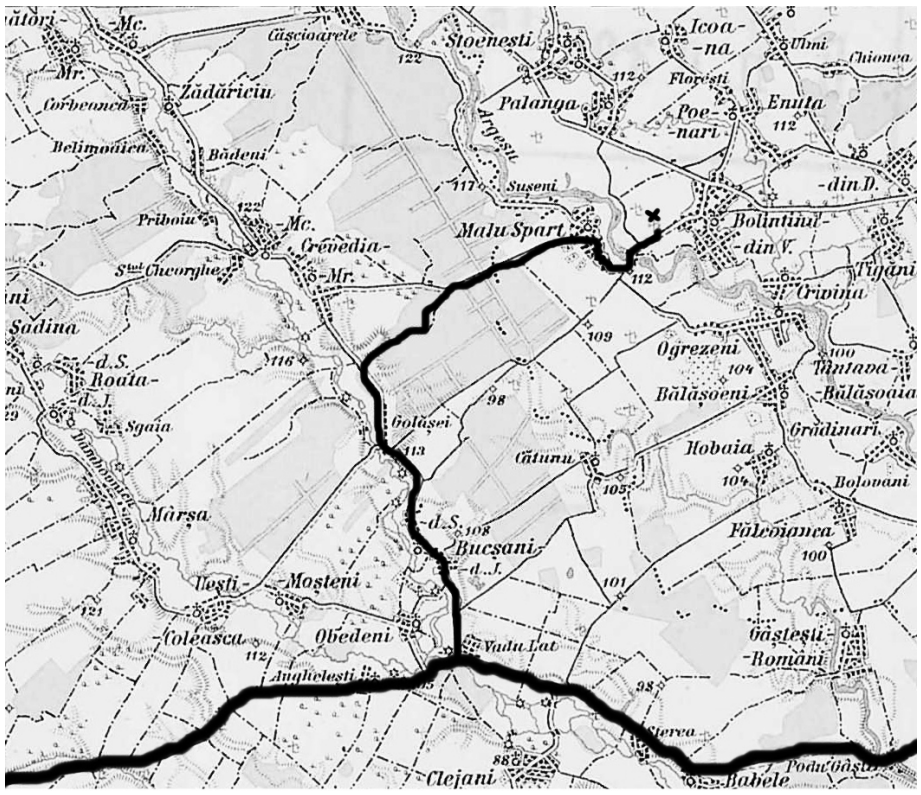
Înaintea oricărei discuții aș dori să ținem seamă de un aspect cu o importanță insuficient subliniată: cel a calendarului. În opinia noastră, data calendaristică a jucat un rol hotărâtor în stabilirea strategiei. Tudor Vladimirescu, de bună seamă că a așteptat îndreptarea vremii, ca drumurile să nu mai fie acoperite de zăpadă, temperaturile să fie în creștere și ziua mai lungă, într-un cuvânt „să dea colțul ierbii". Oamenii săi, dar mai ales sutele de animale care însoțeau convoiul, aveau nevoie de apă și hrană obținute cu eforturi minime. Erau peste o mie de animale mari (cai, boi, vaci) care deserveau oastea ce va ajunge la Bolintin. Prin urmare, datelor cunoscute ale epopeii pandurilor trebuie să le adăugăm aproape două săptămâni (12 zile în plus) pentru a le interpreta prin prisma calendarului actual. Cei 4.000 de pedeștri, 500 de călărești, piesele de artilerie și carele însoțitoare oastei pandurilor soseau la Bolintinul din Vale nu la 16 martie, ci pe 28 martie, așadar după echinocțiu.

Pentru a întregi cadrul general se mai impun două precizări – una legată de starea vremii, cealaltă de infrastructură: pe 13 (25) martie izbucnea un viscol cumplit („viforul au fost fără de seamă, de nu putea omul să umble...") și trecerea Argeșului la Poșta Prisiceni era asigurată de un pod de vase.

Prin urmare, cauzele care l-au putut determina pe Tudor Vladimirescu să schimbe traseul, să-și întârzie intrarea în București și să treacă pe la Bolintin, pot fi rezumate în felul următor:

– politice: veștile despre dezavuarea mișcării de către Congresul Triplei Alianțe de la Laibach și, implicit, de către Țar, îl surprind în timpul marșului; marii boieri părăsesc Capitala; Tudor avea nevoie de timp pentru a gândi și pregăti o nouă strategie, care se va concretiza în „Proclamația de la Bolintin" (16/28 martie 1821), prin care încerca să se pună bine cu toată lumea;

– strategice: pe fondul noilor vești, evita un posibil atac în câmp deschis între Prisiceni și București, o zonă mai puțin împădurită, venit din partea lui Bimbașa Sava sau a turcilor din Giurgiu; asigura drumul de retragere spre Oltenia (Drumul de poștă al Piteștilor), care urma malul stâng al Argeșului și trecea prin Bolintin Deal și Florești;



Traseul lui Tudor Vladimirescu spre Bolintin cu desprindere de la punctul Vadu Lat (Drumul de Poștă al Craiovei)

– infrastructură: existența unui pod fix, de lemn, peste Argeș, între Malu Spart și Bolintin Vale, căruia i se adăuga un altul, peste Răstoaca (Sabar), tot la Bolintin; la Poșta-Prisiceni funcționa un pod de vase care era strâns în caz de primejdie sau vreme rea; datorită vremii friguroase, iuțelii și adâncimii rîului, apa Argeșului nu putea fi trecută nicăieri cu piciorul;

– meteorologice: viscolul izbucnit la o vreme atât de înaintată (era totuși sfârșitul lunii martie pe stil nou, zile în care, în ultimii ani ne-am obișnuit cu temperaturi în jur de 20 de grade și chiar peste); traseul prin păduri îi punea la adăpost de intemperie, în plus, asigura un minim de hrană animalelor;

– psihologice; firea lui Tudor – un om corect, extrem de bine pregătit din punct de vedere al cunoștințelor militare, bine dotat intelectual, însă prudent și circumspect din cale afară.

În privința stabilirii precise a traseului urmat spre Bolintin nu deținem date de amănunt, susținute documentar. Vom lăsa logica să ne ghideze. Să spunem, mai întâi, că grosul oștirii era precedat de o ceată de 100 de arnăuți, care aveau misiunea să facă recunoașterea terenului și să pregătească conacele. Așadar, nu se deplasau în necunoscut. Noua rută trebuia să evite denivelările prea mari, care sunt numeroase în zonă și erau încă mai numeroase și prăpăstioase în trecut; să evite terenul deschis și să înainteze prin pădure pentru a fi la adăpost de viscol și de un eventual atac de cavalerie; drumul să fie suficient de lat pentru a permite trecerea cât mai compactă a coloanei. Ca o paranteză, coloana de marș se întindea pe circa 4 Km !

Traseul, care îndeplinește cel mai bine aceste criterii, ar fi următorul: după ce s-a trecut Neajlovul în aval de confluența cu Drâmbovnicul în satul Vadu Lat, a avut loc devierea de la Drumul Olacului; schimbarea de direcție se petrece în chiar locul unde se înalță acum biserica satului Vadu Lat, de unde, în loc să meargă spre Clejani, oastea Vladimirescului apuca drumul spre nord, înspre satul Bucșani; traversează această localitate, însă nu se va îndrepta pe nici unul dintre numeroasele drumuri spre răsărit, care traversau pădurea, o dată pentru că unele erau doar niște cărări ceva mai late și a doua pentru că toate treaceau prin adânca vale a Ilfovățului. Păstrând traseul curbei de nivel, care permitea deplasarea cea mai lesnicioasă, de la ieșirea din Bucșani pandurii s-au îndreptat spre nord-est, apucând pe Drumul Tătarului din pădurea Căscioreanca, care dădea într-o margine (pe atunci) a satului Malu Spart și îi scotea tocmai la podul stătător peste Argeș de la Bolintinul din Vale. Astfel, valea Ilfovățului și celelalte viroage adânci care se văd pe hărțile mai vechi erau evitate, iar Drumul Tătarului era un drum în adevăratul înțeles al cuvântului. Harta pe care am figurat acest traseu al oastei lui Tudor Vladimirescu sperăm să fie lămuritoare (www://geo-spatial.org/download/hărțile-austriece-1910-reproiectate-in-stereo70, consultat noiembrie 2014). Pe această hartă linia groasă indică vechiul Drum de poștă al Craiovei, iar linia mai subțire traseul către Bolintin. Semnul X, din vecinătatea satului, indică locul de pe malul stâng al Argeșului unde a poposit tabăra pandurilor la 16/28 martie 1821, unde a fost concepută și de unde a plecat vestita „Proclamație de la Bolintin".

Referințe bibliografice:

C.D. Aricescu, *Istoria revoluțiunii române de la 1821*, Craiova, 1874.

Nicolae Iorga, *Izvoare contemporane asupra mișcării lui Tudor Vladimirescu*, București, 1921.

I. Neacșu, *Oastea pandurilor condusă de Tudor Vladimirescu în Răscoala din 1821*, în „Studii și Referate privind Istoria României", 1954, p. 1003-1043.



Alexandra Firiţă

ZIUA CULTURII NAȚIONALE
Lumina cuvintelor noastre

Deschidem o fereastră către lume pentru a face ca singurătatea să dispară și să facem loc speranței unui viitor cu o față zâmbitoare, așa cum am visat. Suntem făcuți din carne și os, sânge și cuvinte. Dincolo de noi, ca indivizi, sunt cuvintele care ne leagă, care ne dau viață.

Venim dintr-o țară frumoasă, cu o cultură demnă de universalitate. Provenim dintr-o sorginte latină care și-a păstrat originalitatea, specificitatea și puritatea valorilor sale morale și culturale. Suntem custozi ai unor mari valori universale și ne-am dat contribuția la universalitate, chiar dacă cultura noastră a fost mai puțin mediatizată, mai puțin cunoscută.

Fiecare dintre noi poartă în sine sămânța culturii sale și este dator să o facă cunoscută pentru creșterea sa spirituală. Mulți dintre noi, în transhumanță, trăim alături de alte culturi care ne îmbogățesc și ne reînnoiesc continuu. Astfel există posibilitatea de a ne exprima liber, învățând din experiențele noastre, cunoașterea sentimentului inimii cuiva care dă o scânteie din lumina sa către lumea cu care ne raportăm.

În mod minunat, CUVÂNTUL trăiește în noi, ceea ce ne dă seninătate în suflet și inimă.

Cuvântul este singura patrie și singura armă pe care o are poetul. Să îl folosim în mod constructiv pentru a crește o lume curată, sănătoasă, mai frumoasă și mai strălucitoare. Pentru că lucrurile triste sunt în afara noastră. Este important să dăm lumina cuvintelor noastre !

Și noi poeții știm cum să o facem !

ACCADEMIA di ROMANIA din ROMA

Cu ocazia Zilei Culturii Române 2021, consfințită prin lege în 2010 și sărbătorită în România în fiecare an la 15 ianuarie, data nașterii poetului, naratorului și publicistului Mihai Eminescu (1850-1889), prestigioasa instituție din capitala italiană, Accademia di Romania din Roma, a prezentat online evenimentul literar „Versuri italiene, sensibilitate românească” pe pagina de Facebook a instituției. Seara de poezie a fost coordonată de jurnalistul și scriitorul Valeriu Barbu și s-a desfășurat vineri, 15 ianuarie 2021, ora 18:00, prezentând câteva dintre vocile lirice feminine ale comunității românești din Italia, care scriu în limba de adopție, așa cum a explicat la Radio Romania International directorul adjunct responsabil cu programele de promovare culturală ale Accademiei di Romania, prof. asociat dr. Oană Boșca-Mălin. Exponentele comunității românești din Roma și Lazio, Lombardia sau Piemonte sunt doar câțiva dintre compatrioții noștri care scriu literatură în italiană și care publică în Peninsulă la edituri precum Rediviva din Milano sau din țara de origine. O întâlnire virtuală cu poeziile scrise de: Laura Barbu, Mariana Cornea, Tatiana Ciobanu, Alexandra Firiță, Lăcrămioara Maricica Nița, Iuliana Olariu, Lucia Ileana Pop, Lidia Popa, Alina Monica Țurlea, Rodica Vinău, Marioara Vișan.



Accademia di Romania - Roma

„Este un gen de poezie care se inspiră din experiența emigrației și imigrației, care vorbește despre identitate și diversitate culturală, despre nostalgie pentru patrie sau despre orfani. Sunt voci poetice recunoscute și prezente de-a lungul timpului în diverse cenacluri și întâlniri literare, așa că „ni s-a părut corect să acordăm spațiu acestui fenomen cultural”, a spus în continuare prof. Oană Boșca-Mălin.

Motivația proiectului a fost descrisă după cum urmează: „Am vrut să dedicăm această seară poeziei scrise pentru plăcerea și cu impulsul de a forja cuvinte pentru a înțelege emoțiile, gândurile, experiențele și lecturile. Vom încerca să înțelegem împreună la ce emoții corespunde expresia lirică și de ce participanții au ales să le îmbrace în haine italiene: va fi o provocare pentru ei înșiși, o dorință de legitimitate, un gest de reverență afectuoasă, un joc, o manifestare a dublei apartenențe culturale ? Vom putea (re)cunoaște pe fiecare dintre ei și le vom asculta versurile. Desigur, intenția noastră nu este să fim cuprinzători și să acoperim complet acest fenomen interesant și de actualitate, ci să deschidem cât de mult, la rândul nostru, o ușă către publicul italian și român, către una dintre manifestările artistice pline de viață și constante ale comunității românești din Peninsulă, fermi în convingerea că lista vocilor lirice propuse face parte dintr-o gamă mai largă de voci care, în cadrul comunității românești, se exprimă creativ în ceea ce Ion Barbu a numit în mod evocator *joc secund*. Publicul va putea descoperi astfel de ce protagoniștii Zilei Culturii Române la Accademia di Romania au ales să scrie în limba de adopție: un gest de legitimare, de a fi recunoscut, un joc, un exercițiu lingvistic sau manifestarea unei duble apartenențe culturale. Există multe puncte de comunitate între aceste voci”, a conchis directorul adjunct al Academiei, invitând publicul să (re)descopere versurile lor.

Evenimentul a fost susținut de Institutul Cultural Român de la București și sponsorizat de Ambasada României din Italia, Radio România, Vocativ, Vocativ Plus, Il Romeno, RoZoom Press, *Gazeta Românească*.

„Cât de mult suntem Eminescu” Scrisori virtuale... Ziua Culturii Române, 15 ianuarie 2021, a fost organizată de Biblioteca Română din Torino „Grigore Vieru”, Asociația „Frăția”, coordonată de Gherghina Tofan, Rodi Vinau și Alexandru Olteanu cu colaborarea artiștilor, recitatorilor, muzicienilor și autorilor români, realizând un documentar cu o mare încărcătură emoțională și spirituală.

Seara omagială dedicată Zilei Culturii Naționale a fost organizată on line, vineri 15 ianuarie, pe parcursul a trei ore, de Cenacolo di Roma prezidat de Valeriu Dg. Barbu, publicist român, poet. Am observat o participare numeroasă (atât din țară, cât și din afară), valoroasă și care a oferit o picătură din lumina sa culturii naționale, ca semn al apartenenței la același izvor nativ.

LA GIORNATA DELLA CULTURA NAZIONALE

Apriamo una finestra verso il mondo per fare sparire la solitudine e fare spazio alla speranza di un futuro con il volto sorridente, cosi come abbiamo sognato. Siamo fatti di carne e ossa, sangue e le parole. Al di là di noi, come individui, ci sono le parole che ci legano, ci fano vivi.

Arriviamo di una terra bella, con una cultura degna dell'Universalità. Arriviamo dal un sorgente latino che ha saputo conservare la sua originalità, specificità e purezza dei suoi valori morali e culturali. Siamo custodi di grandi valori universali e abbiamo dato il nostro contributo all'Universalità, anche se la nostra cultura e stata meno pubblicizzata, meno conosciuta.

Ognuno di noi porta in sé il seme della sua cultura ed è doveroso farla conoscere per la sua crescita spirituale. Tanti di noi, in transumanza, viviamo accanto alle altre culture che ci arricchiscono e ci rinnovano continuamente. Così c'è la possibilità di esprimerci liberi, imparando dalle nostre esperienze, il sapere di sentire il proprio cuore che dona una scintilla dalla sua luce al mondo con cui ci rapportiamo.

Meravigliosamente vive dentro noi, la PAROLA, che ci dona la serenità nell'animo e nel cuore.

La parola e unica patria e unica arma che il poeta ce l'ha. Usiamola in senso costruttivo per far crescere un mondo pulito, sano, più belo e più scintillante. Perché le cose triste sono fuori di noi. Importante donare la luce delle nostre parole !

E noi poeti lo sappiamo fare !

Buona cultura !

ACCADEMIA DI ROMANIA IN ROMA

In occasione della Giornata della Cultura Romena 2021, Indetta per legge nel 2010, la festa viene celebrata in Romania ogni anno il 15 gennaio, la data di nascita del poeta, narratore e pubblicista Mihai Eminescu (1850-1889), prestigiosa istituzione nella capitale italiana, Accademia di Romania in Roma, ha presentato online sulla pagina Facebook dell'istituzione, l'evento letterario "Versi italiani, sensibilità romena". La serata di poesia è stata coordinata dal giornalista e scrittore Valeriu Barbu e si è svolta venerdì, 15 gennaio 2021, ore 18:00, avendo come protagoniste alcune delle voci liriche femminili della comunità romena in Italia, che scrivono nella lingua d'adozione come ha spiegato a Radio Romania Internazionale la vicedirettrice responsabile per i programmi di promozione culturale dell'Accademia di Romania, prof.ssa associata dr. Oana Boșca-Mălin. Le esponenti della comunità romena di Roma e Lazio, Lombardia o Piemonte sono solo alcune dei/delle nostri connazionali che scrivono letteratura in italiano e che pubblicano nella Penisola presso editrici come Rediviva di Milano o nel Paese di origine, aggiunge la vicedirettrice dell'Accademia di Romania. Un incontro virtuale con le poesie scritte da: Laura Barbu, Mariana Cornea, Tatiana Ciobanu, Alexandra Firiță, Lăcrămioara Maricica Nița, Iuliana Olariu, Lucia Ileana Pop, Lidia Popa, Alina Monica Țurlea, Rodica Vinău, Marioara Vișan. "Si tratta di un tipo di poesia che prende ispirazione dall'esperienza di emigrazione e immigrazione, che parla di identità e diversità culturale, della nostalgia per la terra natia o degli orfani bianchi. Sono voci poetiche riconosciute e presenti lungo il tempo in vari cenacoli e incontri lettarari, quindi ci sembrava giusto dare spazio a questo fenomeno culturale, dice ancora la prof.ssa Oana Boșca-Mălin. La motivazione del progetto è stata descritta così: "Abbiamo voluto dedicare questa serata alla poesia scritta per diletto e con l'impulso di forgiare le parole per comprendervi emozioni, pensieri, esperienze e letture. Tenteremo di capire insieme a quali emozioni corrisponde l'espressione lirica e come mai le partecipanti hanno scelto di vestirle in abiti italiani: sarà una provocazione per sé stesse, un desiderio di legittimazione, un gesto di affettuosa riverenza, un gioco, una manifestazione della doppia appartenenza culturale ? Avremo modo di (ri)conoscere ciascuna di loro e di ascoltare i loro versi. Certo, non sta nei nostri intenti essere esaurienti e coprire questo fenomeno interessante e di attualità, ma quanto mai aprire, a nostro turno, una porta al pubblico italiano e romeno verso una delle manifestazioni artistiche vivaci e costanti della comunità romena della Penisola; fermi nella convinzione che la rosa di voci liriche proposte fa parte di una più ampia schiera di voci che, all'interno della comunità romena, si esprimono in maniera creativa in quello che Ion Barbu definiva suggestivamente il "gioco secondo".

Il pubblico potrà scoprire perché le protagoniste della Giornata della Cultura Romena all'Accademia di Romania hanno scelto di scrivere nella lingua di adozione: un gesto di legittimazione, di farsi riconoscere, un gioco, un esercizio linguistico o la manifestazione di una doppia appartenenza culturale. I punti di comunanza tra queste voci sono in tanti", ha concluso la vicedirettrice dell' Accademia di Romania in Roma, invitando il pubblico a (ri)scoprire la loro lirica. L'evento è stato appoggiato dall'Istituto Culturale Romeno di Bucarest e patrocinato dall'Ambasciata di Romania in Italia, Radio Romania, Vocativ, Vocativ Plus, Il Romeno, RoZoom Press, Gazeta Romaneasca.

"Quanto noi siamo Eminescu" Lettere virtuali… la Giornata della Cultura Rumena 15 gennaio 2021, è stato organizzato di Biblioteca Rumena di Torino Grigore Vieru, Associazione Fratia, coordinata di Gherghina Tofan, Rodi Vinau e Alexandru Olteanu con la collaborazione di artisti, recitatori, musicisti e autori rumeni, realizzando un documentario con una grande carica emozionale e spirituale.

Serata omaggiale dedicata alla Giornata della Cultura Nazionale è stata organizzata on line, di Cenacolo di Roma preseduto di Valeriu Dg. Barbu, pubblicista, poeta rumeno. Abbiamo notato una partecipazione numerosa (sia dalla Romania che estero), valorosa che ha donato una goccia de la sua luce alla cultura nazionale come segno di appartenenza allo stesso sorgente nativo.

In memoriam Nicolae Penescu



Jean Yves Conrad

În cimitirul parizian Pere-Lachaise își doarme somnul pentru eternitate un mare patriot român, Nicolae Penescu, care se cuvine să fie reamintit la 40 de ani de la moarte.

Sectorul 2, 1.1/ Lot 1, t. 6, loc de veci n+155-P-1978 – Nicolae Penescu (Pitești, 28 februarie 1897 – Paris, 28 februarie 1981) – om politic.

Nicolae Penescu s-a născut la Pitești la 28 februarie 1897.

După studii universitare la București și Paris, devine avocat. Pe drumul spre putere una dintre primele măsuri luate de comuniști a fost epurarea serviciilor de poliție și de securitate. Ca urmare a presiunii reprezentanților sovietici din Comisia de armistițiu, Nicolae Penescu, ministru de interne în guvernul Sănătescu, a devenit ținta numeroșilor ofițeri și agenți aflați în slujba autorităților comuniste.

Nicolae Penescu era pe atunci secretar general al Partidului Național Țărănesc condus de Iuliu Maniu și unul din apropiații săi. După înscenarea de la Tămădău, Iuliu Maniu a fost arestat la 14 iulie 1947 și judecat pentru „înaltă trădare" în procesul care începuse la 29 octombrie 1947. La audiere acesta a fost interogat despre relațiile sale cu colaboratorii apropiați, care făceau parte din același lot.

În urma anchetei, o parte dintre ei se desolidarizează de fostul șef, printre alții putând fi amintiți Vasile Serdici și Nicolae Penescu. În ciuda acestei rupturi, în noiembrie 1947 Penescu a fost și el condamnat de Tribunalul Militar al Regiunii București la doi ani de decădere din drepturile sociale, confiscarea întregii averi și plata cheltuielilor de judecată în valoare de 50.000 de lei. La închisoarea Jilava funcționa un comitet de reeducare pentru deținuți, având-l ca președinte pe N. Penescu, iar secretar fusese numit Dan Cernovodeanu. Reeducarea consta în lectura unor cărți, ziare și reviste, vizionarea de filme și mai ales denigrarea, în scris, a partidelor și ideologiei cărora deținuții le aparțineau.

N. Penescu a fost eliberat din închisoare în 1964 și a reușit să emigreze în Franța în septembrie 1968, ca gest de recunoștință față de această țară și față de generalul Charles de Gaulle care, în timpul vizitei sale din luna mai la București, urmând sfatul primului ministru francez Maurice Couve de Murville, fost coleg la Facultatea de Drept din Paris al lui Penescu, intervine pentru a-l salva pe omul politic român.



Portret Nicolae Penescu

În perioada aceea se afla în exil un grup de vechi membri ai Partidului Național Țărănesc, condus de N. Penescu, ultimul secretar general al partidului lui Iuliu Maniu. Penescu era contestat de grupul respectiv pentru că cedase presiunii Securității și depusese o mărturie în defavoarea lui Iuliu Maniu și a celorlalți acuzați în procesul desfășurat între 29 octombrie și 11 noiembrie 1947. În ciuda opoziției, Penescu a fost acceptat ca președinte al Uniunii Românilor Liberi, organizație a diasporei române.

În Franța, după desființarea Comitetului Național Român, în iunie 1978, el pune bazele Consiliului Național Român cu reprezentanți în cinci țări europene, în S.U.A, Canada și Australia. Scopul acestuia era de a face cunoscută lumii libere teroarea exercitată de regimul comunist din România. Astfel, atunci când s-a ținut la Madrid Conferința pentru securitate în Europa, N. Penescu însuși a plecat acolo pentru a prezenta un memorandum bine documentat despre situația din România, acuzându-l pe Nicolae Ceaușescu și echipa sa că îi distruge pe oameni, dar și patrimoniul național.

Datorită vieții și preocupărilor sale N. Penescu s-a aflat în permanență în atenția Securității. După ce a izbutit să emigreze în 1968 a fost urmărit asiduu. Cu toate acestea, acțiunile sale împotriva regimului comunist se intensifică tot mai mult. La 3 februarie 1981, pe când avea 85 de ani, primește la reședința sa din Paris un pachet în care se afla o așa-zisă carte, „Memoriile lui Nikita Hrușciov", în limba spaniolă. Dar de fapt pachetul respectiv conținea un explozibil trimis de Direcția de Informații Externe a Securității române condusă de generalul Nicolae Pleșiță. Cel vizat este rănit grav la gât, piept, față și mâini și, după câteva luni de spitalizare, moare din cauza unor probleme respiratorii și, conform unor alte surse, ca urmare a unui atac de cord. Decesul a survenit chiar de ziua sa de naștere, 28 februarie 1981.

Pe piatra funerară se poate citi următorul fragment dintr-o poezie patriotică a lui George Coșbuc (1866-1918), elocvent pentru destinul omului politic: „O luptă-i viața; deci te luptă/ Cu dragoste de ea, cu dor/ Pe seama cui ? Ești un nemernic/ Când n-ai un țel hotărâtor/ Tu ai pe-ai tăi ! De n-ai pe nimeni,/ Te lupți pe seama tuturor."

(Traducere din limba franceză de Constanța Crudu)

Division 2, l. 1 / Div. 1, t. 6, concession n+155-P-1978 – Nicolae PENESCU (Pitești, 28 février 1897 – Paris, 28 février 1981) – Homme politique.

Nicolae Penescu est né à Pitești le 28 février 1897.

Après ses études universitaires à Bucarest et à Paris, il devint avocat. Au cours de leur chemin pour arriver au pouvoir, parmi les premières mesures prises par les communistes, ce fut l'épuration des services de police et de sécurité. À la suite de la pression des représentants soviétiques à la Commission de l'armistice, Nicolae Penescu, ministre de l'intérieur dans le gouvernement Sănătescu fut la visée des nombreux officiers et agents désormais favorables aux autorités communistes.

Nicolae Penescu était, en effet, secrétaire général du Parti National Paysan qui était dirigé par Iuliu Maniu et était l'un de ses proches. À la suite de la mise en scène de Tămădău, Iuliu Maniu fut arrêté le 14 juillet 1947 par les autorités communistes et jugé pour „haute trahison" dans le procès qui commença le 29 octobre 1947. À l'audience, Maniu fut interrogé sur ses relations avec ses proches collaborateurs qui se trouvaient dans le même lot. Lors de l'enquête, une partie de ceux-ci se désolidarisèrent de Maniu, parmi lesquels on pouvait noter, entre autres, Vasile Serdici et Nicolae Penescu. Malgré cette désaffection, en novembre 1947, Nicolae Penescu fut condamné par le Tribunal Militaire de la 2e Région de Bucarest à 2 ans de dégradation sociale, à la confiscation de tous ses biens et à payer les dépens, soit une somme de 50.000 Lei. À la prison de Jilava fonctionnait un comité de rééducation pour les détenus, comité ayant pour président Nicolae Penescu et comme secrétaire Dan Cernovodeanu. Cette rééducation consistait en lectures de livres, de journaux et de revues, au visionnage de films et au dénigrement, par écrit, des partis auxquels ils appartenaient.

Nicolae Penescu fut libéré en 1964 et il put émigrer en France en septembre 1968 comme geste de courtoisie à l'égard de la France grâce à l'intervention du général de Gaulle qui, lors de sa visite en mai à Bucarest, suivit les conseils de son Premier ministre Maurice Couve de Murville, ancien collègue de Nicolae Penescu à la Faculté de Droit de Paris.

À cette époque se trouvait en exil un groupe formé d'anciens du Parti National Paysan sous la direction de Nicolae Penescu, dernier secrétaire général du parti de Iuliu Maniu. Penescu était contesté par les cercles des anciens membres du parti, car il avait cédé aux pressions de la Sécurité et avait déposé un témoignage défavorable à Iuliu Maniu et envers les autres accusés lors du procès du 29 octobre-11 novembre 1947. Nicolae Penescu fut toutefois accepté comme président de l'Union des Roumains Libres, organisation de la diaspora roumaine.

En France, à la suite de la dissolution du Comité National Roumain, en juin 1978, Penescu posa les bases du Consiliul Național Român [Conseil National Roumain] avec des représentants dans cinq pays européens, aux USA, au Canada et en Australie. Par l'intermédiaire de cet organisme fut porté à la connaissance du monde libre la terreur exercée par le régime communiste roumain. Ainsi, lorsque se tint, à Madrid, la Conférence pour la Sécurité en Europe, Nicolae Penescu se déplaça en personne à la tête d'une délégation chargée de présenter un mémorandum documenté sur la situation en Roumanie, Nicolae Ceaușescu et son équipe détruisant les hommes dans leur chair et dans leur esprit, ainsi que le patrimoine national.

Selon sa biographie et ses préoccupations, Nicolae Penescu fut, en permanence, un objectif de la Sécurité. Après son émigration en 1968, il fut suivi de façon intense par celle-ci, ce suivi diminuant avec le temps. Malgré cela, ses actions se révélant de plus en plus offensives à l'égard du régime roumain, elles s'intensifièrent à nouveau. Le 3 février 1981, Nicolae Penescu, à l'âge de 85 ans, reçut à sa résidence parisienne un paquet contenant soi-disant un livre: "Memoriile lui Nikita Hrușciov" [Mémoires de Nichita Khroutchev] en langue espagnole. En réalité, le paquet dissimulait une charge explosive envoyée par la Direction des Renseignements Extérieurs de la Sécurité roumaine dirigée par le général Nicolae Pleșiță. L'explosion qui s'en suivit blessa gravement Nicolae Penescu au cou, à la poitrine, au visage et aux mains et, après quelques mois d'hospitalisation, il décédera à la suite de problèmes respiratoires et, selon d'autres sources, à la suite d'une attaque cardiaque.

Ce décès eut lieu le jour de son anniversaire, le 28 février 1981.

Sur la tombe figure un poème de Georges Cosbuc (1866-1918), que l'on peut traduire ainsi :

« La vie est une lutte. Donc tu luttes avec amour/ Contre elle, avec nostalgie/ En attirant l'attention de qui ?/ Tu n'es rien/ Si tu n'as pas de but décisif./ Tu as les tiens./ Tu n'as personne/ Tu luttes avec l'attention de tous ».

Clubul de istorie

Ciprian NECȘUȚU

SALONUL INVERNAL AL CĂRȚII SUDISTE

Pe 19 decembrie 2020 a avut loc ultimul eveniment cultural al anului trecut, organizat sub egida Clubului de Istorie, al revistei „Sud” și Editurii cu același nume. În mod intenționat nu i s-a dat o amploare prea mare, date fiind precauțiile impuse de starea pandemică pe care o parcurgem. De fapt, s-a dorit a fi mai mult o trecere în revistă a realizărilor (și nerealizărilor...) din 2020 și o proiecție a intențiilor pentru anul 2021.

Deschiderea discuțiilor a aparținut lui Vasile Grigore, care a prezentat evenimentele și acțiunile în care a fost implicată Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu, dintre care amintim:





– Clubul de Istorie – cu desfășurarea afectată de pandemie; doar cinci ședințe, cu un număr redus de participanți;

– Evenimentul cultural din 5 septembrie dedicat patrimoniului cultural din Bolintin Vale (în special Școala Veche) și Stoenești (biserica și conacul Drugănescu); de asemenea prezentării volumului „Despre oameni și ziduri. Cronicari ai arealului bolintinean”;

– Festivalul Toamna Culturală Bolintineană 2020 din cadrul căreia menționăm evenimentul din 10 octombrie, dedicat marelui ctitor Constantin Șt. Bolintineanu; cu acest prilej s-a dezvelit o placă memorială amplasată pe Primărie și s-a lansat volumul „Constantin Șt. Bolintineanu – portretul unui ctitor”;

– Participarea la Festivalul Național de Literatură „Marin Preda”, a cărui fază finală s-a desfășurat on-line în zilele de 15 și 16 octombrie; Premiul revistei „Sud”a revenit unei tinere talentate, originară din județul Argeș, pe nume Cristina Elena Simion.

Din categoria realizărilor publicistice și editoriale s-a vorbit despre revista „Sud”, din care s-au publicat numerele de la 226 până la 237, cu câte 32 sau 36 de pagini și despre Editura Sud, care în pofida timpurilor grele pe care le trăiește sectorul editorial din cauza pandemici a publicat mai multe volume:

1. *Despre oameni și ziduri. Cronicari ai arealului bolintinean*, de Vasile Grigore în colaborare cu Ștefan Crudu și Marian Grigore;

2. *Localitatea mea și obiceiurile ei*, de Gianina Mehedințu;

3. *Norme de ortografie și punctuație în limba română contemporană. Auxiliar didactic*, de Gianina Mehedințu;

4. *Constantin Șt. Bolintineanu, portretul unui ctitor*, de Vasile Grigore;

5. *O cameră single*, de Alexandru Cazacu;

6. *De la Miliție la Poliție*, de Niculae Stoica;

7. *Bea omule, răcoarea mea*, de Dan Florică;

8. *Poeziile inimii*, de Corneliu Cristescu;

9. *Viața, credința, familia*, de Corneliu State.

Din categoria nerealizărilor, nu s-a concretizat participarea la Târgul de Carte „Gaudeamus”; el s-a desfășurat on-line, iar condițiile impuse de organizator nu ne-au satisfăcut necesitățile.

Vești bune au venit din Italia, unde Alexandra Firiță și autorii volumului „Metamorfozele unei comunități. Bolintinul și neamurile lui”, au primit prestigioase premii. De asemenea, cu ajutorul și implicarea lui Gabriel Dragnea s-a reușit ținerea la zi a saitului revistei „Sud”, ca și a paginii de Facebook, cu rezultate satisfăcătoare pentru promovarea culturii bolintinene și sudiste. Spre exemplu, saitul revistei are, până în acest moment, peste 400 de vizitatori unici, din toate colțurile pământului.

Cea de-a doua parte a întâlnirii a fost dedicată „Salonului invernal al cărții sudiste”, așa cum avea să se numească la propunerea unuia dintre participanți. În cadrul acestui moment, autorii mai sus menționați, cu apariții la Editura Sud, au vorbit despre cărțile lor, dezvăluind aspecte din actul creației și au oferit autografe.

În ultima parte s-a discutat despre proiectele anului 2021. Aici toți participanții au avut propuneri, dintre care am selectat câteva pentru a le supune atenției dvs.:

– Publicarea revistei „Sud”, tot în formatul cu numere duble și cu 32 de pagini; cooptarea unor colaboratori mai tineri; posibilă colaborare cu USR;

– Editura Sud, în măsura atragerii fondurilor necesare, funcție de care își va adapta programul, intenționează tipărirea mai multor volume, dintre care: o carte dedicată prof. Ion Carbarău; reeditarea „Bibliografiei revistei Sud” (clasic și digital); cărți semnate de d-nii Florin Colonaș, Nicolae Scurtu, Niculae Stoica, Corneliu State etc.

– Un târg de carte itinerant, în lunile mai și iunie, care să viziteze cât mai multe localități din jurul Bolintinului;

– Prezentarea cărților Editurii Sud la Academia Română, Biblioteca Județeană Giurgiu, Biblioteca Județeană Teleorman în luna iunie și la Biblioteca Națională sau Muzeul Național al Literaturii Române în luna septembrie;

– Proiect pentru punerea în valoare a Monumentului „D. Bolintineanu” – o restaurare virtuală a acestuia;

– Continuarea ședințelor Clubului de Istorie cu o tematică permanentă de-a lungul întregului an legată de mișcarea lui Tudor Vladimirescu;

– Festivalul Toamna Culturală Bolintineană 2021 va fi dedicat aniversării a 25 de ani de apariție a revistei „Sud”;

– Participare la Târgul de Carte „Gaudeamus” 2021, în luna noiembrie;

– Reeditarea evenimentului „Salonul invernal al cărții sudiste”, care să fie organizat în luna decembrie.

Desigur, discuțiile au fost mult mai ample decât ceea ce am putut prezenta aici, la ele luând parte, cu intervenții care de care mai interesante, toți participanții la eveniment: Alexandra Man, Nicolae Ciubuc, Niculae Stoica, Marian Grigore, Alexandru Cazacu, Gabriel Dragnea, Gianina Mehedințu, Ștefan Crudu, Milica Dan, Vasile Valeriu Dumitrescu, Corneliu State, Dan Florică, Vasile Grigore.

Următoarea întâlnire ne propunem să o organizăm, dacă totul va fi bine, pe 20 martie, de laora 13. Va fi o reuniune mai complexă decât de obicei, căci va fi nevoie să abordăm mai multe chestiuni în aceeași zi: ședință ACTIB cu dare de seamă și primire de noi membri; împlinirea a 588 de ani de la prima atestare documentară a Bolintinului; împlinirea a două veacuri de la popasul lui Tudor Vladimirescu pe aceste meleaguri.

Pornind de la un cuvânt drag...



Romanița-Maria Ștențel

„**ȘCOALA** noastră ne-ncetat/ S-o iubim mai avântat/ Ea ne-ajută să-nvățăm/ Noi cu dragoste-i cântăm…/ Să trăiască draga Școală și iubiții Profesori/ Să le fim într-una fală/ Învățând mereu cu spor.” (versuri din „Repetiție de concert !”, de I. Strauss)

Dintotdeauna, generații de harnici școlărei au cântat cu drag ȘCOALA lor, unde au deslușit tainele scrisului, cititului, socotitului, ca să ajungă „oameni mari” și să le mulțumească dascălilor, învățătorilor, profesorilor… Foștii elevi au dorit să-și arate recunoștința și la rândul lor au vrut să contribuie la reformarea și dezvoltarea învățământului românesc din secolul al XIX-lea.

Unul dintre ei, **Spiru Haret**, a fost numit pe drept cuvânt „om al școlii” românești și un mare reformator al societății din vremea sa. S-a născut la 15 februarie 1851, la Dorohoi, aici a învățat clasele primare, gimnaziul la Iași, iar în 1862 a devenit elev bursier la Colegiul Național „Sfântul Sava” în București, ca elev la internat. A mers apoi la Paris, la celebra Sorbona, a studiat matematica și fizica și a fost primul român care a obținut acolo titlul de Doctor în matematică, cu o teză despre științele astronomice. Revenit în România, din 1879, devine cunoscut ca „om al școlii”, fiind profesor, inspector școlar, de trei ori Ministru al Instrucției Publice (Ministru al educației), membru titular al Academiei Române din martie 1892 și vicepreședinte al Academiei între 1904-1907.

Elevul venit din Dorohoi, din dragoste de carte și școală, a ajuns la mari demnități sociale și universitare, a înțeles că cel mai mare bine pentru dezvoltarea și modernizarea școlii românești este acordarea de șanse egale pentru elevii din mediul rural. El este cel care a înființat sistemul de burse de merit și internat pentru școlarii de la sate, înființând circa 2323 de școli cât timp a fost ministru.

Spiru Haret a introdus pentru prima dată obligativitatea învățământului primar, aceeași programă școlară la oraș și la sate, de asemenea dezvoltarea educației fizice și a culturii muzicale în școli. A trecut prin Parlament în vremea ministeriatului său două legi fundamentale ale învățământului secundar și superior (1898) și a învățământului profesional (1899), au fost înființate școli pentru adulți, grădinițe, cantine școlare. Pentru ajutorul celor de la sate a apărut revista „Albina”, a fost instituită medalia „Răsplata muncii” pentru meritele dascălilor din învățământul primar, a înființat revista „Biblioteca pedagogică” și în 1905 „Revista generală a învățământului”.

Realizările lui Spiru Haret au la bază o gândire progresistă, el fiind convins că o societate predominant agrară și țărănească, cum era cea românească la sfârșit de secol, trebuie modernizată din interiorul ei, de către instituții adecvate, iar una dintre acestea este ȘCOALA !

Figura impunătoare a „omului școlii” ne privește și pe noi, astăzi, în secolul 21, de pe soclul statuii sale, realizată de sculptorul Ion Jalea în 1936 și care este amplasată în fața Universității București, alături de alte mari personalități care au slujit școala românească: Gh. Lazăr și I.H. Rădulescu și de primul mare făuritor al Unirii românilor, la anul 1600, Voievodul Mihai Viteazul.

Numele și renumele lui Spiru Haret dăinuiește și în Cosmos. Uniunea Internațională Astronautică a dat numele omului de știință român – SPIRU HARET – unui crater de pe fața invizibilă de pe Pământ a Lunii, în anul 1976, iar în aprilie 2014 Spiru Haret a fost medaliat (post-mortem) pentru meritele sale deosebite în educație la cea de a IV-a Conferință Internațională de Educație a Adulților în cadrul unei ceremonii organizate în sala mare a Primăriei Iași.

Oare ce ar fi gândit Spiru Haret despre școala de azi „on-line”, în condițiile pandemiei ? Greu de imaginat… Și totuși, un reporter frenetic, ar putea afla un posibil răspuns… lângă craterul de pe fața invizibilă de pe Pământ a Lunii ! ? Dacă s-ar încumeta să ajungă până acolo !

Lumea așa cum este

Ajunul Crăciunului



Vasile Szolga

Era Ajunul Crăciunului. Eram însurat de câteva luni, îmi cunoscusem soacra, dar nu fusesem la țară, la casa părintească a soției.

Ne-am hotărât să sărbătorim Crăciunul la țară, așa că ne facem bagajele, luăm bilete la personal (la halta la care coboram opreau numai personalele și cursele pentru muncitori) și hai la gară. În Gara de Nord urcăm într-un vagon și acolo ce să vezi, întâlnesc un fost coleg de facultate care mergea la Buzău cu prietena lui să serbeze Crăciunul. Luase personalul pentru a nu aștepta acceleratul care pleca peste câteva ore și ajungea la Buzău cam în același timp.

Stăm într-un compartiment și discutăm, ne aducem aminte de vremurile de studenție, frumoase vremuri.

Trenul pornește și, cu opriri dese, își croiește drum prin întunericul și frigul din preajma Crăciunului.

Apoi ajungem la Ploiești. Noi, adică eu și fostul meu coleg, întrebăm fetele dacă nu vor să le cumpărăm ceva de la bufetul gării care se afla chiar în dreptul vagonului nostru. Întrebăm conductorul cât staționează trenul și, la răspunsul lui, că aici trenul stă circa un sfert de oră, coborâm și ne repezim la restaurant unde cumpărăm patru sticle de pepsi, de, suntem cavaleri.

Ieșim pe peron și trenul nicăieri, privim și vedem cum luminile ultimului vagon dispar în întuneric. Noi pe peron fără paltoane, fără bani, luasem cu noi doar niște mărunțiș pentru cele patru sticle de pepsi.

Ce să facem ? Ne întoarcem în restaurant unde chelnerul, după ce își oprește un comision, ne ia înapoi sticlele desfăcute și ne dă câțiva lei.

Stăm în fața tabloului cu mersul trenurilor și cugetăm ce am putea face. Ajungem la concluzia că el, colegul meu, poate lua acceleratul care va sosi în circa trei sferturi de oră la Ploiești și cam în același timp la Buzău ca și personalul pe care l-a pierdut, iar eu trebuie să aștept următorul personal care va veni peste circa o oră și jumătate.

Vine acceleratul și mă despart de colegul meu urându-ne Crăciun fericit și eu mă duc în sala de așteptare să aștept trenul cu care voi ajunge la soacră-mea.

În sfârșit vine și personalul meu și fac încă vre-o oră până la halta unde trebuie să cobor. Acolo soția mea mă așteapta cu paltonul și pornim spre casă.

Mă prezintă rudelor adunate să vadă ce„ tolomac” a luat fata lor, „tolomac” ce pierde trenul când vine la soacra lui. Bunica soției mă studiază cu mare atenție și într-un moment de singurătate cu ea îi spune: „bine măi fată, n-ai putut lua și tu un băiat de aici din sat, ai luat unul din toată lumea ?”. Pentru ea, care nu părăsise satul unde s-a născut și a trăit toată viața, toți ceilalți din alte părți erau „din toată lumea”, mai ales eu care, pe deasupra, eram și ungur.

A doua zi mergem să mă prezinte și celorlalte rude care nu fuseseră de față la sosirea mea (probabil se plictisiseră să-l aștepte pe „tolomacul” care pierde trenul când vine la soacră-sa).

Intrăm la cealaltă bunică și ea se scuză că nu ne poate servi decât cu iahnie de fasole pentru că, fiind post, nu are altceva de mâncare. Eu, căruia îi place la nebunie fasolea accept, ba cer și supliment cu murături și din acel moment am ajuns febleța acestei bunici, ca de altfel și celeilalte care după ce mă cunoaște bine și își dă seama că există oameni buni și „în toată lumea”.

Virtual

Sensibilă singurătate

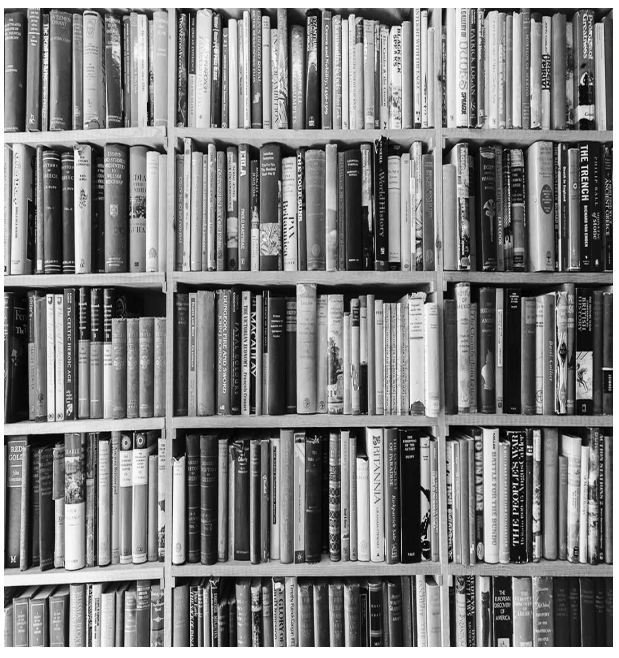
de Anton Constantin

Pe mine nu mă supără o șoaptă
Care a rămas fără de răspuns
Ci faptul că-ntr-o lacrimă parcă
Ai spus că ruga mea e-n plus !
Tăcerea e sculptată astăzi toată
Niciun contur nu pare de ajuns...
Pe mine nu mă supără o șoaptă
Care a rămas fără de răspuns !
Ți-am lăsat inima-mi descuiată
Și cheia dorului arde pe ascuns
Când răsfoiesc albumul încă-o dată
Să-ți simt parfumul unui vis sedus...
Pe mine nu mă supără o șoaptă !

Trezirea din poezie

de Ionuț Calotă

în camera mea mică
nu mai e loc de nimic
stăpân e doar Marx
câinele ultimului meu bunic
marea de aburi curge
prin orașul pustiit
prin ferestrele moi /
și noi suntem tot goi
fiarele stau ascunse
în garaje minuscule
bătrânii elefanți au ieșit
din veranda mea
și au capturat
santinelele zilei
s-a făcut liniște
sângele forează
în grinzile de metal
cineva golește semințele
în cutia milei
eu mă caut pe mine
printre șine în ruine
singură tu
treci prin capul meu
ai luat un poem
și ai făcut din el un zmeu





Don C. Ștefan

Incertitudinile viitorului

Din nou constat că truda mea de-a scrie acest roman neobișnuit mă captează din ce în ce mai mult. Am mai recunoscut undeva că nu eu scriu această carte, ci ea mă scrie pe mine. Cred că este vârful de piramidă al dăruirii de sine – într-o nouă întrupare. Cartea mă captează și mă stăpânește, mă prelucrează, transformându-mă într-un alt scriitor, superior celui care am fost până acum. Nu mai bănuiam această transfigurare, abia acum…

Cred că va fi una dintre ultimele mele apariții publice, scrisă astfel. Poate că eu însumi îmi voi da seama de acest parcurs spre extremă și voi înțelege că, mai mult decât atât, nu mai pot. Prea am avut mari pretenții în realizările mele, aproape imposibile de atins într-o singură viață.

Poate că o lucrare de sinteze va fi o culegere de articole critice, recenzii, referiri comparative – dar nu scrise de mine, ci de alții despre mine. Deocamdată fierbeam în clocotul acestui roman de iubire, împlinită sau neîmplinită. Vom vedea…

Simțeam necesitatea unei relaxări meditative în mijlocul naturii, împreună cu Elise; poate că dintr-un dialog mai îndelung și sincer cu ea îmi va înlătura o parte dintre dilemele care mă frământau acum.

Mai trăisem cândva un astfel de moment, când simțeam că-mi fierb creierii la foc mărunt, fără a reuși să întrupez flacăra creatoare. Într-o astfel de situație, nu există decât două căi: fie să abandonezi lucrarea, amânând-o pentru mai târziu – într-un timp despre care nu eram sigur că-l voi mai ajunge; fie să insist mai mult decât forțele actuale îmi permiteau. Ori în această a doua situație, o plimbare recreativă în mijlocul naturii era binevenită.

Parcul Herăstrău era ca o oază de verdeață situată la marginea orașului; ne întâlneam acolo când aveam să ne împărtășim unele gânduri sau când eram prea obosiți de munca la calculator, de peste zi.

Ea era mult mai avansată tehnic decât mine (poate chiar și ca talent !) – își compunea versurile direct la calculator, pe când eu, urmărit de ideile și pasajele pe care voiam să le construiesc, mă trezeam noaptea, pe la 3-4, și scriam de mână, ținând coala pe o carte cartonată și stând răzimat cu spatele pe două perne. Puteam astfel să-mi rostesc frazele, pe care le așezam ușor cu creionul peste fața albă a hârtiei; abia a doua zi reciteam și treceam totul în calculator. Această obișnuință îmi oferea și câteva avantaje: îmi murmuram frazele, ca și cum le-aș fi povestit, verbal, cuiva – cititorului.

Puteam să mă exprim domol, să gândesc unele fragmente anticipativ, chiar să corectez în minte, mai înainte de a le scrie. Apoi becul mic al veiozei îmi lumina doar un colț din cameră, cealaltă rămânând în semiobscuritate, de parcă îmi zăream uneori, în momentele de inspirație, personajele continuându-mi dialogurile cu ele, într-o intimitate creatoare, uitând uneori să le mai trec pe hârtie.

Dar reveneam… Alte dialoguri, de data aceasta purtate la lumina zilei, continuau în fața ecranului calculatorului, unde aveam prilejul să fac noi corecturi sau adausuri. Ori chiar dialoguri libere, cu Elise, în care profilam planurile viitoarelor noastre lucrări.

De fiecare dată, ea sosea proaspătă, îmbrăcată elegant, dar adecvat pentru o plimbare afară, cu zâmbetul pe chip și cu un subiect nou pentru dialog. Era atât de activă și sensibilă încât mă înviora. Mi se părea un fel de elixir al tinereții întârziate, care-mi presăra în vene optimism…

Știam că este o femeie în vârstă, îi apreciam anii după vârsta copiilor – între care băiatul avea în jurul a 4o de ani, dar ea se menținea atât de bine, printr-o neașteptată revărsare sufletească de bucurie, încât, pe chipul său, nu-i puteam citi vârsta. Părea într-o tinerețe perpetuă.

Am pornit la braț cu ea, pe aleea din stânga. Îmi plăcea mult acest traseu intim.

—Am o mare bucurie ! mi-a spus Elise: prietenul nostru de la Paris, acel vestit Charles Bergson, pe care nu-l prea poți tu suferi, dintr-o gelozie nejustificată, mi-a promis că-mi publică volumul de versuri *Drum de lumină*, într-o traducere impecabilă, făcută la editura sa. Îmi pare bine ! Îmi pare bine ! Îmi pare bine ! începu ea să sară în sus și să bată din palme, cu un entuziasm nemaivăzut. Uite, te sărut și pe tine pentru această bucurie ! mai adăugă, și mă sărută pe obrazul drept, ușor ca și cum un fulg de rândunică, rătăcit în zbor, mi-ar fi atins obrazul… Îmi plăceau aceste sărutări spontane, motivate astfel. Parcă ne întorsesem la vârsta adolescenței.

—Așa că, la vară, îmi iau zborul spre Paris, unde fiica mea Nușa a fost detașată de firma la care lucrează, pentru vreo trei luni, cu o cazare superbă, la un hotel de patru stele. Nu te supăra, dragule, că am să te las câteva luni singur ! Așa e viața uneori ! Mi se oferă o șansă și dau peste două; trebuie să profit de ele !

—Sigur că nu mă supăr ! încercai eu să-mi ascund supărarea, care tocmai încolțise în inima mea.

Sperasem că va fi o zi liniștită, cu un decor simplu și mai multe îmbrățișări, între două persoane romantice, cu tâmplele cărunte. Dar n-a fost să fi așa: un dinte de gelozie mușca din inima mea; și mă simțeam derutat, dureros, simplu, direct. Credeam că dacă am iubit-o atât de mult pe Mihaela – și am pierdut-o, pentru un american bogat, nu voi mai avea în viață un prilej asemănător de gelozie. Dar iată că nu se întâmpla ceea ce credeam. Și bogătașii europeni erau în expansiune.

—Nu cumva ești gelos ?

Nu puteam răspunde nici la această întrebare; era laterală față de principiile mele. Am întors iarăși dialogul într-o altă direcție.

I-am relatat despre felul cum să acționeze mai departe, pentru a fi primită ca membră a Uniunii Scriitorilor. Era un domeniu pe care mă simțeam stăpân; avusesem o experiență anterioară și înaintasem destul de mult în pregătirea dosarului ei. Nu aveam însă cum să-i povestesc despre întâlnirea mea cu Exigentul Judecător al celor care aspirau spre Împărăția Luminii; i-aș fi dat un avânt prea mare și nu eram sigur pe rezultatul final, deși în sinea mea, mizam pe succes…

Dar i-am explicat cum să-și completeze dosarul în continuare, până la ultimul articol scris despre cărțile sale, decupat dintr-un ziar sau o revistă. Singurul inconvenient care mai persista era acela că ea publicase, până acum, prea puțin în presa literară. Era o talentată încă necunoscută, dar celelalte materiale și, în primul rând, cărțile ei, dintre care două pagini fuseseră deja citite de președintele Comisiei de Validare, erau argumentele care o sprijineau.

Apoi ea începu să-mi vorbească despre copiii ei cei buni, cu atâta dragoste și înflăcărare, încât am început s-o admir și în acest domeniu: fata cea mare era specialistă de clasă, chiar în domeniul european al informaticii; actrița fusese aplaudată la scenă deschisă, la ultima premieră – și mai urmau și altele… O ascultam, o aprobam, mă bucuram pentru bucuria ei, deși eu aș fi vrut să discutăm un subiect literar, care ne era comun. Dar ea continuă acum s-o laude pe Corina:

—Fata mea, dar o fată ca a mea nici nu are nimenea… Cât am locuit împreună (că ai văzut că am vilă cu etaj ? ! De ce n-ai mai venit, mă, pe la mine ?, eu găteam, făceam curățenie, că ea, sărmana, era atât de aglomerată cu proiectele ei; face lucrări moderne, după un sistem franțuzesc… Crezi că degeaba o tot cheamă ăia în Franța ? Dar îmi dădea bani de cheltuială pentru amândouă… (Câștigă bine ! Iți imaginezi ?) că suporta aproape toate cheltuielile vilei… Vezi, de aceea îmi rămâneau mie bani să mă luxez, când mă întâlneam cu tine !

(Îmi mai vorbise despre copiii ei performanți, dar, de fiecare dată, aducea informații de ultimă oră, iar eu o ascultam cu plăcere. De fapt, ar fi fost nepoliticos să n-o ascult…).

Vedeam bine cât este de elegantă, dar ea n-a avut răbdarea să asimileze această bucurie a ochiului meu, fiindcă a continuat:

—Bomba zilei a fost când s-a hotărât cu prietenul ei, că deja sunt logodiți de câțiva ani, dar n-au făcut încă actele la primărie, să se mute în altă casă… Să nu crezi că nu s-ar fi simțit bine la mine ? Dar nici la mama lui, care e tot singură, într-un apartament cu trei camere, e drept că la bloc, nu vor să stea… Tinerii de astăzi vor să fie total independenți… Așa că, în locul ei, la etaj, s-a instalat cea mică, frumușica mamei…

Mă privea atentă, încercând să-mi dezghioace tainele sufletului: că eu ce cred ? Iar dacă aceasta este soluția cea mai bună ? Era admirabilă Elise, în iubirea pentru copiii ei !

—Putem reveni și la teme literare ? am întrebat-o, profitând de această pauză prelungită.

A tresărit, dându-și seama că acaparase nespus de mult conversația. A vrut să se scuze, dar nu i-am mai dat răgaz.

—Am toate motivele, am rostit eu, fără a-i dezvălui motivul cel mai important, să cred că dosarul tău va fi aprobat. Până acum, noi, scriitorii profesioniști, îți spuneam „colega” dintr-un sentiment de camaraderie, dar, mai departe, ne vom baza pe fapte reale: ești talentată, în literatura română, ca o stea pe bolta de lumină, cum a spus-o un poet.

—Da, frumos zis, mi se pare că lirica e haina de sărbătoare a literaturii. Mi se pare însă că poezia a evoluat mult mai repede decât proza și n-aș mai avea timp să vă ajung pe voi, poeții glorioși ai unei generații ambițioase. Deși văd, că, la fel ca mine, cultivi deopotrivă și proza și poezia… Mi-a spus-o și Charles, poetul francez, că am o alură poetică ! De ce nu scriu versuri albe ?

Acum era rândul meu să tac, fiindcă, dacă aș fi vorbit, mi-era teamă să n-o supăr. Devenisem gelos, dar nu eram sigur pe nimic… „Gelos bătrân și caraghios !” – mi-am zis, în sinea mea, jignindu-mă mai bine pe mine decât pe ea, la care țineam foarte mult.

Dar Elise, luând tăcerea mea drept o lipsă de informare, a adăugat:

—M-am mai întâlnit odată cu Charles și ai lui, care sunt parteneri la Ambasada Franței din București. Era foarte respectat acolo, toți îl onorau, inclusiv pe mine – care-l vizitasem. Am dedus că ar fi un om foarte bogat și cult. Are o fermă lângă Paris, mi se pare că în vecinătate cu fosta proprietate a străbunilor mei. E și patronul unui trust de presă: revistă, editură, difuzare… Măi, Daniele, capitaliștii ăștia știu să facă lucrurile în mare ! Pe când noi, pe când tu…

—Mă bucur pentru el și-l felicit ! am rostit eu reținut, deși nu mă bucuram deloc pentru așa vești și astfel de comparații. Dar lasă-mă pe mine în pace, cu mica mea editură la care, mi se pare, că ai publicat și tu o carte de versuri !

M-a privit mirată, dar nu a sesizat motivul supărării mele; nici nu mi-a răspuns cumva, ci a continuat:

—Am auzit că e în relații bune și cu Președintele Franței…

—Uite că nu știam ! Dar nici nu mă interesează !

—Tu acum faci haz de necaz sau numai de mine ?

—Poate numai de mine !

—Nu înțeleg cum ?

—Nici nu e cazul !

—Dar nu te-a invitat marele poet francez pe la el ?

—Ba da, am stabilit că, în vară, când trec pe la rudele mele din Paris, să-l caut ! Mi-a dat adresa și telefonul mobil, e-mailul… Mi-a promis că-mi tipărește o carte bilingvă, pe spesele lui… Ți-am mai spus… E un domn, nu-mi cere nimic să-mi facă o carte bună… Nu ca alții !

Aluzia era la mine, dar nu voiam să ne certăm chiar în Parcul Herăstrău… Ar fi fost neplăcut în mijlocul acestei frumusețe…

—Ce noroc pe tine !

—Nu crezi ?

—Ba da ! Îți urez succes !

—Păi asta ziceam și eu; i-am propus să traduc în franceză și cartea mea de debut. Cred că va prinde bine tema cărții la ei, că francezii sunt mult mai pasionați !

—Așa zic și eu, dar acum uite ce-ți propun: tot ai tu de tradus în franceză cartea aceea. Să ne oprim aici și să plecăm fiecare pe la casa lui. Avem de lucru; unui scriitor, care se respectă, nu-i mai rămâne niciodată timp suficient pentru el… Și nici pentru alții… tot ce are mai bun dăruiește scrisului !

Ne-am despărțit în cele mai normale condiții aparente; ne-am sărutat de câteva ori pe aleea principală, de parcă natura îmi însoțea sentimentele – care se aflau acum într-o cădere liberă, nu doar că devenisem gelos, ci și bănuitor. Întregul *castel de iluzii*, construit până acum, se prăbușea, dovedindu-se a fi fost de carton, pentru un decor fugar, din care pasărea speranței iată că zbura chiar în această dimineață, pe deasupra frunții mele îngândurate, undeva spre Apusul Europei, la Paris.

„Bătrân însingurat și romantic”, îmi ziceam cu dispreț, „te-ai îndrăgostit de-o femeie superioară ție, care te depășește – și iată, acum e gata să te părăsească ! Nu puteai rămâne liniștit în pacea bibliotecii tale, încărcată cu visele altora, printre care începuseră să încolțească și visele tale ?”

(Din volumul *Drumuri paralele*, în pregătire la Editura Arefeana.)



Liu Guiqin

*O poetă de mare viitor este socotită tânăra **Liu Guiqin**, se pronunță Liu Cui Cin, născută în orașul Xian, prima capitală a Imperiului chinez, una dintre cele patru metropole ale lumii străvechi: Xian, Cairo, Roma și Atena. Poeta locuiește în Beijing, iar după studii umaniste a hotărât să se dedice domeniului financiar și lucrează la o mare companie de acest gen. Poezia cotidianului, exploatată de ea, este foarte agreată de cititorii chinezi și poeta obișnuiește să publice în revistele literare cele mai populare din marile orașe ale Chinei. Grupajul prezentat face parte dintr-o carte de poezie care va apărea la Editura Rawex Coms, București în traducerea lui Constantin Lupeanu.*

SECRETELE TOAMNEI

Ia frunza aceasta de ginkgo
Ca și cum ai ridica aripile pătate ale fluturelui
Sub vântul toamnei
Ele sunt la fel ca orice frunză îngălbenită
Încerc să renunț la cuvinte, la propria-mi
greutate
Să fac față vântului toamnei și să tac, supusă
Între vântul toamnei și frunzele galbene
Sunt distrusă
Rușinată, înghit pustiul de deasupra mea și
propria-mi rușine
Neliniștită, înainte ca praful tău să se așeze
Îți spun secretul meu înfricoșător
Ascunde-mă, norule amar
Merg pe vânt desculță. Am temperatură
Apoi o să discut cu fiecare frunză veștedă
definiția fericirii
Uite
Ce femeie cinstită
A dezvăluit brusc
Secretul ei cu vântul toamnei și frunzele galbene

LOCUL NAȘTERII MELE CURGE CA O APĂ

V-ați estompat, norii locului natal
Eu am luat cu mine o fâșie
Flăcările de trei picioare din locurile natale
n-au pierit nicicând
Vreascurile, gătejile nu se termină niciodată
Și nici oasele
Spui că am în mine ochiul tău
Și un pârâu singuratic
Și zidurile tale dărâmate
Spui că am plecat departe sau m-am despărțit
Spui că am sărit în apa pustiei
Am schimbat viața brună
Am spălat oasele albe
Spui că trăiesc în două lumi
Descriu două curgeri de apă potrivnice
Ai spus că sunt posomorâtă la fel ca o piatră
Care zace în apa tristă

DEZILUZIE

Tu te transformi cât e noaptea de lungă
Ca moleculele
În razele soarelui
Lângă balustradă
Pe țipătul valurilor
Devii neclar, transparent
Ca un cristal
Devii deziluzie
La granița visului
De câte ori dau să întind mâna
Să-ți ating capul nobil
Ochii tăi fierbinți
Și buzele subțiri
Se fac instantaneu nenumărate fărâme de sticlă
transparentă
Care dispar pe aripa vântului
Se risipesc în lumina puternică
Se pierd pe cerul tăcut

TRISTEȚE CU FLORI DE PĂR

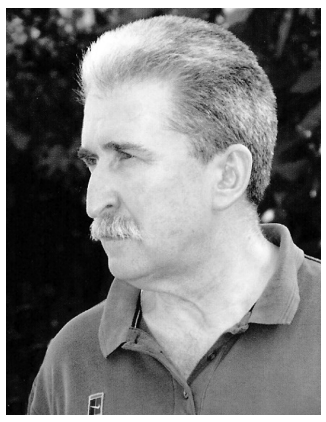
Repede și florile de păr se deschid
Tu stai sub părul bătrân
Florile albe au căzut, acoperind cu totul
tristețea
Hainele acelea negre
Profil cu umbră moartă
Ca întristarea ta greu de descris
Ochii tăi lipsiți de lumină
Nu văd lumina din depărtare
Tu te zgâiești doar la scena aceea care te doare
O singură dată
Acolo, cineva plânge cu lacrimi șiroaie
Acolo, cineva intonează un cântec
Acolo, cineva agită tămâia aprinsă
Întru pomenirea ta
Aceasta este cea mai dureroasă tristețe

DRAGA MEA

Fata mea dragă
Tu ești vântul care treci departe de drum
Duci aromele care nu pot fi explicate
Cineva a râs de tine
Te rog să-l arunci în vânt
Te rog să nu uiți visul de zi
Te rog să nu renunți la hainele înflorate
Mâine de mâine va reveni cea mai bună lumină
a lunii

TE ROG

Te rog să nu mori de rana sufletului
Sufletul seamănă cu o rană plesnită
Te rog să ațipești în rana sufletului
Să nu cumva să plângi în rană
Sau să te-mbeți
Rana nu-ți va vedea ochii în lacrimi
Ea nu te va vedea cât ești de distrus
Ea nu știe decât să sângereze
Și să coaguleze sângele
Te rog, în rana sufletului
Brodează o floare sclipitoare
Și cere-i unei fete neștiutoare
S-o poarte și
Să trăiască trepidant



Bogdan D. Pascu

***

Rotund din albastru coboară
un straniu de limpede vis
Săgeți otrăvite-l doboară
Iar golul rămas ne-a învins.

Din muzica sferelor ninge
cu unde scăldate-n lumini
și ochiul acela cum plânge
și corul de albi heruvimi.

Altare au toți pământenii
în suflete, poate și-n gând
acum noul val de vedenii
pe toți îi găsește plângând.
Rotund numai cerul sihastrul

În lacrima ce-a mai rămas
Spre el se înalță pilastrul
Speranțelor fără de glas.

Bicicleta cu raze de lună

Împărțim visul în două:
jumătatea ta drumul străjuit de plopi,
noaptea și foșnetul ierburilor
îmbrățișând poveștile de dragoste
necunoscute lumii și mănunchiul
de raze de lună;
jumătatea mea: silueta unei fete
pe bicicleta cu raze de lună în loc de
spițe, pedalând înspre inima mea
ce bate nebunește amintindu-și
chipul tău argintat de pulberea lunii.
Împărțim visul în două
jumătate amintire
jumătate speranță
sub lumina lunii
pedalând pe bicicleta de vis.

Șerpoaică de argint

Șerpoaică de argint lumina fuge
Pe trupul tău de lacrimă și dor
Din amintire gândul te împunge
Se curmă clipa în vis aiuritor.

Cutremurat, sub zodii de-ntuneric
Îți pipăi umbra rătăcită-n fum
Aștept un răsărit ușor eteric
Să-ți afle calea pe poteci de scrum.

Statuie de-ai fost egipteană
În racla fericirii te-ar fi pus
Tu ești făptura însă pământeană
Săgeata dorului iarăși te-a străpuns.

Șerpoaică de argint, topită luna
Te mângâie așa cum vreau și eu
Aș scrijeli pe trupul tău doar bruma
Despre iubire unicul meu zeu.

Câteva deslușiri în privința unor documente medievale dispărute referitoare la satele Drugănești și Stoenești

Vasile GRIGORESCU

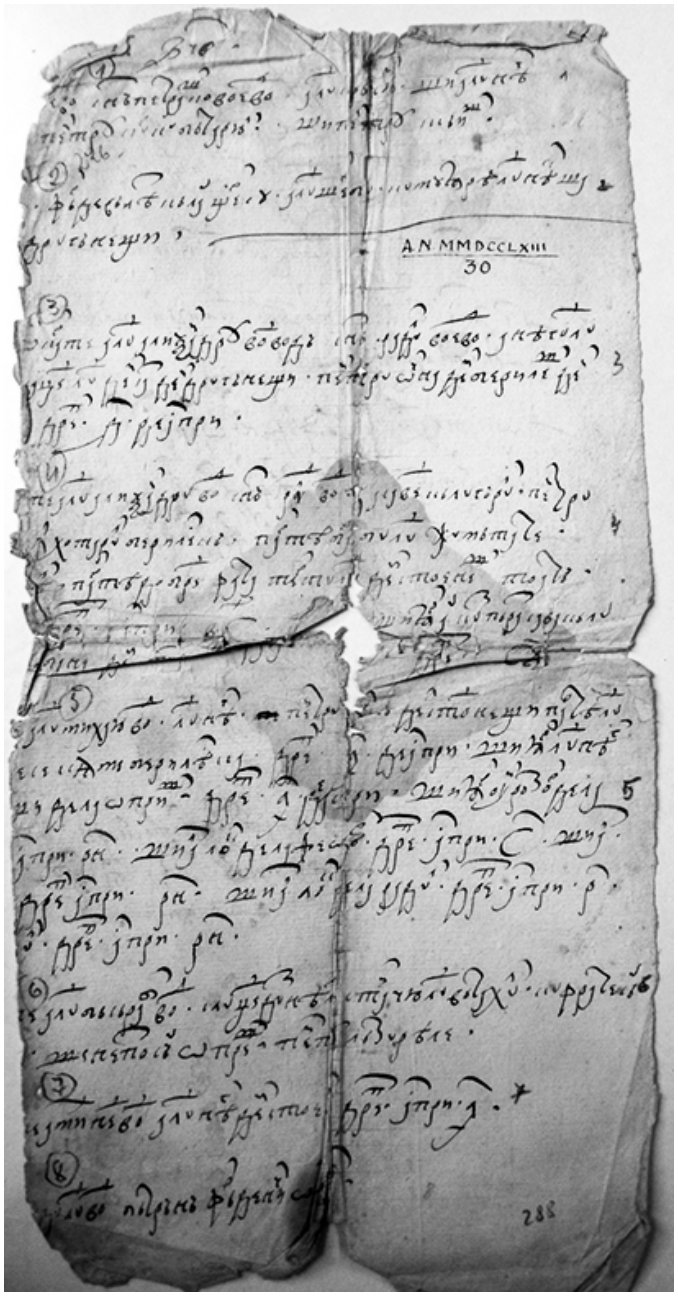
Cred că fiecăruia dintre cei care lucrăm în domeniul științelor istorice ni s-a întâmplat, la un moment dat, să deplângem lipsa unor documente, mai cu seamă cele referitoare la epoci mai vechi, așa cum bunăoară este cea medievală românească. Am privit atunci cu invidie către alți europeni, admirând rigurozitatea și respectul dovedit de acele popoare față de mărturiile scrise ale devenirii lor. Și totuși, dacă ținem seama de locul geografic în care ne aflăm și de contextul politico-social în care am evoluat, poziția arhivelor noastre nu este dintre cele mai rele. Au ajuns până la noi zeci de mii de documente din Moldova și Țara Românească anterioare anului 1600, pe când bulgarii, de exemplu, cu tot trecutul lor imperial, au doar câteva la ei în țară, cât să le numeri pe degetele de la o mână. Pe lângă cele păstrate la noi în țară, o mulțime de documente românești se află în arhivele din străinătate, așa cum este, de exemplu, cazul bibliotecilor mănăstirești de la Muntele Athos, unde s-au identificat până acum peste 30.000 (http://romaniathos.uaic.ro).

Cauzele dispariției vechilor hrisoave sunt dintre cele mai diverse: neglijență, furturi, distrugeri voluntare sau accidentale, condiții improprii de păstrare etc. Ne închipuim poate că toate aceste nenorociri sunt de domeniul trecutului, că în epoca noastră nu mai sunt posibile, că am devenit mai responsabili în privința prezervării mărturiilor istorice. Într-o oarecare măsură așa este, însă ne aflăm încă departe de momentul în care să putem afirma ușurați că „ne-am lecuit”.

Vom aborda în aceste rânduri cazul unor documente medievale a căror urmă s-a pierdut recent, în ultima decadă a secolului trecut, adică spre anul 2000. Ele priveau niște sate al căror trecut se află încă în ceață, deși au ocupat un loc important nu numai în istoria locală, ci și în cea națională. Dintre toate așezările pe care le vom regăsi în documentele menționate mai sunt astăzi vii în toponimie numai Stoenești și Drugănești (comuna Florești-Stoenești, județul Giurgiu), celelalte dispărând între timp. Aici au fost „moșteni”, adică având proprietăți provenite de la străbuni, din neam, personaje istorice remarcabile, precum marele vornic Gheorghe Rodoș din Drugănești, ucis în 1673 pentru că aspira la tronul Țării Românești, marele spătar Toma Cantacuzino, vărul lui Constantin Brâncoveanu, ori strămoși ai familiei Bolintineanu.

La Arhivele Naționale Istorice Centrale (ANIC) din București se păstrează un perilipsis (inventar) de documente ce provin de la familia Bolintineanu. Acest perilipsis, împreună cu alte sute de acte, a fost achiziționat de instituție în vara anului 1955 de la Maria Tolea din Târgoviște. Explicația prezenței acestor mărturii în posesia respectivei doamne este simplă: Maria Tolea era urmașa lui Manolache Bolintineanu, trăitor la începutul veacului al XIX-lea, frate cu Dinu Bolintineanu, ctitorul bisericii din Bolintinul din Vale. Cei doi frați Bolintineanu îi aveau străbuni, în secolul al XVII-lea, pe Grăjdan pitar și pe soția sa, Marica, fiica lui Nedelco din Stoenești și Drugănești. Iată așadar și explicația deținerii de către Bolintineni a unor hârtii referitoare la aceste sate. Însă cum Pârvu Mutu, fiul lui Grăjdan și al Maricăi, va renunța la aceste proprietăți în favoarea boierilor Drugănescu (vezi V. Grigorescu, N. Beldiman, *Bolintin, cartea orașului*, București, Editura Oscar Print, 2017, p. 72), în posesia Bolintinenilor va mai rămâne doar perilipsisul, căci actele originale, după cum era legea vremii, trebuia înmânate noului stăpân.

Documentele cumpărate de la doamna Maria Tolea au fost puse la dispoziția cercetătorilor încă din anii 70,



ANIC, Colecția Achiziții noi, MMDCCLXIII/30, față

însă perilipsisul abia în anul 2000 a atras atenția cuiva. Subliniem faptul că niciuna dintre persoanele pe care le vom menționa în continuare nu figurează printre cele șapte semnate în foaia de folosire a perilipsisului păstrat în Colecția Achiziții Noi, MMDCCLXIII/30. L-am întâlnit însă pe eminentul arhivist Marcel Dumitru Ciucă, unul dintre autorii care s-au ocupat de publicarea inventarului documentelor din Colecția Achiziții Noi (*Colecția Achiziții Noi. Indice cronologic nr. 25*, vol. 1, București, 2002, întocmit de Marcel Dumitru Ciuca, Silvia Vătafu-Găitan; vol. 2, București, 2008, întocmit de Marcel Dumitru Ciuca, Silvia Vătafu-Găitan, Mirela Comănescu, Laura Niculescu).

Cu niște ani în urmă apărea în mediul digital saitul de prezentare al comunei Florești-Stoenești. Vizitându-l, am avut surpriza de a întâlni amintit aici unul dintre documentele din perilipsis: „Satul Stoenești este menționat în anul 1583, în documentele moșiei Cucurbătești și Scăiși.” (https://floresti-stoenesti.ro/despre-comuna/prezentarea-comunei.html). Din sait mai aflam și că sursa informației, era domnul „State Corneliu, profesor în cadrul școlii numărul 2 Florești-Stoenești, pentru sprijinul acordat prin acceptarea publicării acestui articol”.

Domnul profesor Corneliu State este cunoscut cititorilor „Sud”-ului, căci face parte din Redacția revistei și este unul dintre cei mai activi membri ai Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu. Domnia sa este autorul mai multor lucrări de istorie locală, din care au avut privilegiul de a se „inspira” unii amatori, inclusiv în privința temei articolului de față. De la dumnealui am aflat că a văzut și conspectat respectivul act într-un „registru” de documente ale moșiei Stoenești aflat în posesia preotului Napoleon Năstase. Consultarea condicii avusese loc în anii 70, pe când își întocmea lucrarea de grad didactic.

Indirect, despre existența „registrului” am aflat și din însemnările profesorului Ion Carbarău. Pregătind pentru publicare uriașa arhivă a profesorului Carbarău, am descoperit un material intitulat „Istoricul raionului Titu”, purtând mențiunea „aceste notări au fost scrise cu prilejul întocmirii monografiei raionului Titu la care am luat parte”. Textul nu este datat, însă de bună seamă că este anterior datei de 16 februarie 1968, când au fost desființate raioanele și reînființate județele.

În privința subiectului care ne interesează prof. Ion Carbarău scrie: „Prima știre despre satele comunei Stoenești datează din 1583, când Petre Voevod, fiul lui Petrașcu Voevod și nepot al lui Radu Voevod a dat în stăpânire lui Crăciun, Neagu-Nicoară și cetei lor moșia Curcubănești și Scăioși. Așa se numeau locurile din comuna Stoenești.”

Deși nu ne spune nimic despre sursa informației, avem motive întemeiate să credem că se afla tot în „registrul” deținut de preotul Napoleon Năstase. De altfel, profesorul și preotul erau cunoștințe apropiate, relație confirmată de numeroase dovezi păstrate în arhiva Carbarău, așa cum sunt, de exemplu, cele referitoare la activitatea A.R.L.U.S., în cadrul căreia Ion Carbarău era secretar general, iar Napoleon Năstase era responsabilul cercului Stoenești.

Prin urmare, cu niște decenii în urmă preotul Napoleon Năstase deținea o condică de documente medievale referitoare la istoria satelor Stoenești și Drugănești. Posesorul ei era născut în anul 1912, fiind unul dintre cei zece copii ai cârciumarului Ion Năstase și ai Ioanei. Căsătorit cu Elisabeta (Lizica), învățătoare în sat, vor avea o fiică, agronom, care la rându-i are un fiu, medic stomatolog. Preotul Napoleon Năstase (zis Mielu) a început să slujească la biserica din Stoenești în anul 1939, unde rămâne până în 1977, timp în care, pentru o perioadă, va ocupa și funcția de protopop. Din acest an se mută la București, pe strada Dr. Lister și slujește la biserica Cașin. Decedat în anul 1999 și înmormântat în cimitirul din Stoenești, preotul va lua cu el secretul „registrului”, de care, cu toate eforturile, nu am putut afla ce s-a ales, dacă se numără sau nu printre exemplarele din uriașa bibliotecă pe care a luat-o cu sine în Capitală.

Deși era localnic, născut în Stoenești, „registrul” cu documentele satului nu provenea din moștenirea familiei preotului Napoleon Năstase, ci din arhiva bisericii unde slujise și al cărei ctitor fusese, în 1838, cămănarul Scarlat Stoenescu, proprietar al moșiilor Deleni, Căscioare și Stoenești (Vasile Grigore, *Despre oameni și ziduri. Cronicari ai arealului bolintinean*, Bolintin Vale, Editura Sud, 2020, p. 504-512, 1095-1122).

(continuare în pag.29)

(urmare din pagina 28)

În afara hrisovului citat și a altuia, din 18 martie 1711 de la Constantin Brâncoveanu, nu știm ce mai conținea „registrul". Suntem în schimb în măsură să publicăm perilipsisul păstrat la ANIC, Colecția Achiziții Noi, MMDCCLXIII/30, al cărui conținut este în cea mai mare parte inedit și care, așa cum am mai spus, provine din arhiva familiei Bolintineanu.

Dacă ar putea exista vreo urmă de îndoială asupra existenței reale a documentelor menționate în perilipsis, ea este spulberată prin descoperirea unuia dintre originale, despre care vom face vorbire la timpul potrivit.

„Perilipsis de cărți domnești și zapise pentru Drugănești, Berilești și Stoenești", după cum este denumit la ANIC, este scris pe hârtie și este datat circa 1770-1780. Foaia, scrisă față-verso, cu cerneală neagră, se află într-o stare destul de proastă, fiind ruptă pe margini și la îndoituri. Documentele inventariate în perilipsis au fost numerotate la ANIC, însă cu unele omisiuni pe care le vom semnala. În privința transcrierii, am reprodus între paranteze drepte lecturile incerte și completările noastre din locurile ilizibile sau rupte. Acolo unde documentele sunt datate cu văleatul, am pus anul corespondent între paranteze drepte.

Nr. 1: „7092 (1584). [Carte de la Petru Cercel voevod] sină Petrașco voevod, a lui Crăciun și a lui Neag pentru Curcubătariul și pentru Scăiș."[1]

Nr. 2: „Făr de văleat că l-au ștersu. A lui Șerbu i cu muiarea lui Neacșa [...] Drugănești."

Nr. 3: [1626 decembrie 30] „O carte a lui Alixandru voivodă, sină Radului voevod, a Neagului [cu] frații lui den sat den Drugănești, pentru ocina den Berilești den drept 4000 de aspri."[2]

Nr. 4: [1623-1627, în domnia lui Alexandru Coconul] „[Car]te a lui Alixandru vodă, sină Radul vodă, a Savei călugărul pentru [ocină] în hotarul Berilescu, partea Barbului jumătate [...][3], i partea Dobrii, fata Tertului den Stoenești toată."[4]

Nr. 4b[5]: „[7110][6] (1602) april 2 [...] și iar au cumpărat Sava călu[gărul] [...]bana den Stoenești, fata [...] drept [...]."

Nr. 5: [1594-1601, în domnia lui Mihai Viteazul] „[Carte] a lui Mihaiu vodă, lui Neagu pentru [ocină] den Stoenești, partea lui [...][7] ce se chiamă Berileasca, drept [1000] de aspri și iar lui Neagu [ș]i de la Oprișu drept 1000 de aspri și iar un răzor de la [...], aspri 150 și alt loc de la Theodor, drept aspri 200 și alt [...] drept aspri 150 și alt loc de la Radul drept aspri 100 [...] drept aspri 150."[8]

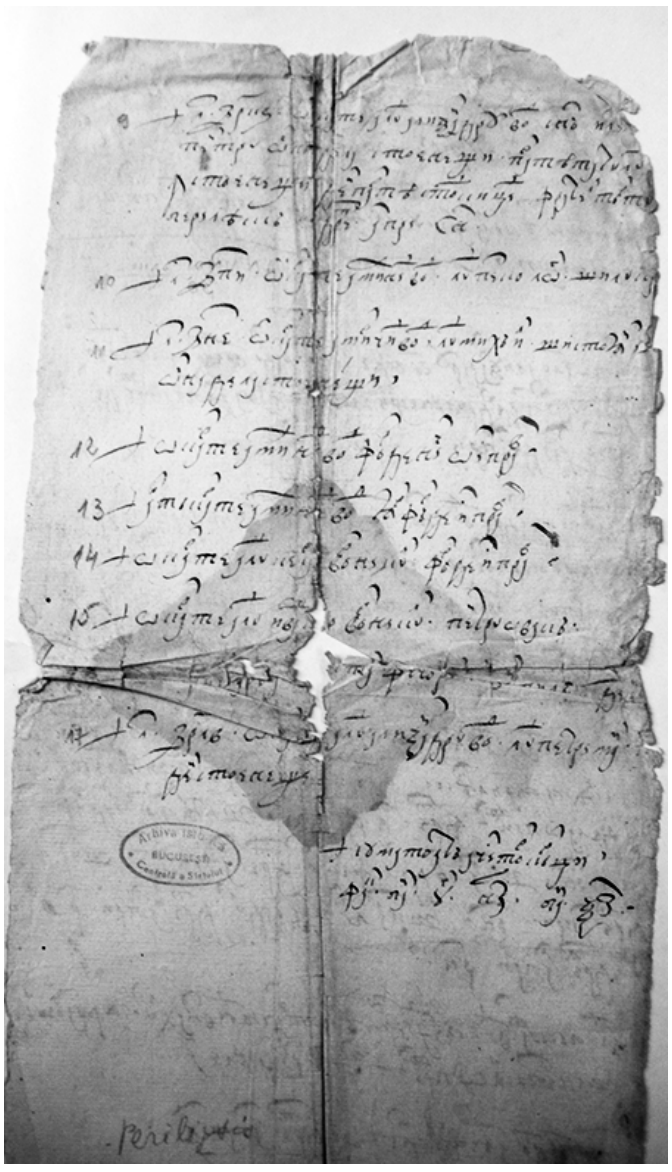
Nr. 6: „[Cart]e a lui Băsărab vodă slugii dumnealui Stanciului vătahul cu frate-său [...] și nepotă-său Oprișu pentru Lăzureale."

Nr. 7: [1585-1591, în vremea domniei lui Mihnea Turcitul] „[Cart]e a Mihnei vodă a lui Neagu den Stoenești drept aspri 1000."[9]

Nr. 8: „[...]dului vodă bătrână făr de nici o [...]."

Nr. 9: „Leat 7126 (1618); o carte a lui Alixandru vodă, sină Ili[aș vodă] pentru ocina de la Stoenești, partea Tatului [...] în Stoenești, den partea Stoichiții, fratele Tertu[lui] [...] Berilească, drept aspri 250."[10]

Nr. 10: „Leat 7088 (1579-1580) o carte a Mihnii vodă, lui Petco logofăt și Luca [...]."[11]



ANIC, Colecția Achiziții noi, MMDCCLXIII/30, verso

Nr. 11: „Leat 7055 (1546-1547) o carte a Mircii vodă, lui Mihăilă și Stoian [...] ocina de la Stoenești."[12]

Nr. 12: „O carte a Mihnii vodă făr de nici o ispravă."

Nr. 13: „Altă carte a Mihnii vodă iar făr de ispravă."

Nr. 14: „O carte a lui Che[sar] vornicul făr de ispravă."

nr. 15: „O carte a lui Iva[...] vornicul pentru o vacă."

Nr. 16: „[...] [...]ta[...] fecioru lu Ventilă den [...]."[13]

Nr. 17: „Leat 7132 (1623-1624); o carte a lui Alixandru vodă lui Petriman[14] [...] den Stoenești."[15]

„Suma toată a acestor cărți fac bani ughi 57, bani 67."

Consecințele negative provocate de dispariția documentelor menționate în perilipsis pentru cercetarea istorică sunt evidente. Orice studii referitoare la demografie, populație, densitatea locuirii, repartizarea proprietății etc. vor fi, prin forța lucrurilor, incomplete. Asupra satelor respective lucrările de specialitate păstrează tăcerea. Credem că este interesantă și ilustrativă pentru gradul scăzut de cunoaștere, chiar și în rândul cercetătorilor de elită, trecerea în revistă a localizării acestor așezări în publicații de un indubitabil nivel academic. Am consultat în acest scop următoarele volume: *Documente privind Istoria României. B. Țara Românească, Indicele numelor de locuri*, *veacurile XIII-XVI*, București, Editura Academiei RPR, 1956 (în continuare DIRBI-1) și *veacul XVII (1601-1625)*, București, Editura Academiei RPR, 1960 (în continuare DIRBI-2), întocmite de un colectiv coordonat de Ion Donat; Melentina Bâzgan, *Județele Țării Românești până la mijlocul secolului al XVIII-lea*, București, Editura Cartea Universitară, 2004; *Dicționarul toponimic al României. Muntenia*, vol. 1 (A-B), București, Editura Academiei Române, 2005 (în continuare DTRM1), vol. 2 (C-D), București, Editura Academiei Române, 2007 (în continuare DTRM2), vol. 6 (R-Ț), București, Editura Academiei Române, 2015 (în continuare DTRM6), întocmite sub redacția prof. univ. dr. Nicolae Saramandu.

Berilești – pentru DRBI-1, p. 11 și DRBI-2, p. 24, singurul sat cu acest nume din județul istoric Ilfov este cel de lângă „Netezești, raionul Snagov"; Bâzgan, *op. cit.*, p. 197, cunoaște numai pe cel care și-a schimbat numele în „Merii Petchii, com. Nuci", la fel ca și DTRM1, p. 284.

Curcubătariul – nu este cunoscut niciuneia dintre publicații.

Drugănești – este corect localizat în DIRB-1, p. 51, DIRBI-2, p. 56 și DTRM2, p. 296; lipsește din Bâzgan, *op. cit.*.

Lăzurele – niciuna dintre publicații nu amintește acest toponim în zona comunei Florești-Stoenești.

Scăiș – niciuna dintre publicații nu cunoaște existența acestui toponim în zona menționată.

Stoenești – satul cu acest nume din actuala comună Florești-Stoenești nu este menționat în DIRBI-1, iar în DIRBI-2, p. 115 îl întâlnim cu atenționarea „probabil"; Bâzgan, *op. cit.*, în mod surprinzător, nu îl cunoaște; DTRM6, p. 234, în aceeași rubrică, pe lângă localizarea corectă, oferă și date eronate, precum aceea că a făcut parte din comuna Pângărești (care astăzi se numește Schitu, județul Giurgiu).

Dacă din șase așezări existente în același perioadă istorică, patru sunt complet necunoscute imensei majorități a profesioniștilor, este clar că orice posibile concluzii în urma unor studii vor fi denaturate. Iată un teren de cercetare încă virgin, care își așteaptă exploratorii pasionați de istoria neamului românesc.

Mulțumim doamnelor Ioana Șerban (n. Năstase) și Gianina Mehedințu, precum și domnilor Ștefan Crudu și Corneliu State pentru sprijinul acordat la documentarea acestui articol.

[1] În *Colecția Achiziții Noi. Indice cronologic nr. 25*, vol. 1, nr. 361, p. 26: „1584 (7092) f.l.z. – [Petru Cercel], voevodul Țării Românești, fiul lui Pătrașcu voevod, dă carte lui Crăciun și Neagu pentru Curcubătariul și Scăiș. Mențiune, MMDCCLXIII/30 (nr. 1)". La indicii volumului ambele sate sunt localizate în județul Vlașca.

[2] Originalul, respectiv hrisovul slavon pe pergament din 1626 decembrie 30, este publicat în *Documenta Romaniae Historica. B. Țara Românească*, vol. 21 (1626-1627), nr. 170, p. 308-310, în care „Alexandru Coconul voievod întărește lui Neag și lui Stanciu din Drugănești ocine în Stoenești și Lacul Lung". Aici s-a citit greșit „partea Virulească", în loc de Berilească sau Berilești, ca și „Șerbești" în loc de Știrbești. Hrisovul original se păstrează la Muzeul Olteniei din Craiova. Ediții: *Catalogul Documentelor Țării Românești din Arhivele Statului* (CDTR), vol. 3 (1621-1632), București, 1978, nr. 409; *Colecția Achiziții Noi. Indice cronologic nr. 25*, vol. 1, nr. 995, p. 73.

[3] Pare că scrie „thl", însă este în margine, rupt și șters; era poate și o cifră.

[4] Ediții: CDTR, vol. 3 (1621-1632), București, 1978, nr. 408; *Colecția Achiziții Noi. Indice cronologic nr. 25*, vol. 1, nr. 996, p. 73.

[5] Nu e numerotat. Se află chiar pe îndoitură; șters în bună parte și cu rupturi importante.

[6] Văleatul poate fi altul: 7100 se descifrează bine, apoi este șters; pare a fi 10 sau 5, sau mai mult de 10

[7] Este la început de rând. Poate fi un cuvânt sau să nu fie scris nimic. Este posibil ca însăși partea lui Neagu să se numească Berilească.

[8] Ediții: *Colecția Achiziții Noi. Indice cronologic nr. 25*, vol. 1, nr. 469, p. 34.

[9] Ediții: *Colecția Achiziții Noi. Indice cronologic nr. 25*, vol. 1, nr. 374, p. 27.

[10] Ediții: CDTR, vol. 2 (1601-1620), București, 1974, nr. 863, p. 435, unde este redat astfel: „1618 (7126) [ian-mai], f.z. Cartea lui Alexandru voievod, fiul lui Iliaș voievod, pentru ocina de la Stoenești, partea Tatului, din partea Stoichiții, fratele acestuia, partea Berilească [cumpărată] cu 250 de aspri."; *Colecția Achiziții Noi. Indice cronologic nr. 25*, vol. 1, nr. 825, p. 60, unde pentru luna se da intervalul „ianuarie-mai".

[11] Ediții: *Colecția Achiziții Noi. Indice cronologic nr. 25*, vol. 1, nr. 331, p. 24, sub forma – „1580 (7088) f.l.z. – Mihnea Turcitul, vv. Țării Românești, întărește lui Petco logofăt și Luca parte în Stoenești."

[12] Ediții: *Colecția Achiziții Noi. Indice cronologic nr. 25*, vol. 1, nr. 172, p. 13.

[13] Aflat pe îndoitură; rupt și șters.

[14] Petriman din Drugănești era boier hotarnic pentru mănăstirea Strâmbul (Găiseni), în vremea lui Alexandru Coconul, alături de Roman portar și Tudor, amândoi din același sat (hrisov din 29 mai 1624, în *Documente privind Istoria României. B. Țara Românească*, sec. XVII, vol. 4, nr. 428, p. 414-415).

[15] Ediții: *Colecția Achiziții Noi. Indice cronologic nr. 25*, vol. 1, nr. 989, p. 73.

Mersul târgului



Ștefan Crudu

10.12.2020: ***Mersul pandemiei***

Plouă sau ninge, altă alegere nu e în toată țara. Coduri și alerte de fenomene periculoase (ploaie înghețată, polei). Cantități mari de precipitații mixte. Evident că nu sunt rele când pământul le cere. Am spus adio multor proiecte. Le las până la primăvară (exemplu plantare puieți de pomi deja cumpărați). Mai sunt pregătirile pentru sărbători, pentru care am o mare grijă. Cu cât trece timpul și vremea rea se prelungește, vom spune adio lucrărilor de asfaltare și de extindere a rețelei de canalizare. Azi am trecut special pe str. Băncii pe care încă nu s-a turnat asfalt și unde pe cca 400 ml se „lucrează" încă din vară. Este perla coroanei. Pare un drum strategic, cu fundație de autostradă. Așa-i proiectul – spune bossul. Pe Agricultori, paleții cu pavele ocupă carosabilul neterminat. Șantier părăsit (desigur că din cauza vremii) ce pare bombardat. Un peisaj dezolant. Toate șantierele sunt în stand-by (târg, piața centrală, grădiniță, străzi etc.). Chiar și lucrările la capela mortuară „ortodoxă" s-au oprit, culmea, într-un punct mort ! Sincer vă spun: vreau să trăiesc ca să văd inaugurarea. Sunt curios să știu cine va fi primul ei beneficiar. Cred că și voi. E penultima noastră stație în care se intră și iese. Urmează groapa veșnică. Sper să nu fie înghesuială, căci la anul se va trăi mai rău și mulți vor renunța la speranțe. Regret că mi-am pierdut optimismul. Mi-a rămas hazul de necaz și uneori umorul negru.

13.12.2020: ***Înșirat – deșirat***

Au fost două zile de ploaie consistentă și insistentă (în rafale chiar) care au zădărnicit tăierea tradițională a porcilor, cărora le-a venit sorocul tocmai acum, când trăim cu teama carantinărilor posibile oricând, ținând seama de raportările îngrijorătoare de pe canalele media. Dacă ploaia nu s-ar fi oprit după miezul nopții, târgul ar fi fost compromis. Am plecat dis-de-dimineață ca să găsesc covrigi buni, cum îmi plac mie, crocanți, bine copți și puțin sărați. I-am găsit și am cumpărat o mie de bucăți, nu numai pentru mine. La 7:15 era loc de parcare dar la ora 8:00, când s-au prezentat și polițiștii de la rutieră, parcările ad-hoc erau full. Cred că cei mai mulți cumpărători au venit după covrigi care erau din belșug: de București, de Buzău, de conjunctură și de Cobia, jud. Argeș, cei mai buni după aprecierea mea. Dar în afară de cei care-i și produceau și erau oferiți direct din dube, se găseau și pe unele tarabe pline cu de toate (adică de la legume și fructe până la ornamente de Crăciun) aceștia fiind intermediarii care iau marfă din en-gros dar încearcă să ne aburească zadarnic cum că sunt producători. Tot azi au sosit și cei cu tămâie, coronițe, cuțite și toporașe. Mi-am cumpărat un arzător (25 lei) ca să-l înlocuiesc pe cel din 1977, deja vechi și depășit, dar unicat pe atunci, lucrat manual. Era pe vremea când existau mulți meșteri la tăiat porci, dar nu apăruseră periile de plastic. Vecinul meu, nea Sterea lui Negreanu, zidar vestit, se pregătea cu cel puțin o lună și jumătate înainte de acest moment netăindu-și unghiile, ca să aibă cu ce râcâi șoriciul. Pe atunci se tăiau porci aproape la fiecare casă. A fost odată când și iernile erau ierni, nu ca acum când crește iarba-n curte de Crăciun. Tot azi se găseau și multe mere, acceptabile ca preț. Cele mai scumpe și atrăgătoare la exterior nu vi le recomand pentru că în interior sunt „virusate" și ca atare afectate calitativ, fără gust. O informație de la un mărar din Voinești. Tot azi erau și brânzeturi, lapte, carne tăiată și chiar pește. Iar la mici (un singur grătar) asalt la propriu. M-am grăbit să plec acasă, să prepar cârnații. Titlul este inspirat de la covrigii înșirați pe sârmă, prezenți în număr mare azi și de la desfășurarea „deșirată" a vânzătorilor pe marginile străzii Republicii.

20.12.2020: ***Ia și fugi ! Ziua când zboară porcii.***

O zi după tiparul întregii săptămâni: nori joși, buhai sau burniță. O atmosferă apăsătoare, tot mai greu suportabilă în condiții de restricții. Mulți sunt stresați vizibil și efectiv suferă de depresii. În special se resimte lipsa soarelui ziua. Târgul însă rezistă. De la prima oră este o aglomerație mai mare decât acum o săptămână. Greu de mers pe strada Palăncii, șir de mașini. Oamenii, cu saci plini de covrigi în spate sau cu sacoșe mari în mâini aleargă mulțumiți că au cumpărat ce și-au propus pentru sărbători. Evident că cei mai mulți caută covrigi și mere pentru colindul care în condițiile restricțiilor actuale nu se mai poate desfășura. Oricum este un obicei care aproape a dispărut în Bolintin. Deci, toți care cumpără o fac în virtutea inerției. Cei interesați încă de colindat rămân țiganii dar nu pentru covrigi ci pentru bani. Nu cred că vor fi primiți de oameni pentru că sunt vectori de plimbat și transmis Covid-19. Dar târgul a fost asaltat și pentru ingredientele necesare pentru cârnați și alte preparate tradiționale de Crăciun. Cele mai căutate au fost usturoiul și cimbrul uscat care, ca și covrigii, s-au vândut integral. Chiar dacă nu se va colinda covrigii se folosesc pentru consum propriu (ca și mine). La fel fructele românești 100%, izvor de vitamine în anotimpul rece (în loc de medicamente sau „suplimentele alimentare" cărora li se face o reclamă virulentă). Azi este Ignatul, ziua când se taie porcii. Din diverse motive (teama de noi restricții de circulație sau de carantină locală oricând posibile) și eu dar și mulți alții l-am tăiat (la propriu, nu de pe listă) mai devreme și l-am și pregătit. Și în acest an am avut de lucru: cinci porci tăiați și doi tranșați. Oase rupte cum se spune. Parcă și eu am uitat ce vârstă am (71 și jumătate). Nu mă consider exemplu, ci doar parlagiul familiei. În fine, este încă bine. Avem ce mânca și bea dar să vedem cu cine. Cât despre prețuri am observat că au crescut conjunctural. Fructele prea scumpe (merele 3-4-5 lei/kg, perele 7-8 lei/kg). Covrigii au avut preț unic: 7 lei/șir cu 50 buc. Desigur că au fost și legume destule la prețuri „înghețate" dar și ceva zarzavaturi. Chiar și tămâie. E singurul loc unde o poți cumpăra. Tot acum se găseau din belșug coronițe din brad și steluțe din hârtie colorată, de la simple la elaborate artistic, cu prețuri pe măsură (10 lei/buc. la 60-70 lei/buc., mai puțin căutate). Într-o asemenea zi nu au lipsit controalele, respectiv Poliția, Jandarmeria și DSV-ul. Pe o mașină a Jandarmeriei, o inscripție vizibilă ne avertiza: „Lege și ordine". Eu adaug (că doar am văzut) și „ciupeală cât se poate". La mici s-a redeschis și al doilea grătar. Cred că pentru popota ofițerilor și subofițerilor prezenți în număr mare, cum am spus mai sus. Dar și pentru cei care coordonează târgul, că pofta vine spre prânz. După amiază, la ora 14 am plecat spre București pentru cumpărături. Surpriză mare însă. Pe A1 de la Ciorogârla mașini bară la bară până la București. Am înțeles: se întorceau bucureștenii cu porci de pe la țară unde plecaseră de vineri (aglomerație în sens invers) după amiaza. O tradiție care încă mai persistă. Îmi aduc aminte ce controale erau înainte de '89 și cu ce teamă se transporta carnea de porc. Iată de ce trebuie să avem grijă de bătrânii noștri părinți de la țară de care ne amintim mai ales de Ignat. Să ne bucurăm și de sărbătorile de Crăciun ale acestui an greu încurcat pentru toți românii.



Vechituri la Târgul din Bolintin

27.12.2020: ***Un fel de bilanț. Ce urmează ?***

Influențat de vremea potrivnică, aseară am făcut pariu cu mine însumi că șansele de târg de azi sunt practic nule. O ploaie rece cu vânt tăios erau auspicii cu totul nefavorabile desfășurării minimale ale târgului. Oricum ar fi fost tot m-aș fi dus ca să consemnez situația. Ei bine, nu am nimerit pentru că am pornit de la o premiză subiectivă, respectiv comportamentul meu în astfel de condiții. Analizând retrospectiv o mai lungă perioadă, am constatat că târgul a funcționat în cele mai vitrege condiții, exceptând perioadele când au intervenit autoritățile. Așa a fost și azi când, sfidând ploaia rece (mi-au înghețat mâinile), vânzătorii (curajoși sau nevoiți) au fost prezenți „lângă borduri". Nu mulți dar reprezentativi pentru genuri de marfă. Cherestegii au lipsit. Au fost destui cu cereale și furaje pentru cai (deci pentru spoitori, singurii deținători de cabaline necesare să care fiare pe orice vreme, singura sursă de existență pentru „paria" țigănească din cartier).

Mare ofertă de brânzeturi și lapte care nu prea era căutată și de aceea vânzătorii păreau blazați. Oricum, condițiile de igienă au făcut ca să mă piardă de client cam din primăvară. Cei mai numeroși erau mărarii din zona Voinești care etalau sub ploaie mere diverse și de calitate cu prețuri cam mari, dar mult mai mici decât în mega-uri. În rest, câțiva curajoși cu încălțăminte din plastic, turcisme sau cu diverse ustensile gospodărești. Totul expus răsfirat, pe o lungime de maxim 80 metri. Surprinzător a fost pentru mine o rudăreasă prezentă cu linguri de lemn și tămâie, ciușdită pe vine. Sigur că a împins-o sărăcia. Aproape toți cumpărătorii pe care i-am văzut erau din cartier. Tot ei erau și puținii consumatori la singurul grătar deschis. La o măsuță, lângă o pungă cu morcovi (3 lei/kg), un spoitor halea doi mici și-o tărie (adică 10 lei). Imaginea m-a lăsat perplex, eu fiind sătul de atâta „tocătură" consumată în aceste zile.

Mi-au trebuit doar câteva minute ca să trec totul în revistă, suficient însă să simt frigul și umezeala de care mi-e teamă în ultima vreme pentru că nu-mi permit să răcesc în condițiile pandemiei. Așa că am plecat cu traista aproape goală spre mașină. Am pornit motorul să mă încălzesc puțin. Pe parbriz, picăturile de ploaie păreau ca niște lacrimi. Într-o clipă, ștergătoarele au îndepărtat această realitate efemeră. Ca și târgul care acum e, dar mâine cine știe ce „mână"-l șterge. Mă cuprinde nostalgia și tristețea. Simt un foc neaprins, stins de lacrimi neplânse încă dar și un bocet vag, prin ploaie prelins. Caut în zadar acel târg care mai era până nu demult.

Târgul nostru a supraviețuit și în acest an care a încercat greu neamul nostru negrănițuit. Orice bolintinean care se întoarce din străinătate, întâi își vede familia și apoi merge la târg, fără excepții. Târgul este matca.

Este dificil de spus ce se va întâmpla în anii ce vin. Să trăim cu speranța că târgul va supraviețui, sfidând vremurile.

La anul și la mulți ani !

10.01.2021: ***Ciuciulire gratuit garantată***

Ploaie continuă cu perspective de a se transforma în lapoviță și ninsoare. Meteorologii ne asigură de o schimbare în rău a vremii după prima decadă neobișnuit de caldă pentru luna ianuarie. Să vină, e totuși iarnă. Ce facem însă cu târgul, expus tuturor vicisitudinilor ? Iarăși am presupus că nu va avea loc și din nou am greșit. Indicatorul meu dat de sosirea cherestegiilor sâmbătă nu a fost suficient (în zonele de unde vin ei e iarnă adevărată cu drumuri blocate). Au venit însă cei cu cereale și furaje azi dimineață, după ora cinci, când se reia circulația restricționată. La prima oră era destulă animație. Cei interesați, împinși de ploaia rece, cumpărau fără tocmeală legumele expuse în plase (cartofi, ceapă) la prețuri staționare. Plus altele (morcovi, sfeclă roșie și ridichi negre), toate cu 3 lei/kg. Erau și zarzavaturi proaspete (mărar verde, ridichi de lună, salată verde) dar nu la producătorii care acum pregătesc recolta timpurie și răsadurile în solarii și sere. Un astfel de intermediar vindea numai legume și fructe din import (struguri, mandarine, vinete etc.), ca la mega-magazine. Un prieten din Brezoaele vindea pe lângă cartofi și varză crudă (1,2-1,5 lei/kg) și ciufuri de varză afânată cu 0,5 lei/kg pentru păsări și iepuri de casă. Am luat pentru că sunt bune și pentru salată. Am numărat trei dube cu mere de Voinești, atrăgătoare prin calitate și preț (3 lei/kg). Destui cu brânză și lapte pe lângă care expuneau și ouă din surse necunoscute și păsări tăiate. Dulică din Cartojani, specializat în cereale, rezemase niște mături cu coadă lângă dubă. „Ce, strică ?" Nu, Ilie, e afacerea ta. Pe lângă gard, cuști cu găini și curcani oferite de spoitori (că vine Anul Nou pe vechi, n-așa ! ?). Deschisă a fost și gogoșeria dar și un grătar cu mese acoperite ca să fie finalul cu happy-end. Nu întâmplător aici se ținea (mi s-a părut mie) o posibilă ședință de unii consilieri din comisia economică prin reprezentare, strâns uniți în jurul vicelui, la distanță centimetrică, cât lungimea unui mic zemos. Probabil se vaccinaseră și sărbătoreau evenimentul. Faza zilei pentru mine a fost când un vânzător bine dispus i-a spus unui vecin de tarabă un bocet versificat care s-ar fi spus la spălatul unui mort la care participau soția și vecina care o ajuta.

Deși cred că e o creație orală veche, încă n-o știam. Așa că și eu v-o spun vouă, chiar dacă există cineva care sigur n-o va agrea.

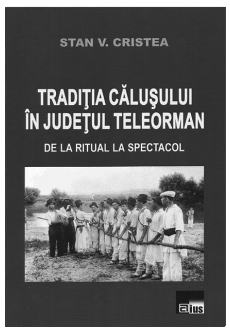
Reiau:

Văduva: – Ce-am avuut și ce-am pierduut !

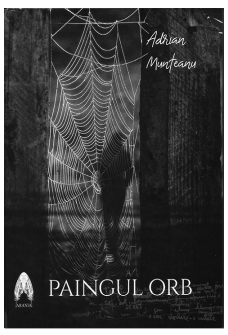
Vecina: – Ce-am văzuut și n-am știuut !

Jur că am auzit-o la ora 11:15 în târgul nostru cu oameni dispuși să facă haz în ciuda vremii potrivnice.

Biblioteca SUD-ului



Stan V. Cristea, ***Tradiția călușului în județul Teleorman: de la ritual la spectacol***, ediția a doua, Craiova, Editura Aius, 2020. *Abordând o asemenea cercetare, pe baza unei ample și bogate bibliografii de specialitate, cu informații adunate din presa centrală și locală ori preluate de la foști călușari, coregrafi și animatori culturali, stârniți fiind pe parcursul demersului și de îngrijorarea pe care mulți dintre convorbitori au arătat-o față de faptul că acest obicei s-ar putea pierde definitiv într-o bună zi, am reușit – credem – să punem în evidență câteva elemente importante, și anume: să subliniem evoluția istorică și să identificăm localitățile în care obiceiul s-a perpetuat prin ani, să reliefăm și să analizăm structura morfologică specifică a obiceiului, să prezentăm procesul destructurării sale în ultimele decenii, astfel încât, pe ansamblu, să punem în evidență particularitățile tradiției Călușului în Teleorman.*



Adrian Munteanu, ***Paingul orb***, Brașov, Editura Arania, 2020. *palme pe geam răsfrânte simt plăcere/ nimic nu am mai mult decât răsuflul/ incert pe-un zbor despovărat ca puful/ și adâncit mecanic în artere/ aerul pur și-a desumflat burduful/ ca să păstreze-n vid o adiere/ de taine scurse-n lacrimi efemere/ ce tulbură în mlaștini sumbre stuful/ poate că-ți place noaptea care strânge/ fructele-n pomii descojiți din jur/ i-i-i-i cel obsedant mai plânge/ în tâmpla serii fără de contur/ taci din cadranul clipei curge sânge/ inel de taină ruginit și dur.*



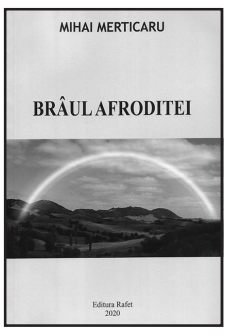
Șerban Codrin, ***O sută și una de poezii***, București, Editura Academiei Române, 2020. „În ce constă forța acestei literaturi a lui Șerban Codrin ? În primul rând, în bogăția ei lexicală, în măsura în care scrisul acestuia este mai ales o vastă convocare a întinse zone ale limbii române nu doar contemporane. Mai apoi trebuie observată claritatea exprimărilor care cristalizează în formulări aforistice, îndeosebi în cazul ultimelor două versuri de la sonete și al celui care repetându-se încheie concluziv strofele ce alcătuiesc baladele din acest volum.” (Ion Papuc)



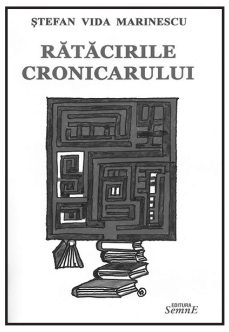
Ionuț Caragea, ***Cod roșu de furtună în suflet***, Iași, Editura Fides, 2021. „Ionuț Caragea scrie cu inima, dar și cu mintea. Efluviile sentimentale sunt bine supravegheate și disciplinate de logică, de o rațiune în stare de veghe continuă, de o conștiință civică în alertă. Versurile sale au în egală măsură sensibilitate și forță, inteligență și curaj. Restul e viață trăită la temperatura marilor caractere.” (Victoria Milescu)



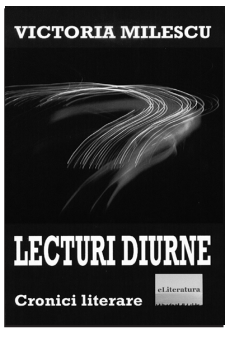
Aurel Rău, ***O sută și una de poezii***, București, Editura Academiei Române, 2020. „Antologia de față, deși restrânsă față de volumul operei unui poet cu longevitatea artistică a lui Aurel Rău, are meritul că, fiind alcătuită cu spirit critic, oferă simultan un profil coerent al creatorului și un traseu deopotrivă tematic și cronologic al poeziei sale, de la primele manuscrise (ce preced debutul în periodice, survenit în 1949) și până la ipostazele ei de senectute.” (Răzvan Voncu)



Mihai Merticaru, ***Brâul Afroditei***, Râmnicu Sărat, Editura Rafet, 2020. „Scriind sub pecetea marii școli poetice interbelice românești (Barbu-Bacovia-Blaga-Botta etc.), dar cu precădere a modernismului românesc și european de secol XX, Mihai Merticaru probează și prin această carte valențele lirice ale marii simplități, echilibrului, tandreții și ale umorului ca bun-simț. Relația poet-poezie este una de la credință la imolare, la răstignire întru cuvântul generator al învierii, al prezenței în lumea viitoare.” (Geo Vasile)



Ștefan Vida Marinescu, ***Rătăcirile Cronicarului***, București, Editura Semne, 2020. *Multe cărți și mulți autori contemporani, inegale și inegali, valoric, ne-au reținut atenția și acțiunea critică, programatic, deoarece varietatea și diversitatea genului practicat, dar și stilul sau dorința unor creatori de a-și depăși condiția ori de a se consacra (dacă nu se va fi întâmplat, în unele cazuri) ne-au determinat a „săvârși” un act critic responsabil, în limitele potențialului nostru exegetic.*



Victoria Milescu, ***Lecturi diurne. Cronici literare***, București, Editura eLiteratura, 2020. *Volumul cuprinde cronici literare care au apărut inițial în diverse reviste de cultură, între 1999-2020, începând cu fosta revistă „Universul cărții” a Ministerului Culturii și Cultelor, până la mai tânăra revistă bucureșteană „Leviathan”. Acestora li se adaugă alte câteva reviste, la care autoarea a colaborat mai mult sau mai puțin sporadic: „Viața Românească”, „Pro Saeculum”, „Curtea de la Argeș”, „Literatorul”, „Portal Măiastra”, „Revista Sud”, „Caligraf”, „Dunărea de Jos” etc. Cititorul acestei cărți va găsi nume de scriitori, de edituri, de reviste care, de-a lungul timpului, au dispărut, dar va avea și revelația unor nume noi, edituri noi, stiluri noi. Va descoperi aspecte biobibliografice, amprenta epocii, dar și viziunea unui comentator care s-a condus în cele mai multe cazuri după reflecția lui Confucius: „Nu poți să deschizi o carte și să nu înveți ceva”.*

Reviste primite la redacție

Bucureștiul literar și artistic, anul X, nr. 1 (113), ianuarie 2021. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Actualitatea literară, anul XI; nr. 106, noiembrie-decembrie 2020, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de AL LUGOJPRESS. Director Nicolae Silade; Redactor șef Remus V. Giorgioni.

Caligraf, anul XX, nr. 222, noiembrie 2020; nr. 223, decembrie 2020, revistă editată de Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; Secretar general de redacție Stan V. Cristea.

Orizont, anul XXXII, nr. 11 (1663), noiembrie 2020, revistă a Uniunii Scriitorilor din România. Redactor șef Mircea Mihăieș; Redactor șef adjunct Cornel Ungureanu.

Bucovina Literară, anul XXXI, nr. 10-11-12 (356-357-358), 2020, revistă a Societății Scriitorilor Bucovineni. Redactor șef Alexandru Ovidiu Vintilă.

Litere, anul XXI, nr. 11-12 (248-249), noiembrie-decembrie 2020, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni. Director Tudor Cristea; Redactor șef Mihai Stan; Secretar de redacție Pompiliu Alexandru.

Pro Saeculum, anul XIX, nr. 7-8 (147-148), 1 octombrie – 31 decembrie 2020, revistă de cultură, literatură și artă editată de Centrul Cultural Vrancea. Director executiv Nina Deșliu; Redactor șef Rodica Lăzărescu.

Confluențe literare internaționale, nr. 15, 2020, publicație editată de Editura Confluențe (Petrila, jud. Hunedoara). Director onorific Linda Bastide; Președinte onorific Manolita Dragomir-Filimonescu; Redactor șef Elisabeta Bogățan.

Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la Librăria Traian Chiva și de la sediul redacției.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Revista “SUD” recomandă autorilor sudiști și din alte părți de țară Editura - RAWEX COMS, București, pentru publicarea unor volume de poezie, proză, teatru, eseu etc.

Indiferent de tiraj, pentru debutanți se oferă o reducere de 10%; pentru autorii publicați reducerea este de 5%.

Editor: Raluca Tudor
Telefon editură: 0720 773209
Consilier editorial: Vasile Grigorescu
Telefon revista “SUD”: 0786 455702

Alte convorbiri duhovnicești cu †Ioan al Banatului (XIX)

„Apa sfințită pe care o primesc credincioșii, spre binecuvântare și sfințire, conține o picătură din Iordanul harului iubirii lui Dumnezeu.”

Luminița Cornea: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, suntem în ziua de Bobotează a anului 2021, când v-ați aflat la catedrala mitropolitană din Timișoara și ați început cuvântul de învățătură spunând: „Binecuvântat să fie Dumnezeu că ne-a învrednicit să ajungem și noi, astăzi, pe malul Iordanului la marele pustnic Sfântul Ioan Botezătorul”. M-a ajutat Dumnezeu să ajung și eu la Locurile Sfinte, chiar la apa Iordanului, în zi de sărbătoare a Bobotezei. Am fost uimită să văd foarte mulți oameni de diferite nații prezenți atunci, în urmă cu vreo șapte ani, la râul Iordan. Dar pe vremea Mântuitorului cum a fost ?



Înaltpreasfințitul Ioan: În vremea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, se îndreptau spre Iordan, mereu-mereu, mulțimi de oameni. De ce ? Știm din sfintele Evanghelii că Sfântul Proroc Ioan Botezătorul îi aștepta pe cei care erau împovărați cu păcate să vină să și le mărturisească la râul Iordanului, mai exact în zona Betabara, așa cum mărturisește și Sfântul Evanghelist Ioan . Într-o zi, vine din Galileea și Mântuitorul nostru Iisus Hristos ca să fie botezat de către Ioan în Iordan. Prima dată, Sfântul Ioan îl refuză, recunoscându-L pe Hristos. Îi spune că el are nevoie de acest botez, dar Hristos Domnul îi zice că trebuie să se împlinească legea Domnului și apoi Mântuitorul Iisus Hristos se lasă botezat în Iordan de către Ioan. La ieșirea din râul Iordan, cerurile se deschid și Tatăl mărturisește dumnezeirea Fiului spunând: „*Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care am binevoit*” (Matei 3, 16-17). Și deodată cu glasul Tatălui se arată și Sfântul Duh în chip de porumbel, mărturisind astfel întreaga Sfântă Treime.

L. C.: Înaltpreasfințite Părinte, în cuvântul de învățătură pe care l-ați adresat celor prezenți, ați a vorbit despre rolul de înaintemergător al Sfântului Prooroc Ioan.

Îps. Ioan: Există în *Vechiul Testament* un verb care a fost conjugat de toți profeții doar la timpul viitor. Toți au spus „va veni”. Subiectul era Mesia. Va veni Mesia ! Deci toți profeții au conjugat verbul acesta la viitor, „va veni”. Iată că vine un profet, Sfântul Ioan Botezătorul, care folosește trecutul, spunând „a venit”. Iată ce a însemnat perspectiva *Vechiului Testament*, până într-o zi ca astăzi.

Sfântul Ioan Botezătorul s-a retras din fragedă pruncie în pustiul Iordanului, pe malul Iordanului, la Betabara, ducând o viață cu totul aleasă, retrasă, cu post aspru și cu rugăciune. Peste post și rugăciune a vărsat Dumnezeu roua cerului. Peste Sfântul Ioan a vărsat Dumnezeu roua harului Duhului Sfânt, mai mult ca peste oricare alt profet al *Vechiului Testament*.

L. C.: Dar, Înaltpreasfințite Părinte, de ce oare Sfântul Ioan Botezătorul postea atât de aspru și se ruga atât de profund ? Doar putea să trăiască și el ca oamenii din vremea sa.

Îps. Ioan: Sfântul Ioan Botezătorul s-a dus în pustie, la școala pustiei, ca să se pregătească de întâlnirea cu Hristos, dar nu numai cu Hristos ci și de întâlnirea cu Preasfântă Treime Dumnezeu, că într-o zi ca astăzi s-a auzit glasul Tatălui, s-a văzut Duhul Sfânt în chip de porumb și Fiul. Iată Sfânta Treime ! L-a învrednicit Dumnezeu, după atâta post, după atâta rugăciune, după atâta viață sfântă, să aibă în fața lui prezența Preasfintei Treimi Dumnezeu.

Oare nu se cade ca și noi astăzi, câte zile ne va mai da Dumnezeu, chiar dacă nu suntem pe malul Iordanului, oare n-ar trebui și noi să ne pregătim pentru întâlnirea cu Hristos ? ! Oare de ce venim noi mereu la sfânta biserică ? Nu ca să învățăm cum să ne pregătim pentru întâlnirea cea mare cu Mântuitorul nostru Iisus Hristos ? Cum ne vom întâlni cu Hristos, cu Prea Sfânta Treime Dumnezeu, cu Maica Domnului, cu îngerii, cu sfinții dacă buzele noastre vor fi pline de ură, de dezbinare, de ceartă, de invidie ?

Cum îl vom primi noi pe Hristos în inimă dacă ne este plin sufletul de ură, de răzbunare, de ceartă, plină de păcate ? De aceea să luăm exemplu de la acest sfânt care a lăsat toate în viața aceasta și s-a pregătit doar pentru întâlnirea cu Hristos. *Eu nu zic să vă lăsați familiile, să vă lăsați părinții, frații și surorile, dar vă zic: lăsați păcatul !* Numai de păcat să ne lepădăm și celelalte ne sunt îngăduite, să trăim aici pe pământ, călătorind spre Patria de Sus.

L. C.: Înaltpreasfințite Părinte Mitropolit, ne punem întrebarea de ce Sfântul Ioan Botezătorul s-a botezat la vârsta de 30 de ani ? Adică așa târziu, la o vârstă, spunem astăzi, destul de înaintată.

Îps. Ioan: Da, mergem mai departe. Credeți că a fost întâmplător că Mântuitorul avea 30 de ani când a venit la botez ? De ce n-a venit cu câțiva ani înainte că doar Sfântul Ioan, ca naștere după trup, era mai în vârstă pământească cu șase luni decât Hristos ? Sfântul Ioan la 20 de ani era bine ancorat în viața pustiei Iordanului. Cum de nu a venit cu trei-patru ani mai înainte ! ?

Până la 30 de ani, puteai să-ți împlinești anumite drepturi și activități în viața socială, dar până la 30 de ani nu puteai să vorbești în sinagogă, nu puteai să citești un pasaj din *Vechiul Testament* și să-l tălmăcești poporului. Deci nu întâmplător, ci vedeți, pas cu pas, ceas de ceas, zi de zi, an de an, Mântuitorul, ca om și ca Dumnezeu, a îndeplinit toată rânduiala poporului lui Israel, pe care o dăduse din cer, neîncălcând nicio iotă din rânduiala *Vechiului Testament*. Și iată, la 30 de ani a venit ca să fie arătat lumii de Sfântul Ioan Botezătorul !

Sfântul Ioan a dobândit, acolo la școala pustiei, prin harul Duhului Sfânt, toate cele ce vor veni și vor arăta pe Mântuitorul. Vedeți că nu a rânduit Dumnezeu ca Hristos să fie arătat lumii de vreun preot de la Templul din Ierusalim sau dintr-o sinagogă, ci de cea mai autorizată voce și trăire din tot Israelul care era Sfântul Ioan Botezătorul. Nimeni în vremea aceea nu a fost credibil ca să-L poată arăta lumii și să spună că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, întrupat din Fecioara Maria, cum va mărturisi și glasul Tatălui din Cer. Nici noi nu putem să-L mărturisim pe Hristos în familie, în fața rudelor, a prietenilor, a cunoscuților, dacă nu avem o viață cu adevărat autentică de creștin. Dumnezeu să ne învrednicească pe toți ca prin viața noastră, prin faptele noastre să fim arătați cu degetul: acesta / aceasta / aceștia sunt creștini; aceștia iubesc pe Dumnezeu și vor să se întâlnească în duhul păcii cu Hristos.

L. C.: Înaltpreasfințite Părinte, vă rugăm o binecuvântare și un mesaj despre sărbătoarea Bobotezei, actualizate la contemporaneitatea noastră.

Îps. Ioan: La marele praznic al botezului Domnului Isus Hristos, mai mult ca oricând, Dumnezeu sfințește apele. Nu mâna mea sfințește apa, nici busuiocul, ci harul Duhului Sfânt din Cer. Fiți alături de preoți prin duh de rugăciune ! Să îl chemăm pe Dumnezeu să fie alături de noi și să ne ierte.

Apa din vasele special pregătite și așezate pe o parte și alta a catedralei, nu este dintr-un râu, ci este scoasă din pământ de la o adâncime de peste o sută de metri din binecuvântatul pământ al Banatului.

Luați apă sfințită cu evlavie, să gustați din ea, împreună cu toată familia !

Prin botezul de la apa Iordanului, Mântuitorul nostru Iisus Hristos este arătat în chip deosebit lumii de pustnicul de pe malul Iordanului, Sfântul Proroc Ioan Botezătorul, cât și de Tatăl și de Duhul Sfânt. De acum, nimeni să nu se îndoiască, întrucât Hristos este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu care a venit în lume, S-a întrupat din Fecioara Maria și S-a jertfit pentru noi și pentru a noastră mântuire. Astăzi vedem cerurile deschise, și, pentru o clipă, un belșug de har se revărsă peste tot, sfințind pământul și apele. *Apa sfințită pe care o primesc credincioșii spre binecuvântare și sfințire, conține o picătură din Iordanul harului lui Dumnezeu* și de aceea îi îndemn pe toți să guste din ea cu multă evlavie și să fie conștienți că duc în casele lor o picătură din harul iubirii lui Dumnezeu.

Să reverse Dumnezeu har peste apa aceasta, peste toate izvoarele din țara noastră și peste toți cei care viețuiesc în această minunată țară de la poalele Carpaților !

A consemnat Luminița Cornea

Sud

Director fondator: Constantin Carbarău
Seniori editori: Ion Andreiță, Nicolae Dan Fruntelată, Victoria Milescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu
Redactor șef: Vasile Grigore
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Secretar general de redacție: Ștefan Crudu
Colectiv de redacție: Constantin Bărbuță, Constanța Crudu, Marian Grigore, Corneliu State, Alexandru Cazacu, Ciprian Necșuțu, Gianina Mehedințu, Alexandra Firiță
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, jud. Giurgiu
tel.: 0720350555
revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
PREȚ 10 lei

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea. Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.